

การพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรม
ทางการศึกษาและสังคม

นายมนพันธ์ ชาญศิลป์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Development of Financing Policy for Bangkok Metropolitan Administration's
School According to the Concept of Educational Equity and Social Justice

Mr. Manaphan Charnsilp

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Administration
Department of Educational Policy Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของ กรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา และสังคม
โดย	นายมนพันธ์ ชาญศิลป์
สาขาวิชา	บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญาพิมพ์ อุสาโห

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปองสิน วิเศษศิริ)
.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)
.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญาพิมพ์ อุสาโห)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทรัตน์ เจริญกุล)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ธีรภัทร กุโลภาส)
.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์)

มนพันธ์ ชาญศิลป์ : การพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม (The Development of Financing Policy for Bangkok Metropolitan Administration's School According to the Concept of Educational Equity and Social Justice) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ. ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ผศ. ดร. ชญาพิมพ์ อุสาโท, 280 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียน ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม และ 3) พัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 205 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองรวม 615 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์และใช้สถิติด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า 1. กรอบแนวคิดมี 4 แนวคิด ได้แก่ (1) แนวคิดการพัฒนานโยบาย ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคม และ ทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบาย (2) แนวคิดการจัดการเงินโรงเรียน ประกอบด้วยแหล่งรายรับของโรงเรียน และการวางแผนรายจ่าย (3) แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ประกอบด้วย ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ และความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง และ (4) แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม ประกอบด้วยลักษณะของกระบวนการทางสังคมที่เป็นธรรม และผลลัพธ์ของความเป็นธรรมทางสังคม 2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในภาพรวมมีสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบัน ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดของการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม คือ การจัดเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และด้านฐานะทางเศรษฐกิจ 3. นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมที่พัฒนาขึ้นมี 2 ด้าน คือ (1) นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน โดยโรงเรียนต้องได้รับเงินงบประมาณจากรัฐบาลและกรุงเทพมหานครแบบไม่ระบุงรายการค้าใช้จ่าย รัฐบาลและกรุงเทพมหานครต้องจัดเงินอุดหนุนไปยังโรงเรียนตามความต้องการที่ต่างกันของนักเรียนและโรงเรียน และโรงเรียนยังต้องจัดตั้งกองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษาสำหรับรับการสนับสนุนทางการเงินจากผู้ปกครอง สังคม และชุมชน (2) นโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน โดยโรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจหลักในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลและเงินงบประมาณกรุงเทพมหานครเพิ่มเติม เพื่อให้การใช้จ่ายเงินสามารถตอบสนองกับความต้องการในการพัฒนานักเรียนได้ดีที่สุด

ภาควิชา	นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา	ลายมือชื่อ นิสิต
สาขาวิชา	บริหารการศึกษา	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
		ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5684250327 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORDS: POLICY FORMULATION / SCHOOL FINANCING / EDUCATIONAL EQUITY / SOCIAL JUSTICE / BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION SCHOOL

MANAPHAN CHARNSILP: The Development of Financing Policy for Bangkok Metropolitan Administration's School According to the Concept of Educational Equity and Social Justice.
ADVISOR: PROF. PRUET SIRIBANPITAK, Ph.D., CO-ADVISOR: ASST. PROF. CHAYAPIM USAHO, Ph.D., 280 pp.

The purposes of this study were 1) to study conceptual framework 2) to study the current and desired level of school financing policy of Bangkok Metropolitan Administration according to the concept of educational equity and social justice and 3) to develop financing policy for Bangkok Metropolitan Administration's schools according to the concept of educational equity and social justice. This study was conducted in mixed methods approach. The 615 respondents comprised of administrators, teachers and students' parents from 205 Bangkok Metropolitan Administration's schools. The instruments used in this study were the data synthesis, the questionnaires and the evaluation form. The data were analyzed by frequency, percentage, average, standard deviation and $PNI_{modified}$.

Findings of the study could be summarized as follows: the conceptual framework is composed 4 concepts those are 1) policy formulation consisted socio-political environment and strategic direction 2) school financing consisted source of fund and expenditure planning 3) educational equity consisted horizontal equity and vertical equity and 4) social justice consisted quality of a just society and outcomes of social justice. The current practice level of school financing policy of Bangkok Metropolitan Administration according to the concept of educational equity and social justice was lower than the level of desired practice. Financing to the school according to students differences in economic status and parents' nurturing capabilities are the highest priority needs for school financing policy. The school financing policy which is developed has 2 aspects those are 1) source of fund aspect that the school must receive the block grant budget from the government and Bangkok Metropolitan Administration according to the different needs of students and school sites, and schools must establish the educational supporting donation fund to receive the financial support and donation from parents and society 2) expenditure planning aspect that schools must have a main role in decision making about money spending to make the expenditure most responsive to student needs.

Department: Educational Policy Management and Leadership Student's Signature

Advisor's Signature

Field of Study: Educational Administration

Co-Advisor's Signature

Academic Year: 2016

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยความรัก ความเมตตา และความปรารถนาดีแก่ผู้วิจัยมาตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัยนี้ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล อาจารย์ ดร.ธีรภัทร กุโลภาส กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์ กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบพระคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ อันมีค่ายิ่งให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาให้แก่วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ทั้งในขั้นตอนการประเมินกรอบแนวคิดและเครื่องมือการวิจัย ตลอดจนการประเมินข้อเสนอแนะนโยบายและร่างนโยบาย อันเป็นส่วนสำคัญของการทำวิจัย และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และผู้ปกครองทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเครื่องมือวิจัยและเก็บข้อมูลวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างราบรื่น

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี รวมถึงครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาตั้งแต่เล็กจนเติบโตใหญ่

และท้ายที่สุด ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ชาวบริหารการศึกษา เพื่อนๆ นิสิตปริญญาเอก ทุกคน และบุคลากรคณะครุศาสตร์ทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังกำลังใจและให้ความช่วยเหลือใหญ่น้อยมาตลอดระยะเวลาในการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก "ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต" บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์.....	3
1.4 นิยามศัพท์.....	4
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
1.6 ขอบเขตการวิจัย.....	10
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน.....	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางการศึกษา.....	22
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคม.....	30
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบาย.....	51
2.5 การจัดเงินไปยังโรงเรียนกับกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ.....	58
2.6 กรณีศึกษาและงานวิจัยเรื่องความเป็นธรรมทางการศึกษา.....	60
2.7 การบริหารโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร.....	75

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	82
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย.....	82
3.1.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล.....	82
3.1.2 เครื่องมือวิจัย.....	83
3.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
3.2 ขั้นตอนการวิจัย.....	83
3.2.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายการจัดการ การเงินโรงเรียน ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม.....	84
3.2.2 ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการ การเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้แบบสอบถาม.....	85
3.2.3 ขั้นตอนที่ 3 พัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตาม แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม.....	94
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
4.1 กรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามแนวคิดความเป็นธรรมทาง การศึกษาและสังคม.....	99
4.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	101
4.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม.....	103
4.4 ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของ กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม.....	114
4.5 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรม ทางการศึกษาและสังคม.....	121
4.5.1 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็น ธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1.....	121

4.5.2 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็น ธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2.....	157
4.5.3 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็น ธรรมทางการศึกษาและสังคมฉบับสมบูรณ์.....	192
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	219
5.1 สรุปผลการวิจัย	219
5.1.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของ กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	219
5.1.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียน ของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	221
5.1.3 ความต้องการจำเป็นของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของ กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	222
5.1.4 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็น ธรรมทางการศึกษาและสังคม.....	224
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	226
5.2.1 สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบายการจัดการเงิน สำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	226
5.2.2 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็น ธรรมทางการศึกษาและสังคม.....	227
5.3 ข้อเสนอแนะ	231
5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	231
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	232
รายการอ้างอิง	234
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	280

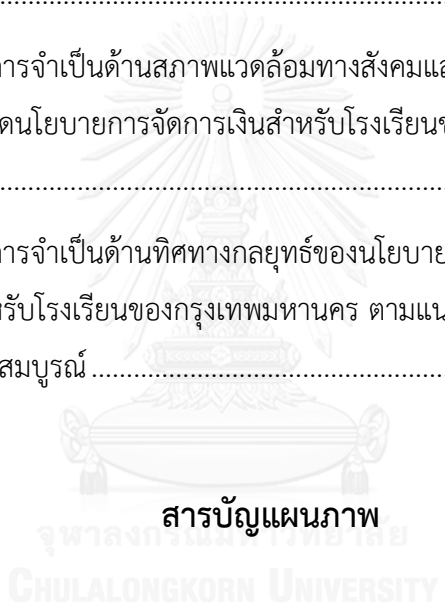
สารบัญตาราง

ตารางที่ 2-1 ความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนของนักเรียนกับเงินงบประมาณแต่ละประเภทใน SFUSD และ OUSD	69
ตารางที่ 2-2 จำนวนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2559 จำแนกตามช่วงชั้น.....	75
ตารางที่ 2-3 อัตราส่วนนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2559 จำแนกตามช่วงชั้น.....	76
ตารางที่ 2-4 ค่าใช้จ่ายที่กรุงเทพมหานครจัดสรรให้นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2559 – ค่าใช้จ่ายตามนโยบายสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่รัฐบาลจัดสรรให้.....	78
ตารางที่ 2-5 ค่าใช้จ่ายที่กรุงเทพมหานครจัดสรรให้นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2559 – ค่าใช้จ่ายที่ตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร.....	79
ตารางที่ 2-6 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประจำปีการศึกษา 2557	80
ตารางที่ 2-7 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประจำปีการศึกษา 2557	81
ตารางที่ 3-1 ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม	86
ตารางที่ 3-2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของคำถามแต่ละกลุ่มในแบบสอบถาม ที่คำนวณได้จากการทดลองใช้.....	92
ตารางที่ 3-3 ขั้นตอนการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลลัพธ์ที่ได้	97
ตารางที่ 4-1 ผลการประเมินกรอบแนวคิดการพัฒนานโยบาย.....	100
ตารางที่ 4-2 ผลการประเมินกรอบแนวคิดการจัดการเงินโรงเรียน	100
ตารางที่ 4-3 ผลการประเมินกรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา.....	101
ตารางที่ 4-4 ผลการประเมินกรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม.....	101
ตารางที่ 4-5 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	102

ตารางที่ 4-6 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม - ประเด็นที่ ถกเถียงกันในสังคม.....	103
ตารางที่ 4-7 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบาย สภาพแวดล้อมในการกำหนด นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทาง การศึกษาและสังคม - ความชอบธรรมทางกฎหมาย.....	104
ตารางที่ 4-8 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมในการกำหนดนโยบายการ จัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและ สังคม - ค่านิยมหลักของสังคม.....	106
ตารางที่ 4-9 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกระแสของนโยบายการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	107
ตารางที่ 4-10 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาล ไปยังโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	108
ตารางที่ 4-11 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการจัดเงินของ กรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนในสังกัด	109
ตารางที่ 4-12 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการให้ผู้ปกครอง สนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	111
ตารางที่ 4-13 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการระดมทรัพยากร และเงินบริจาคเพื่อการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	111
ตารางที่ 4-14 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการวางแผนรายจ่าย ของโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	112
ตารางที่ 4-15 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของประโยชน์ของนโยบายการจัดการเงิน สำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	113
ตารางที่ 4-16 ความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองในการกำหนด นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทาง การศึกษาและสังคม	115

ตารางที่ 4-17 ความต้องการจำเป็นของกระแสของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม.....	117
ตารางที่ 4-18 ความต้องการจำเป็นของกรอบของนโยบายการจัดการเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	118
ตารางที่ 4-19 ความต้องการจำเป็นของกรอบของนโยบายการจัดการเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนในสังกัด ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	119
ตารางที่ 4-20 ความต้องการจำเป็นของนโยบายการวางแผนรายจ่ายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	120
ตารางที่ 4-21 ความต้องการจำเป็นของประโยชน์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	120
ตารางที่ 4-22 ความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1	122
ตารางที่ 4-23 ความต้องการจำเป็นด้านทิศทางการยุทธ์ของนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1	126
ตารางที่ 4-24 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1	146
ตารางที่ 4-25 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1	148
ตารางที่ 4-26 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1	155
ตารางที่ 4-27 ความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองและข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2	157
ตารางที่ 4-28 ความต้องการจำเป็นด้านทิศทางการยุทธ์ของนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2.....	161

ตารางที่ 4-29 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2	181
ตารางที่ 4-30 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2.....	183
ตารางที่ 4-31 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2	190
ตารางที่ 4-32 ความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองและข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับสมบูรณ์	192
ตารางที่ 4-33 ความต้องการจำเป็นด้านทิศทางการยุทธ์ของนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับสมบูรณ์	196

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม.....	9
แผนภาพที่ 2-1 รูปแบบของกระบวนการพัฒนานโยบาย (Bell และ Stevenson, 2006).....	55
แผนภาพที่ 2-2 รูปแบบของกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย (Jenkins, 1978)	56

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในประเทศไทยปัจจุบันนี้ มีปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่หลายประการ และหนึ่งในปัญหาเหล่านั้นก็คือปัญหาความเหลื่อมล้ำของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานในรายงานประจำปี 2557 ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ทดสอบทุกวิชาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกินกว่า 10 คะแนนทั้งสิ้น มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ในช่วงประมาณ 0.26-0.47 ส่วนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวิชาที่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกินกว่า 10 คะแนน 7 วิชา มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายในช่วงประมาณ 0.20-0.44 และในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีวิชาที่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกินกว่า 10 คะแนน 4 วิชา มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายในช่วงประมาณ 0.18-0.66 การกระจายของคะแนนการทดสอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยยังคงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันอยู่อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผลการประเมิน PISA ในปี 2557 ก็ยังแสดงให้เห็นถึงเหลื่อมล้ำทางความสามารถในด้านคณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ต่างสังกัดกัน หรืออาศัยในภูมิภาคที่ต่างกัน ตลอดจนมีเพศที่แตกต่างกัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี , 2557)

นอกจากนี้ ความเหลื่อมล้ำทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้มิได้มีอยู่ในนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ต่างสังกัดกัน หรืออาศัยในภูมิภาคที่ต่างกันเท่านั้น เพราะเมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนการทดสอบเป็นรายโรงเรียน จะพบว่าแม้แต่โรงเรียนที่อยู่ภายใต้สังกัดเดียวกันและมีที่ตั้งที่ใกล้กันมาก อย่างโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ก็ยังมีความเหลื่อมล้ำทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างโรงเรียนอยู่ ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2557 ที่พบว่าคะแนนเฉลี่ยรายโรงเรียนสูงสุดในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ที่ 56.79 และ 42.15 คะแนน ตามลำดับ ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยรายโรงเรียนต่ำสุดอยู่ที่ 34.44 และ 33.70 คะแนน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังแตกต่างกันอยู่มาก โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่ได้คะแนนต่ำที่สุด คิดเป็น 60.64% ของคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดเท่านั้น (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2557)

ทั้งนี้ Benson และคณะ (1974, in Brimley & Garfield, 2002) กล่าวว่า การใช้จ่ายทางการศึกษาด้วยจำนวนเงินที่เท่ากันให้แก่เด็กทุกคน ไม่สามารถทำให้การศึกษาเป็นเครื่องสร้าง

ความเท่าเทียมกันให้แก่บุคคลได้ โดย Benson ได้อ้างถึงที่ Horace Mann ได้กล่าวไว้ว่า หากการศึกษาคือการเอื้ออำนวยให้บุคคลสามารถก้าวพ้นจากความยากจนและด้อยโอกาส เข้าสู่การเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมและเศรษฐกิจได้แล้ว ดังนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา ทักษะการสอนของครู และหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนกันทั้งหมดสำหรับนักเรียนทุกคนย่อมไม่ใช่ทางออก ทรัพยากรเพิ่มเติมต่างๆ ควรมีไว้ให้แก่ผู้ที่ด้อยโอกาสหรือมีข้อจำกัดด้านการเรียนรู้ หากแต่เราอาจไม่สามารถระบุได้ว่าจะต้องใช้ทรัพยากรเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาที่ทำให้นักเรียนมีโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่าเทียมกันจึงต้องใช้ทรัพยากรและงบประมาณที่แตกต่างกันไปตามความต้องการของนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถปรับแต่งการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนของตนได้ ซึ่งหลักการปฏิบัติต่อนักเรียนที่แตกต่างกันไปตามความต้องการของนักเรียนเช่นนี้เรียกว่า หลักความเป็นธรรมทางการศึกษา (Educational Equity)

หลักความเป็นธรรมทางการศึกษานี้ สอดคล้องกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งได้ระบุถึงนโยบายทั้งสิ้น 11 ด้าน และนโยบายด้านที่ 4 คือด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม นั้น ได้แบ่งออกเป็นนโยบายย่อยอีก 10 นโยบาย โดยนโยบายข้อ 4.2 ได้ระบุว่าให้มีการปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับความต้องการสิ่งจำเป็นต่อการศึกษาที่แตกต่างกันของนักเรียน (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2557)

การจัดการศึกษาตามหลักความเป็นธรรมทางการศึกษา มิได้เป็นเพียงประเด็นทางด้านการศึกษาเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นประเด็นสำคัญทางด้านการศึกษาระดับนานาชาติในปัจจุบันประเด็นหนึ่งด้วย โดยนโยบายการศึกษาของแต่ละประเทศควรให้ความสำคัญกับการลดความแตกต่างกันของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอันเกิดจากความแตกต่างทางด้านเพศ เชื้อชาติ หรือรายได้ของครอบครัวนักเรียน หรือการลดความไม่เท่าเทียมกันของทรัพยากรทางการศึกษาของนักเรียนในชุมชนเมืองและชนบท (Fiske & Ladd, 2008)

นอกจากการจัดการศึกษาที่เป็นธรรมจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีโอกาสในการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากันแล้ว ยังสามารถช่วยสร้างความเป็นธรรมทางสังคมในระยะยาวได้อีกด้วย กล่าวคือเมื่อนักเรียนมีโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่ากันได้ นักเรียนก็ย่อมมีโอกาสที่จะมีความสามารถ (capabilities) ที่เท่ากันได้นั่นเอง และเมื่อนักเรียนเหล่านี้เติบโตใหญ่ขึ้นในอนาคต ก็จะสามารถมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขได้อย่างอิสระตามรูปแบบที่ตนเลือกและต้องการจะให้เป็น ซึ่งหมายถึงการมีสังคมที่ยอมรับในความแตกต่างของสมาชิก โดยความแตกต่างนั้นมิได้ทำให้คุณค่าของสมาชิกแตกต่างกัน รวมถึงไม่มีความเหลื่อมล้ำในด้านความอยู่ดีมีสุขของสมาชิกในสังคมอีกด้วย

แต่ในปัจจุบัน นโยบายการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวให้แก่โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ยังเป็นการจัดสรรด้วยระบบเงินรายหัวที่เท่ากันทั้งหมด ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาที่พยายามหลีกเลี่ยงการปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยวิธีการเดียวกัน และเมื่อโรงเรียนไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาให้เกิดแก่นักเรียนได้ ความเป็นธรรมทางสังคมในอนาคตก็ยากที่จะเกิดได้ด้วยเช่นกัน

งานวิจัยชิ้นนี้จึงจัดทำขึ้น เพื่อพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับแนวคิดด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม อันจะมีส่วนช่วยในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ในท้ายที่สุด ตลอดจนเพื่อจุดประกายให้เกิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นได้ต่อไปในอนาคต

1.2 คำถามวิจัย

- 1.) กรอบแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมควรมีอะไรบ้าง
- 2.) สภาพปัจจุบันของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมเป็นอย่างไร
- 3.) นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.) เพื่อศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม
- 2.) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม
- 3.) เพื่อพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

1.4 นิยามศัพท์

การกำหนดนโยบาย (Policy formulation) หมายถึง การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง (Socio-political environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองซึ่งเป็นบริบท (Context) ของการกำหนดนโยบาย ที่ซึ่งส่งผลให้ผู้กำหนดนโยบายต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมนี้บริบทนั้น ซึ่งบริบทดังกล่าวนี้มีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ 1) ประเด็นที่เป็นที่ถกเถียง (Contested discourse) 2) ความชอบธรรมตามกฎหมายของนโยบาย (Dominant language of legitimation) 3) ค่านิยมหลักที่ใช้กำหนดนโยบาย (First-order values shape policy)

ประเด็นที่เป็นที่ถกเถียง (Contested discourse) หมายถึง ข้อคำถามหรือความเห็นที่ กำลังเป็นที่สนใจและโต้เถียงกันในสังคมอันทำให้ผู้กำหนดนโยบายต้องคำนึงถึงประเด็นดังกล่าว

ความชอบธรรมตามกฎหมายของนโยบาย (Dominant language of legitimation) หมายถึง หลักการทางกฎหมายที่กำหนดไว้และทำให้ต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับหลักการนั้น

ค่านิยมหลักที่ใช้ในกำหนดนโยบาย (First-order values shape policy) หมายถึง สิ่งที่สังคมหรือบุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจกำหนดนโยบาย ซึ่งเป็นที่ตกลงยอมรับร่วมกันว่าเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์โดยไม่จำเป็นต้องมีการถกเถียงกัน

ทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Strategic direction) หมายถึง เนื้อหาของนโยบายในภาพรวม ซึ่งมีใช้การกำหนดรายละเอียดปลีกย่อยของนโยบายเพื่อนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) แนวโน้มหรือกระแสของนโยบาย (Policy trend) 2) กรอบของนโยบาย (Broad policy established) 3) ประโยชน์ต่อสังคม (Applied to policy domain)

แนวโน้มหรือกระแสของนโยบาย (Policy trend) หมายถึง ประเด็นหลักของนโยบายที่ผู้กำหนดนโยบายกำหนดขึ้นตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง

กรอบของนโยบาย (Broad policy established) หมายถึง สิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายระบุไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรายละเอียด เพื่อนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติในลำดับถัดไป ตามแนวโน้มหรือกระแสของนโยบายที่กำหนดไว้

ประโยชน์ต่อสังคม (Applied to policy domain) หมายถึง ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการนำนโยบายที่กำหนดไปลงสู่การปฏิบัติ

การจัดการเงินโรงเรียน (School financing) หมายถึง การจัดเงินไปให้ยังโรงเรียน โดยระบุถึงแหล่งที่มาของเงินทุนและกำหนดวิธีการวางแผนรายจ่าย

แหล่งเงินทุน (Source of fund) หมายถึง ที่มาของเงินที่โรงเรียนนำไปใช้จัดการศึกษา ซึ่งสามารถนำมาใช้จำแนกเงินทุนได้เป็น 3 ประเภทตามแหล่งเงินทุน ได้แก่ 1) เงินทุนจากรัฐ 2) เงินทุนจากครอบครัวนักเรียน 3) เงินทุนจากการระดมทรัพยากร

เงินทุนจากรัฐ หมายถึง เงินที่โรงเรียนได้รับจากรัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดโดยตรง ซึ่งมีที่มาจากภาษีทุกประเภทที่รัฐเรียกเก็บจากประชาชน

เงินทุนจากครอบครัว หมายถึง เงินที่โรงเรียนเรียกเก็บจากผู้ปกครองหรือครอบครัวของนักเรียนเอง โดยมีได้ผ่านรัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัด

เงินทุนจากการระดมทรัพยากร หมายถึง เงินที่โรงเรียนได้จากชุมชนหรือสถาบันทางสังคมอื่นที่มีใช้รัฐบาล หน่วยงานต้นสังกัด หรือครอบครัวของนักเรียน ผ่านการบริจาคหรือการจัดกิจกรรมใดๆ

การวางแผนรายจ่าย (Expenditure planning) หมายถึง การวางแผนใช้จ่ายเงินของโรงเรียน ซึ่งจำแนกได้เป็นได้เป็น 2 วิธีตามลักษณะของการกำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้จ่าย ได้แก่ 1) การวางแผนรายจ่ายแบบไม่ระบุรายการ (Block grant) 2) การวางแผนรายจ่ายแบบระบุรายการ (Itemized budget)

การวางแผนรายจ่ายแบบไม่ระบุรายการ (Block grant) หมายถึง การวางแผนรายจ่ายโดยหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนที่ระบุเฉพาะจำนวนเงินที่โรงเรียนจะได้รับ แต่ไม่ระบุว่าเงินที่โรงเรียนได้รับไปนั้นจะนำไปใช้เพื่อการใดบ้าง และให้โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการใช้จ่ายเงินที่ได้รับไปนั้นด้วยตนเอง

การวางแผนรายจ่ายแบบระบุรายการ (Itemized budget) หมายถึง การวางแผนรายจ่ายโดยหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนที่ระบุถึงจำนวนเงินที่โรงเรียนจะได้รับ และระบุว่าถึงวัตถุประสงค์ของเงินที่โรงเรียนได้รับไปนั้นว่าโรงเรียนจะต้องนำเงินที่ได้รับส่วนใดไปใช้เพื่อการใดบ้างเป็นจำนวนเงินเท่าใด

ความเป็นธรรมทางการศึกษา (Educational Equity) หมายถึง การสร้างโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่าเทียมกันให้แก่เด็กเรียนทุกคน โดยไม่จำเป็นว่านักเรียนแต่ละคนจะมีภูมิหลังพื้นฐานเหมือนหรือแตกต่างหรือไม่

ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ (Horizontal Educational Equity) หมายถึง การปฏิบัติต่อนักเรียนที่ไม่มีความแตกต่างทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือมีผู้ปกครองที่มีความสามารถในการเลี้ยงดู อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้เด็กเรียนมีโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน

ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวดิ่ง (Vertical Educational Equity) หมายถึง การปฏิบัติอย่างแตกต่างกันต่อนักเรียนที่มีความแตกต่างทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือมีผู้ปกครองที่มีความสามารถในการเลี้ยงดู เพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน

ความเป็นธรรมทางสังคม (Social Equity) หมายถึง การมีกระบวนการทางสังคมที่สามารถทำให้สมาชิกในสังคมมีความสามารถในการสร้างชีวิตที่อยู่ดีมีสุข และมีเสรีภาพในการมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขในแบบของตนเองได้

การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน (Equality) หมายถึง การปฏิบัติต่อบุคคลที่มีลักษณะภายนอกที่พบ (prima facie) แบบเดียวกันอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้หากมีการค้นพบลักษณะของบุคคลใดๆ ที่แตกต่างไปจากผู้อื่นแล้ว บุคคลนั้นก็ย่อมจะต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น

การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง (Accuracy) หมายถึง การรับฟังข้อมูลอย่างรอบด้านจากบุคคลต่างๆ ในสังคม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง และครบถ้วน อันจะทำให้การตัดสินใจแตกต่างของบุคคลถูกต้องเที่ยงตรง

การมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ (Publicity) หมายถึง การกำหนดเกณฑ์ในการให้หรือไม่ให้สิ่งใดต่อบุคคลต่างๆ ในสังคม ที่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่าเหตุใดบุคคลนี้จึงควรได้รับหรือบุคคลนี้ไม่ควรได้รับการจัดสรรสิ่งนั้นจากสังคม ทั้งนี้เกณฑ์ดังกล่าวจะต้องเป็นที่ยอมรับได้ทั้งของบุคคลทั้งสองกลุ่ม

การไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Dignity) หมายถึง การปฏิบัติต่อบุคคลในสังคมที่ไม่เป็นการทำร้ายร่างกาย จิตใจ หรือทำให้บุคคลนั้นถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันควรปิดบัง หรือ ถูกดูถูก หรือทำให้บุคคลได้รับความอับอาย หรือเกลียดชัง

ความสามารถในการสร้างชีวิตที่อยู่ดีมีสุขของบุคคล (Capabilities) หมายถึง การที่บุคคลมีศักยภาพหรือความสามารถเพียงพอต่อการสร้างชีวิตที่อยู่ดีมีสุขในแบบที่ตนเองเลือก

เสรีภาพในการมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขของบุคคล (Freedom) หมายถึง การที่บุคคลสามารถเลือกชีวิตที่อยู่ดีมีสุขในแบบที่ตนเองต้องการได้อย่างอิสระ

โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดของกรุงเทพมหานคร

สภาพปัจจุบัน หมายถึง ลักษณะของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน

สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่ควรจะเป็น เพื่อให้เกิดการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นและกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

1.5.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเงินโรงเรียน (School Financing)

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหา (Content) ของการจัดการเงินโรงเรียนของ Jones (1985) ร่วมกับแนวคิดเรื่องคำถามสำคัญในการจัดการเงินโรงเรียนของ Goertz (1999) และประเด็นวิกฤตเรื่องแหล่งเงินทุนของโรงเรียนของ Nelson, Palonsky, และ McCarthy (2010) มาสังเคราะห์ร่วมกันเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ซึ่งมีประเด็นสำคัญ 2 ประการ ประกอบด้วย

- 1.) แหล่งเงินทุน (Source of Fund) ซึ่งแบ่งได้เป็นเงินทุนจากรัฐ (Public Finance) เงินทุนจากครอบครัวของนักเรียน (Family Funding) และการระดมทรัพยากร (Resources Mobilization) โดยโรงเรียน
- 2.) การวางแผนรายจ่าย (Expenditure Planning) ซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดผู้มีอำนาจตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา

1.5.2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางการศึกษา (Educational Equity)

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมในการจัดการเงินโรงเรียนของ Burne และ Steifel (1984) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดด้านการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ซึ่งได้ระบุถึงลักษณะของความเป็นธรรมทางการศึกษาไว้ ดังนี้

- 1.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาแนวราบ (Horizontal Equity) ซึ่งหมายถึงหลักการบริหารอย่างเท่าเทียมกันสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะเหมือนกัน เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่ากัน
- 2.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาแนวตั้ง (Vertical Equity) ซึ่งหมายถึงการบริหารโรงเรียนที่ไม่เท่าเทียมกันสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกัน เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่ากัน

1.5.3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคม

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคมของ David Miller (2003) และ Amartya Sen (2011) ได้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้

1.5.3.1 ลักษณะของกระบวนการทางสังคมที่เป็นธรรม (Miller, 2003)

- 1.) ปฏิบัติต่อบุคคลที่มีลักษณะเดียวกันอย่างเท่าเทียมกัน (Equality)

- 2.) ใช้ข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงในการพิจารณาและตัดสินใจของสังคม (Accuracy)
- 3.) การกำหนดกฎเกณฑ์ของสังคมที่ชัดเจนและยอมรับได้ (Publicity)
- 4.) ไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสมาชิกทุกคนในสังคม (Dignity)

1.5.3.2 ผลลัพธ์จากการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม (Sen, 2011)

- 1.) ความสามารถของบุคคล (Capability) ในการสร้างชีวิตที่อยู่ดีมีสุขของบุคคล
- 2.) อิสรภาพ (Freedom) ในการเลือกที่จะมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขในแบบที่ตนเองต้องการของบุคคล

1.5.4 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบาย

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนานโยบายของ Bell และ Stevenson (2006) มาเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนานโยบายสำหรับงานวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

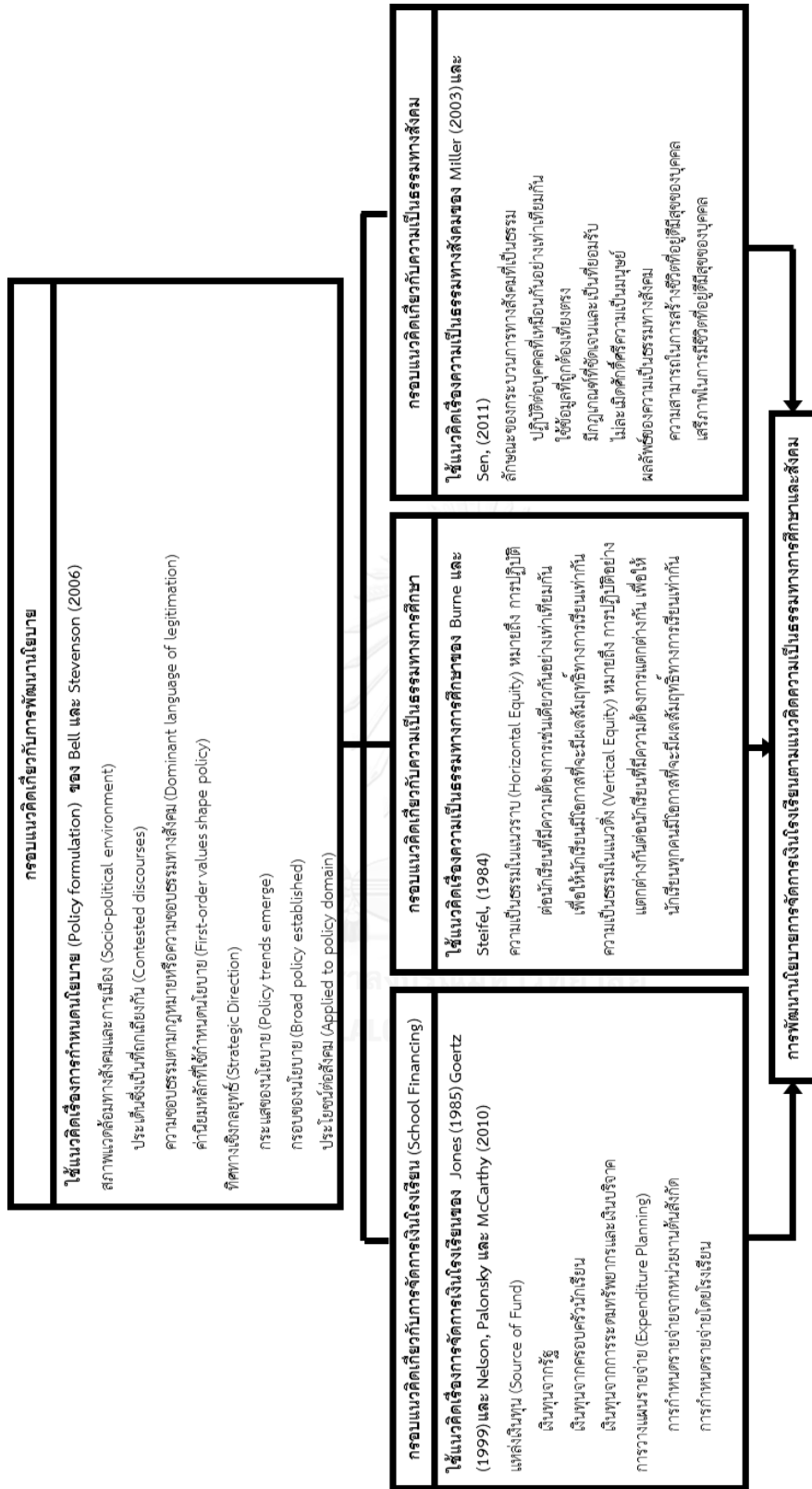
1.5.4.1 สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง (Socio-political environment)

ประกอบด้วย

- 1.) ประเด็นปัญหา/ที่มาของการกำหนดนโยบาย (Contested discourses)
- 2.) ความชอบธรรมทางกฎหมายของนโยบาย (Dominant language of legitimation)
- 3.) ค่านิยมที่ใช้กำหนดนโยบาย (First-order values shape policy)

1.5.4.2 ทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Strategic Direction) ประกอบด้วย

- 1.) แนวโน้มของนโยบาย (Policy trends emerge)
- 2.) กรอบของนโยบาย (Broad policy established)
- 3.) ประโยชน์ต่อสังคม (Applied to policy domain)

แผนภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

1.6 ขอบเขตการวิจัย

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้จะศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเฉพาะส่วนของการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) แต่จะไม่ได้จัดทำถึงข้อเสนอแนะในการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ

1.6.2 ขอบเขตด้านประชากร

งานวิจัยนี้จะศึกษานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในภาพรวมทั้งหมด

1.6.3 ขอบเขตด้านเวลา

งานวิจัยนี้จะศึกษานโยบายการจัดการเงินโรงเรียนในปีงบประมาณ 2560

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.) เกิดองค์ความรู้ใหม่ในด้านรูปแบบการจัดการเงินโรงเรียนสำหรับโรงเรียนในประเทศไทย อันเป็นพัฒนาการทางวิชาการของศาสตร์ด้านการบริหารการศึกษา
- 2.) กรุงเทพมหานครจะได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม
- 3.) โรงเรียนในสังกัดของกรุงเทพมหานครจะได้รับการจัดการเงินที่เป็นธรรมตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ทำให้สามารถปรับแต่งการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะของนักเรียนได้มากขึ้น
- 4.) นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจะมีโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใกล้เคียงกันมากขึ้น และมีความสามารถที่จะมีชีวิตที่ดีในแบบที่ตนเองเลือกที่จะเป็นได้

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน

คำว่า “การจัดการเงินโรงเรียน” เป็นคำที่แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า School Financing ซึ่งประกอบด้วยคำว่า School อันหมายถึงโรงเรียนหรือสถานศึกษา และคำว่า Financing อันหมายถึงการจัดเงินไปให้ ดังนั้น การจัดการเงินโรงเรียนจึงหมายถึงการจัดเงินไปให้ยังโรงเรียนนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ เมื่อเราศึกษาในหนังสือหรือตำราที่ว่าด้วยการเงินโรงเรียน จึงมักไม่พบนิยามของคำว่า การจัดการเงินโรงเรียนที่ชัดเจนมากนัก อย่างไรก็ตาม Jones (1985) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า การจัดการเงินโรงเรียนเป็นเรื่องที่ว่าด้วยการกระจายผลประโยชน์ทางการศึกษาและภาระที่เกิดขึ้น ภายในกลุ่มประชากรหลายๆ กลุ่ม ซึ่งภาระดังกล่าวนี้ มิได้หมายถึงภาระทางการศึกษา แต่หมายถึงภาระที่อยู่ในรูปแบบของภาษี ค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนการศึกษาอื่นๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า การจัดการเงินโรงเรียน เป็นเรื่องที่ว่าด้วยการกระจายภาระทางภาษีและค่าธรรมเนียม การศึกษาระหว่างกลุ่มประชากรที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านรายได้ ภูมิศาสตร์ เชื้อชาติ หรือคุณลักษณะอื่น ด้วยวิธีการส่งผ่านรายได้จากปัจเจกบุคคลไปสู่โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาที่เราต้องการพิจารณานั้นเอง

ในช่วงประมาณทศวรรษที่ 1900 ถึง 1930 การศึกษาเรื่องการจัดการเงินโรงเรียนจะมุ่งเน้นไปที่การค้นหาวិธีการหรือสูตรการจัดการเงินไปยังโรงเรียนว่าควรจะเป็นเช่นไร ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 1930 ถึง 1960 การศึกษาเรื่องการจัดการเงินโรงเรียนได้เริ่มให้ความสำคัญกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และมีการปรับแนวความคิดที่จะให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น จนกระทั่งเข้าสู่ทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเงินโรงเรียน ได้ให้ความสำคัญกับการประเมินการจัดการเงินโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็นสองประเด็นหลัก ได้แก่ การประเมินความแตกต่างของรายจ่ายต่อหัวระหว่างนักเรียน กับการประเมินความต้องการการสนับสนุนรายจ่ายที่แตกต่างกันของนักเรียน ซึ่งรวมถึงความสามารถในการจ่ายภาษีของฝั่งผู้จ่ายภาษีด้วย (Jones, 1985)

แม้ว่านักวิชาการจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับคำนิยามของการจัดการเงินโรงเรียนมากเท่าใดนัก แต่สำหรับหลักการเกี่ยวกับการจัดการเงินโรงเรียนนั้น กลับเป็นสิ่งสำคัญที่นักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจเป็นอย่างมาก และนักวิชาการเหล่านั้นก็ได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญที่จะใช้เป็นหลักในการจัดการเงินโรงเรียนไว้หลายประการ ดังนี้

2.1.1 เนื้อหาในการศึกษาเรื่องการจัดการเงินโรงเรียน

Jones (1985) ได้จำแนกเนื้อหา (Content) ของการศึกษาในด้านการเงินเพื่อการศึกษา ออกเป็น 3 ส่วนหลัก ประกอบด้วย

- 1.) เศรษฐศาสตร์การศึกษา (Economics of Educations) เป็นเรื่องราวด้วยการจัดสรรทรัพยากร (Allocation function) แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับทุนมนุษย์ (Human Capital concept development) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Rate of return to investment) ต้นทุนและประโยชน์ (Cost-benefit) ประสิทธิภาพของต้นทุน (Cost-effectiveness) และการวางแผนอัตรากำลัง (Manpower Planning)
- 2.) การจัดการเงินเพื่อการศึกษา หรือการจัดการเงินโรงเรียน (Education Financing) เป็นเรื่องราวด้วยการกระจายทรัพยากร (Distribution function) แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ การระดมรายได้ (Revenue Raising) การวางแผนรายจ่าย (Expenditure Planning) และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรม (Fairness Consideration) ระหว่างฝ่ายต่างๆ เช่น นักเรียน ผู้เสียภาษี ครู หลักสูตร ภูมิภาค เป็นต้น
- 3.) การบริหารกิจการโรงเรียน (School Business Administration) เป็นเรื่องราวด้วยการบริหารจัดการ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ การงบประมาณ (Budgeting) การบัญชี (Accounting) และการสอบบัญชี (Auditing)

2.1.2 การพิจารณาเรื่องจำนวนเงินที่จะใช้จ่ายในการศึกษาควรเป็นเท่าใด

Jones (1985) กล่าวว่า เนื่องจากสมาชิกในสังคมแต่ละคนจะได้ประโยชน์จากการศึกษาไม่เท่ากัน เช่น ผู้ปกครองที่มีบุตรหลาน อาจจะได้รับประโยชน์จากการจัดการศึกษาของรัฐมากกว่าคนโสดที่ไม่มีครอบครัว เป็นต้น ดังนั้น สมาชิกของสังคมแต่ละคนจึงมีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ไม่เท่ากัน การตัดสินใจของภาครัฐว่าจะใช้จ่ายเงินทางการศึกษามากหรือน้อยเพียงใดจึงเป็นเรื่องซับซ้อนและเข้าใจได้ยาก ซึ่ง Jones ได้อธิบายถึงกฎ 4 ข้อ ที่สามารถอธิบายเหตุผลที่เขตพื้นที่การศึกษาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับจำนวนเงินที่จะใช้ในการจัดการศึกษาในสหรัฐอเมริกาในยุคนั้น (ปี 1985) ไว้ดังนี้

- 1.) สมมติฐานผู้อาศัยฟรี (Free Rider Hypothesis) เป็นสมมติฐานที่อยู่บนฐานความคิดที่ว่าบริการของภาครัฐนั้นเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทุกคน แต่ประชาชนที่ยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อบริการนั้นกลับมีอยู่น้อย หรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มักจะไม่ยินดีที่จะจ่ายเงิน หรือยินดีที่จะจ่ายในจำนวนที่น้อยที่สุด เพื่อบริการของภาครัฐ

- 2.) สมมติฐานมัธยฐานของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง (Median Voter Hypothesis) เป็นสมมติฐานที่ว่า จำนวนเงินที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจเลือกที่จะจ่ายในท้ายที่สุดนั้น จะเป็นจำนวนเงินกึ่งกลาง หรือมัธยฐาน ระหว่างกลุ่มผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่ต้องการให้ใช้จ่ายเงินมากที่สุด กับกลุ่มผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่ต้องการให้ใช้จ่ายเงินน้อยที่สุด เนื่องจากผู้มีอำนาจต้องการรักษาฐานเสียงของตนเองให้ได้มากที่สุด จึงเลือกที่จะจ่ายเงินอย่างเป็นทางการที่สุดเพื่อเอาใจคนทั้งสองฝ่าย
- 3.) ทฤษฎีสโมสร (Theory of Clubs) ทฤษฎีนี้เปรียบเทียบเขตพื้นที่การศึกษากับสโมสรซึ่งโดยปกติ สโมสรมักไม่ต้องการให้สมาชิกมีจำนวนมากเกินไปและต้องการให้ต้นทุนการให้บริการสมาชิกในปัจจุบันนั้นต่ำที่สุด เช่นเดียวกับเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่ต้องการให้มีจำนวนนักเรียนในเขตมากเกินไปและต้องการให้ต้นทุนในการจัดการศึกษาขณะนั้นต่ำที่สุดเช่นกัน เขตพื้นที่การศึกษาจึงใช้วิธีการกำหนดพื้นที่การให้บริการทางการศึกษาหรือใช้กลไกทางภาษีเพื่อปรับจำนวนประชากรในเขตพื้นที่ของตน อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ไม่ได้รับการยอมรับมากเท่าที่ควรเนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนการกีดกันและไม่เป็นธรรมต่อผู้มีรายได้น้อย แม้ว่าในความเป็นจริง ณ ขณะนั้น (ปี 1985) สภาพการจัดการศึกษาในสหรัฐอเมริกาจะเป็นเช่นในทฤษฎีนี้ก็ตาม
- 4.) ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของระบบราชการ (Economic Theory of Bureaucracy) ทฤษฎีนี้กล่าวว่า เนื่องจากระบบการวัดผลงานของหน่วยงานภาครัฐในสหรัฐอเมริกาขณะนั้น ยังไม่มีความชัดเจน หน่วยงานภาครัฐจึงมักสร้างผลงานโดยการทำโครงการต่างๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งหมายถึงการใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากตามไปด้วยเช่นกัน ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานราชการก็มีพฤติกรรมเช่นเดียวกัน

2.1.3 ผู้แบกรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาคือใคร

ในการตอบคำถามนี้ Jones (1985) ได้เริ่มต้นโดยอ้างถึงหลักการทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า เมื่อบุคคลมีรายได้เพิ่มขึ้น อรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายของรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นจะลดลง การเก็บภาษีตามอัตราก้าวหน้าจากผู้มีรายได้มากจึงเป็นการเสียสละที่น้อยกว่าการเสียสละของคนจน และผลสุดท้ายของการเก็บภาษีด้วยระบบนี้คือ ผู้เสียภาษีทุกคนจะมีรายได้หลังภาษีเท่ากันทั้งหมด ตามแนวคิดแบบ Fabian

แนวความคิดข้างต้นนี้ มีปัญหาสำคัญอยู่ที่การวัดอรรถประโยชน์ของเงินและความเต็มใจที่จะเสียสละของบุคคลนั้นไม่สามารถทำได้ จึงนำไปสู่คำตอบถัดไป คือให้สังคมเป็นผู้ตัดสินใจว่าแต่ละคนควรจะแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเท่าใดบ้าง อย่างไรก็ตาม การให้สังคมตัดสินใจนั้นอาจเป็นเรื่องที่ทำได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากจำเป็นต้องใช้ระบบการเมืองที่มีประสิทธิภาพสูง ทั้งยังไม่มีรายละเอียดของวิธีการตัดสินใจที่ชัดเจนอีกด้วย

คำตอบที่สามซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วไปในปัจจุบันก็คือ แนวคิดที่ว่า ทุกคนจะต้องช่วยกันแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการจัดบริการทางสังคม เนื่องจากประชาชนทุกคนเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากบริการของรัฐเหล่านั้น และประชาชนทุกคนจะต้องมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานการดำรงชีพขั้นต่ำที่สังคมยอมรับได้ แต่คำตอบนี้ก็ยังคงมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ 2 ประการ ประการแรกคือ ระดับมาตรฐานการดำรงชีพขั้นต่ำที่แท้จริงนั้นยังไม่เป็นที่ตกลงยอมรับร่วมกันได้ว่าเป็นอย่างไร และประการที่สองคือ ผู้เสียภาษีตามแนวคิดนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีชีวิตความเป็นอยู่สูงกว่ามาตรฐานการดำรงชีพเท่านั้นใช่หรือไม่ ซึ่งปัญหาทั้งสองประการนี้ได้นำไปสู่การถกเถียงเกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บภาษี ระหว่างการใช้อัตราคงที่กับอัตราก้าวหน้าในเวลาต่อมา

2.1.4 คำถามสำคัญในการจัดการเงินโรงเรียน

Goertz (1999) กล่าวถึงคำถามสำคัญที่จำเป็นต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไว้ 4 ประการ ได้แก่

- 1.) ความรับผิดชอบของรัฐในการจัดการเงินโรงเรียนคืออะไร ในคำถามนี้ Goertz ได้อธิบายและยกตัวอย่างไว้โดยละเอียด ซึ่งสรุปได้ว่า กฎหมายของแต่ละรัฐจะเป็นตัวกำหนดขอบเขตและเนื้อหาในการรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของรัฐ ทั้งนี้ สถานการณ์และเวลาที่แปรเปลี่ยนไปอาจทำให้เจตนาธรรมแห่งกฎหมายแปรเปลี่ยนตามอันอาจเป็นผลให้มีการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับเจตนาธรรมที่แปรเปลี่ยนไป ทำให้ขอบเขตและเนื้อหาความรับผิดชอบของรัฐต่อการจัดการศึกษาที่ถูกระบุไว้ในกฎหมายจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน หรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของรัฐจะต้องสอดคล้องกับเจตนาธรรมแห่งกฎหมายในแต่ละขณะ ความรับผิดชอบของรัฐในการจัดการเงินโรงเรียน จึงหมายถึงเป้าหมายของการจัดการเงินโรงเรียนที่สอดคล้องกับเจตนาธรรมแห่งกฎหมายนั่นเอง เช่น รัฐควรจัดการเงินโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางการศึกษา หรือ รัฐควรจัดการเงินโรงเรียนเกิดความเพียงพอทางการศึกษา เป็นต้น
- 2.) ผู้ที่ต้องจ่ายเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาคือใครบ้าง และควรจ่ายอย่างไร คำถามนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการเก็บภาษีเพื่อนำมาเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการศึกษา ทั้งในด้านของฐานภาษีและอัตราภาษี โดยรัฐต้องคำนึงถึงภาระทางภาษีที่ผู้จ่ายภาษีต้องแบกรับด้วย เช่น ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ย่อมมีความสามารถในการแบกรับภาษีได้น้อย การจัดเก็บภาษีจากคนกลุ่มนี้จึงอาจทำได้ไม่มากนัก รัฐจึงควรแบ่งเบาภาระทางภาษีของคนกลุ่มนี้ เช่น การให้ลดหย่อนทางภาษีสำหรับผู้มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ รัฐควรพิจารณาด้วยว่าภาระภาษีเหล่านั้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีด้วย

- หรือไม่ เช่นการเก็บภาษีน้ำมันรถและภาษีโรงแรม จะเป็นการผลักภาระให้กับผู้มาเยือน ซึ่งมีใช่ประชากรของรัฐและอาจไม่ได้รับประโยชน์จากการจัดการศึกษาของรัฐ เป็นต้น
- 3.) ผู้กำหนดนโยบายจะออกแบบระบบการจัดการเงินโรงเรียนอย่างไรให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ในคำถามนี้ Goertz ได้อธิบายว่า การจัดการเงินโรงเรียน จะสัมพันธ์กับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน ผ่านทางการจ้างครู การจัดบริการเสริม การลงทุนซื้อสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ใหม่ ตลอดจนการซื้อของสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่เพื่อทดแทนของเดิม ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายจึงต้องพิจารณาให้ดีว่าควรจัดการเงินโรงเรียนอย่างไร จึงจะสร้างประโยชน์ให้นักเรียนได้มากที่สุด ทั้งนี้ Goertz ได้สรุปกลยุทธ์ในการจัดการเงินโรงเรียนที่นักวิชาการเชื่อว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนไว้ 3 กลยุทธ์ ได้แก่ การให้เงินจูงใจที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based incentive programs) ซึ่งเป็นการจัดการเงินตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน, การจ่ายค่าตอบแทนตามฐานความสามารถ (Competency-based pay programs) ซึ่งเป็นการจัดการเงินตามสมรรถนะของครู และการปฏิรูปแบบทั่วทั้งโรงเรียน (Whole-school reforms) ซึ่งหมายถึงการจัดการเงินที่เน้นการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาแบบใหม่ (Model for changes)
- 4.) ผู้รับผิดชอบต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินคือใคร Goertz ได้อธิบายว่า ในปัจจุบัน นักวิจัย นักการศึกษา และผู้กำหนดนโยบายในสหรัฐอเมริกาส่วนมาก กำลังให้ความสำคัญกับการจัดการที่มีโรงเรียนเป็นฐาน (School-based management) และการงบประมาณที่มีโรงเรียนเป็นฐาน (School-based budgeting) มากขึ้นกว่าในอดีต จากเหตุผล 5 ประการ ประการแรกคือ โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดนักเรียนที่สุด ทำให้การตัดสินใจของโรงเรียนจะมุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ของนักเรียนได้มากกว่าเขตพื้นที่การศึกษา ประการถัดไปคือ โรงเรียนจะสามารถปรับแต่งการใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาตามลักษณะเฉพาะของนักเรียนได้ ประการที่สามคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นจะเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงและสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น ประการที่สี่คือ โรงเรียนแต่ละแห่งอาจมีโครงสร้างต้นทุนที่แตกต่างกัน และประการสุดท้ายคือ โรงเรียนภายในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกันจะสามารถถกเถียงและหารือเกี่ยวกับความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรภายในเขตพื้นที่การศึกษา อันเป็นผลให้การจัดสรรทรัพยากรโปร่งใสมากขึ้น

2.1.5 ค่านิยมการจัดการเงินโรงเรียนสามประการ

Guthrie, Springer, Rolle และ Houck (2007) กล่าวถึงค่านิยมหลักในการจัดการเงินโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาไว้ 3 ประการ ประกอบด้วย

2.1.5.1 ความเป็นธรรม (Equity)

ค่านิยมความเป็นธรรม หมายถึง ค่านิยมที่นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการรับรองสิทธิที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันกับนักเรียนคนอื่น อันหมายถึงโอกาสในการเข้าเรียนในสถานศึกษา โดยมิได้ถูกกีดกันทางเชื้อชาติ ศาสนา หรือฐานะทางเศรษฐกิจ แต่ทั้งนี้มิได้หมายถึงสิทธิที่จะสำเร็จการศึกษาที่ระดับใดระดับหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจงหรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากันกับนักเรียนคนอื่น โดยได้ยกตัวอย่างกฎหมายและโครงการต่างๆ ในอดีตของสหรัฐอเมริกาประกอบ อาทิ

- 1.) Land Survey Ordinance (1875) กำหนดให้เมืองต้องสำรวจที่ดินไว้เพื่อใช้จัดตั้งโรงเรียนของรัฐ
- 2.) Northwest Ordinance (1787) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ว่า ความตอนหนึ่งว่า “ศาสนา คุณธรรม และความรู้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการมีรัฐบาลที่ดีและความสุขของมนุษยชาติ โรงเรียนกับวิธีการในการจัดการศึกษาจะต้องได้รับการสนับสนุนตลอดไป”
- 3.) Morilla Act (1862) ที่ให้รัฐต้องอุทิศที่ดิน 30,000 เอเคอร์ต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ที่มีจำนวนผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกถึงเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา
- 4.) หน่วยงาน Head Start ที่จัดตั้งขึ้นในปี 1964 เพื่อช่วยเหลือนักเรียนด้อยโอกาส
- 5.) Elementary and Secondary Education Act หรือ ESEA (1965) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่มีรายได้น้อย
- 6.) Emergency School Aid Act หรือ ESAA (1972) ที่ให้งบประมาณเพื่อการอบรมครู การจ้างผู้ช่วยครูและผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน รวมถึงสิ่งจำเป็นอื่น เพื่อให้โรงเรียนสามารถหลอมรวมชั้นเรียนให้มีความหลากหลายทางเชื้อชาติได้
- 7.) การปรับปรุง Lanham Act ให้รัฐบาลต้องจ่ายเงินชดเชยภาษีอันไม่สามารถเรียกเก็บได้ (Impact Aid) แก่เขตพื้นที่การศึกษาที่มีบุตรของทหารซึ่งอาศัยอยู่ในค่ายทหารเป็นนักเรียนในสังกัด แต่ไม่สามารถเก็บภาษีที่ดินจากค่ายทหารได้ อันเป็นผลจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของกองทัพสหรัฐในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและสงครามเกาหลี
- 8.) All Handicapped Children Act หรือ AHCA (1975) ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดเงินอุดหนุนแก่เขตพื้นที่การศึกษาให้แก่เด็กพิการ โดยมลรัฐและเขตที่รับเงินจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างเคร่งครัด ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาโดยพิจารณาความต้องการพิเศษของนักเรียนเหล่านั้นเป็นรายบุคคล

- 9.) การเพิ่มหมวด 7 ใน ESEA เกี่ยวกับการให้เงินสนับสนุนแก่เขตพื้นที่การศึกษาผ่านทางมลรัฐ เพื่อใช้ในการจัดการสอนแบบสองภาษาสำหรับนักเรียนที่พูดภาษาสเปนหรือนักเรียนเชื้อสายเอเชีย

2.1.5.2 ประสิทธิภาพ (Efficiency)

ค่านิยมเรื่องประสิทธิภาพ หมายถึง ค่านิยมเรื่องการให้ความช่วยเหลือทางการเงินทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลสูงที่สุด หรืออาจกล่าวโดยย่อได้ว่า เป็นการใช้ทรัพยากรสาธารณะให้คุ้มค่าที่สุด โดยได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในอดีตของสหรัฐที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการจัดการเงินโรงเรียน ในลักษณะของการออกกฎหมายหรือนโยบายเพื่อควบคุมการใช้จ่าย หรือการลงทุนที่น่าสนใจไว้หลายประการ ดังนี้

- 1.) การให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่การออก Smith-Hughes Act (1917) เพื่อจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาในหลักสูตรเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และ การเรือน เพื่อป้อนแรงงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดในขณะนั้น อันเป็นปัจจัยสำคัญในการเติบโตทางเศรษฐกิจ และนับจากนั้นก็มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด
- 2.) การจัดตั้ง Federal Job Corps ในปี 1965 เพื่อฝึกทักษะในการทำงานให้แก่ผู้ว่างงานหรือเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือในโรงเรียน ซึ่งในภายหลังได้ยุบหน่วยงานลงไปเนื่องจากมีต้นทุนสูงกว่าการจัดการสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาปกติถึง 20 เท่า
- 3.) การจัดตั้ง National Assessment of Education Progress หรือ NAEP ในปี 1966 เพื่อให้สามารถวัดผลการเรียนของนักเรียนและนำมาเปรียบเทียบกันได้ทุกรัฐทั่วทั้งประเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งในการวัดประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา
- 4.) การออก Cooperative Research Act (1954) ที่ให้รัฐบาลกลางสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยในระดับอุดมศึกษา และต่อมาในปี 1965 ก็ได้มีการจัดตั้งศูนย์วิจัยทางการศึกษาระดับภูมิภาคขึ้น 20 แห่ง กับศูนย์วิจัยและพัฒนาที่มหาวิทยาลัยเป็นฐานอีก 12 แห่ง ตามกฎหมายดังกล่าวและหมวด 4 ของ ESEA ซึ่งภายหลังได้โอนศูนย์วิจัยเหล่านี้ให้อยู่ภายใต้สังกัดของสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (National Institute of Education หรือ NIE) ที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ในปี 1975 อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 รัฐบาลกลางได้ประสบปัญหาด้านงบประมาณทำให้ศูนย์วิจัยหลายแห่งต้องปิดตัวลง จนเมื่อปี 1985 NIE ได้ถูกลดขนาดลงเป็นสำนักงานการวิจัยและปรับปรุงการศึกษา (Office of Education Research and Improvement หรือ OERI) จนกระทั่งได้รับ

- การฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ภายหลังตามนโยบาย No Child Left Behind สถาบันวิทยาศาสตร์ การศึกษา (Institute of Education Sciences หรือ IES) ในอีกหลายปีต่อมา
- 5.) การออก National Defense Education Act หรือ NDEA (1958) ที่กำหนดให้ โรงเรียนมุ่งเน้นการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็น ฐานในการเร่งพัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ของประเทศ อันเป็นผลจาก ความรู้สึกพ่ายแพ้ทางวิทยาการต่อสหภาพโซเวียต ที่สามารถส่งดาวเทียมสปุตนิก 1 ขึ้น สู่อวกาศได้สำเร็จ
 - 6.) การออก Economic Security Act ในปี 1958 ซึ่งกำหนดให้มุ่งเน้นการสอนในด้าน เดียวกับ NDEA เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศ
 - 7.) โครงการ Sea Grant ในปี 1966 ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัยทางทะเล ให้แก่สถาบันอุดมศึกษา และโครงการ Land Grant ในปี 1987 ที่ให้การสนับสนุน งบประมาณด้านการวิจัยทางด้านอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีขั้นสูง
 - 8.) การออก Education Consolidation and Improvement Act หรือ ECIA ในปี 1981 ที่ปรับปรุงแบบการสนับสนุนงบประมาณทางการศึกษาจากแบบเดิมที่ให้เงินสนับสนุน เป็นรายประเภทตามกิจกรรม (Categorical Aid) มาเป็นให้เงินก้อนรวม (Block Grant) ที่ให้อิสระกับเขตพื้นที่การศึกษาในการใช้งบประมาณส่วนนี้ อย่างไรก็ตามก็ตี กฎหมายฉบับนี้กลับก่อให้เกิดผลเสียเนื่องจากเขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถปรับ งบประมาณที่ศรัทธาตามรัฐบาลกลางได้ทัน และขาดความสามารถในการบริหารงบประมาณ ด้วยตนเองอย่างอิสระ
 - 9.) การเผยแพร่รายงาน Nation at Risk ในปี 1983 ที่บ่งชี้ถึงความไร้ประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของการศึกษาในสหรัฐอเมริกาอันนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ และ พาให้การศึกษาในสหรัฐอเมริกาเข้าสู่ยุคแห่งการวิจัยเพื่อสร้างประสิทธิผลและความเป็น เลิศของโรงเรียน
 - 10.) การจัดตั้ง New American School Development Corporation หรือ NASDC ในปี 1991 เพื่อเป็นศูนย์บ่มเพาะนวัตกรรมทางการศึกษา โดยทางศูนย์จะสร้างรูปแบบใหม่ สำหรับโรงเรียนขึ้นมา แล้วให้โรงเรียนที่สนใจนำทดลองใช้เพื่อให้เกิดการปฏิรูปแบบทั่ว ทั้งโรงเรียน (Comprehensive School Reform) ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้จะได้รับ งบประมาณอุดหนุนแบบเป็นก้อน (Block Grant) เพิ่มเติมตามรูปแบบที่นำมาทดลอง อย่างไรก็ตาม ผลการทดลองของ NASDC มิได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาใน สหรัฐอเมริกาได้มากเท่ากับนโยบาย No Child Left Behind ซึ่งออกโดยรัฐบาล กลางและมีผลตอบแทนหรือบทลงโทษที่ชัดเจนมากกว่า

11.) การใช้ ESEA เป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยอาศัยระบบการสนับสนุนทางการเงิน การให้รางวัลผลตอบแทนและมาตรการลงโทษที่อิงกับผลงานของสถานศึกษา ในสมัยรัฐบาลของ George W. H. Bush และ Bill Clinton

2.1.5.3 เสรีภาพ (Liberty)

ค่านิยมเรื่องเสรีภาพ หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับเสรีภาพในการที่จะเลือกสถานศึกษาที่ต้องการอย่างเสรีโดยไม่ถูกลงโทษใดๆ โดยได้ยกตัวอย่างกฎหมายและมาตรการเกี่ยวกับเสรีภาพทางการศึกษาไว้ดังนี้

- 1.) การออก G.I. Bill เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา (post-secondary schooling) ให้แก่ทหารผ่านศึกในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งถือเป็นการอุดหนุนโดยตรงไปที่ผู้เรียนแทนที่จะเป็นการจัดการเงินไปยังสถานศึกษา การอุดหนุนโดยตรงลักษณะนี้ ภายหลังจากได้นำไปสู่การปรับนโยบายตามที่บัญญัติใน Higher Education Act (1975) ที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเงินโรงเรียนระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาทั่วประเทศให้เป็นการอุดหนุนโดยตรงทั้งหมด
- 2.) การออกมาตรการในช่วงทศวรรษ 1980 ให้ค่าธรรมเนียมทางการศึกษาในโรงเรียนที่ไม่ใช่ของรัฐ สามารถนำมาเป็นเครดิตภาษีได้ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายที่ช่วยให้ประชาชนมีโอกาสและทางเลือกทางการศึกษามากขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม มาตรการนี้ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มโรงเรียนของรัฐ ว่าเป็นนโยบายที่ให้การสนับสนุนต่อโรงเรียนเอกชนอันเป็นการบ่อนทำลายโรงเรียนของรัฐ และเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญที่ห้ามมิให้แทรกแซงด้านการศาสนาอีกด้วย เนื่องจากโรงเรียนเอกชนจำนวนมากในสหรัฐอเมริกา เป็นโรงเรียนของโบสถ์
- 3.) การทดลองออก Voucher ในช่วงทศวรรษ 1970 เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีรายได้น้อยในฐานะผู้รับบริการทางการศึกษา ให้สามารถเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดกับตนเองได้อย่างเป็นอิสระมากขึ้น

2.1.6 ประเด็นวิกฤตเกี่ยวกับผู้มีหน้าที่ในการจัดการเงินโรงเรียนในสหรัฐอเมริกา

Nelson, Palonsky และ McCarthy (2010) ได้กล่าวถึงประเด็นวิกฤตนี้ ซึ่งเป็นการถกเถียงกันว่าการจัดการเงินโรงเรียนควรเป็นหน้าที่ของรัฐบาลมลรัฐ หรือควรเป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา โดยกลุ่มที่เห็นว่าการจัดการเงินโรงเรียนควรเป็นหน้าที่ของรัฐบาลมลรัฐได้ให้เหตุผลสนับสนุนไว้ว่า การจัดการเงินโรงเรียนโดยมลรัฐ จะทำให้เกิดการถ่ายโอนทรัพยากรข้ามเขตพื้นที่การศึกษาได้ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีและอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจไม่ดี มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้นได้ เนื่องจากโรงเรียนของนักเรียนกลุ่มนี้ซึ่ง

ตั้งอยู่ในเขตที่เศรษฐกิจไม่ได้ได้รับงบประมาณมากขึ้น อันจะช่วยสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาให้กับนักเรียนได้อย่างทั่วทั้งรัฐ

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าการจัดการเงินโรงเรียนควรเป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาได้โจมตีการจัดการเงินโรงเรียนโดยมลรัฐเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า เพราะจากผลการวิจัยของ Coleman ที่พิสูจน์ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะแปรผันตามพื้นฐานครอบครัว ทำให้คนกลุ่มนี้เชื่อว่านักเรียนที่อาศัยในเขตพื้นที่ยากจนไม่มีทางที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีไปได้ อีกทั้งเชื่อว่านักเรียนที่อาศัยในเขตยากจนเป็นนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา อันเป็นผลจากการต่อต้านทางเชื้อชาติ ซึ่งมีงานวิจัยอย่างน้อย 1 ชิ้นที่พบว่านักเรียนที่ไม่ใช่คนขาวปฏิเสธการศึกษาดี ๆ เพราะเห็นว่าการศึกษาเป็นการกระทำเยี่ยงคนขาว (act white) นอกจากนี้ การให้มลรัฐเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเงินโรงเรียนซึ่งคนกลุ่มนี้เรียกว่าเป็นการรวมอำนาจ จะทำให้ท้องถิ่นมีบทบาทน้อยลง และทำให้การสนับสนุนจากท้องถิ่นมีน้อยลง ซึ่งเป็นผลจากการที่ท้องถิ่นไม่คิดว่าการมีส่วนร่วมของตนจะมีผลกระทบต่อการศึกษาในระดับมลรัฐได้ จนเกิดความไม่เต็มใจและทู่หมัดเท่ากับในกรณีที่ให้ท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเงินโรงเรียนด้วยตนเอง

จากแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปใจความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเงินโรงเรียนได้ว่า การจัดการเงินโรงเรียนเป็นเรื่องของการบริหารจัดการทรัพยากรการเงินของโรงเรียน ทั้งในด้านกระแสเข้า (Inflow) และกระแสออก (Outflow) ภายใต้เจตนารมณ์แห่งกฎหมายและเป้าประสงค์ของนโยบายการศึกษาที่รัฐกำหนดขึ้น โดยในด้านกระแสเข้านั้น จะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับที่มาของเงินที่จะใช้เป็นเงินทุนของโรงเรียน (Source of fund) ว่า จะมาจากแหล่งใดหรือจากบุคคลใดบ้าง และแต่ละแหล่งที่มาหรือบุคคลนั้นจะจ่ายเงินมาให้โรงเรียนได้เท่าใดจึงจะสมควรแก่ความสามารถในการแบกรับภาระค่าใช้จ่าย และสร้างประโยชน์ให้กับเจ้าของเงินได้อย่างคุ้มค่าที่สุด ส่วนในด้านกระแสออกนั้น จะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนใช้จ่ายว่า ควรจะใช้จ่ายเพื่อสิ่งใด ในจำนวนเงินเท่าใด และการตัดสินใจเรื่องการใช้เงินนี้ ควรรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางหรือกระจายอำนาจลงสู่ระดับเขตพื้นที่หรือระดับโรงเรียนมากน้อยเพียงใด จึงจะทำให้ได้การตัดสินใจใช้เงินที่ดีที่สุด

2.1.7 การจัดการเงินโรงเรียนตามฐานความต้องการ (Needs-based school financing)

Levačić และ Ross (1999) กล่าวถึงกรอบแนวคิดสำหรับการออกแบบสูตรการจัดการเงินโรงเรียนอย่างกว้างๆ แนวคิดหนึ่งๆ เรียกว่า การจัดการเงินโรงเรียนตามฐานความต้องการ หรือ Needs-based school financing โดยกรอบแนวคิดนี้ไม่ได้ทำให้ได้มาซึ่งสูตรการจัดการเงินโรงเรียนที่สมบูรณ์แบบและสามารถใช้ได้สำหรับทุกโรงเรียน แต่เป็นเพียงกรอบแนวคิดที่จะช่วยให้การจัดการเงินโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในแต่ละประเทศหรือแต่ละท้องถิ่นได้ โดย

การจัดการเงินโรงเรียนตามฐานความต้องการ จะแบ่งองค์ประกอบของการจัดการเงินโรงเรียนออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 1.) ความต้องการพื้นฐานทั่วไปของนักเรียน (Basic student allocation) หมายถึงความต้องการปกติ (Normal education needs) สำหรับนักเรียนทุกคน โดยแบ่งย่อยได้เป็นความต้องการปกติในระดับโรงเรียน และความต้องการพื้นฐานของแต่ละระดับชั้น ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายที่จะใช้ตามความต้องการในองค์ประกอบนี้จะประกอบด้วยเงินเดือนของบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนทั้งหมด ทั้งที่เป็นครูและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่นที่ไม่ใช่เงินเดือน เช่นค่าสาธารณูปโภค ค่าประกันภัย ค่าถ่ายเอกสาร เป็นต้น การจัดการเงินเพื่อใช้สำหรับค่าใช้จ่ายกลุ่มนี้จะเป็นการจัดการเงินแบบใช้กิจกรรมนำ (Activity-lead funding) ซึ่งเริ่มจากการประเมินปริมาณกิจกรรมที่จำเป็นต้องทำ และประมาณความต้องการบุคลากรและทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการดำเนินกิจกรรมเหล่านั้น เพื่อนำไปใช้ประเมินความต้องการเงินทุนในลำดับถัดไป (Abu-Duhou, Downes, & Levačić, 1999)
- 2.) ความต้องการที่เกิดจากรายละเอียดเฉพาะตัวของหลักสูตร (Curriculum enhancement) หมายถึงความต้องการครู บุคลากรสนับสนุน อุปกรณ์ วัสดุสื่อการสอน หรืออาคารสถานที่ ที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อรองรับหลักสูตรที่มีการปรับปรุงหรือปรับแต่งเนื้อหาให้มีรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงลงไปตามความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นหรือสังคมนั้นต้องการ (P. Downes & Forster, 1999)
- 3.) ความต้องการส่วนเพิ่มสำหรับนักเรียน (Student supplementary needs) หมายถึงความต้องการที่เกิดจากความด้อยโอกาสหรือความเสียเปรียบ (Disadvantage) ของนักเรียนเฉพาะบางคน ที่ทำให้นักเรียนคนนั้นต้องการในสิ่งที่มีมากกว่าความต้องการปกติ โดยความต้องการส่วนเพิ่มนี้เกิดจากสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภทหลักตามสาเหตุของความต้อการนั้น ได้แก่ ความต้องการส่วนเพิ่มจากความด้อยโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-economic disadvantage), ความต้องการส่วนเพิ่มจากความด้อยโอกาสทางความสามารถและการเรียนรู้ (Disabilities, impairment and leaning difficulties) ซึ่งอาจเกิดจากความไม่สมบูรณ์ทางกายภาพหรือเกิดจากอุปสรรคทางด้านภาษา และความต้องการส่วนเพิ่มสำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับมาตรฐาน (Individual learning needs) การประเมินความต้องการใช้จ่ายส่วนเพิ่มสำหรับองค์ประกอบนี้ให้เป็นสูตรสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยการคำนวณน้ำหนักของความต้อการแต่ละประเภทที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากความต้องการส่วนเพิ่มแต่ละประเภทก็อาจมีน้ำหนักที่แตกต่างกันตามแต่ละสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียน และนำค่า

น้ำหนักที่ได้มากำหนดเป็นค่าดัชนีสำหรับการจัดการเงินส่วนเพิ่มในองค์ประกอบนี้ต่อไป (Hill & Ross, 1999)

- 4.) ความต้องการเฉพาะตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน (School site needs) หมายถึงความต้องการใช้จ่ายเงินที่แตกต่างกันของแต่ละโรงเรียนที่เกิดจากลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน อันเกิดจากสาเหตุ 4 ประการ ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน, ที่ตั้งของโรงเรียน (เช่น ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนเป็นอย่างมาก), การบำรุงรักษาและสาธารณูปโภคของโรงเรียน (เช่น ค่าไฟฟ้าของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตที่หนาวเย็นเป็นพิเศษ ค่าบำรุงรักษาโรงเรียนที่มีอาคารเก่า หรือ ค่าทำความสะอาดของโรงเรียนที่มีพื้นดินเปียกแฉะ) และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีมากกว่า 1 วิทยาเขต (P. Downes & Forster, 1999)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางการศึกษา

2.2.1 ความหมายของความเป็นธรรมทางการศึกษา

ความเป็นธรรมทางการศึกษาเป็นแนวคิดใหม่ที่พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equality) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ไม่สามารถลดความเหลื่อมล้ำของบุคคลที่มีอยู่เมื่อแรกเริ่มเข้าเรียนได้เลย อีกทั้งยังจะเป็นแนวคิดที่รักษาความเหลื่อมล้ำนั้นให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย แนวคิดเรื่องความเป็นธรรม (Equity) ซึ่งหมายถึง “ความไม่เท่าเทียมที่ยุติธรรม” (Fair Inequality) จึงเกิดขึ้นและกลายเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน (Castelli, Ragazzi, & Crescentini, 2012)

ในปัจจุบัน นักวิชาการได้มีมุมมองเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางการศึกษาที่แตกต่างกันไปทั้งในด้านรูปแบบและวิธีการ (Braathe & Otterstad, 2014) แต่หนึ่งในแนวคิดด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาที่มีอิทธิพลทางความคิดต่อนักวิชาการในปัจจุบัน และยังเป็นที่ยอมรับในการนำมาใช้อ้างอิงกันอยู่ในทุกวันนี้คือ แนวคิดของ Berne และ Stiefel (1984) ซึ่งกล่าวว่า ความเป็นธรรมทางการศึกษาแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.2.1.1 ความเป็นธรรมแนวราบ หรือ Horizontal Equity

ความเป็นธรรมในแนวราบ หมายถึงหลักการปฏิบัติอย่างเดียวกันต่อบุคคลหรือสถานการณ์ที่มีลักษณะหรือความต้องการอย่างเดียวกัน

2.2.1.2 ความเป็นธรรมแนวตั้ง หรือ Vertical Equity

ความเป็นธรรมในแนวคิด หมายถึงหลักการปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลหรือสถานการณ์ที่มีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกความแตกต่างของบุคคลหรือสถานการณ์ที่ต่างกันอยู่หลายแนวคิด เช่น

- 1.) Underwood (1995) จำแนกความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาตามสาเหตุออกเป็น 3 ประเภท ประเภทแรกคือความไม่เท่าเทียมกันโดยกำเนิด (innate) ซึ่งหมายถึงความไม่เท่าเทียมกันที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของมนุษย์ เช่น ความไม่เท่าเทียมกันสติปัญญา ความแข็งแรงทางร่างกาย หรือความพิการ ประเภทที่สองคือความไม่เท่าเทียมกันที่เกิดจากสภาพแวดล้อม (environmental) หมายถึงความไม่เท่าเทียมกันจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของที่ที่นักเรียนอาศัยอยู่ เช่น ความเสียเปรียบที่เกิดจากความยากจน หรือความเสียเปรียบด้านความสามารถทางภาษา ประเภทสุดท้ายคือความไม่เท่าเทียมที่เกิดจากรัฐ (state created) หมายถึงความไม่เท่าเทียมที่เกิดจากการใช้นโยบายที่แตกต่างกัน เช่น การจัดการศึกษาที่ดีกว่าในเขตที่เก็บภาษีได้มากกว่า
- 2.) Odden และ Picus (2004) ได้อธิบายว่าความแตกต่างที่ใช้ในการพิจารณาความเป็นธรรมทางการศึกษา ประกอบด้วยความแตกต่างในด้านลักษณะของนักเรียน (Characteristics of children) ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ, ความแตกต่างในลักษณะของเขตพื้นที่การศึกษา (Characteristics of districts) เช่น ค่าครองชีพ การประหยัดต่อขนาด การขนส่งและการคมนาคม อัตราการเพิ่มของนักเรียน และความแตกต่างในลักษณะของหลักสูตร (Characteristics of programs) ซึ่งบางหลักสูตรอาจต้องการทรัพยากรมากกว่าหลักสูตรปกติ เช่น หลักสูตรอาชีวศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตร์การทดลอง หลักสูตรที่มีห้องเรียนขนาดเล็กมาก
- 3.) Sergiovanni และคณะ (2004) ได้อธิบายว่า ในการจัดการเงินโรงเรียนนั้น จะต้องระบุถึงความแตกต่างของความต้องการของนักเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาให้ได้ โดยความแตกต่างในความต้องการของนักเรียนจะแปรเปลี่ยนไปตามลักษณะและความสามารถของนักเรียน รวมถึงความแตกต่างในการจัดการเรียนการสอน เช่น ขนาดห้องเรียน หลักสูตรที่ใช้ ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของนักเรียนเช่นกัน ส่วนความแตกต่างในความต้องการของเขตพื้นที่การศึกษา อาจขึ้นกับปัจจัยหลายประการ เช่น ความหนาแน่นของประชากร การประหยัดต่อขนาด การบริหารทรัพยากรบุคคลของโรงเรียน ค่าครองชีพในแต่ละพื้นที่ เป็นต้น

- 4.) Guthrie, Springer, Rolle และ Houck (2007) ได้จำแนกความแตกต่างระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาออกได้เป็น 3 ประการ ได้แก่ ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ (Wealth), ความแตกต่างด้านความต้องการทางการศึกษา (Education Need) และความแตกต่างด้านต้นทุนในการจัดการศึกษา (Educational Cost)

นอกจากความแตกต่างที่เกิดจากตัวนักเรียนแล้ว ความแตกต่างอีกประเภทหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการเงินโรงเรียนก็คือความแตกต่างของต้นทุนในการจัดการศึกษากล่าวคือ จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องการใช้เพื่อให้นักเรียนสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถึงในระดับที่ต้องการนั้นจะแตกต่างกันไปในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา (Duncombe & Yinger, 2008; Forojalla, 1993) อันเนื่องมาจากสาเหตุหลัก 3 ประการ ได้แก่ ความแตกต่างจากค่าตอบแทนที่ใช้ดึงดูดบุคลากรทางการศึกษาให้เข้ามาปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ (ซึ่งได้รับผลกระทบจากปัจจัยหลายประการ เช่น ค่าครองชีพของแต่ละพื้นที่ สภาพของตลาดแรงงาน สิ่งอำนวยความสะดวกในท้องถิ่น เงื่อนไขในการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นต้น) ความแตกต่างจากจำนวนนักเรียน และความแตกต่างจากการจัดการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (Duncombe & Yinger, 2008)

Demeuse, Crahay และ Monseur (2002) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางการศึกษาว่าการตีความคำว่าความเป็นธรรมทางการศึกษาอาจเป็นไปได้หลายอย่างตามมุมมองที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ดี Demeuse, Crahay และ Monseur ได้อ้างถึงการตีความของความเป็นธรรมทางการศึกษาของ OECD ที่แบ่งการตีความออกเป็น 4 มุมมอง ได้แก่

- 1.) ความเป็นธรรมด้านการเข้าถึงการศึกษา เป็นการตีความในแง่ของโอกาสในการเข้าสู่ระบบการศึกษาของนักเรียนทุกคน
- 2.) ความเป็นธรรมด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เป็นการตีความในแง่ของโอกาสที่นักเรียนแต่ละคนจะได้รับการศึกษาภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับตน โดยนักเรียนที่มีลักษณะและความต้องการอย่างเดียวกันย่อมควรได้รับการศึกษาภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมอย่างเดียวกัน ในขณะที่นักเรียนที่ด้อยโอกาสหรือเสียเปรียบผู้อื่นก็ย่อมต้องการเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป
- 3.) ความเป็นธรรมทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการตีความในแง่ของโอกาสที่นักเรียนแต่ละคนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่ากัน แม้ว่านักเรียนเหล่านั้นจะมีลักษณะพื้นฐานส่วนตัวที่แตกต่างกันเพียงใดก็ตาม
- 4.) ความเป็นธรรมด้านการนำความรู้ไปใช้จริง หมายถึง เป็นการตีความในแง่ของโอกาสที่นักเรียนแต่ละคนจะนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือสังคมที่นักเรียนเป็นสมาชิกอยู่ได้อย่างแท้จริง

สำหรับการจัดการเงินเพื่อศึกษาอย่างเป็นทางการนั้น จำเป็นที่จะต้องบรรลุเป้าหมาย ทั้ง 2 ประการให้ได้ ซึ่งหมายถึงรัฐบาลจะต้องจัดการการเงินเพื่อการศึกษาที่มีทั้งความเป็นธรรมใน แนวราบและความเป็นธรรมในแนวตั้ง อย่างไรก็ตาม การบรรลุเป้าหมายทั้ง 2 ประการนี้ นับว่าเป็นเรื่อง ยากในทางการเมือง โดยเฉพาะความเป็นธรรมในแนวตั้งนั้นก็นับว่าเป็นเรื่องที่ทำได้ยากในทางด้าน แนวคิดอีกด้วย (Guthrie et al., 2007) แต่การจัดการเงินโรงเรียนที่เป็นธรรมนั้น ไม่ใช่สิ่งที่จะ รับประกันว่านักเรียนทุกคนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่ากัน เพราะยังมีปัจจัยอื่นอีกหลาย ประการที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Brimley & Garfield, 2002)

2.2.2 การวัดความเป็นธรรมทางในการจัดการเงินโรงเรียน

ในช่วงแรกที่เกิดแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมในสหรัฐอเมริกา นั้น ผู้คนยังคงสงสัยถึงวิธีการ ตัดสินว่าระบบการจัดการเงินโรงเรียนที่พิจารณาอยู่นั้นเป็นธรรมหรือไม่ จนกระทั่ง Burne และ Steifel, 1984 ได้ค้นพบวิธีการวัดความเป็นธรรมในการจัดการเงินโรงเรียนได้สำเร็จ ซึ่งช่วยให้ศาลใน สหรัฐอเมริกาสามารถนำไปใช้ประกอบพิพากษาคดีได้จริง (Springer, Houck, & Guthrie, 2008) โดยกรอบแนวคิดประเมินความเป็นธรรมในการจัดการเงินโรงเรียนดังกล่าว จะพิจารณาในประเด็น ต่างๆ 4 ประเด็นหลัก (Burne และ Steifel, 1984 อ้างถึงใน Baker และ Green, 2008) อัน ประกอบด้วย

- 1.) ผู้ที่ได้รับความเป็นธรรมคือใคร (ครู นักเรียน หรือผู้เสียภาษี)
- 2.) สิ่งที่จัดสรรคืออะไร ซึ่งนอกจากเงินแล้ว Burne และ Steifel ยังให้ความสำคัญกับ ทรัพยากรหรือทรัพยากรทางการศึกษาอื่นที่มีใช้เงินด้วย เช่นครู สื่อและวัสดุ ประกอบการสอน สาธารณูปโภคพื้นฐาน, กระบวนการจัดการเรียนการสอน และผล การเรียนของนักเรียน
- 3.) ความเป็นธรรมที่จะวัดนั้นหมายถึงสิ่งใด (ความเป็นธรรมในแนวตั้ง ความเป็นธรรมใน แนวราบ หรือความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษา)
- 4.) ระดับความเป็นธรรมของระบบการศึกษานั้นมีมากน้อยเพียงใด

ทั้งนี้ การวัดความเป็นธรรมในการจัดการเงินเพื่อศึกษา จะต้องวัดทั้งความเป็นธรรมใน แนวราบ และความเป็นธรรมในแนวตั้ง ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

2.2.2.1 การวัดความเป็นธรรมในแนวราบ

Burne และ Stiefel (1984 อ้างถึงใน Downes และ Stiefel, 2008 และ Guthrie, Springer, Rolle และ Houck, 2007) ได้กล่าวถึงวิธีวัดความเป็นธรรมในแนวราบด้วยการคำนวณ ทางสถิติไว้ ดังนี้

- 1.) พิสัย (Range) เป็นการคำนวณการกระจายของข้อมูล ซึ่งเป็นวิธีที่วัดได้คลาดเคลื่อน มากที่สุด เนื่องจากการพิจารณาจากความแตกต่างของประชากรเพียงคู่เดียวเท่านั้น

และยังอาจเกิดความคลาดเคลื่อนจากค่าสูงสุดหรือต่ำสุดที่ผิดปกติ (Extreme data) อีกด้วย

- 2.) พิสัยจำกัด (Restricted Range) เป็นการคำนวณการกระจายของข้อมูลที่ตัดข้อมูลสูงสุดและต่ำสุดออก เพื่อลดอิทธิพลจากค่าสูงสุดหรือต่ำสุดที่ผิดปกติ แต่ก็ยังคงมีความคลาดเคลื่อนสูงอันเกิดจากการพิจารณาความแตกต่างของประชากรเพียงคู่เดียวเช่นกัน
- 3.) อัตราส่วนพิสัยกลาง (Federal Range Ratio) เนื่องด้วยอัตราเงินเฟ้อได้ส่งผลกระทบต่อค่าของเงิน ทำให้การคำนวณค่าพิสัยให้ข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ กล่าวคือ ราคาของสินค้าและบริการที่สูงขึ้นทำให้ค่าของเงินลดลง และทำให้สถานศึกษาต้องใช้จ่ายมากขึ้น จนทำให้ค่าพิสัยเพิ่มขึ้น อันอาจทำให้เข้าใจว่า ความแตกต่างในแนวราบมีมากขึ้นกว่าเดิม แต่ในความเป็นจริง สถานศึกษาเหล่านั้นยังคงมีความแตกต่างกันในแนวราบดั้งเดิมทุกประการ การคำนวณอัตราส่วนพิสัยกลาง จึงใช้ค่าพิสัยจำกัดที่จัดประชากรที่มีค่าสูงสุดและต่ำสุดออกร้อยละ 5 ซึ่งหมายถึงจะได้ค่าพิสัยที่เป็นความแตกต่างระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 5 กับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 และนำค่าพิสัยที่คำนวณได้นั้นหารด้วยค่าของเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 5 เพื่อแปลงเป็นอัตราส่วนว่า ความแตกต่างระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 5 กับ เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 นั้น คิดเป็นกี่เท่าของค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 5 ซึ่งไม่ว่าอัตราเงินเฟ้อจะเป็นเช่นไร หากสถานศึกษาต่างๆ ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่เช่นเดิมแล้ว อัตราส่วนพิสัยกลางที่คำนวณได้ก็ย่อมคงที่เช่นกัน ดังนั้น การใช้อัตราส่วนพิสัยกลาง จึงช่วยแก้ปัญหาการตีความที่ผิดพลาดอันเกิดจากอัตราเงินเฟ้อได้
- 4.) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation – S.D.) ซึ่งเป็นการวัดการกระจายข้อมูลที่ได้ผลเป็นตัวเงิน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำจะหมายถึงความเป็นธรรมที่มากกว่า
- 5.) สัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation - C.V.) ซึ่งเป็นการวัดการกระจายข้อมูลที่ได้ค่าเป็นอัตราส่วน สัมประสิทธิ์ความแปรปรวนที่ต่ำจะหมายถึงความเป็นธรรมที่มากกว่า
- 6.) Lorenz Curve และ ค่าสัมประสิทธิ์ Gini ระหว่างร้อยละของค่าใช้จ่ายรวมกับร้อยละของจำนวนนักเรียนรวม ค่าสัมประสิทธิ์ Gini ที่ต่ำจะหมายถึงความเป็นธรรมที่มากกว่า
- 7.) ค่าดัชนี McLoone เป็นการคำนวณว่าค่าใช้จ่ายรวมในหน่วยที่ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน คิดเป็นร้อยละเท่าใดของค่าใช้จ่ายในระดับมัธยฐาน
- 8.) ค่าดัชนี Vestagen เป็นการคำนวณที่ใช้หลักการคล้ายกับค่าดัชนี McLoone คือเป็นการคำนวณว่าค่าใช้จ่ายรวมในหน่วยที่สูงกว่าค่ามัธยฐาน คิดเป็นร้อยละเท่าใดของค่าใช้จ่ายในระดับมัธยฐาน

2.2.2.2 การวัดความเป็นธรรมในแนวคิด

- 1.) คำนวณว่าความต้องการนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น 1 คน เทียบเท่ากับความต้องการของนักเรียนที่ไม่มีความต้องการพิเศษกี่คน จากนั้นจึงปรับจำนวนนักเรียนด้วยเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก แล้ววัดความเป็นธรรมแบบเดียวกับความเป็นธรรมในแนวราบ อย่างไรก็ตาม การคำนวณจำนวนนักเรียนด้วยเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามความต้องการ อาจต้องอ้างอิงจากผลการศึกษาหรืองานวิจัยอื่นที่ได้คำนวณไว้แล้ว เพื่อให้การวัดมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น (A. R. Odden & Picus, 2004)
- 2.) วิเคราะห์จากรายจ่ายด้านการศึกษาในหลักสูตรปกติ ที่ไม่รวมเงินอุดหนุนพิเศษ แม้ว่าจะเป็น การวัดความเท่าเทียมในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรปกติ แต่ก็ยังสามารถบ่งบอกถึงความเป็นธรรมในแนวคิดได้เช่นกัน (A. R. Odden & Picus, 2004)
- 3.) คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสัมประสิทธิ์ความถดถอย ระหว่างงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัว กับตัวแปรต้นซึ่งเป็นการแตกต่างของนักเรียนที่เป็นได้ทั้งในระดับบุคคลหรือระดับกลุ่ม เช่น รายได้ของครอบครัว หรืออัตราภาษีท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่น (Guthrie et al., 2007)

2.2.2.3 การวัดความเป็นธรรมของระบบการศึกษาทั้งระบบ

Denis Meuret (2002) ได้จัดทำตัวชี้วัดของความเป็นธรรมของระบบการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1.) ตัวชี้วัดด้านบริบทของระบบการศึกษา (Context) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดบริบทด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น การกระจายรายได้ อัตราการเจ็บป่วยของนักเรียน อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ในสังคมนั้น ความคาดหวังของผู้ปกครอง และตัวชี้วัดบริบทด้านการเมือง ซึ่งเป็นสภาพการรับรู้ (Perception) ที่สมาชิกในสังคมรู้สึกหรือคาดหวังต่อระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- 2.) ตัวชี้วัดด้านกระบวนการทางการจัดการศึกษา (Process) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านปริมาณ (Quantity) ของการจัดการศึกษาที่จัดไว้ เช่น การวัดระยะเวลาในการจัดการศึกษาจากอัตราการออกจากการเรียนกลางคัน การวัดจำนวนเงินที่รัฐบาลใช้ในการจัดการศึกษาในรูปแบบของอัตราส่วนต่างๆ และตัวชี้วัดด้านคุณภาพ (Quality) ของการจัดการศึกษา เช่น การวัดคุณภาพของครูจากการกระจายของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวัดความแตกต่างของชีวิตที่อยู่ดีมีความสุขด้วยอัตราการใช้ความรุนแรงต่อนักเรียน การสอบถามนักเรียนว่ารู้สึกว่าการปฏิบัติต่อตนเป็นธรรมเพียงใด
- 3.) ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ภายใน (Internal results) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านความรู้และทักษะ เช่น อัตรานักเรียนที่มีความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ตัวชี้วัด

ด้านการพัฒนาทางบุคคลและสังคม เช่น การวัดทัศนคติทางด้านคุณธรรมและสังคม หลังจากนักเรียนออกจากโรงเรียนแล้ว และตัวชี้วัดด้านความสามารถทางวิชาชีพ เช่น อัตราส่วนผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความสามารถต่ำกว่ามาตรฐานวิชาชีพ

- 4.) ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ภายนอก (External results) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านการเลื่อนขั้นทางสังคม เช่น ความสามารถในการพ้นจากความยากจนของนักเรียน ยากจน ตัวชี้วัดด้านผลกระทบจากความเท่าเทียมกันทางการศึกษาในระดับบุคคล เช่น การวัดความไม่เท่าเทียมกันของความสามารถในการสร้างรายได้ของผู้สำเร็จการศึกษา ในระดับเดียวกันจากอัตราการผลตอบแทนจากการลงทุนในการศึกษา อัตราการเกิดอาชญากรรม และตัวชี้วัดด้านผลกระทบในระดับสังคม เช่น อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนด้านการศึกษาของรัฐบาล ความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อระบบการศึกษา เป็นต้น

2.2.2.4 การวัดความเป็นธรรมต่อผู้เสียภาษี

ในส่วนของความเป็นธรรมในต่อผู้เสียภาษีนั้น อาจพิจารณาโดยใช้มาตรฐานสองแบบ คือมาตรฐานประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับ (Benefit Standard) คือผู้ที่ได้รับประโยชน์จากภาษีที่มากกว่า ก็ควรจะเสียภาษีมากกว่า และมาตรฐานความสามารถ (Ability Standard) คือผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีมากกว่าก็ควรเสียภาษีมากกว่าตามสัดส่วนรายได้ (Baker & Green, 2008)

2.2.3 ความเป็นธรรมในแนวคิดกับความเพียงพอในการจัดการเงินโรงเรียน

สำหรับการจัดการเงินโรงเรียนนั้น นอกจากจะมีแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมแล้ว ยังมีอีกหนึ่งแนวคิดที่ใกล้เคียงกับความเป็นธรรม และยากที่จะแยกออกจากกันได้ นั่นคือแนวคิดเรื่องความเพียงพอ (Adequacy) ในการจัดการเงินโรงเรียน โดยแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมนั้น จะเป็นแนวคิดเชิงสัมพัทธ์ (Relative term) คือ การจัดการเงินโรงเรียนและการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับความแตกต่างของนักเรียนหรือไม่ ส่วนแนวคิดเรื่องความเพียงพอนั้น เป็นแนวคิดเชิงสัมบูรณ์ (Absolute term) คือพิจารณาว่านักเรียนแต่ละคน ได้รับการจัดการเงินหรือการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่เพียงพอกับความต้องการของตนเองหรือไม่ (Baker & Green, 2008) ซึ่ง Downes และ Steifel (2008) ได้ให้ความหมายของการจัดการเงินโรงเรียนที่เพียงพอว่าหมายถึง ต้นทุนที่น้อยที่สุดที่ต้องใช้ไปในการทำให้นักเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ถึงในระดับที่รัฐกำหนดไว้

Underwood (1995) ได้พูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นธรรม ความเพียงพอ และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาไว้อย่างน่าสนใจ ด้วยการยกตัวอย่างของการแจกเสื้อคลุมให้แก่ นักเรียนว่า หากรัฐแจกเสื้อเพียงขนาดเดียวโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางกายภาพของนักเรียนแล้ว นักเรียนที่รูปร่างใหญ่ก็อาจได้เสื้อคลุมที่เล็กเกินไป ซึ่งหมายถึงไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนที่มีรูปร่างเล็กก็อาจได้เสื้อคลุมที่ใหญ่เกินความจำเป็น ซึ่งหมายถึงใช้

ทรัพยากรในการตัดเย็บมากเกินไปหรือไม่มีประสิทธิภาพนั่นเอง แต่หากรัฐคำนึงถึงความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากความแตกต่างทางกายภาพ นักเรียนทุกคนก็จะได้รับเสื้อคลุมที่ตรงตามความต้องการของตน การใช้ทรัพยากรในการตัดเย็บก็จะเป็นไปอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการเงินโรงเรียนหรือการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน จะช่วยบรรเทาปัญหาความไม่เพียงพอของเงินทุนหรือทรัพยากรทางการศึกษา และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้เงินหรือทรัพยากรทางการศึกษาจากการตัดการใช้จ่ายในส่วนที่มากเกินไปจนความจำเป็นออกไปได้นั่นเอง

แม้ว่าวิธีการวัดความเพียงพอของการจัดการเงินโรงเรียนจะสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ การวิเคราะห์ฟังก์ชันต้นทุน การใช้การตัดสินใจจากผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์เปรียบเทียบกับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ หรือการวิเคราะห์ดัชนีความเพียงพอของ Odden และ Picus (T. A. Downes & Stiefel, 2008; Guthrie et al., 2007; A. R. Odden & Picus, 2004) แต่เนื่องจากความเพียงพอของการจัดการเงินโรงเรียนจะต้องอ้างอิงกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต้องการ ทำให้ความเพียงพอของการจัดการเงินโรงเรียนที่วัดได้ไม่ใช่ข้อยุติสำหรับทุกฝ่าย เพราะระดับผลสัมฤทธิ์อ้างอิงที่แต่ละบุคคลต้องการอาจแตกต่างกันได้ นอกจากนี้ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการเรียนการสอนหลายประการและต้องการการวิเคราะห์ที่ละเอียดรอบคอบ ดังที่ Hanushek (2007) ได้วิจารณ์งานวิจัยและพัฒนาของ Odden และ Picus ที่เป็นการเสนอแผนการปฏิรูปการเรียนการสอนให้กับหลายมลรัฐในสหรัฐอเมริกา ว่าเป็นงานที่เลือกรับแต่ข้อมูลที่สนับสนุนกับความคิดของตนโดยละเอียดข้อเท็จจริงไปหลายประการ นอกจากนี้ การปรับระบบการเรียนการสอนบางอย่างอาจจะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้โดยไม่ทำให้ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์ความเพียงพอของการจัดการเงินทางการศึกษาจึงสลับซับซ้อนกว่าการวิเคราะห์ความเป็นธรรม เนื่องจากต้องอ้างอิงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีปัจจัยเกี่ยวพันหลายประการ ต่างจากการวิเคราะห์ความเป็นธรรมที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างของนักเรียนกับความแตกต่างของเงินทุนทางการศึกษาที่รัฐจัดให้นักเรียน

กล่าวโดยสรุปตามแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นนี้ก็คือ ความเป็นธรรมทางการศึกษาหมายถึงหลักการจัดการศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น หลักสูตร วิธีการสอน บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ ที่คำนึงถึงความแตกต่างทางความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนหรือตามบริบทของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียน โดยนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันย่อมต้องการการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ของตน และการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันนี้เองที่ทำให้โรงเรียนต้องมีการบริหารที่แตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในแบบที่นักเรียนต้องการนั่นเอง ทั้งนี้ ความแตกต่าง

ด้านความสามารถทางการเรียนรู้ของนักเรียนอาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่นความแข็งแรงของร่างกาย สติปัญญา พื้นฐานครอบครัว สภาพสังคมในชุมชนที่อยู่อาศัย เป็นต้น ส่วนความแตกต่างด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียนก็อาจทำให้โรงเรียนมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ได้ เช่น ความแตกต่างทางด้านค่าครองชีพและเศรษฐกิจ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งทำให้โรงเรียนแต่ละแห่งต้องการการบริหารที่แตกต่างกันไปตามบริบทของตน การจัดการศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนตามหลักความเป็นธรรมทางการศึกษานี้ ไม่ใช่สิ่งรับประกันว่านักเรียนทุกคนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่ากันโดยเสมอทุกคน หากแต่ความเป็นธรรมทางการศึกษาจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะได้รับศึกษาที่ดีโดยเสมอกันทุกคน ซึ่งเป็นการลดความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนนั่นเอง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคม

2.3.1 ความเป็นธรรมทางสังคมตามแนวคิดของ David Miller

David Miller (2003) ได้อธิบายว่า ความเป็นธรรมทางสังคมเป็นเรื่องของการกระจายความได้เปรียบและความเสียเปรียบ (Advantages and Disadvantages) ที่กระจายโดยสถาบันทางสังคม และวิธีปฏิบัติที่แตกต่างหลากหลาย โดย Miller ได้ระบุว่าหลักการจัดสรรสิ่งต่างๆ ให้แก่บุคคลในสังคมจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในสถาบันทางสังคม ซึ่งมีอยู่ 3 รูปแบบ ดังนี้

- 1.) ความสัมพันธ์ระดับชุมชนที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Solidaristic community) ซึ่งหมายถึงชุมชนที่สมาชิกที่มีลักษณะพื้นฐาน (ethos) ร่วมกัน ในกรณีนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนตัว ความเป็นธรรมภายใต้ความสัมพันธ์แบบนี้ คือ การกระจายตามความต้องการ (Distribution according to need)
- 2.) ความสัมพันธ์ระดับสมาคมที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Instrumental Association) ซึ่งหมายถึงสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนต่างก็มีประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Utilitarian Manner) ในกรณีนี้ ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะเป็นความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมภายใต้ความสัมพันธ์แบบนี้คือ การกระจายตามสิ่งที่ควรได้รับ (Distribution according to desert)
- 3.) ความสัมพันธ์ในฐานะพลเมือง (Citizenship) ซึ่งมีสภาพรับรองทางกฎหมาย ความเป็นธรรมภายใต้ความสัมพันธ์แบบนี้คือความเท่าเทียม (Equality) ซึ่งหมายถึงบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพโดยเท่าเทียมกัน หากบุคคลใดถูกกีดกันหรือมีสิทธิเสรีภาพต่อยกกว่าผู้อื่นก็จะนับว่าเป็นพลเมืองชั้นสอง อย่างไรก็ตาม หลักการกระจายตามความต้องการและสิ่งที่ควรได้รับก็สามารถนำมาใช้กับพลเมืองได้ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ความต้องการ

จำเป็นบางประการของพลเมืองก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับความเป็นธรรมทางสังคม เนื่องจากหากความต้องการจำเป็นของบุคคลไม่ได้รับการตอบสนอง พลเมืองทั้งหมดก็ย่อมมีสถานภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน พลเมืองจึงควรได้รับในสิ่งที่เป็นการต้องการจำเป็นของตน นอกจากนี้ การให้ในสิ่งที่พลเมืองกระทำเกินกว่าภาระปกติที่ตนมี (exceed the normal obligation) ก็ควรได้รับผลตอบแทนด้วยเช่นกัน เช่น การมอบเหรียญกล้าหาญให้แก่ทหาร แต่ผลตอบแทนนั้นไม่ควรนำมาซึ่งสถานภาพทางสังคมที่เหนือกว่าผู้อื่น เช่น สิทธิทางการเมืองหรือการรักษาพยาบาล

การเลือกใช้ความสัมพันธ์มาเป็นบริบทในการพิจารณาเรื่องความเป็นธรรมในการกระจายสิ่งต่างๆ ให้แก่บุคคล ควรพิจารณาทั้งความเป็นไปได้และความเหมาะสมของหลักการที่จะนำมาใช้ แต่เนื่องจากบุคคลสามารถมีหลายสถานะและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้หลายรูปแบบในเวลาเดียวกัน การพิจารณาความเป็นธรรมในการกระจายสิ่งต่างๆ จึงมักประสบปัญหาเรื่องความขัดแย้งของสถานะ เช่น ในสถานะของพ่อที่ต้องช่วยเหลือลูกตามความสัมพันธ์ส่วนตัว กับสถานะที่เป็นพลเมืองที่ต้องไม่เลือกปฏิบัติเข้าข้างคนใกล้ชิด

จากความหลากหลายของมุมมองด้านความเป็นธรรมที่กล่าวข้างต้น หากมองการศึกษาเป็นการสร้างผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจให้แก่นักเรียนแล้ว การจัดการศึกษาก็ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้จากการศึกษาไปใช้สร้างประโยชน์ในตลาดแรงงานในอนาคตตามความสามารถที่แตกต่างกันไปของนักเรียนแต่ละคน โดยนักเรียนทุกคนจะต้องเข้าถึงการศึกษานั้นได้ แต่หากมองการศึกษาตามความเป็นพลเมืองที่นักเรียนมีอยู่ การศึกษาก็จะมุ่งเน้นไปที่การทำให้นักเรียนเข้าใจในสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง คือสามารถอยู่ร่วมกับผู้ที่มีความแตกต่างกับตนได้อย่างเข้าใจ และสามารถมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง

Miller อธิบายว่า แม้ว่าความเป็นธรรมจะมองได้ใน 2 ลักษณะ คือกระบวนการ (Procedure) ที่เป็นธรรม กับ ผลลัพธ์ (Outcome) ที่เป็นธรรม แต่ความเป็นธรรมที่แท้จริงนั้นจะเป็นเรื่องของกระบวนการมากกว่าตัวผลลัพธ์ เพราะผลลัพธ์ที่เป็นธรรมนั้นย่อมต้องเกิดจากกระบวนการที่เป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ภาระงานที่เป็นธรรมอาจไม่สามารถให้ผลลัพธ์ที่เป็นธรรมอย่างสมบูรณ์ได้ เนื่องจากถูกรบกวนด้วยตัวแปรแทรกซ้อน เช่น ความผิดพลาดทางความคิด (Cognitive fallibility) ของผู้ออกแบบกระบวนการ เงื่อนไขทางปูมหลัง (background condition) ของบุคคล หรือการทับซ้อนกันของกระบวนการ (procedure intersection) ที่ทำให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างกัน ทั้งนี้ กระบวนการที่จะสร้างผลลัพธ์ที่เป็นธรรมได้ ต้องมีคุณลักษณะ (Quality) สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

- 1.) Equality ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการปฏิบัติต่อทุกอย่างเท่ากันโดยปราศจากเงื่อนไข แต่หมายถึงการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันต่อผู้มีลักษณะอยู่ในกลุ่มเกณฑ์เดียวกัน ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้จำแนกกลุ่มบุคคลนี้จะต้องชัดเจนและนำไปใช้อย่างเข้มงวด ไม่ย่อหย่อนหรือเลือกที่

จะไม่ใช้ด้วยเหตุของความไม่สะดวก แต่ก็อาจทำให้ประสิทธิภาพและความรวดเร็วของกระบวนการลดลง

- 2.) Accuracy หมายถึงการนำข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงมาใช้ประกอบการพิจารณาและตัดสินใจทางสังคม ซึ่งสังคมจะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องมาจากการใช้ข้อมูลที่หลากหลายรอบด้าน ไม่เลือกใช้ข้อมูลเพียงชุดเดียว
- 3.) Publicity หมายถึงการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งย่อมเกิดขึ้นจากกระบวนการพิจารณาและตัดสินใจทางสังคมที่ให้สมาชิกในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ
- 4.) Dignity หมายถึงการไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล คือการปฏิบัติต่อบุคคลในสังคมที่ไม่เป็นการทำร้ายร่างกาย จิตใจ หรือทำให้บุคคลถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันควรปิดบัง ซึ่ง Miller กล่าวว่าคุณภาพข้อนี้เป็นเงื่อนไขของกระบวนการมากกว่าคุณสมบัติเชิงบวก 3 ประการข้างต้น

นอกจากนี้ Miller ยังกล่าวถึงเกณฑ์อีกข้อหนึ่งคือการยินยอมโดยสมัครใจ (Voluntary consent) ของสมาชิกที่จะยอมให้มีกระบวนการเช่นนั้น ความยินยอมนี้อาจเป็นความยินยอมจากสมาชิกโดยตรง หรือการยินยอมทางอ้อมผ่านตัวแทนที่สมาชิกตกลงร่วมกันที่จะมอบอำนาจในการตัดสินใจให้ แต่ไม่ได้หมายความว่า การยินยอมตกลงร่วมกันจะเป็นเครื่องรับประกันความเป็นธรรมของกระบวนการ เพราะการตกลงยินยอมของบุคคลในบางครั้งอาจเป็นการจำยอมต้องรับในกระบวนการที่ไม่เป็นธรรมก็ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ทำหน้าที่กระจายทรัพยากรในสังคมนั้นไม่ได้มีเพียงผู้เดียว (no single distributive agency) และทรัพยากรก็มีได้มีอยู่อย่างตายตัว (fixed stock of resource) หากแต่ทรัพยากรที่มีอยู่จะถูกสร้างเพิ่ม ถ่ายโอน หรือใช้ไปได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผ่านทางกลไกต่างๆ โดยเฉพาะกลไกทางเศรษฐศาสตร์ซึ่งหมายถึงตลาดเสรี ที่ทำให้เกิดการกระจายทรัพยากรตามความสมัครใจของบุคคล

สำหรับหลักการตัดสินใจเกี่ยวกับการให้สิ่งที่บุคคลควรจะได้รับ (Desert Judgement) Miller ได้กล่าวว่า สิ่งที่บุคคลควรได้รับแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

- 1.) สิ่งที่ได้รับปฐมภูมิ (Primary Desert) หมายถึงสิ่งที่บุคคลพึงได้รับตอบแทนจากผลการทำงานด้วยความสามารถของตนอย่างแท้จริง โดยมีใช้การสำเร็จได้ด้วยความบังเอิญ
- 2.) สิ่งที่ได้รับทุติยภูมิ (Secondary Desert) หมายถึงสิ่งที่บุคคลควรได้รับจากคุณค่า (merit) ของตนอันไม่เกี่ยวข้องกับผลการทำงาน
- 3.) สิ่งที่ได้รับปลอม (Sham Desert) หมายถึงสิ่งที่บุคคลได้รับที่ไม่ได้เป็นผลจากความสำเร็จของผลงานหรือคุณสมบัติของบุคคล

นอกจากนี้ Miller ยังได้กล่าวถึงโชค (Luck) ที่ทำให้บุคคลได้รับสิ่งตอบแทนด้วยว่า โชคนั้นอาจแบ่งได้เป็นสองประเภท คือโชคจริง (Integral Luck) ซึ่งเป็นโชคที่ทำให้บุคคลทำงานสำเร็จได้โดยบังเอิญ นับเป็นโชคที่ทำให้บุคคลไม่ควรได้สิ่งที่ควรได้รับ ส่วนโชคอีกประเภทหนึ่งเรียกว่าโชคตามสถานการณ์ (Circumstantial Luck) ซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัยที่ทำให้บุคคลไม่สามารถทำงานให้สำเร็จได้ในสถานการณ์นี้ บุคคลยังคงควรได้รับในสิ่งตอบแทนจากผลงานเชิงสมมติฐาน (Hypothetical Performance) ของตนมากกว่าจากผลงานที่แท้จริง (Actual Performance)

การตัดสินว่าบุคคลควรได้รับสิ่งตอบแทนจากผลงานของตนมากหรือน้อยเพียงใด โดยมากมักเป็นการตัดสินเชิงเปรียบเทียบเชิงลำดับ (Ordinal) เช่น เปรียบเทียบผลงานที่บุคคลทำได้ในครั้งหนึ่งกับผลงานในอดีต หรือเปรียบเทียบความสมควรได้รับระหว่างบุคคล ส่วนการตัดสินที่ระบุค่าของความสมควรได้รับออกมาเป็นค่าตายตัว (Cardinal) นั้น อาจเหมาะสมสำหรับการประเมินที่ใช้ข้อมูลเพียงมิติเดียว เช่น การประเมินคะแนนสอบของนักเรียน อย่างไรก็ตาม การพิจารณาความสมควรได้รับในทัศนะของ Miller ต้องเป็นการพิจารณาเชิงเปรียบเทียบเท่านั้น เนื่องจากการพิจารณาในเชิงเดียวคือพิจารณาที่ตัวบุคคลโดยไม่เปรียบเทียบกับสิ่งใดเลยนั้น จะต้องอาศัยความรู้สึกส่วนตัวเข้าประกอบ ซึ่งจะทำให้การพิจารณาตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าความเป็นธรรมทางสังคม

สำหรับการพิจารณาเรื่องความเป็นธรรมตามหลักการกระจายทรัพยากรตามความต้องการของบุคคล (to each according to his needs) นั้น Miller ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของหลักการนี้ไว้ 2 ประการ คือ ต้องเป็นสถานการณ์ที่ทรัพยากรมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของบุคคล และต้องเป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับร่วมกันจากบุคคลเหล่านั้น โดย Miller ได้ให้ความหมายของความต้องการไว้ว่าหมายถึงสิ่งจำเป็นที่จะช่วยป้องกันบุคคลจากความเสียหาย (prevent one from being harmed) ซึ่งความเสียหายดังกล่าวนี้ มีอยู่ 3 รูปแบบ ได้แก่ ความเสียหายทางชีวภาพ (biological) ความเสียหายในผลประโยชน์ส่วนบุคคล (basic interest) และความเสียหายอันเกิดจากการมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่ามาตรฐาน (minimally decent life)

Miller ได้แบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือความต้องการที่มีวัตถุประสงค์รองรับชัดเจน (Instrumental Needs) ว่าต้องการสิ่งนั้นไปเพื่อการใด กับความต้องการที่ไม่มีวัตถุประสงค์รองรับชัดเจน (Noninstrumental Needs) คือยังตอบได้ไม่ชัดเจนว่าต้องการสิ่งนั้นไปเพื่อการใด นอกเหนือไปจากความต้องการสองประเภทนี้แล้ว บุคคลอาจมีความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจงภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติหรือภาวะคับขัน เช่นในกรณีที่คุณคนอดอยากและไม่สามารถหาอาหารอื่นมาเพื่อประทังชีวิตได้ยกเว้นขนมเค้ก ความต้องการขนมเค้กของคุณเรียกว่าความต้องการจำเพาะสำหรับสถานการณ์ (Circumstantial Needs) ทั้งนี้ สิ่งที่คุณต้องการอย่างแท้จริงนั้น มิได้หมายถึงสิ่งที่คุณ “คิดว่า” ตนเองต้องการ และการกระจายทรัพยากรตามหลัก

ความต้องการของบุคคลนั้น ไม่ควรทำให้บุคคลต้องเปลี่ยนแผนการชีวิตที่ตนเองต้องการ ราวกับว่าความต้องการของบุคคลนั้นมีค่าน้อยกว่าความต้องการของบุคคลอื่น

Miller ได้อธิบายถึงความหมายของความ ต้องการตามมาตรฐานสังคม (decency needs) ตามนิยามของความจำเป็นที่ Adam Smith กล่าวไว้ว่า ความจำเป็น (Necessary) มิใช่เป็นเพียงความต้องการเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อดำรงชีพ (support life) เท่านั้น แต่ยังรวมถึงความต้องการสิ่ง ที่จำเป็นตามธรรมเนียมปฏิบัติ (custom) ที่บุคคล “ทุกคน” (even the lowest) ในสังคมจำเป็นต้อง ปฏิบัติตาม เช่นความต้องการเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับกาลเทศะอันทำให้บุคคลไม่รู้สึกอับอาย หากต้องปรากฏตัวต่อสาธารณชน การขาดแคลนสิ่งจำเป็นจึงมิได้เพียงก่อให้เกิดอุปสรรค (impediment) ทั้งทางด้านกายภาพ (physical) ของบุคคลอย่างเดียวนั้น แต่ยังก่อให้เกิด อุปสรรคด้านสังคม (social) อีกด้วย ซึ่งแม้ว่าระบบเศรษฐกิจของสังคมจะไม่สามารถผลิตทรัพยากร เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ในมาตรฐานขั้นต่ำ (minimally decent life) ของสมาชิก ทุกคนในสังคมได้ แต่สังคมก็ไม่ควรปรับลดหรือทบทวนความต้องการดังกล่าวใหม่ให้เป็นไปตาม ทรัพยากรที่มี

ความต้องการของบุคคลอาจแตกต่างกันได้แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีบทบาทหน้าที่เดียวกันใน สังคมก็ตาม และบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่นำมาพิจารณาเพื่อกำหนดความต้องการก็เป็นเพียงหน้าที่ บางส่วนที่บุคคลนั้นมีต่อสังคมเท่านั้น บุคคลย่อมมีทางเลือกที่จะมีคุณภาพชีวิตที่สูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ ของสังคมได้ และต้องไม่ถูกบังคับให้ต้องการในสิ่งที่ไม่จำเป็นสำหรับตนเอง นอกจากนี้ Miller ยัง นับว่าความต้องการทางจิตวิญญาณและศาสนาก็นับว่าเป็นความต้องการที่จำเป็นและควรได้รับการ ตอบสนองเช่นกัน เนื่องจากศาสนานับเป็นสิ่งสำคัญในสังคม และผู้นับถือศาสนา (religious observance) ก็มีบทบาทหน้าที่ในสังคมด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ดี Miller กล่าวว่าการบรรเทาความต้องการ (relief of need) ของบุคคล นับเป็น เรื่องของมนุษยธรรมมากกว่าเรื่องของความเป็นธรรม เนื่องจากความต้องการของบุคคลนั้นไม่ เกี่ยวข้องกับผลตอบแทนที่บุคคลควรได้รับ (desert) และเป็นการบรรเทาความทุกข์ทน (suffering) และความเครียด (distress) ให้แก่ผู้ที่ควรได้รับความช่วยเหลือ และความทุกข์ทนของบุคคลอาจไม่ สัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลเสมอไป คือบุคคลอาจไม่ทุกข์ทนจากความต้องการที่ยังไม่ได้รับการ ตอบสนองก็ได้ เช่น บุคคลที่มีความอดทนสูง หรือบุคคลที่เคยประสบกับความยากจนอย่างถึง ที่สุดมาแล้ว

Miller ได้กล่าววิจารณ์การกระจายทรัพยากรตามความต้องการด้วยการจัดน้ำหนักลำดับ ก่อนหลัง (weighted priority) และการลดความขาดแคลนด้วยการกระจายทรัพยากรไปยังผู้ที่ขาด แคลนน้อยกว่าเพื่อลดจำนวนผู้ขาดแคลนลง ว่าหลักการนี้จะทิ้งให้ผู้ที่ขาดแคลนมากกว่ายังคงขาด แคลนต่อไป ซึ่งขัดแย้งกับหลักความเป็นธรรมที่มุ่งเน้นไปที่การจัดความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์

แต่หากสังคมต้องการกระจายทรัพยากรตามความต้องการอย่างเป็นธรรม ก็ต้องนำหลักการด้านความเป็นธรรมด้านอื่นมาเสริมด้วย เช่น หลักความเท่าเทียมกันในกรณีการรับประกันอุบัติเหตุอย่างเท่าเทียมกันสำหรับบุคคลที่มีความเสี่ยงเท่ากัน หรือหลักการตอบสนองความต้องการที่บุคคลควรได้รับโดยอ้างอิงจากผลการทำงานเป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากบุคคลได้รับทรัพยากรที่ตนต้องการมาแต่กลับใช้ทรัพยากรนั้นไปอย่างสูญเปล่า สังคมก็ต้องรับผิดชอบในการหาทรัพยากรมาชดเชยกับทรัพยากรที่สูญเสียชีวิตไปแต่อย่างไร

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมกัน Miller กล่าวว่าความเท่าเทียมจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือความเท่าเทียมในการกระจายทรัพยากร (Equality in distribution) ซึ่งเหมาะกับสถานการณ์ที่บุคคลที่จะได้รับส่วนแบ่งทรัพยากรทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกัน ไม่มีบุคคลใดที่มีสิทธิ์พิเศษเหนือบุคคลอื่นเช่นในกรณีที่ทาสชาวอียิปต์ได้รับอาหารที่ประทานมาด้วยความเมตตาของพระเจ้าอย่างเท่าเทียมกัน หรือในสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอน (uncertainty) เกี่ยวกับผลกระทบในอนาคตที่บุคคลอาจได้รับจากการกระจายทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงกรณีที่ไม่สามารถกำหนดวิธีการกระจายที่จัดความไม่เป็นธรรมได้อย่างแท้จริง อันอาจทำให้บุคคลรู้สึกว่าการกระจายนั้นไม่เป็นธรรม

ส่วนความเท่าเทียมกันประเภทที่สองก็คือ ความเท่าเทียมทางสังคม (Social equality) ซึ่งหมายถึงวิธีการหรือแนวคิดที่สมาชิกในสังคมแต่ละคนคำนึงถึงและปฏิบัติต่อสมาชิกผู้อื่น โดยไม่จำเป็นว่าสมาชิกแต่ละคนจะมีอำนาจ เกียรติยศ ความมั่งคั่ง หรือคุณสมบัติอื่นตามธรรมชาติเช่นความแข็งแรงหรือความสติปัญญาแตกต่างกันหรือไม่ และเหตุที่บุคคลควรมีสิทธิ์ทางการเมืองเท่าเทียมกันก็ไม่ใช่เพราะประชาชนทุกคนไม่มีความแตกต่างกันเลย แต่เป็นเพราะความเท่าเทียมกันเป็นสิ่งมีค่าสำหรับการกระจายอำนาจทางการเมือง นอกจากนี้ Miller ยังแนะนำว่า การสร้างสังคมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจำเป็นต้องให้สมาชิกมีความเท่าเทียมเสมอกัน ซึ่งหมายถึงการไม่มีความแตกต่างที่ก่อให้เกิดลำดับชั้น (Hierarchical Order) ทางสังคมนั่นเอง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประชาชนในสังคมที่เป็นเสรีนิยมประชาธิปไตย (Liberal Democracy) ในปัจจุบัน จะมีสิทธิในความเป็นพลเมืองเท่าเทียมกันก็ตาม แต่ความเหลื่อมล้ำในด้านอื่นๆ เช่นด้านการศึกษา อำนาจ หรือรายได้ ก็ยังคงมีอยู่มาก ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าสังคมในปัจจุบันยังคงมีการแบ่งแยกทางชนชั้น (class-divided) อยู่

Miller ได้ยกตัวอย่างของการไม่แบ่งแยกทางชนชั้นว่า สังคมอาจเลือกที่จะให้เกียรติ (honor) บุคคลเพราะบุคคลนั้นเป็นนักธุรกิจที่ร่ำรวยและให้เงินบริจาคก้อนใหญ่แก่สังคม หรือเพราะบุคคลนั้นใช้เวลาว่างที่ตนมีไปทำงานอาสาสมัครก็ได้ ซึ่งการจะตัดสินว่าการให้เกียรติบุคคลด้วยสาเหตุใดเป็นธรรมมากกว่ากันอาจตัดสินได้ยาก แต่หากสังคมนั้นเป็นสังคมที่มีความเสมอภาคแล้ว การให้เกียรติบุคคลของบุคคลนั้นก็ย่อมจะเป็นไปเพราะเหตุผลอย่างหลังมากกว่า

2.3.2 ความเป็นธรรมทางสังคมตามแนวคิดของ Amartya Sen

Amartya Sen (2011) ได้อธิบายถึงแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice) ว่ามีอยู่สองแนวคิด แนวคิดแรกคือการกำหนดแบบแผนความเป็นธรรมที่ใช้ได้ทุกสถานการณ์ (“Transcendental Institution”) ซึ่งเป็นการค้นหา “ความเป็นธรรมที่สมบูรณ์แบบ” (Perfect Justice) และให้ความสำคัญกับตัวบทกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนมากกว่าที่ตัวสังคม ส่วนแนวคิดที่สองนั้นเป็นแนวคิดการเปรียบเทียบเชิงสังคม (“Social Comparisons”) ซึ่งเป็นการมองสภาพของสังคมปัจจุบันในเชิงเปรียบเทียบมากกว่าการค้นหาตัวบทกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนที่สมบูรณ์แบบ โดย Sen ได้เปรียบเทียบสองแนวคิดนี้ในเชิงบาลีว่า Transcendental Institution คือการศึกษาใน “นิติ” ส่วน Social Comparisons เป็นการศึกษาใน “นยายะ” (ความเป็นจริงของโลก)

Sen กล่าวว่าแนวคิดแบบ Transcendental Institution นั้น เป็นแนวคิดที่มีประโยชน์ในเชิงสติปัญญา (Intellectual Interest) แต่อาจไม่สามารถหาทางออกให้กับปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญอยู่ว่าควรจะทำอย่างไร ทางออกของปัญหาดังกล่าวจะต้องเป็นทางออกที่สังคมยอมรับได้ร่วมกัน (agreement) ผ่านทางการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นเหตุเป็นผลจากสาธารณชน (Public reasoning) ซึ่งเป็นการให้สมาชิกในสังคมเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้สังคม (Social choices)

Sen ได้ชี้ให้เห็นว่า สังคมจะตัดสินใจเลือกทางเลือกที่มีได้อย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม (Ethical Judgement) ก็ต่อเมื่อสมาชิกในสังคมเป็นคนดี ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดก็คือ สมาชิกเหล่านั้นจะต้องมีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล (Reasoning) และมีสติปัญญาพอที่จะเข้าใจในผู้อื่นและไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน แม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมาจะมีส่วนของอารมณ์ (emotion) ผสมรวมอยู่กับเหตุผลด้วยก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้น สมาชิกของสังคมต้องเปิดกว้างที่จะรับฟังเหตุผลของผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกับตน (Free and Equal persons) รวมถึงให้บุคคลภายนอกของสังคม (Impartial spectator) เข้ามีส่วนร่วมกับการตัดสินใจเพื่อป้องกันมิให้สังคมมีความคิดที่ยึดติดกับสังคมของคนมากจนเกินไป (Parochialism) ระเบียบแบบแผน (Institution) ที่สังคมตกลงร่วมกันให้กำหนดขึ้นมาจะกลายเป็นกรอบที่กำหนดพฤติกรรมมาตรฐานทางสังคม (parameter of standard behavior) ที่ทำให้บุคคลเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนน้อยลงและปฏิบัติตัวให้เข้ากับกฎระเบียบของสังคมมากขึ้น ระเบียบแบบแผนดังกล่าวอาจไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุดในตัวเอง (basically good in themselves) แต่จะเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและคาดหวังว่าจะเป็นได้ในอนาคต

Sen ได้ขยายความถึงการแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมของสังคมว่า การที่สมาชิกของสังคมจะร่วมกันกำหนดทางเลือกของสังคมนั้น จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจำนวนมาก (Informational sensitive) เพื่อประเมินทางเลือกที่มีทั้งหมดและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น สมาชิกแต่ละคนต้องสามารถเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ ตามมุมมองของตนได้ ซึ่งสมาชิกเหล่านั้นจะต้องได้รับการศึกษาที่

ดีเสียก่อนจึงจะทำเช่นนี้ได้ ผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการดังกล่าวก็คือมุมมองของสังคม (Social point of view) อันเป็นสิ่งที่ Transcendental Institution ไม่สามารถสร้างขึ้นได้ เนื่องจาก Transcendental Institution ไม่ได้เปรียบเทียบทางเลือกที่เป็นไปได้ที่มีอยู่ทั้งหมด แต่เป็นการกระโดดเข้าสู่โลกในอุดมคติ (Utopia) นอกจากนี้ Transcendental Institution ยังคาดหวังผลลัพธ์ที่เป็นระเบียบของสังคมที่ดีที่สุด (best social arrangement) ซึ่งอาจไม่ใช่ระเบียบสังคมที่ถูกต้องที่สุด (right) ก็ได้ และการตัดสินใจเลือกด้วยการเปรียบเทียบทางเลือกที่มีอยู่ ก็ไม่จำเป็นต้องนำทางเลือกที่ดีที่สุดซึ่งไม่ใช่ทางเลือกที่เปรียบเทียบอยู่เข้ามาเป็นทางเลือกที่สาม อย่างไรก็ตาม แม้ Transcendental Institution จะไม่สามารถช่วยหาคำตอบว่าสังคมควรเลือกทางใด แต่ก็ยังมีประโยชน์ในแง่ของการสร้างกรอบหรือวิธีการใช้วิจารณ์ญาณได้เป็นอย่างดี เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการเก็บภาษี ส่วนแนวคิดแบบ Social Comparisons นั้น แม้จะทำให้ตัดสินใจได้ว่าสังคมควรเลือกทางใด แต่การเลือกนั้นก็อาจมีทางเลือกที่ทุกฝ่ายเห็นต้องตรงกันอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากสมาชิกแต่ละคนในสังคมก็ล้วนแต่มีความคิดเป็นของตัวเอง เช่นฐานความคิดแบบประโยชน์นิยม (Utilitarian) ที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด แนวคิดความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ (Economic Egalitarian) ที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรให้แก่ผู้ที่ยากจนที่สุด หรือแนวคิดเสรีนิยม (Libertarian) ที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรเพื่อตอบสนองกับสิ่งที่บุคคลได้ทำลงไป ซึ่งแม้ว่าสมาชิกในสังคมจะมีความเห็นที่แตกต่างกัน แต่ความคิดของบุคคลเหล่านั้นก็ย่อมมีส่วนที่ทับซ้อน (Intersect) ที่สมาชิกเห็นพ้องกันอยู่บ้าง และความเห็นที่ไม่ตรงกันของสมาชิกก็ไม่ใช่อุปสรรคสำคัญต่อการสร้างความเป็นธรรมและขจัดความไม่เป็นธรรมในสังคม ทั้งนี้ Sen ได้สรุปสิ่งสำคัญสำหรับการคิดแบบ Social Comparisons ไว้ 7 ประการ ได้แก่

- 1.) ให้ความสำคัญกับการเปรียบเทียบมากกว่า Transcendental Institution
- 2.) ตระหนักถึงความหลากหลายของหลักการที่สามารถนำมาใช้ได้เช่นกัน
- 3.) สามารถทบทวนหรือสอบถามความคิดเห็นใหม่ๆ ได้ตลอดเวลา เช่น อาจมีข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ หรืออาจทบทวนการตัดสินใจซ้ำอีกครั้ง
- 4.) ผลการตัดสินใจบางครั้ง อาจไม่ได้เป็นสิ่งที่ยอมรับร่วมกันได้ (incompleteness) และอาจทำให้เกิดปัญหาในการนำไปปฏิบัติจริง
- 5.) การตีความข้อมูลที่นำมาใช้อาจเป็นไปได้ในหลายความหมาย
- 6.) มีการสื่อสารและการอธิบายด้วยเหตุผลที่กระชับและชัดเจน
- 7.) ควรให้สาธารณชนเข้าร่วมแสดงเหตุผลของตนได้

Sen ยังได้กล่าวอีกว่า การตัดสินใจอย่างเป็นธรรม (Impartial) ควรเป็นการตัดสินใจที่เป็นปรวิสัย (Objectivity) หมายถึงสิ่งที่เลือกนั้นไม่ได้ดีตามความคิดของตน แต่ดีตามความคิดของทุกคนที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ทั้งนี้ สิ่งที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจอย่างเป็นธรรมนั้นแบ่งได้เป็นสองส่วน

ใหญ่ ส่วนแรกคือคือ การเข้าใจผู้อื่นและการสื่อสารโดยไม่ปรุงแต่งความคิดตนลงไป (comprehension and communication on an objective basis) ซึ่งหมายถึงการรับฟังและทำความเข้าใจกับความคิดของผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกันในฐานะองค์ประกอบของสังคมเช่นเดียวกัน พร้อมกับการสื่อสารกับผู้อื่นด้วยภาษาเชิงตรรกะและปรัชญาที่เป็นเหตุเป็นผล ส่วนที่สองคือการยอมรับความจริง (objective acceptability) ซึ่งหมายถึงการเปิดกว้างต่อให้สาธารณะชนร่วมแสดงเหตุผลของตนได้

นอกจากนี้ การสร้างความเป็นธรรมยังแบ่งได้เป็น 2 วิธีตามลักษณะของผู้มีส่วนร่วม วิธีแรกเรียกว่าความเป็นธรรมแบบปิด (Closed Impartiality) ซึ่งเป็นการให้เฉพาะสมาชิกภายในสังคมมีส่วนร่วมเท่านั้น ส่วนอีกวิธีหนึ่งเรียกว่าความเป็นธรรมแบบเปิด (Open Impartiality) ซึ่งจะให้บุคคลภายนอกที่มีใช้สมาชิกของสังคมเข้ามีส่วนร่วมด้วยตามพื้นฐานแนวคิดสองประการ ประการแรกคือ สมาชิกในสังคมใดๆ ย่อมมีเอกลักษณ์ทางบุคคลได้หลายแบบ และบางเอกลักษณ์ก็มีได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงแค่นั้นในสังคมของตนเท่านั้น แต่อาจมีเอกลักษณ์ร่วมกับบุคคลอื่นภายนอกสังคมของตนก็ได้ เช่นการเป็นศาสนิกชนของศาสนาเดียวกัน การถือเชื้อชาติเดียวกัน การเป็นผู้ใช้ภาษาเดียวกัน บุคคลภายนอกสังคมจึงต้องมีบทบาทร่วมในฐานะผู้มีเอกลักษณ์ร่วมกัน ประการที่สองคือการกระทำของสังคมใดๆ ย่อมมีผลกระทบต่อสังคมอื่นที่อยู่แวดล้อมด้วยเสมอ เช่นผลกระทบจากการทำสงครามหรือผลกระทบจากการค้าและเศรษฐกิจ การรับฟังความเห็นจากบุคคลภายนอกข้างต้นนี้ มิได้จำเป็นเพียงเพราะมีบุคคลภายนอกนั้นอยู่ แต่การรับฟังบุคคลภายนอกจะทำให้สังคมได้มุมมองที่หลากหลายมากขึ้นจากประสบการณ์ของบุคคลภายนอกเหล่านั้น และสมาชิกภาพของสมาชิกภายในสังคม ก็มีได้ ทำให้ความคิดจากบุคคลภายนอกกลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายหรือลดความสำคัญลงแต่อย่างใด นอกจากนี้ Sen ได้วิพากษ์ทัศนะของ John Rawls ที่มองว่าบุคคลภายนอก (Impartial Spectator) เข้ามาเพื่อช่วยเหลือสมาชิกภายในสังคมซึ่งเป็นทัศนะแบบประโยชน์นิยม (Utilitarian) ว่าเป็นการตีความแนวคิดของ Adam Smith ที่ไม่ถูกต้อง เพราะแนวคิดของ Smith ได้ยุบรวม (reduce) บุคคลภายนอกเข้ากับสมาชิกในสังคมให้เป็นกลุ่มผู้มีส่วนร่วมโดยตรงด้วยกันทั้งหมด (one species of propriety)

สำหรับความเป็นธรรมแบบปิด Sen ได้กล่าวว่าการนำความคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลที่ไม่มีการปรุงแต่ง (Original Position) มาใช้ตามแนวคิดความเป็นธรรมแบบปิด มีข้อจำกัดอยู่ 3 ประการคือ

- 1.) มีการตัดแยกบุคคลภายนอกออกจากการมีส่วนร่วม (Exclusionary Neglect)
- 2.) เกิดความไม่คงที่ของขอบเขตของสมาชิกภายใน (Inclusionary incoherence) คือการที่คนกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ตัดสินใจให้รับหรือไม่นับกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมได้ ซึ่งหมายถึงจำนวนสมาชิกมีผลต่อระเบียบแบบแผน (Institution) ที่จะใช้ในการตัดสินใจ หรือในทาง

กลับกันก็อาจหมายถึงการที่ระเบียบแบบแผนที่วางไว้มีผลต่อการกำหนดกลุ่มสมาชิกที่จะมีส่วนร่วม

3.) เกิดอคติจากความคิดเฉพาะถิ่น (Procedural Parochial)

Sen ได้ให้ความหมายของอิสรภาพของบุคคลไว้ว่ามีได้หมายถึงเพียงอิสรภาพในการเลือกวิถีชีวิตของตนเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงอิสรภาพในการเลือกที่จะทำในสิ่งที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนก็ได้ เช่น การอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงการรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน สาเหตุที่อิสรภาพเป็นสิ่งสำคัญนั้นมีอยู่สองประการ ประการแรกคือ อิสรภาพจะทำให้บุคคลมี “โอกาส” ที่จะเลือกทางเดินตามวัตถุประสงค์ที่ตนเองกำหนดไว้ได้ และประการที่สองคือ อิสรภาพมีความสำคัญต่อกระบวนการกำหนดทางเลือก (process of choice) ในตัวของมันเอง คือบุคคลจะต้องไม่ถูกบังคับ (being forced) ให้อยู่ในสถานะที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่ผู้อื่นกำหนดให้เป็น (constraints imposed by others) อิสรภาพที่หมายถึงโอกาสนี้ อาจมองอย่างง่ายได้ว่าเป็นโอกาสที่บุคคลจะได้ในสิ่งที่ตนต้องการซึ่งเป็นการมองเพียงแค่ผลลัพธ์ที่ได้ (culmination outcome) หรืออาจมองในมุมกว้างขึ้น ว่าหมายถึงโอกาสที่บุคคลจะเลือกวิถีการที่จะนำมาซึ่งผลลัพธ์นั้น (comprehensive outcome) ก็ได้

การตัดสินความได้เปรียบเสียเปรียบของบุคคล (Individual advantage) ควรจะตัดสินจากความสามารถของบุคคลซึ่งสอดคล้องกับการพิจารณาโอกาสในแง่ของโอกาสในการเลือกวิถีการของตนมากกว่าโอกาสของผลลัพธ์ ทั้งนี้วิธีการพิจารณาตามหลักการดังกล่าวจะต้องให้ความสำคัญกับสารสนเทศ (Informational focus) และความแตกต่างระหว่างบุคคล (Plurality of different features of our lives and concerns) เป็นอย่างมาก ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนแนวคิดจากการมองเพียงวิธีการใช้ชีวิต (means of living) เช่นฐานะทางเศรษฐกิจหรืออำนาจ มาสู่โอกาสที่แท้จริงในการใช้ชีวิต (actual opportunities of living) เช่น บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีแต่มีสุขภาพร่างกายอ่อนแอก็ไม่อาจนับว่าเป็นบุคคลที่มีความได้เปรียบทางสังคมได้ หรืออาจสรุปว่า การได้ดำรงชีวิตในวิถีการที่ดีมีได้หมายถึงผลลัพธ์ชีวิตที่ดีเสมอไป

ในการพิจารณาความสามารถของบุคคล จะต้องเลือกพิจารณาความสามารถตามชุดของการนำไปใช้งานจริง (cluster of functionings) โดยไม่ได้ละทิ้งการพิจารณาที่ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจริง (actual achievements) ซึ่งจะให้ภาพที่กว้างกว่าการพิจารณาที่ผลสัมฤทธิ์จริงเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ การพิจารณาตามแนวคิดความสามารถและอิสรภาพของบุคคลยังมีประโยชน์อีกหลายประการ ประการแรกคือ ทำให้เห็นถึงความได้เปรียบเสียเปรียบของบุคคลที่แท้จริงในกรณีที่บุคคลมีความสามารถไม่เท่าเทียมกันแต่กลับมาผลสัมฤทธิ์ที่เท่าเทียมกัน ประการถัดไปคือทำให้เห็นความได้เปรียบของบุคคลภายใต้ผลสัมฤทธิ์ที่ถูกปัจจัยทางวัฒนธรรมและการเมืองรบกวน เช่นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้อพยพซึ่งต้องอาศัยในสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากบ้านเกิด และ

ประการสุดท้ายคือความได้เปรียบของบุคคลภายใต้ผลสัมฤทธิ์ที่มีได้เกิดจากนโยบายทางสังคม เช่น การที่บุคคลเลือกที่จะไม่รับบริการทางการแพทย์ขั้นพื้นฐานที่สังคมจัดให้ ก็มีได้หมายความว่าสังคมนั้นไม่ได้ส่งเสริมโอกาสทางการแพทย์ให้แก่สมาชิกแต่อย่างใด

แม้ว่าการพิจารณาเปรียบเทียบความสามารถของบุคคลจะต้องอาศัยข้อมูลเป็นจำนวนมาก แต่ก็ไม่จำเป็นว่าจะต้องใช้ข้อมูลทั้งหมดจากมุมมองทุกมิติที่มี หากแต่ควรเลือกใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและยุบรวมมุมมองที่เชื่อมโยงกันอยู่เข้าเป็นมุมมองเดียว เพราะการพิจารณาจากหลายมุมมองที่ไม่มี ความเชื่อมโยงกันอาจทำให้ไม่สามารถหาข้อมูลที่จำเป็นได้เพียงพอ ทั้งนี้การเลือกให้น้ำหนักที่ไม่เท่ากันสำหรับข้อมูลและเหตุผลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่พิจารณาก็มิได้ขัดต่อหลักการของความเป็นธรรมแต่อย่างใด เพราะสิ่งสำคัญในการพิจารณาเปรียบเทียบอยู่ที่การใช้เหตุผล (Personal and public reasoning) มากกว่าการพิจารณาเปรียบเทียบในทุกๆ ทางเลือกที่มีอยู่และเป็นไปได้

แนวคิดการพิจารณาความสามารถมิได้มองเพียงความคิด การเลือก และการกระทำ (thought, choice, and action หรือ think, choose, do) ของบุคคลในเชิงเดี่ยวเท่านั้น แต่ยังมองที่เหตุผลที่บุคคลใช้เลือกรับสิ่งใดๆ จากสังคมให้เข้ามาอิทธิพลต่อชีวิตของตน ทั้งในแง่ของคุณค่าที่บุคคลให้ความสำคัญ (what they value) และในแง่สาเหตุของการให้คุณค่านั้น (what influences operate on their values) การใช้ผู้สังเกตการณ์ภายนอก (impartial spectator) นับเป็นหนึ่งในวิธีการพิจารณาความเกี่ยวพันระหว่างบุคคลกับสังคมที่พัฒนาจากแนวคิดดังกล่าว

Sen ยังได้กล่าวถึงการพิจารณาความสามารถของสังคมด้วยเช่นกัน ซึ่ง Sen ได้อ้างถึงนิยามของสังคมที่ Marx ได้ให้ไว้ว่าสังคมมิใช่สิ่งที่ตรงข้ามกับบุคคล (vis-à-vis the individual) และอธิบายว่าในการพิจารณา capability ของสังคมนั้น จะต้องพิจารณาทั้งความสามารถที่สมาชิกในกลุ่มให้ความสำคัญ (the value that members of the group place on the proficiency of the group) รวมถึงการประเมินคุณค่าของแต่ละบุคคล (individual valuation) ทั้งที่เป็นคุณค่าในเชิงสัมบูรณ์ของบุคคลและคุณค่าในเชิงสัมพัทธ์ที่บุคคลมีต่อกันด้วย การประเมินคุณค่านี้จะขึ้นอยู่กับความช่วยเหลือที่บุคคลมีต่อกัน (collaboration with others) ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกจากนี้การมองว่าบุคคลใดๆ จะเป็นสมาชิกของสังคมได้เพียงสังคมนั้น เป็นสิ่งที่ไม่เคารพในเสรีภาพของบุคคลในการเลือกสิ่งที่คุณค่านั้นต้องการจะเป็น เช่น ในฐานะของสมาชิกผู้มีเพศ ชนชั้น ภาษา อาชีพ สัญชาติ ชุมชน เชื้อชาติ หรือศาสนา เดียวกัน เป็นต้น

Sen อธิบายว่าบุคคลจะมีความแตกต่างกันของโอกาสในการนำรายได้และสิ่งมีค่าอื่น (converting income and other primary goods) ในชีวิตมาใช้สร้างชีวิตที่ดีให้กับตน ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลัก 4 ประการ ได้แก่ ความแตกต่างส่วนบุคคล (Personal Heterogeneity) เช่น อายุ เพศ ความพิการ ความทนทานต่อโรค, ความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ภัยธรรมชาติ หรือมลพิษในที่ที่อาศัยอยู่, ความแตกต่างของบรรยากาศทางสังคม (Social Climate) เช่น ระบบ

สาธารณสุข ระบบการศึกษา ความปลอดภัยจากอาชญากรรม และความแตกต่างด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Relational perspective) ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมหรือความต้องการที่ถูกกำหนดขึ้นโดยสังคมเพื่อให้บุคคลสามารถเข้ากับสังคมนั้นได้ ความแตกต่างทางโอกาสข้างต้นอาจเกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัวก็ได้ หากสมาชิกในครอบครัวได้รับการกระจายทรัพยากรภายในครอบครัวไม่เท่ากัน (disproportionate)

ความด้อยความสามารถในการสร้างรายได้ (impairment of income-earning ability) ที่เรียกว่า “ความเสียเปรียบในการสร้างรายได้” (Earning Handicap) จะถูกขยายผลด้วยผลกระทบจากความเสียเปรียบในการแปลงรายได้ให้เป็นชีวิตที่ดี (Conversion Handicap) ซึ่ง Sen ได้อ้างถึงวิทยานิพนธ์ของ Wiebke Kuklys ในมหาวิทยาลัย Cambridge ที่พบว่า ในอังกฤษมีคนยากจนอยู่ประมาณร้อยละ 17.9 แต่หากพิจารณาเฉพาะครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นผู้พิการอาศัยร่วมด้วย จะมีคนยากจนอยู่ร้อยละ 23.1 หรือมากกว่าในภาพรวมอยู่ร้อยละ 5 ยิ่งไปกว่านั้น หากนำความเสียเปรียบในการแปลงรายได้มาพิจารณาร่วมด้วย จำนวนคนยากจนจะเพิ่มขึ้นไปเป็นร้อยละ 47.4 ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นได้ผลเสียของความพิการได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม Sen เชื่อว่าการแทรกแซงของสังคมสามารถช่วยบรรเทาความเสียหายหรือลดโอกาสการเกิดของความพิการได้หลายประการ เช่น ความพิการแต่กำเนิดของทารกที่เกิดจากการขาดสารอาหารของแม่ การตาบอดจากการติดเชื้อในน้ำที่ไม่สะอาด ความพิการจากโปลิโอและหัด ความพิการจากอุบัติเหตุหรือกับระเบิด

Sen ได้วิพากษ์ข้อเสนอแนะของ Rawls ที่เสนอให้แก้ไขปัญหาคือความต้องการพิเศษของผู้พิการด้วยโครงสร้างพื้นฐานของกฎหมาย (Basic Institutional Structure) ที่เป็นไปตามหลักของความเป็นธรรมทั้งในขั้นตอนการร่างรัฐธรรมนูญ (Constitutional stage) และขั้นตอนการบัญญัติกฎหมาย (Legislative stage) โดย Sen เห็นว่าวิธีการที่ Rawls เสนออาจมีข้อจำกัดอยู่มาก เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานของกฎหมายไม่ได้รับอิทธิพลจากความต้องการพิเศษของบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีหลักการอื่นที่มีบทบาทร่วมด้วยอีกหลายหลักการ เช่น หลักการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (Difference Principle) และการมองแต่เพียงความต้องการพิเศษนี้ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาด้านโอกาสในการแปลงสภาพสิ่งมีค่าของบุคคลให้เป็นชีวิตที่ดี (Conversion opportunities) ได้

นอกจากนี้ Sen ยังวิพากษ์แนวคิดของ Ronald Dworkins เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมตาม capability ว่าบุคคลจะจ่ายเงินเพื่อให้ใช้เป็นส่วนสวัสดิการสังคม ในลักษณะคล้ายกับการซื้อประกันในตลาดสมมติ (hypothetical market) โดยบุคคลจะไม่ว่าตนเองจะกลายเป็นผู้พิการหรือไม่ และเมื่อบุคคลนั้นกลายเป็นผู้พิการ ก็จะสามารถรับสวัสดิการสำหรับผู้พิการตามที่ตนเองได้จ่ายเงินไว้ ซึ่ง Dworkins มองว่าการประกันในลักษณะนี้นับว่าเป็นความเท่าเทียมทางด้านทรัพยากร (Equality of resources) และบุคคลที่มี capability เท่ากัน ก็ย่อมมีสิทธิได้รับสวัสดิการหรือทรัพยากรที่เท่ากันไป

ด้วย โดย Sen ได้ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของแนวคิดของ Dworkins ไว้หลายประการ ประการแรกคือ ความเท่าเทียมกันของ capability ที่ควรแก่การได้รับสวัสดิการ (capability for welfare) มิได้หมายถึงความเท่าเทียมกันของสวัสดิการเสมอไป เนื่องจากการสัมฤทธิ์ผลใดๆ ของบุคคล มิได้ขึ้นกับ capability เพียงอย่างเดียว ประการถัดไปคือแนวคิดนี้ไม่ให้ความสนใจกับเสรีภาพในการเลือกวิธีการใช้ทรัพยากรของบุคคล ซึ่งนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่แตกต่างกัน ประการที่สามคือแนวคิดนี้เป็นการมองตลาดอย่างง่ายที่ตัวบุคคล แต่ไม่ได้คำนึงถึงสาเหตุของความเสียเปรียบที่ไม่ได้เกิดจากตัวบุคคล เช่น ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือสภาพแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ตลาดมีความซับซ้อนมากขึ้น ประการที่สี่คือ Dworkins คิดแบบ Transcendental Institution ซึ่งไม่ได้ให้คำตอบในการพัฒนาสิ่งที่เป็นอยู่ไปสู่ทางเลือกใหม่ที่ดีขึ้น และประการสุดท้ายคือ Dworkins มองตลาดสมมตินี้ว่าอยู่ในจุดดุลยภาพของตลาดแข่งขันแบบสมบูรณ์ที่ไม่มีปัญหาใดๆ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ตลาดของการประกันภัยจะมีอุปสรรคและปัญหาที่รบกวนอยู่หลายประการ เช่น การไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้บริโภค (informational limitation) การประหยัดต่อขนาด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม Sen ได้ชี้ให้เห็นว่าแนวคิดของ Dworkins นี้จะชดเชยความพิการด้วยการถ่ายโอนรายได้ (income transfers)

สิ่งสำคัญอีกประการที่ทฤษฎีความเป็นธรรมกล่าวถึงที่นอกเหนือจาก capability ของบุคคล คือความสุข (Happiness) ซึ่งแตกต่างจาก capability ตรงที่ความสุขของบุคคลไม่ใช่ภาระผูกพันที่นโยบายต้องจัดการเหมือนกับ capability และความสุขนั้นแตกต่างจากชีวิตที่ดี ดังจะเห็นได้จากการที่บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีหลายคนไม่ใช่คนที่มีความสุข (Joyless) และแม้ว่าสังคมในโลกตะวันตกจะมีความมั่งคั่งมากขึ้น แต่ประชาชนในสังคมเหล่านั้นก็ไม่ได้มีความสุขมากขึ้นตามไปด้วยแต่อย่างใด ความไม่เข้ากันของความสุขและชีวิตที่ดีเช่นนี้ทำให้เริ่มมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับการตัดสินความหมายของชีวิตที่ดีและการให้ความสำคัญกับการเลือกวิถีชีวิตสำหรับตนเองของบุคคล รวมถึงประเด็นอื่นๆ ในฐานะที่อาจเป็นเครื่องมือในการสร้างความสุขให้กับบุคคล

ความสุขนับเป็นเป้าหมายที่ไม่ต้องขยายความต่อ (ultimate goal) ของชีวิต เนื่องจากความสุขเป็นสิ่งที่มีความดีในตนเองอยู่แล้ว (self-evidently good) Sen ได้อ้างถึงแนวคิดของ Richard Layard ที่ว่า หากไม่สามารถเข้าใจและรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้ การตัดสินหรือกำหนดเป้าหมายชีวิตให้ผู้อื่น (Paternalism) ก็เป็นสิ่งอันตรายที่ควรหลีกเลี่ยง อย่างไรก็ตาม Layard ได้สนับสนุนให้ใช้ Paternalism กับผู้ที่ปรับตัวเองให้ชินกับภาวะยากไร้ที่กำลังเผชิญอยู่โดยไม่พยายามจะขจัดความยากไร้ออกไป ทั้งนี้ การพิจารณาว่าบุคคลนั้นควรเป็นหรืออยู่เช่นไร จำเป็นต้องอาศัยเหตุผลที่ปราศจากอารมณ์ที่เข้ามารบกวนและทำให้เกิดความเข้าใจผิด (mislead)

ความสุขมิได้เกิดจากการครอบครองสิ่งที่คุณค่าเห็นว่ามีค่าสำหรับตนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเกิดจากความสมหวังในการบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่บุคคลต้องการด้วย ในทางกลับกัน ความผิดหวังจากความล้มเหลวก็ย่อมทำให้บุคคลเกิดความทุกข์ด้วยเช่นกัน

ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่บุคคลนั้น นักวิชาการสายประโยชน์นิยมหลายคนเห็นว่าควรยึดที่อรรถประโยชน์ของสวัสดิการเป็นหลัก ซึ่งอรรถประโยชน์ของสวัสดิการเหล่านั้นก็จะขึ้นอยู่กับความสุขของบุคคลที่ได้รับสวัสดิการนั้นไป และสวัสดิการสังคมที่ควรมีก็จะหมายถึงผลรวม (sum of total) ของสวัสดิการที่สมาชิกในสังคมทุกคนได้รับนั่นเอง อย่างไรก็ตาม นักเศรษฐศาสตร์สาย Logical Positivist ซึ่งนำโดย Lionel Robbins เห็นว่าความสุขของบุคคลเป็นสิ่งที่คำนวณได้ยากและไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ สอดคล้องกับที่ Sen เห็นว่าการจัดสวัสดิการที่ต้องมีการเปรียบเทียบระหว่างบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากสังคมจะไม่สามารถหาข้อมูลมาได้อย่างเพียงพอ นอกจากนี้ Sen ยังเห็นว่าความสุขเป็นสิ่งที่เปรียบเทียบได้เฉพาะในตัวบุคคล คืออาจเปรียบเทียบได้ว่าบุคคลจะมีความสุขมากขึ้นหรือไม่หากสถานการณ์เปลี่ยนไป แต่ไม่สามารถเปรียบเทียบความสุขระหว่างบุคคลได้

ยิ่งไปกว่านั้น Sen ได้กล่าวว่าการเปรียบเทียบลักษณะอื่นของบุคคลที่ไม่ใช่อรรถประโยชน์ (non-utility) เช่น ความมั่งคั่ง เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดสวัสดิการมีความเป็นธรรมมากขึ้นได้ด้วยเช่นกัน แต่ภายใต้สถานการณ์ที่สมาชิกในสังคมมีข้อมูลไม่เพียงพอสำหรับการเปรียบเทียบเพื่อตัดสินใจ สังคมอาจหาทางออกโดยการลงมติ (voting) อย่างไรก็ตาม การลงมติดังกล่าวมีปัญหาในเรื่องความสม่ำเสมอ (consistency) ของผลการลงมติ เช่น A ชนะ B B ชนะ C และ C ชนะ A เป็นต้น นอกจากนี้ การลงมติดังกล่าวยังอาจทำให้เกิดการตัดสินใจแบบเผด็จการจากผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลในการชี้นำสังคมได้อีกด้วย Sen ไม่ได้ปฏิเสธการกำหนดทางเลือกของสังคมที่ไม่ใช่การเปรียบเทียบว่าเป็นวิธีที่ทำได้ แต่เพียงแต่วิธีการเช่นนั้นมิใช่วิธีที่ดี คือไม่สามารถเปรียบเทียบชีวิตที่ดีและความดีเปรียบเสียเปรียบระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องได้

Sen ได้อธิบายถึงข้อจำกัดของแนวคิดแบบสวัสดิการนิยม (welfarism) ว่าการจัดสวัสดิการให้แก่บุคคล อาจขึ้นกับปัจจัยอื่นที่มีใช้เพียงอรรถประโยชน์ที่บุคคลจะได้รับจากสวัสดิการเพียงอย่างเดียว เช่น ระเบียบของสังคม โอกาส และเสรีภาพของบุคคล เป็นต้น นอกจากนี้ การจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนโดยรัฐ ยังอาจเป็นการกระทำที่ละเลยอิสรภาพในการเลือกที่จะรับ (Positive Freedom) และไม่รับ (Negative Freedom) ของบุคคล อีกทั้งการมองบุคคลแบบเชิงเดี่ยวยังไม่สามารถให้ภาพในเชิงเปรียบเทียบระหว่างบุคคลได้อีกด้วย

ผู้ยากไร้บางคนอาจจำทนกับสภาพความยากไร้ด้วยการบิดเบือนอรรถประโยชน์ของสิ่งของตนเองไม่มี และการได้มาซึ่งสิ่งนั้นในภายหลังก็อาจไม่ได้สร้างความสุขให้ได้มากเท่าที่ควรจะเป็น การตัดสินใจที่อาศัยความสุขเป็นเกณฑ์เพียงอย่างเดียวจึงอาจทำให้สังคมละเลยความยากไร้อื่นที่จำเป็น แต่ไม่ได้มีอิทธิพลต่อความสุขของบุคคลเหล่านั้น เช่นการจัดสวัสดิการทางการแพทย์ ซึ่ง Sen ได้อธิบายว่า สุขภาพของบุคคลมีอยู่ 2 มุมมอง ได้แก่ มุมมองภายในคือสภาพที่ตัวบุคคลนั้นรับรู้เองว่าตนเองเจ็บป่วยหรือไม่ และมุมมองภายนอกคือสภาพที่พบการตรวจของแพทย์ว่าบุคคลนั้นมีความ

เจ็บป่วยหรือไม่ บุคคลที่อยู่ในชุมชนที่ห่างไกลความเจริญทางการแพทย์และสาธารณสุข อาจรู้สึกว่าการเจ็บป่วยที่ตนเผชิญอยู่เป็นภาวะปกติและไม่ต้องการบริการทางการแพทย์หรือการรักษาพยาบาลที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น สังคมจึงควรให้ความรู้ด้านการสาธารณสุขแก่บุคคล เพื่อให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่าภาวะใดเป็นภาวะเจ็บป่วยที่ต้องการการรักษาพยาบาล แต่การกำหนดนโยบายสาธารณสุขที่คำนึงถึงแต่ความต้องการของบุคคลแต่เพียงอย่างเดียวก็อาจนำไปสู่นโยบายที่ผิดพลาดได้เช่นกัน

Sen ได้อธิบายว่าในการประเมิน capability นั้น จะต้องพิจารณาความแตกต่างในสองมิติ ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายชีวิตที่บุคคลต้องการกับชีวิตที่ดี (agency vs well-being) และความแตกต่างระหว่างอิสรภาพกับผลสัมฤทธิ์ (freedom vs achievement) ซึ่งเมื่อรวมกันจะทำให้ได้หลักการของความได้เปรียบมา 4 ประการ ได้แก่ การมีชีวิตที่ดี (well-being achievement) การบรรลุเป้าหมายชีวิตที่ต้องการ (agency achievement) การมีอิสรภาพในการเลือกชีวิตที่ดี (well-being freedom) และการมีอิสรภาพในการกำหนดเป้าหมายชีวิตของตน (agency freedom) ซึ่งในแต่ละสถานการณ์ หลักการแต่ละข้ออาจมีความสำคัญไม่เท่ากัน เช่น สำหรับผู้ใหญ่ อิสรภาพในการเลือกมีชีวิตที่ดีในแบบของตนกับหลักการอื่นอาจขัดแย้งกันได้ในบางครั้ง เช่น การที่มรดก คานธี ยินดีที่จะถูกจับกุมและอยู่ในสภาวะที่ยากลำบากเพื่อวัตถุประสงค์ที่ยิ่งใหญ่ เป็นต้น การพิจารณาและทำความเข้าใจกับหลักการทั้งสี่ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการประเมิน ความได้เปรียบในความสามารถของบุคคล

Sen ได้กล่าวถึงความเท่าเทียม (Equality) กับความสามารถว่าสังคมอาจไม่ต้องการความเท่าเทียม หากความเท่าเทียมนั้นขัดแย้งกับข้อพิจารณาอื่น (considerations) ของหลักความเป็นธรรม ซึ่ง Sen ได้ชี้ให้เห็นความขัดแย้งไว้ 4 ลักษณะ ลักษณะแรกคือความขัดแย้งระหว่างโอกาสในการใช้อิสรภาพ (opportunity aspect of freedom) กับกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการให้เสรีภาพ (process aspect of freedom) กล่าวคือ ในการลดความแตกต่างของความสามารถระหว่างบุคคล เพื่อให้บุคคลมีโอกาสมือที่เท่ากัน อาจต้องมีกระบวนการที่ปฏิบัติต่อบุคคลอย่างไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งหมายถึงการเลือกที่จะขัดแย้งกับหลักความเท่าเทียม โดย Sen กล่าวว่าในการพิจารณาเรื่องความเป็นธรรมนั้น จะต้องพิจารณาความได้เปรียบในหลายด้านมากกว่าที่จะพิจารณาเพียงแค่ความสามารถเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกระบวนการ ความขัดแย้งในลักษณะที่สองคือความขัดแย้งในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร (distributional judgements) ซึ่งไม่ต้องการหลักความเท่าเทียมมาประกอบการตัดสินใจเสมอไป เช่น การตัดสินใจให้รางวัลแก่บุคคลที่ควรได้รับ ความขัดแย้งลักษณะที่สามคือความขัดแย้งจากลำดับความสำคัญของความสามารถ กล่าวคือความสามารถนั้นหมายถึงทั้งชีวิตที่ดีและการบรรลุเป้าหมายของชีวิต การตัดสินใจว่าความสามารถระหว่างบุคคลในด้านใดที่เหลื่อมล้ำกัน อยู่ทำให้ความสำคัญกับความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะ ก็ย่อมทำให้

เกิดความไม่ชัดเจนในการตัดสินใจความสามารถด้านอื่นด้วย และความขัดแย้งในลักษณะสุดท้ายก็คือ ความซับซ้อนของหลักการ เนื่องจากทฤษฎีความเป็นธรรมนั้นไม่ได้มีแต่เพียงเรื่องความเท่าเทียมเพียงอย่างเดียว และความเท่าเทียมก็ไม่ใช่หลักการเดียวที่จะนำไปใช้กับความสามารถเช่น การกำหนดนโยบายทางสังคม อาจมีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลมีความสามารถเท่าเทียมกัน แต่อาจเพื่อเพิ่มความสามารถของบุคคลด้วยก็ได้ อย่างไรก็ตาม Sen ได้ย้ำเตือนว่าความสามารถสามารถนำมาใช้เพื่อการตัดสินใจได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างบุคคลเท่านั้น แต่ความสามารถไม่ใช่หลักการที่เหนือกว่าหลักการอื่นในทฤษฎีความเป็นธรรมตามแนวคิดของ Rawls โดยเฉพาะหลักเสรีภาพและความเป็นธรรมเชิงกระบวนการ

Sen ได้กล่าวถึงอิสรภาพในการสัมฤทธิ์ผลที่บุคคลต้องการ (Freedom to achieve) ที่จะเกิดประสิทธิผล (effectiveness) ได้ในสองลักษณะ คือจากการควบคุมโดยตรงของบุคคล (direct control) ซึ่งหมายถึงบุคคลเลือกที่จะทำอะไรสิ่งหนึ่งและสัมฤทธิ์ผลได้ดังที่ต้องการ และจากการควบคุมทางอ้อม (Indirect control) ที่หมายถึงการที่บุคคลให้ผู้อื่นกระทำการแทนตน ซึ่ง Sen เรียกอำนาจของผู้กระทำการแทนนั้นว่า อำนาจที่มีผลจริง (effective power) ที่หมายรวมถึงอำนาจที่สังคมได้รับมอบจากสมาชิกให้กระทำการบางอย่างหรือตัดสินใจแทนด้วย ทั้งนี้ การตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐในฐานะตัวแทนประชาชนอาจมีได้ตั้งอยู่บนมุมมองที่เป็นความต้องการส่วนตัวของประชาชนผู้มอบอำนาจ แต่เป็นมุมมองของรัฐที่ต้องการจัดสวัสดิการหรือนโยบายเช่นนี้ให้แก่ประชาชนก็ได้ อย่างไรก็ตาม ความต้องการของประชาชนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการมอบอำนาจ แต่ได้รับการตอบสนองและบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้จากการกระทำของรัฐที่รับมอบอำนาจจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ตน ไม่นับว่าเป็นการตัดสินใจที่ประสิทธิผล เนื่องจากบุคคลนั้นยังมิได้กระทำการใดๆ เพียงแต่เป็นการสัมฤทธิ์ผลได้ด้วยโชค (luck) เท่านั้น

Sen ได้ขยายความเกี่ยวกับอิสรภาพตามแนวคิดของ Rawls ว่า นอกจากอิสรภาพของบุคคล จะทำให้บุคคลสามารถเลือกวิถีชีวิตของตนได้แล้ว อิสรภาพนั้นจะต้องไม่รบกวนผู้อื่นให้เกิดความรำคาญหรือเสียหาย (mess around by interference of others) อีกด้วย ทั้งนี้ Sen ได้กล่าวถึงแนวคิดของ Philip Pettit ซึ่งเป็นแนวคิดแบบสาธารณนิยม (Republican) ที่กล่าวถึงความสามารถของบุคคลที่บางครั้งจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น (dependent on the favour of others) ซึ่งเป็นกรณีที่บุคคลมิได้มีอิสระในการเลือกทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองได้อย่างสมบูรณ์ แนวคิดเกี่ยวกับอิสรภาพแบบสาธารณนิยม นี้ แตกต่างจากแนวคิดเกี่ยวกับอิสรภาพในฐานะความสามารถอยู่ โดย Sen ได้อธิบายโดยยกตัวอย่างเปรียบเทียบบุคคลใน 3 สถานการณ์ ได้แก่ บุคคลพิการที่ไม่สามารถเดินทางออกจากบ้านได้เลย บุคคลที่พิการแต่ได้รับสวัสดิการสังคม เช่น ความช่วยเหลืออาสาสมัคร ให้สามารถเดินทางออกจากบ้านได้ และบุคคลพิการที่มีคนรับใช้ส่วนตัวและสามารถสั่งการให้คนรับใช้พาตนออกจากบ้านได้ ในสถานการณ์ทั้ง 3 นี้ แนวคิดแบบสาธารณนิยมจะ

มองว่า แม้ว่าบุคคลในสถานการณ์ที่สองจะสามารถเดินทางได้ แต่ความสามารถ (ability) นั้น เป็นความสามารถที่ขึ้นอยู่กับบริบท (context-dependent) จึงไม่ถือว่าบุคคลนี้มีอิสรภาพเช่นที่บุคคลในสถานการณ์ที่สามมี แต่มองตามแนวคิดแบบความสามารถซึ่งให้ความสำคัญกับสิ่งที่บุคคลสามารถทำได้จริงนั้น บุคคลในสถานการณ์ที่สองและสาม จะถือว่ามีอิสรภาพและอิสรภาพเช่นเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นหากพิจารณาว่าบุคคลในสถานการณ์ที่สองไม่มีอิสรภาพตามแนวคิดแบบสาธารณนิยม แล้วการจัดสวัสดิการสังคมในทฤษฎีความเป็นธรรมก็จะไม่มีความหมายต่ออิสรภาพของบุคคลแต่อย่างใด นอกจากนี้ Sen ยังให้ข้อคิดว่าการมีชีวิตในสังคมปัจจุบันโดยไม่พึ่งพาอาศัยผู้อื่นเลยนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยากในทางปฏิบัติ แต่นอกจากการพึ่งพาอาศัยผู้อื่นแล้ว บุคคลยังอาจสูญเสีย (failure) ความสามารถจากการรบกวนของผู้อื่นได้ด้วยเช่นกัน

Sen ยังได้กล่าวถึงการตัดสินใจในรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่าการหาทางออกโดยการสมรู้ร่วมคิด (Solution by collusion) ซึ่งเป็นการที่บุคคลสองฝ่ายเจรจากันว่าจะยอมทำในสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งเสนอเพื่อมิให้อีกฝ่ายหนึ่งทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ หรือบางครั้งบุคคลอาจต้องตัดสินใจในปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นในรูปแบบของทฤษฎีเกม ทำให้การตัดสินใจในสถานการณ์นั้นอาจไม่ใช่การตัดสินใจที่มีอิสระอย่างแท้จริง

2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคมอื่นๆ

William Frankena (1962) ได้สรุปความหมายของความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice) ไว้ว่าความเป็นธรรมเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ที่สังคมพึงมีต่อสมาชิกในสังคม กับสิทธิอันชอบธรรม (Moral Right) ที่สมาชิกแต่ละคนมีอยู่ โดยสังคมจะต้องปฏิบัติต่อสมาชิกแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกันเว้นแต่กรณีจำเป็น สังคมที่เป็นธรรมจะต้องไม่ทำร้าย (injure) สมาชิกหรือแย่งยึด (withhold) สิ่งมีค่าใดๆ มาจากสมาชิก ตลอดจนไม่รบกวน (interfere) เสรีภาพของสมาชิก ยกเว้นการลงโทษอาชญากรหรือการเรียกเก็บทรัพย์สินจากสมาชิกเพื่อนำไปก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งนี้ สิ่งสำคัญของความยุติธรรมอยู่ที่การตระหนักว่า “ชีวิตที่ดี” (good life) ของสมาชิกแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปได้ตามความต้องการที่จะเป็นและความสามารถที่บุคคลนั้นๆ มี อย่างไรก็ตาม สมาชิกแต่ละคนก็จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่หรือพันธะ (promises and contract) ของตนให้สมบูรณ์ การละทิ้งหรือละเมิดในหน้าที่หรือพันธะที่ตนมีเพื่อความสบายส่วนตัว ถือเป็นการละเมิดต่อสมาชิกผู้อื่นในสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการปฏิบัติต่อผู้อื่นที่ไม่เท่าเทียมกับตน เหตุที่สมาชิกของสังคมแต่ละคนควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันนั้น มิใช่เพราะสมาชิกแต่ละคนมีลักษณะหรือคุณสมบัติเดียวกัน หากแต่เป็นเพราะสมาชิกคนละคนคือมนุษย์ที่มีอารมณณ์ มีความต้องการ มีความคิด และใฝ่ฝันที่จะมีชีวิตที่ดีในแบบของตนเองด้วยกันทั้งสิ้น สังคมที่เป็นธรรมจึงควรปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยอาจพิจารณาถึงความแตกต่างของสมาชิกเฉพาะในส่วนที่จำเป็นต้องคำนึงถึง และหลีกเลี่ยงที่จะรบกวนหรือทำให้สมาชิกตกอยู่ในภาวะที่ยากลำบาก (impoverish) โดย

ไม่จำเป็น สังคมที่เป็นธรรมจะต้องปกป้อง (protect) ชีวิตที่ดีของสมาชิกแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าชีวิตที่ดีของแต่ละคนนั้นจะมีความหมายที่แตกต่างกันเพียงใด ทั้งยังต้องให้ความสำคัญ โอกาส และความเสมอภาคทางกฎหมาย (equality before law) แก่สมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน การให้ความสำคัญกับชีวิตที่ดีของสมาชิกแต่ละคนเท่ากัน ย่อมทำให้สังคมต้องปฏิบัติต่อสมาชิกแต่ละคนแตกต่างกัน ไม่ว่าสมาชิกผู้นั้นจะมีความเชื่อ ความต้องการ หรือความสามารถที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และชีวิตที่ดีของสมาชิกคนหนึ่ง อาจมิใช่ชีวิตที่ดีสำหรับสมาชิกอีกคนก็ได้ แม้เราจะไม่สามารถวัดได้ว่าชีวิตที่ดีของคนหนึ่งดีกว่าของอีกคนหนึ่งเพียงใดก็ตาม อาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า สังคมที่เป็นธรรมจะสามารถสร้างชีวิตที่ดีให้แก่สมาชิกทุกคนได้ แต่มิได้หมายรวมถึงการให้รางวัลหรือลงโทษสมาชิก อีกทั้งต้องสร้างมาตรฐานขั้นต่ำ (minimum standard) ให้สมาชิกทุกคนบรรลุได้ไว้ด้วย เช่น การศึกษา ความปลอดภัยในชีวิต ซึ่ง Frankena เรียกว่าเป็นการตระหนักถึงศักดิ์ศรีภายในของความเป็นมนุษย์ (intrinsic dignity of man) อย่างไรก็ตาม ชีวิตที่ดีของสมาชิกแต่ละคนไม่สามารถเป็นอิสระจากสมาชิกอื่นอย่างสมบูรณ์ได้ เนื่องจากจะต้องเคารพในเสรีภาพและชีวิตที่ดีของผู้อื่นด้วยการตัดสินว่าสังคมมีความเป็นธรรมหรือไม่ อาจต้องใช้หลักเกณฑ์ที่สมาชิกในสังคมและผู้สังเกตการณ์ภายนอก (Spectator) ยอมรับได้ แต่การกำหนดเกณฑ์ดังกล่าวนั้นก็ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีเสรีภาพและสติปัญญาที่จะเลือกมุมมองของตนเองได้

Gregory Vlastos (1962) กล่าวว่า การกระทำใดๆ จะเป็นธรรมก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยคำนึงถึงสิทธิ (right) ของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำนั้นทุกคน สิทธิดังกล่าวนี้ หมายถึงสิทธิขั้นแรก (prima facie) ที่บุคคลมีในฐานะมนุษย์ผู้หนึ่ง ซึ่งทุกบุคคลย่อมมีอยู่เท่าเทียมกัน แต่มิได้หมายถึงสิทธิในการได้รับผลตอบแทนอันควรแก่คุณค่าที่ตนมีต่อสังคม เช่น บุคคลที่กำลังจมน้ำย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการช่วยชีวิตโดยมิต้องลังเลว่าจะช่วยเพราะบุคคลนั้นเป็นผู้มีประโยชน์ต่อสังคมหรือไม่ช่วยเนื่องจากบุคคลนั้นเป็นคนร้าย ความเท่าเทียมของสิทธิที่บุคคลมีข้างต้น หมายถึงสิทธิในการมีชีวิตที่ดี และสิทธิในการมีทางเลือกที่เป็นของตนได้อย่างเสรี นอกจากนี้ Vlastos ยังได้กล่าวถึงผลประโยชน์ในรูปแบบหนึ่งที่บุคคลพึงได้รับตามคุณค่าของตน ที่เรียกว่า การยกย่อง (Merit Praising) ซึ่งนับเป็นรายได้ทางจิตใจ (Psychic Income) ของผู้ที่ได้รับ บุคคลแต่ละคนจะมีสิทธิที่จะได้รับการยกย่องที่ไม่เท่ากัน อันเนื่องมาจากความแตกต่างในคุณค่าของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม ผู้ที่จะให้การยกย่องย่อมมีสิทธิที่จะเลือกยกย่องบุคคลใดๆ ด้วยวิธีการใดก็ได้ตามหลักความเท่าเทียมทางเสรีภาพของบุคคล ซึ่งการยกย่องที่สังคมมีต่อบุคคลจะเป็นธรรมได้หากการยกย่องนั้นสอดคล้องกับคุณค่าของบุคคลนั้นอย่างแท้จริง ปราศจากอคติในการยกย่องที่เกินกว่าเหตุหรือการเพิกเฉยมองข้าม การยกย่องบุคคลตามคุณสมบัตินี้ย่อมสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคคลในสังคมให้ทำความดีและพัฒนาตนเองอันจะนำไปสู่การพัฒนาของสังคมในภาพรวมได้ ในทางกลับกัน การยึดติดกับการยกย่องมากเกินไปก็อาจทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจผิดและทำให้บุคคลนั้นอยู่ในสถานะที่สูงกว่าบุคคลอื่น จนเกิดการแบ่งชนชั้นและ

อภิสิทธิ์ในการมีชีวิตที่ดีและเสรีภาพของสมาชิกในสังคมได้ หรืออาจสรุปได้ว่า เนื่องจากมนุษย์มีสิทธิพื้นฐานในการมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขและอิสรภาพ (well-being and freedom) ที่เท่าเทียมกัน (equal rights) ทำให้มนุษย์ควรมีสิทธิในการได้รับสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละสถานการณ์ ซึ่ง Vlastos เชื่อว่าหลักความเป็นธรรมที่เท่าเทียมกัน (Equalitarian Justice) ดังกล่าว จะทำให้อำนาจทางเศรษฐกิจ อำนาจทางเศรษฐกิจ และอำนาจทางการเมือง ของสมาชิกในสังคมได้รับการปรับให้เท่าเทียมกันได้ หลักการข้างต้นนี้จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่มีระบบคุ้มครองความเท่าเทียมกันของมนุษย์ และมีกลไกการจำกัดความแตกต่างกันของรายได้และอำนาจของสมาชิกในสังคมที่จะช่วยประกันความเป็นธรรมในสังคมให้อยู่ในระดับที่สังคมยอมรับได้

Kenneth Boulding (1962) ได้กล่าวว่าแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมทางสังคมมีอยู่ 2 มิติ โดยในมิติแรกจะเป็นมิติของความไม่แปลกแยก (disalienation) คือสมาชิกแต่ละคนจะมีความเท่าเทียมกันในลักษณะพื้นฐานบางประการ เช่นความเท่าเทียมกันทางกฎหมาย เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เป็นต้น ส่วนมิติที่สองนั้นเป็นความเป็นธรรมตามหลักการของผลตอบแทนที่ควรได้รับ (desert) กล่าวคือ บุคคลควรได้รับผลตอบแทนตามความพยายามที่ตนได้ทุ่มเทลงไป หากผลตอบแทนที่ได้รับไม่เป็นไปตามสมควร ก็ถือได้ว่าสังคมนั้นไม่มีความเป็นธรรม และย่อมทำให้บุคคลเกิดความไม่พอใจ (Discontent) ซึ่งบุคคลจะมีปฏิกิริยากับความไม่พอใจนี้ได้อยู่ 3 ทาง ได้แก่ จำทนต่อความไม่พอใจนั้นต่อไป ปรับลดความต้องการของตน หรือพยายามเปลี่ยนแปลงบางสิ่งเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้น ซึ่ง Boulding กล่าวว่าปฏิกิริยาแบบที่ 3 คือการพยายามเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความเป็นธรรมนี้จะเป็นเครื่องมือผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดย Boulding ได้จำแนกความไม่พอใจของบุคคลออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ความไม่พอใจที่เกี่ยวกับบุคคล (Personal Discontent) หมายถึงความไม่พอใจความแตกต่างของสภาพปัจจุบันที่ตนเป็นอยู่กับสภาพที่ตนประสงค์จะเป็นให้ได้ด้วยความสามารถของตนภายใต้กรอบ (Framework) ของสังคมที่ตนอยู่ ส่วนความไม่พอใจประเภทที่สองคือ ความไม่พอใจเชิงการเมือง (Political Discontent) ซึ่งเป็นความไม่พอใจในกรอบของสังคมในปัจจุบันและต้องการที่จะแก้ไขกรอบนั้น อันอาจเป็นได้ทั้งการไม่พอใจในตัวบทกฎหมาย (Constitutional Discontent) ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายและกติกาสังคมใหม่ และการไม่พอใจเชิงปฏิรูป (Revolutionary Discontent) ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขระเบียบต่างๆ ภายใต้กฎหมายและกติกาแบบเดิม ทั้งนี้ สำหรับสังคมที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ความไม่พอใจของสมาชิกในสังคมส่วนมากจะเป็นความไม่พอใจเกี่ยวกับบุคคล ต่างจากสังคมที่ไม่มีการพัฒนาที่ความไม่พอใจส่วนใหญ่จะเป็นความไม่พอใจเชิงการเมือง เนื่องจากสังคมที่พัฒนาได้เร็วย่อมต้องมีกรอบที่เอื้ออำนวยให้สมาชิกสามารถใช้ความสามารถและความพยายามของตนในการสร้างประโยชน์อันควรได้รับให้แก่ตนเองได้ ในขณะที่สังคมที่ไม่พัฒนาย่อมไม่มีสิ่งนี้

Boulding ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญประการหนึ่งของความไม่พอใจว่า กลุ่มคนที่มีความยากจนอย่างมากมักจะไม่มีความตั้งใจที่จะตั้งคำถามหรือสงสัยในความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นกับตน และไม่มีทรัพยากรมากพอที่จะกระทำการใดๆ ได้ บุคคลที่จะมีความไม่พอใจและพยายามสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคมได้จะต้องไม่ยากจนมากเกินไป ทั้งนี้ หากสมาชิกในสังคมทุกคนรู้สึกว่าการรับผลประโยชน์อันควรแก่ความพยายามของตนอย่างเพียงพอแล้ว สังคมนั้นก็ย่อมปราศจากความไม่พอใจ แต่หากสังคมใดมีกลุ่มสมาชิกที่ยากจนและไม่พอใจความยากจนนั้น ไม่ว่าจะเกิดความไม่พอใจทางบุคคลหรือความไม่พอใจทางการเมืองก็ตาม สมาชิกเหล่านั้นก็จะพยายามเปลี่ยนแปลงบางสิ่งเพื่อผลักดันตนเองให้พ้นจากความยากจนนั้น และสมาชิกในสังคมก็จะมีบทบาทที่เหมือนกันทางเศรษฐกิจและพ้นจากความยากจนได้ในท้ายที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า “ความเท่าเทียมเป็นสมบัติ (Luxury) ของสังคมที่ร่ำรวย”

นอกจากความไม่พอใจของบุคคลในสังคมแล้ว Boulding ยังได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับความไม่เป็นธรรมในระดับประเทศไว้ว่า ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาควรเป็นกลุ่มประเทศที่ยากจนที่มีความไม่พอใจจากความไม่เป็นธรรมดังกล่าวที่ต้องพัฒนาผลิตภาพของตนเองให้สูงขึ้น มิใช่ให้กลุ่มประเทศที่ร่ำรวยเป็นผู้รับภาระในการแบ่งปันทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือประเทศที่ยากจน แต่ถึงอย่างไร กลุ่มประเทศที่ร่ำรวยก็ยังคงต้องมีบทบาทในการสร้างความเป็นธรรมระหว่างประเทศด้วยเช่นกัน

Tracy Davis และ Laura M. Harrison (2013) อธิบายความแตกต่างระหว่างความเท่าเทียมกับความเป็นธรรมไว้ว่า ความเท่าเทียมหมายถึงการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเดียวกันโดยไม่คำนึงถึงปุมหลัง ประวัติ หรือความต้องการของบุคคล ส่วนความเป็นธรรมนั้นจะคำนึงถึงความเสียเปรียบที่เป็นผลจากอดีต (historical disadvantage) ความแตกต่างของมนุษย์ (human diversities) และความต้องการเฉพาะบุคคลอันอาจเกิดขึ้นในอนาคต (potentially unique needs) ซึ่ง Davis และ Harrison กล่าวว่า การปฏิบัติต่อบุคคลอย่างเท่าเทียมกันทั้งหมดจะทำให้พันธกิจในการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันของบุคคลของประชาธิปไตยล้มเหลว

Davis และ Harrison ยังได้กล่าวถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคคลในสังคมอีกว่า บุคคลในสังคมจะแบ่งได้เป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มคนที่มีอำนาจขึ้นนำสังคม (dominant) ซึ่งเป็นผู้มีความได้เปรียบกับกลุ่มผู้ตาม (subordinated / marginalized) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่มีฐานะเป็นเป้า (target) ของกลุ่มแรก โดยการจำแนกบุคคลเป็นสองกลุ่มนี้ ไม่ใช่เพียงแค่วิธี (label) ว่าบุคคลใดควรอยู่กลุ่มไหน เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำความเข้าใจกับตำแหน่งของบุคคล (position) ในสังคมอีกด้วย

อภิสิทธิ์ (privilege) ตามบริบทของความเป็นธรรมทางสังคม ตามทัศนะของ Davis และ Harrison หมายถึงสิทธิ ผลประโยชน์ หรือความคุ้มครองที่บุคคลได้รับจากพื้นฐานด้านชาติพันธุ์ ศาสนา เพศกำเนิด เพศสภาพ ความสามารถทางกายภาพ หรือลักษณะสำคัญอื่น ซึ่งบุคคลอาจจะมอง

ไม่เห็นหรือไม่สามารถรับรู้ได้ถึงอิทธิฤทธิ์ที่ตนมีอยู่ และการที่บุคคลมองไม่เห็นหรือไม่คิดว่าตนมีอิทธิฤทธิ์นี้ นับเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้ความไม่เป็นธรรมในการกระจายทรัพยากรยังคงอยู่ต่อไป อย่างไรก็ตาม หากบุคคลสามารถรับรู้ได้ถึงอิทธิฤทธิ์ที่ตนเองมี ก็จะช่วยให้เกิดความเห็นใจ (empathy) ในผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้ แต่ความเห็นใจที่เกิดขึ้นนี้มีได้หมายถึงความสงสาร (sympathy) ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ไม่ดี นอกจากนี้ Davis และ Harrison ยังอ้างอิงแนวคิดของ Dolby ที่ว่า การเสริมสร้างความเป็นธรรมทางสังคมไม่ควรให้ความสำคัญเพียงแก่สถานะของบุคคลในสังคม แต่ควรให้ความสำคัญกับความแตกต่างของสถานะเหล่านั้นว่าเป็นอย่างไร เกิดขึ้น ถ้ายทอด หรือผลิตซ้ำได้อย่างไร และสัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจอย่างไร

จากการที่บุคคลใดๆ จะมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างหลากหลายไปได้ในหลายมิติ ทำให้ไม่มีบุคคลใดที่จะมีอิทธิฤทธิ์อย่างสมบูรณ์ได้ในทุกกรณี และการศึกษาเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของบุคคลที่พิจารณาไปถึงเอกลักษณ์ของกลุ่ม รวมถึงพิจารณาความสัมพันธ์และโครงสร้างอำนาจระหว่างบุคคลภายในกลุ่มนั้น นอกจากจะช่วยให้เข้าใจกับสภาพความได้เปรียบหรือเสียเปรียบของบุคคลที่แปรเปลี่ยนไปได้ในหลายมิติแล้ว ยังเป็นการศึกษาความเป็นธรรมทางสังคมที่นับรวมสมาชิกทุกคนในสังคมเข้าสู่อำนาจพิจารณาอีกด้วย อันส่งผลให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมที่แต่เดิมรู้สึกสิ้นหวังและไม่คิดว่าจะเปลี่ยนแปลงตนเองได้ กลับมามีความหวังที่จะต่อสู้กับการกดขี่ (oppression) ได้ ยิ่งไปกว่านั้น การพิจารณาความสัมพันธ์ในหลายมิตินี้ดังกล่าวยังทำให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้เห็นถึงสิ่งที่ตนต้องเสียไป คือ ความด้อยโอกาสของบุคคลอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งอิทธิฤทธิ์ที่ตนมีอีกด้วย

Davis และ Harrison อธิบายว่า หลักการของการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคมตั้งอยู่บนทฤษฎีของการกดขี่ และความไม่เป็นธรรมที่สร้างความทุกข์ให้แก่บุคคลทุกวันนี้ไม่ได้เกิดจากการเผด็จการของทรราชย์ (tyrannical dictatorship) หากแต่เกิดขึ้นเพราะกิจกรรมในรูปแบบของสังคมเสรีนิยม (everyday practice of well-intentioned liberal society) ตามแนวคิดของ Young ซึ่งเป็นกระบวนการใช้อำนาจตามความเชื่อและวิถีปฏิบัติที่เป็นการคุกคามบุคคลหนึ่งเพื่อรักษาผลประโยชน์ของอีกบุคคลไว้ เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า การใช้อิทธิพลครอบงำ (hegemony) นั่นเอง

Davis และ Harrison แนะนำว่า สิ่งที่ต้องวิเคราะห์ในการศึกษาเรื่องความเป็นธรรม ตามแนวคิดของ Foucault ไม่ใช่เรื่องของใช้อำนาจในลักษณะของการกดขี่อย่างที่เคยศึกษากันในอดีต หากแต่เป็นเรื่องของวิถีปฏิบัติตามหลักมนุษยธรรม (humane practice) ในหลายๆ ด้าน เช่น การศึกษา การผลิตและการกระจายทรัพยากร การสาธารณสุข เป็นต้น นอกจากนี้ Davis และ Harrison ยังอ้างอิงแนวคิดของ Weber ที่กล่าวว่า ในการพิจารณาโครงสร้างอำนาจนั้น นอกจากจะต้องอาศัยปัจจัยด้านวิถีปฏิบัติและวัฒนธรรมของบุคคล (preference, style, cultural, practice and ways of being) เช่น ชาติพันธุ์ ชนชั้น หรือเพศสภาพแล้ว ยังต้องปัจจัยทั้งที่เป็นรูปธรรมและไม่

เป็นรูปธรรม (material and nonmaterial resources) อื่นอีกหลายประการด้วย เช่นความมั่งคั่ง รายได้ การเข้าถึงบริการทางการแพทย์และการศึกษา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ คำว่าพหุวัฒนธรรม (multiculturalism) และความหลากหลาย (diversity) จึงเป็นคำที่มักนำมาใช้ประกอบการอธิบาย หรือให้นิยามของความเป็นธรรมในสังคมในปัจจุบัน (Frederickson, 2005)

จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice) เป็นหลักในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระจายทรัพยากรของสังคมให้แก่สมาชิกในสังคมตาม ความต้องการที่แตกต่างกันของสมาชิกในสังคมแต่ละคน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น อย่างเป็นเหตุเป็นผลได้อย่างอิสระ (Public reasoning) และเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (dignity) ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงเปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีใช้สมาชิกของสังคม (Open impartiality) เพื่อมิให้เกิดอคติเฉพาะท้องถิ่น (Parochial bias) การตัดสินใจตามหลักความเป็นธรรมทางสังคมนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้สมาชิกมีความสามารถที่จะมีชีวิตที่ดีได้ในแบบที่ตนเอง ต้องการ (capable to have well-being as they choose) ซึ่งชีวิตที่ดีในแบบที่บุคคลเลือกดังกล่าว จะต้องเป็นชีวิตที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของสังคม (decent life) และมีใช้การจำหนมีชีวิตอยู่ใน สภาพที่ต่ำกว่ามาตรฐานของสังคมนั้น ทั้งนี้ การที่จะให้สมาชิกในสังคมเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นของ ตนอย่างเต็มทีนั้น จำเป็นที่จะต้องให้สมาชิกก้าวพ้นจากความยากจนอย่างถึงที่สุดเสียก่อน เนื่องจาก บุคคลที่ยากจนเกินไปย่อมไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสังคม หรืออาจไม่มี ความสามารถเพียงพอที่จะครุ่นคิดในสิ่งทีนอกเหนือไปจากการประคองชีวิตให้ผ่านไปในแต่ละวันให้ได้ เท่านั้น แต่เมื่อบุคคลก้าวพ้นจากภาวะยากจนอย่างถึงที่สุดนั้นมาได้ ก็ย่อมมีเวลาหรือความสามารถที่ จะสำรวจสิ่งทีตนเองไม่พึงพอใจ (discontent) และสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในแบบที่ตนเองต้องการได้

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบาย

2.4.1 ความหมายของนโยบาย

Kogan (1975) กล่าวว่า นโยบาย คือข้อความเชิงปฏิบัติการ (Operational Statement) ของค่านิยม ซึ่งหมายถึงข้อความที่อธิบายถึงสิ่งทีต้องการจะให้เป็น (Statement of prescriptive intent) การถ่ายทอดค่านิยมผ่านทางอำนาจหน้าที่ (Authoritative allocation of values) และการ ประกาศอย่างเป็นทางการเป็นขั้นเป็นตอน (Programmatic Utterance)

Jenkins (1978) ได้ให้นิยามของนโยบายไว้ว่า นโยบายหมายถึง ชุดของการตัดสินใจที่มีความเกี่ยวพันกัน ของผู้มีบทบาททางการเมืองหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นการตัดสินใจทีเกี่ยวกับ

เป้าประสงค์และวิธีการที่จะบรรลุเป้าประสงค์นั้น ภายใต้บริบทขณะที่ทำการตัดสินใจ ด้วยอำนาจของตนเอง

Throwler (2003) ได้ให้นิยามของนโยบายทางการศึกษาไว้ว่าหมายถึง หลักการหรือการกระทำที่เกี่ยวกับประเด็นทางการศึกษา อันมีไว้เพื่อปฏิบัติตามหรือเป็นแนวทางให้มีการปฏิบัติตาม ซึ่งถูกออกแบบไว้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ต้องการ

Rizvi และ Lingard (2010) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะหมายถึงการกระทำและจุดยืนของกลุ่มหน่วยงานที่มีอำนาจร่วมกันที่เรียนว่าภาครัฐ ซึ่งแม้ว่านโยบายจะมีความหมายที่คล้ายกับการตัดสินใจ แต่การตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่แยกต่างหากเป็นส่วนตัวนั้น ไม่นับว่าเป็นนโยบาย แต่อย่างไรก็ตาม นโยบายจะแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการตัดสินใจภายใต้บริบทต่างๆ ของผู้มีอำนาจทางการเมืองที่กระทำในนามของภาครัฐตามอำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่ นโยบายสาธารณะจึงเป็นบรรทัดฐานของสังคมที่แสดงออกมาในรูปของวิธีการที่ออกแบบเพื่อควบคุมการกระทำและพฤติกรรมของประชาชนและผลลัพธ์ของวิธีการที่ออกแบบไว้นั้น และนโยบายจะเป็นสิ่งที่ผู้มีอำนาจหน้าที่สามารถบรรลุได้ตามหลักการ ไม่ว่าผู้มีอำนาจหน้าที่นั้นจะเป็นใครก็ตาม อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์ของนโยบายนั้น อาจไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ตั้งแต่ต้นและอาจนำไปสู่ผลลัพธ์อื่นที่ไม่คาดคิดไว้ได้ด้วยเช่นกัน (Adams, 2014; Rizvi & Lingard, 2010)

นโยบายมักถูกมองว่าเป็นข้อความที่อยู่ในเอกสาร แต่อย่างไรก็ดี นโยบายก็ถูกมองว่าเป็นกระบวนการในการสร้างข้อความเหล่านั้นได้ด้วยเช่นกัน (Rizvi & Lingard, 2010) ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวจะมีลักษณะที่ไม่ตายตัว ซึ่งเป็นผลมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความขัดแย้งระหว่างผู้ออกนโยบายกับผู้ปฏิบัติ การตีความนโยบายที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามที่แต่ละบุคคลตีความและความซับซ้อนของการนำนโยบายไปปฏิบัติจริงที่อาจให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างไปจากความตั้งใจแรกของผู้ออกนโยบาย (Throwler, 2003) นอกจากนี้ Adams (2014) ได้ให้ข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า นอกจากการปฏิบัติตามนโยบายจะหมายถึงการลงมือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ยังอาจหมายถึงการนิ่งเฉยและไม่ต้องการกระทำการเปลี่ยนแปลงใดๆ เลยได้ด้วยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่า ความหมายของนโยบายในมุมมองของนักวิชาการนั้น มีความแตกต่างหลากหลาย และไม่สามารถนิยามที่ชัดเจนและเป็นหนึ่งเดียวได้ (Ball, 1993; Bell & Stevenson, 2006) แต่มุมมองที่หลากหลายเหล่านั้น ยังใช้เป็นพื้นฐานแนวคิดที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายได้เป็นอย่างดี

Ball (1993) ได้อธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายไว้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายในเชิงสังคมวิทยานั้น มีอยู่ 2 แนวคิด แนวคิดแรกคือนโยบายเป็นข้อความ (Policy as text) หมายถึง นโยบายจะถูกเขียนขึ้นโดยกลุ่มบุคคลซึ่งต้องมีการตกลงร่วมกัน ทำให้การเขียนนโยบายไม่จำเป็นที่จะต้องชัดเจนและสมบูรณ์ในตัวเองมากนัก และความหมายของนโยบายก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้เมื่อสถานการณ์

ทางการเมืองและกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับนโยบายเปลี่ยนไปจากเดิม นโยบายที่เขียนไว้ อาจถูกตีความไปได้เป็นหลายอย่าง ตามแต่ความเข้าใจของผู้อ่านนโยบายแต่ละคน และในการทำความเข้าใจกับนโยบายใดๆ ผู้อ่านอาจลืมนึกถึงความสอดคล้องที่นโยบายนั้นมีต่อนโยบายอื่นๆ ด้วยยิ่งไปกว่านั้น เนื่องจากผู้เขียนนโยบายย่อมไม่สามารถเข้าใจสถานการณ์และสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานต้องเผชิญทั้งหมดในแต่ละวันได้ และผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนก็เผชิญสถานการณ์ประจำวันที่แตกต่างกันไป การเขียนนโยบายจึงไม่ควรกำหนดตายตัวและใช้เป็นแบบแผนเดียวกันสำหรับทุกคน แต่ควรเป็นกรอบทางเลือกกว้างๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้ความคิดของตนในการสร้างสรรค์วิธีแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ได้

แนวคิดที่สองเกี่ยวกับนโยบายที่ Ball กล่าวถึงคือนโยบายเป็นวาทกรรม (Policy as discourse) อันสะท้อนถึงตัวตนและแนวคิดของกลุ่มผู้มีอำนาจ โดยนโยบายที่เป็นวาทกรรมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิกในกลุ่มให้ปฏิบัติตามนโยบายที่กล่าวไว้

อย่างไรก็ดี Ball ได้ชี้แจงไว้ว่า แนวคิดทั้งสองนี้ แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันแต่ก็มีใช้แนวคิดที่ตรงข้ามหรือแยกขาดออกจากกันอย่างเด็ดขาด หากแต่เป็นแนวคิดที่เป็นส่วนหนึ่งซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ Ball ยังได้อธิบายเกี่ยวกับผลกระทบ (effect) ของนโยบายว่า ผลกระทบของนโยบายแบ่งได้เป็น 2 ลำดับ โดยผลกระทบในลำดับแรก (first order effect) จะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างหรือการปฏิบัติงาน ส่วนผลกระทบในลำดับที่สอง (second order effect) จะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงสังคม เช่น โอลิมปิกหรือความเป็นธรรมทางสังคม ทั้งนี้ ขนาดของผลกระทบของนโยบายจะมีทั้งผลกระทบที่เป็นวงกว้าง (general effect) และผลกระทบที่มีต่อบุคคลเฉพาะกลุ่ม (specific effect) ซึ่ง Ball ได้กล่าวว่าการให้ความสนใจกับปฏิกริยาต่อนโยบายของคนเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป อาจทำให้รัฐละเลยถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและภาพรวมของผลกระทบจากนโยบายในภาพรวมได้

2.4.2 กระบวนการพัฒนานโยบาย

2.4.2.1 แนวคิดการพัฒนานโยบายของ Bell และ Stevenson

Bell และ Stevenson (2006) ได้อธิบายถึงการพัฒนานโยบายว่า การพัฒนานโยบายจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ โดยในส่วนแรกจะเป็นการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง (Socio-political environment) กับการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Strategic Direction)

การประเมินสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง จะเริ่มต้นด้วยการกำหนดประเด็นปัญหาหรือที่มาของนโยบาย (Contested discourse) ว่าปัญหาที่ทำให้ต้องมีการกำหนดนโยบายขึ้นเพื่อแก้ไขนั้นคืออะไร หลังจากทราบประเด็นปัญหาดังกล่าวแล้ว ก็จะมีการระบุหลักการ ทฤษฎี และความน่าเชื่อถือของการกำหนดนโยบาย (Dominant language of legitimation) ว่านโยบายที่จะ

นำมาใช้แก้ประเด็นปัญหาข้างต้นนั้น ควรตั้งอยู่บนหลักการหรือทฤษฎีใด และนำหลักการหรือทฤษฎีที่ใช้เป็นหลักของนโยบายไปกำหนดค่านิยมหลักในการกำหนดนโยบาย (First-order value) อันหมายถึงค่านิยมของชุดนโยบาย ซึ่งเป็นค่านิยมที่มีความหมายที่ดีในตัวเองที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปโดยไม่จำเป็นต้องมีการถกเถียงถึงคุณค่าและความดีของค่านิยมนี้อีก

หลังจากประเมินสภาพแวดล้อมทางสังคมและเมืองแล้ว ผู้กำหนดนโยบายจะเริ่มดำเนินการในขั้นตอนถัดไปคือการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเริ่มต้นด้วยการกำหนดแนวโน้มของนโยบาย (Policy trends) ตามค่านิยมหลักที่กำหนดไว้ และนำแนวโน้มที่ได้ไปกำหนดเป็นกรอบของนโยบาย (Broad policy) ว่านโยบายควรเป็นเช่นไร และระบุถึงประโยชน์ของนโยบาย ว่านโยบายที่กำหนดขึ้นมานี้มีประโยชน์อย่างไร และผู้ที่ได้รับประโยชน์นั้นคือใครบ้าง

เมื่อการกำหนดนโยบายเสร็จสิ้นลง การพัฒนานโยบายจะเข้าสู่ส่วนที่สองคือการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation) อันประกอบด้วย การกำหนดหลักการขององค์กร (Organizational principles) และการกำหนดวิธีปฏิบัติการ (Operation practices and procedures)

การกำหนดหลักการขององค์กรจะประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน โดยเริ่มต้นที่การกำหนดเป้าหมาย (Target) ของนโยบาย จากนั้นจะเป็นการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (Success criteria) ของนโยบายตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้น และจัดตั้งรูปแบบการควบคุม (Pattern of control) ให้การปฏิบัติการเป็นไปตามนโยบายที่กำหนด

หลักการขององค์กรที่กำหนดขึ้นจะถูกนำไปใช้ในการระบุวิธีปฏิบัติการซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนานโยบาย อันประกอบด้วยกระบวนการอีก 3 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุวิธีการที่องค์กรต้องปฏิบัติตาม (Organizational procedures) การจัดตั้งกลไกในการติดตามผล (Monitoring mechanisms) และการกำหนดค่านิยมรอง (Second-order values) ในการปฏิบัติตามนโยบาย โดยค่านิยมรองนี้อาจยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นสิ่งที่ดีอย่างแท้จริงและอาจมีการถกเถียงกันถึงคุณค่าและความดีของค่านิยมนี้ได้

กระบวนการพัฒนานโยบายของ Bell และ Stevenson สามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 2-1

ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนนโยบายให้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการของหน่วยปฏิบัติงานโดยอาศัยการประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้ออกนโยบายและผู้รับนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อมิให้นโยบายถูกปรับเปลี่ยนเข้ากับกระบวนการทำงานเดิมจนนโยบายนั้น ล้มเหลว (รณชิต พงษ์กรรม, นันทรัตน์ เจริญกุล และอวยพร เรื่องตระกูล, 2556)

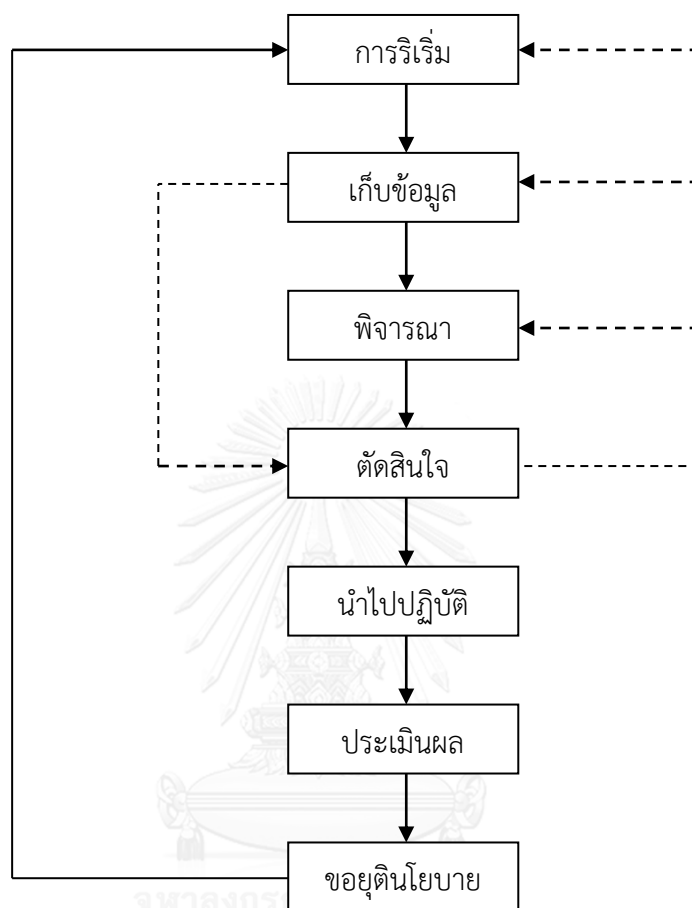
1. การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation)	1.1 การประเมินสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง (Socio-political environment)	1.1.1. กำหนดประเด็นปัญหา/ที่มาของการกำหนดนโยบาย (Contested discourses)
		1.1.2. กำหนดหลักการ/ทฤษฎี/ความน่าเชื่อถือของการกำหนดนโยบาย (Dominant language of legitimation)
		1.1.3. กำหนดค่านิยมที่ใช้กำหนดนโยบาย (First-order values shape policy)
	1.2 การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Strategic direction)	1.2.1. กำหนดแนวโน้มของนโยบาย (Policy trends emerge)
		1.2.2. กำหนดกรอบของนโยบาย (Broad policy established)
		1.2.3. กำหนดประโยชน์ต่อสังคม (Applied to policy domain)
2. การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy implementation)	2.1 การกำหนดหลักการขององค์กร (Organizational principles)	2.1.1. กำหนดเป้าหมาย (Target set)
		2.1.2. กำหนดเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จ (Success criteria defined)
		2.1.3. จัดตั้งรูปแบบการควบคุมนโยบาย (Pattern of control established)
	2.2 การกำหนดวิธีปฏิบัติการ (Operational practices and procedures)	2.2.1. กำหนดวิธีการขององค์กร (Organizational procedures determined)
		2.2.2. จัดตั้งกลไกการติดตามผล (Monitoring mechanisms established)
		2.2.3. กำหนดค่านิยมรองในปฏิบัติการตามนโยบาย (Second-order values mediate policy)

แผนภาพที่ 2-1 รูปแบบของกระบวนการพัฒนานโยบาย (Bell และ Stevenson, 2006)

2.4.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายอื่น

Jenkins (1978) ได้เสนอรูปแบบของกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายอย่างง่ายไว้ 7 ขั้นตอน ตามแผนภาพที่ 2-2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2-2 รูปแบบของกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย (Jenkins, 1978)

- รูปแบบของ Jenkins ข้างต้น ได้รับการขยายความเพิ่มเติมโดย Adams (2014) ดังนี้
- 1.) ขั้นตอนการริเริ่ม (Initiation) หมายถึงการเริ่มรับรู้ว่าการกระทำบางอย่างที่จำเป็นต้องกระทำเกิดขึ้น
 - 2.) ขั้นตอนเก็บข้อมูล (Information) เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศจากหลายๆ แหล่ง ที่เป็นข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายและมีความถูกต้อง
 - 3.) ขั้นตอนพิจารณา (Consideration) เป็นช่วงที่บุคคลและคณะทำงานจะรวมข้อมูลสารสนเทศที่มีเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือและประโยชน์ของข้อมูลสารสนเทศเหล่านั้น

- 4.) ขั้นตอนตัดสินใจ (Decision) คือการเลือกว่าสิ่งที่ต้องทำหรือห้ามทำคืออะไร และจะต้องดำเนินการต่ออย่างไรจึงจะดีที่สุด
- 5.) ขั้นตอนนำไปสู่การปฏิบัติ (Implementing) เป็นการนำผลการตัดสินใจในขั้นก่อนหน้าไปดำเนินการจริง
- 6.) ขั้นตอนประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการประเมินผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งการประเมินนี้สามารถทำแยกต่างหากโดยหน่วยงานภายนอก หรือประเมินร่วมไปกับการปฏิบัตินโยบายก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วนิยมประเมินแยกออกมาต่างหากมากกว่า ผลการประเมินที่ได้มาจะถูกป้อนกลับเข้าสู่กระบวนการดำเนินนโยบาย
- 7.) ขั้นตอนขอยุตินโยบาย (Termination) เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นเมื่อนโยบายนั้นไม่จำเป็นจะต้องมีอีกต่อไป อันเนื่องมาจากเหตุหลายประการ เช่น นโยบายนั้นถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้เป็นนโยบายเฉพาะกาล หรือมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือมีการเลือกตั้งใหม่ ทำให้นโยบายนั้นไม่เหมาะสมกับสถานการณ์หรือไม่มีประโยชน์อีกต่อไป

จากรูปแบบที่ Jenkins เสนอไว้ จะเห็นได้ว่าขั้นตอนก่อนที่จะนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือการริเริ่ม เก็บข้อมูล พิจารณา และตัดสินใจ ซึ่งขั้นตอนทั้ง 4 นี้ มีลักษณะวนเป็นวงจร คือในขณะที่ทำการตัดสินใจ บุคคลหรือคณะทำงานอาจทำการพิจารณาข้อมูลสารสนเทศใหม่อีกครั้ง หรือเก็บข้อมูลสารสนเทศเพิ่มเติม หรืออาจทบทวนความจำเป็นของการกระทำใหม่ก็ได้

Hogwood และ Gunn (1984) ได้สรุปกิจกรรมหลักในการจัดทำนโยบายอย่างเป็นเหตุเป็นผลไว้ 5 กิจกรรม ดังนี้

- 1.) การรวบรวมข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศต่างๆ จากการประเมินสถานการณ์ในภาพรวมทั้งหมด ซึ่งรวมถึงการระบุปัญหาและโอกาสที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- 2.) กำหนดทางเลือกทั้งหมดที่สามารถทำได้ และพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละทางเลือก
- 3.) ประเมินผลที่จะตามมาของแต่ละทางเลือก ซึ่งหมายถึงการพิจารณาประโยชน์และต้นทุน (Cost and Benefits) ของแต่ละทางเลือก อย่างไรก็ตาม Hogwood และ Gunn ได้กล่าวว่า ในความเป็นจริงแล้ว การประเมินผลที่จะตามมาของแต่ละทางเลือกให้ได้ อย่างสมบูรณ์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ แต่ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นในการคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลของผู้จัดทำนโยบาย
- 4.) เชื่อมโยงผลที่จะตามมาเข้ากับค่านิยม ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงข้อเท็จจริงที่ได้จากกิจกรรมข้างต้นเข้ากับเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้

5.) เลือกทางเลือกที่ดีที่สุดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

Adams (2014) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนโยบายไว้ 3 ทฤษฎี ดังนี้

- 1.) การสร้างนโยบายแบบเป็นลำดับขั้นตอน (Stagist Approach for Policy Creation) เป็นมุมมองเกี่ยวกับกระบวนการสร้างนโยบายที่ใช้ฐานความคิดแบบการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น คือมีการระบุประเด็นปัญหา ตัดสินใจ และเสนอทางออก ซึ่ง Adams กล่าวว่าขั้นตอนการทำงานตามทฤษฎีนี้จะเป็นขั้นตอนที่ขาดออกจากกัน (discrete) ทั้งนี้ Adams ได้ยกตัวอย่างแนวคิดของ Jenkins และแนวคิดของ Hogwood และ Gunn เป็นตัวอย่างของการสร้างนโยบายในรูปแบบนี้
- 2.) การสร้างและวิเคราะห์นโยบายแบบกระจายอำนาจ (Technicist-Empiricist Policy Creation and Analysis) เป็นมุมมองเกี่ยวกับการสร้างนโยบายที่อาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานท้องถิ่นในฐานะเป็นผู้ดูแลพื้นที่ซึ่งมีความรู้และเข้าใจในสถานการณ์และข้อเท็จจริงเป็นอย่างดี ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเป็นขั้นเป็นตอนก็ได้
- 3.) Social Constructionist Policy Analysis เป็นมุมมองเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาเชิงนโยบาย ว่าประเด็นที่กำลังสนใจอยู่นั้นเป็นปัญหาของสังคมอย่างไร หัวใจสำคัญการวิเคราะห์นโยบายแบบนี้คือแนวคิดในการการตั้งปัญหา (Problematization) และการแสดงข้อคิดเห็น (Argumentation) ที่ต้องมีลักษณะเป็น Social Constructivism

2.4.3 ค่านิยมหลักของสังคมในการกำหนดนโยบาย

Kogan (1975) ได้จำแนกค่านิยมของนโยบายออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ค่านิยมพื้นฐาน (Basic Values) ซึ่งหมายถึงค่านิยมที่ยอมรับกันอย่างเป็นที่ยุติว่าเป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์อยู่ในตัว และไม่ต้องการข้อมูลมายืนยันว่าเป็นสิ่งที่ดีจริงๆ เช่น ความเป็นธรรม คุณค่าของความเป็นปัจเจก สำนึกร่วมต่อสังคม ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรู้จักตนเอง อิสระในการดำรงชีวิต เป็นต้น ส่วนค่านิยมประเภทที่สองคือค่านิยมรอง (Secondary Values) จะเป็นค่านิยมย่อยที่อยู่ภายใต้กลุ่มของค่านิยมพื้นฐานซึ่งไม่ได้ยอมรับกันอย่างเป็นที่ยุติว่าเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ในตัวเอง ค่านิยมรองนี้ที่ต้องการข้อมูลเพื่อยืนยันหรือสนับสนุนในประโยชน์ของตัวเอง

2.5 การจัดเงินไปยังโรงเรียนกับกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของโรงเรียนหลายประเทศในปัจจุบัน มีแนวโน้มที่จะกระจายอำนาจในการบริหารงบประมาณจากรัฐบาลไปสู่รัฐบาลท้องถิ่น เขตการศึกษา หรือโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจาก

การกระจายอำนาจในการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการบริหารการเงินหรือการบริหารอื่น จะช่วยให้ผู้จัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงรัฐบาลท้องถิ่น เขตการศึกษา หรือโรงเรียน สามารถระดมทรัพยากรได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังช่วยเพิ่มผลผลิตและความรับผิดชอบต่อผู้จัดการศึกษาระดับท้องถิ่น ให้ความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้นด้วย เนื่องจากผู้จัดการศึกษาเหล่านั้นจะมีส่วนร่วมกับการทำงานโดยตรงมากขึ้นและสามารถควบคุมเงื่อนไขในการทำงานของตนเองได้มากขึ้น โดยกลุ่มนักวิชาการที่เชื่อในหลักการกระจายอำนาจทางการบริหารงบประมาณมีความเชื่อว่า อำนาจในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาควรอยู่ใกล้กับห้องเรียนหรือสถานที่จัดการเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (Guthrie et al., 2007; Plank & Smith, 2008)

ในเอกสารชุดเรื่อง Needs-based resource allocation in education ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ได้รวบรวมกรณีศึกษาการจัดเงินตามฐานความต้องการใน 6 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย อังกฤษและเวลส์ สหรัฐอเมริกาและแคนาดา และนิวซีแลนด์ ซึ่งนอกจากกรณีศึกษาเหล่านี้จะอธิบายถึงสูตรการคำนวณเงินอุดหนุนทางการศึกษาตามความต้องการแต่ละประเภทแล้ว ยังได้กล่าวถึงการระบบการบริหารเงินอุดหนุนที่โรงเรียนได้รับการจัดสรรไป โดยโรงเรียนในรัฐ Tasmania ประเทศออสเตรเลีย จะได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณทั้งหมดยกเว้นงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร และจะมีอิสระในการบริหารเงินงบประมาณเหล่านั้นได้อย่างอิสระ (Caldwell & Hill, 1999) ซึ่งคล้ายกับโรงเรียนในนิวซีแลนด์ แต่แตกต่างกันเพียงโรงเรียนในนิวซีแลนด์บางโรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการ Directly Resource School (DSR) ซึ่งจะทำให้โรงเรียนเหล่านี้ได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งหมดที่รวมถึงงบประมาณเกี่ยวกับบุคลากรไปด้วย ซึ่งแม้ว่าจะมีโรงเรียนของรัฐถึงร้อยละ 30 ที่เข้าร่วมโครงการ DSR แล้ว แต่ผลกระทบต่อข้อกำหนดอัตราค่าตอบแทนของครูในภาพรวมของประเทศและความเสี่ยงต่อความล้มเหลวจากการบริหารงบประมาณที่ผิดพลาดของโรงเรียนก็ยังเป็นประเด็นโต้เถียงสำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ DSR (Pole, 1999)

ส่วนในอังกฤษและเวลส์ เขตพื้นที่การศึกษาจะนำเงินงบประมาณที่ได้รับทั้งหมดมาที่เรียกว่า General School Budget มาหักด้วยค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องหักไว้ในส่วนกลาง ได้แก่งบลงทุน งบประมาณส่วนกลาง เงินชดเชยสำหรับครูที่เกษียณอายุราชการก่อนกำหนดหรือถูกปลด และเงินสวัสดิการทางการศึกษาออก รวมถึงหักค่าใช้จ่ายของกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบของเขตพื้นที่การศึกษา เช่น ค่าอาหารกลางวัน ค่าใช้จ่ายในการจัดรถรับส่งนักเรียน ค่าเสื้อผ้า ค่าประกันภัย และเพิ่มค่าใช้จ่ายพิเศษบางส่วน เช่น ค่าซ่อมแซมปรับปรุง ค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งรวมสุทธิกันเป็นงบประมาณรวมสำหรับจัดให้โรงเรียน หรือ Aggregated School Budget ทั้งนี้ เมื่อโรงเรียนได้รับจัดสรรเงินงบประมาณเหล่านี้แล้ว ทางเขตพื้นที่การศึกษาจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขงบประมาณส่วนนี้ได้อีก เว้นแต่กรณีจำเป็น และในปัจจุบัน ได้มีการปรับปรุงระเบียบทาง

งบประมาณให้ยกยอดงบประมาณคงเหลือที่ได้รับจัดสรรแล้วแต่ยังไม่ได้ใช้ และงบประมาณที่ใช้เกินดุล ไปรวมหรือหักออกจากงบประมาณในปีถัดไป เพื่อจูงใจให้โรงเรียนบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนที่ใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมาน้อยกว่าร้อยละ 95 ก็จะเป็นโรงเรียนที่ไม่ได้บริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน (Levačić, 1999)

ส่วนการจัดเงินไปยังโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาและแคนาดานั้น Odden (1999) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบอัตราส่วนการจัดเงินไปยังโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา Edmonton มณฑล Alberta ประเทศแคนาดา, เขตพื้นที่การศึกษา Broward มลรัฐ Florida, เขตพื้นที่การศึกษา Cincinnati มลรัฐ Ohio, เขตพื้นที่การศึกษา Pittsburgh มลรัฐ Pennsylvania และเขตพื้นที่การศึกษา Seattle มลรัฐ Washington ซึ่งพบว่า การจัดเงินไปยังเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 5 นี้ ได้ใช้ปริมาณงานเป็นฐาน กล่าวคือ เขตการศึกษาที่กระจายอำนาจในการบริหารลงสู่โรงเรียนมาก ก็จะจัดสรรเงินงบประมาณไปยังโรงเรียนมากตามไปด้วย โดยอัตราการจัดสรรงบประมาณไปยังโรงเรียนใน 5 เขตพื้นที่การศึกษาข้างต้นคือร้อยละ 80.9, 80.0, 76.4, 68.0 และ 49.2 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม Odden ไม่ได้สรุปว่าการกระจายอำนาจทางการบริหารและการจัดสรรงบประมาณไปยังโรงเรียนที่เหมาะสมควรมีลักษณะอย่างไร เนื่องจากในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษายังมีบริบททางการบริหารที่ต่างกัน

2.6 กรณีศึกษาและงานวิจัยเรื่องความเป็นธรรมทางการศึกษา

2.6.1 การจัดการเงินโรงเรียนตามความต้องการ (Demand-side Financing)

Patrinos (2007) ได้กล่าวถึงการจัดการเงินโรงเรียนตามความต้องการ (Demand-side Financing) ไว้ในเอกสารชุดนโยบายการศึกษา (Education Policy Series) ซึ่งจัดทำโดย International Academy of Education และ UNESCO โดย Patrinos ได้อธิบายว่าการจัดการเงินโรงเรียนตามความต้องการเป็นการจัดการเงินโรงเรียนที่ส่งเงินโดยตรงไปยังนักเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้วยการช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การจัดการเงินโรงเรียนตามความต้องการนี้แตกต่างจากการจัดการเงินแบบ Supply-side Financing ซึ่งเป็นการจัดเงินไปยังโรงเรียนโดยไม่ผ่านนักเรียน การจัดการเงินโรงเรียนตามความต้องการนี้มีทั้งในรูปแบบของการช่วยเหลือทางการเงินโดยตรง เช่น การให้ทุนการศึกษา (Scholarship) การให้เงินอุดหนุนอย่างมีเงื่อนไข (Conditional cash transfer) ที่อาจกำหนดผลการเรียนขั้นต่ำที่นักเรียนต้องทำได้ หรือ อัตราการเข้าเรียนขั้นต่ำที่นักเรียนต้องปฏิบัติตามเพื่อรักษาสภาพทุนไว้ การแจก Voucher และรูปแบบของการช่วยเหลือในรูปแบบอื่นเช่น การอุดหนุนอาหารให้แก่ครอบครัวที่ยากจน เป็นต้น ทั้งนี้ โครงการช่วยเหลือต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศ ได้มีส่วนช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการศึกษา

ได้มากขึ้นอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากอัตราการเข้าเรียนของนักเรียนในประเทศนั้นที่เพิ่มขึ้น รวมถึงสัดส่วนของนักเรียนยากจนหรือนักเรียนหญิงที่เพิ่มขึ้น

การจัดการเงินตามความต้องการจะคาดหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน โดยมีประประสงค์เฉพาะหลายรูปแบบ เช่นการเพิ่มอัตราการเข้าโรงเรียน การลดอัตราการซ้ำชั้นหรือลาออก การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการเข้าจัดการกับรายได้ของครอบครัวและต้นทุนค่าเสียโอกาสในการเรียนหนังสือซึ่งอุปสรรคทางการศึกษาที่สำคัญ

Patrinos ได้ยกตัวอย่างความสำเร็จของโครงการหลายโครงการ เช่น

- 1.) โครงการ Oportunidades ใน Mexico ที่ใช้เงินประมาณปีละ 2,700 ล้านดอลลาร์สามารถเพิ่มอัตราการเข้าเรียนได้ 2.2% ในระดับประถมศึกษา และ 8.4% ในระดับมัธยมศึกษา รวมถึงเพิ่มอัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมได้ถึงเกือบ 20% ตลอดจนเพิ่มอัตราการสำเร็จการศึกษาได้มากขึ้นกว่าเดิมราว 2 ใน 3
- 2.) โครงการ Bolsa Escola ใน Brazil สามารถเพิ่มอัตราการเข้าเรียนได้ประมาณ 9% และลดอัตราการลาออกกลางคันของนักเรียนได้
- 3.) โครงการอาหารเพื่อการศึกษาในบังกลาเทศ จะแจกข้าวสารให้แก่นักเรียนยากจน 15 กิโลกรัมต่อเดือนโดยมีเงื่อนไขว่านักเรียนจะต้องเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมีอัตราการเข้าชั้นเรียนไม่ต่ำกว่า 85% ซึ่งในระยะนำร่องได้มีนักเรียนเข้าร่วมในโครงการนี้ถึง 2 ล้านคน
- 4.) โครงการ Voucher ใน Colombia สามารถเพิ่มอัตราการสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมได้ถึง 25%

อย่างไรก็ดี โครงการช่วยเหลือโดยการจัดการเงินโรงเรียนตามความต้องการมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มคุณภาพของโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของประเทศที่มีโครงการเหล่านี้จึงมิได้เพิ่มขึ้นจากเดิมแต่อย่างใด

นอกจากประโยชน์ทางตรงในการเพิ่มการเข้าถึงการศึกษาและอัตราการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนแล้ว โครงการช่วยเหลือโดยการจัดการเงินโรงเรียนตามความต้องการยังมีประโยชน์ทางอ้อมที่น่าสนใจอยู่ 3 ประการ ประการแรกคือการเพิ่มขึ้นของรายได้เฉลี่ยของประชากร ซึ่งมีไม่น้อยกว่า 10% และจะเพิ่มมากในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา เช่น 14.7%, 14.9% และ 7% ใน Brazil, Guatemala และอินโดนีเซีย ตามลำดับ ส่วนประโยชน์ทางอ้อมประการที่สองก็คือการยกระดับการศึกษาของประชากรในรุ่นถัดไป กล่าวคือ เมื่อประชากรในยุคปัจจุบันมีการศึกษาที่สูงขึ้น ลูกของประชากรกลุ่มนี้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็ย่อมได้รับการสนับสนุนการศึกษาที่สูงขึ้นตามไปด้วย และประการสุดท้ายคือการเพิ่มทางเลือกทางการศึกษาให้แก่นักเรียน (School choice) ซึ่งมีทั้งรูปแบบของการให้ voucher เพื่อให้ นักเรียนสามารถเลือกโรงเรียนได้อย่างอิสระมากขึ้น และการจัดการเงิน

ให้แก่นักเรียนแบบชดเชย (compensatory student financing) ใน Netherland ที่ทำให้มีการถ่ายโอนทรัพยากรระหว่างโรงเรียนใน Netherland และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันน้อยกว่าในประเทศอื่น วัตจากคะแนน PISA และ TIMSS

Patrinos ได้ให้ข้อคิดในตอนท้ายว่า การเลือกใช้การจัดการเงินตามความต้องการ จำเป็นต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือและประเด็นปัญหาทางการศึกษาให้ชัดเจน ว่าปัญหาที่เผชิญอยู่นั้นควรใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบใดจึงจะเหมาะสม หรืออาจต้องอาศัยการแทรกแซงด้านคุณภาพการศึกษาเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยในบางกรณี

ความเสียเปรียบ (disadvantage) ของนักเรียนที่เกิดจากสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มิได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น แต่ยังมีอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างญี่ปุ่นด้วย ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบความสามารถทางการศึกษาระดับชาติระดับมัธยมต้นวิชาภาษาญี่ปุ่นและคณิตศาสตร์ ในปี 2009 ตามรายงานของกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (MEXT) ซึ่งเมื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม ตามสัดส่วนของการรับความช่วยเหลือทางการเงิน จะพบว่ามัธยมศึกษาของคะแนนในกลุ่มที่รับการช่วยเหลือทางการเงินมากกว่าจะต่ำกว่า ซึ่งหมายถึงนักเรียนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่านั่นเอง (MEXT, 2009)

2.6.2 กรณีศึกษาเรื่องนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนใน Michigan

Latika Chaudhary (2009) ได้อธิบายถึงนโยบาย Proposal A ของมลรัฐ Michigan ไว้ว่า แต่เดิมนั้น มลรัฐ Michigan ใช้วิธีการจัดการเงินแบบ District Power Equalization ให้แก่โรงเรียนคือให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจัดเก็บภาษีที่ดิน ภายในเขตของตนเอง หากเขตใดไม่สามารถจัดเก็บได้ถึงจำนวนขั้นต่ำที่รัฐกำหนดไว้ รัฐจะมีเงินชดเชยส่วนต่างให้เขตนั้น แต่หากเขตใดจัดเก็บได้มากกว่าจำนวนเงินขั้นต่ำ ก็จะต้องนำเงินส่วนเกินนั้นส่งกลับคืนให้แก่มลรัฐ ภายใต้วิธีการนี้ จะมีเขตพื้นที่การศึกษาที่ต้องส่งเงินกลับคืนให้รัฐราว 1 ใน 3 ของเขตพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งได้สร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชนในมลรัฐเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ในเดือนมีนาคม ปี 1994 มลรัฐ Michigan จึงออกนโยบาย Proposal A ขึ้น โดยเปลี่ยนวิธีการจัดการเงินเป็นแบบทั่วทั้งมลรัฐ กล่าวคือ รัฐบาลมลรัฐจะเป็นผู้จัดหาเงินแทนเขตพื้นที่การศึกษา โดยการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษียาสูบ และ ใช้ภาษีที่ดินแบบรวมทั้งรัฐ (Statewide Property Tax) และจะให้เงินส่วนที่หาเพิ่มได้นี้ เป็นเงินรายได้ของกองทุนช่วยเหลือโรงเรียน (School Aid Fund) สำหรับจัดการเงินให้แก่โรงเรียน

วิธีการจัดการเงินแบบใหม่นี้ รัฐจะกำหนดวงเงินขั้นต่ำและเพดานสูงสุดของเงินอุดหนุนรายหัวในแต่ละปีไว้ และจัดการเงินตามการใช้จ่ายของแต่ละเขต เช่น ในปี 1995 รัฐได้กำหนดเงินอุดหนุนรายหัวขั้นต่ำไว้ที่ 4,200 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ซึ่งเขตที่มีค่าใช้จ่ายรายหัวไม่เกิน 3,950 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี จะได้รับเงินอุดหนุน 4,200 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี แต่หากเขตใช้จ่ายมากกว่านั้น ก็จะได้รับเงิน

อุดหนุนเพิ่มเติมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 6,500 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ทั้งนี้หากเขตมีค่าใช้จ่ายรายหัวเกินกว่า 6,500 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ก็จะได้รับอนุญาตให้จัดเก็บภาษีท้องถิ่นภายในเขตตนเองเพื่อนำมาใช้จ่ายในส่วนเกินนั้นได้ นโยบาย Proposal A นี้ จึงเป็นการจัดการเงินที่ตั้งอยู่บนความต้องการใช้จ่ายเงินของนักเรียนเป็นหลัก และได้ช่วยเพิ่มการใช้จ่ายทางการศึกษาของทั้งมลรัฐไปพร้อมๆ กับการลดความแตกต่างของการใช้จ่ายในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาไปในตัว

จากข้อมูลข้างต้น Chaudhary ได้วิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายของเขตพื้นที่การศึกษาในมลรัฐ Michigan หลังจากที่มีการประกาศใช้ Proposal A พบว่าค่าใช้จ่ายดำเนินการโดยรวมเพิ่มขึ้น 5.8% ค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 8.3% และเงินเดือนครูเพิ่มขึ้น 6.6% พร้อมกับขนาดห้องเรียนที่ลดลง 4.6% นอกจากนี้ยังพบว่าเขตพื้นที่ที่มีชนกลุ่มน้อยที่ไม่ใช่คนผิวขาว (minority) มากกว่า จะมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่า และเขตที่มีนักเรียนโครงการอาหารกลางวันฟรีจะมีการใช้จ่ายต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

นอกจากนี้ Chaudhary ยังได้ศึกษาถึงผลกระทบที่นโยบาย Proposal A มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยได้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนสอบในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับ Grade 4 และ Grade 7 ที่อ้างอิงจากฐานข้อมูลโครงการประเมินคุณภาพการศึกษาของ Michigan (Michigan Education Assessment Program) พบว่า ในส่วนของนักเรียน Grade 4 นั้นค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น 10% ทำให้คะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน Grade 4 เพิ่มขึ้นเพียง 1.2 คะแนน หรือ 10% ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งถือว่าไม่มีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจ เนื่องจากการเพิ่มค่าใช้จ่ายขึ้น 1 เท่าตัวหรือ 100% จะเพิ่มคะแนนได้เพียง 1 ช่วงคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่านั้น อย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์โดยแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ช่วง คือ ต่ำกว่า 500 คะแนน เป็นคะแนนระดับต่ำ 500-519 เป็นคะแนนระดับพอใช้ และ 520 ขึ้นไปเป็นคะแนนระดับน่าพึงพอใจ จะพบว่า การเพิ่มค่าใช้จ่าย 60% จะเพิ่มคะแนนระดับน่าพึงพอใจได้มากขึ้น 1 ช่วงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ในส่วน of นักเรียน Grade 7 นั้น ไม่พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนที่มีนัยสำคัญ

Chaudhary ได้อธิบายถึงสาเหตุที่เงินที่โรงเรียนได้รับ มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน Grade 4 มากกว่า Grade 7 ว่า อาจเกิดได้จากสาเหตุ 2 ประการ คือ เขตอาจจัดการเงินให้แก่การจัดการศึกษาในระดับชั้นเล็ก มากกว่าระดับชั้นสูง และนักเรียนในระดับเล็ก อาจมีตอบสนองต่อปัจจัยนำเข้า (Input) ได้ดีกว่านักเรียนในระดับชั้นสูง อย่างไรก็ตาม Chaudhary ไม่สามารถวิเคราะห์การจัดการเงินแยกตามระดับชั้นได้ เนื่องจากไม่มีข้อมูลรายละเอียดเพียงพอ จึงทำให้การวิเคราะห์ผลการศึกษานี้ยังขาดหลักฐานสนับสนุนที่ละเอียดชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นว่า การจัดเงินเพื่อการศึกษาที่มากขึ้น สามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6.3 งานวิจัยเรื่องความเป็นธรรมด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในมณฑล

Gansu สาธารณรัฐประชาชนจีน

Liu Mingxing, Rachel Murphy, Ran Tao, และ Xuehui An (2009) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาของมณฑล Gansu โดยได้แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม ตามลักษณะการบังคับบัญชา และได้สุ่มเลือกนักเรียนในเขตเหล่านั้นมาทำการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ใน 2 วิชา คือวิชาวรรณคดีและวิชาคณิตศาสตร์ โดยเลือกนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้น Grade 2 – 6 มา ซึ่งพบว่านักเรียนที่มาจากเขตพื้นที่การศึกษาที่บริหารโดยสำนักงานการศึกษาของเมืองจะมีคะแนนดีที่สุดในที่สุด ตามมาด้วยนักเรียนที่มาจากเขตพื้นที่การศึกษาที่บริหารโดยเมือง ส่วนนักเรียนที่มาจากเขตพื้นที่การศึกษาที่บริหารร่วมโดยเมืองและสำนักงานเขตการศึกษาของเมือง บริหารโดยจังหวัด และบริหารร่วมโดยเมืองและสำนักงานการศึกษาจังหวัด จะมีผลคะแนนต่ำ ผลการวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่าการกระจายอำนาจรวบอำนาจมากเกินไปหรือมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการที่ซับซ้อนจะส่งผลเสียต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยชิ้นนี้ได้ระบุถึงข้อจำกัดของผลงานวิจัยไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีนั้น อาจมิได้มาจากรูปแบบการกระจายอำนาจทางการบริหารที่เหมาะสมเพียงอย่างเดียว แต่อาจมีจากตัวแปรแทรกซ้อนหรือตัวแปรส่งผ่านอื่น อันได้แก่ อิทธิพลจากชุมชน ภาวะผู้นำของผู้บริหารในเขตพื้นที่ศึกษากับระบบการประเมินผลงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนปัจจัยจากฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักเรียนเองด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยก็ยังยืนยันผลการวิจัยว่ารูปแบบการบริหารจัดการเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในมณฑล Gansu ด้วย เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนในมณฑล Gansu กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นมีไม่มาก และนักเรียนในเขตที่บริหารโดยเมืองซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีนั้น กลับมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำกว่าเขตประเภทที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าอีก 2 ประเภท ผู้วิจัยจึงเห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียนในมณฑล Gansu จึงอาจไม่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากเท่าใดนัก

2.6.4 กรณีศึกษาเรื่องการเงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนใน Ivory Coast

Sakellariou และ Patrinos (2009) ได้อธิบายถึงการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนใน Ivory Coast ไว้ว่า เนื่องจาก Ivory Coast เป็นประเทศกำลังพัฒนา ในบางท้องที่ของประเทศจึงยังไม่มีโรงเรียนของรัฐบาลเข้าไปจัดตั้ง ท้องที่เหล่านั้นจึงจำเป็นต้องให้ภาคเอกชนเป็นผู้จัดการศึกษาโดยการจัดตั้งโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายของรัฐขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนของโบสถ์หรือโรงเรียนที่ไม่ใช่ของโบสถ์ก็ตาม โรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายของรัฐเหล่านี้ จะแบ่งได้เป็นสองประเภทตามรูปแบบการบริหาร ได้แก่โรงเรียนเอกชนรับใบอนุญาต (Authorized) กับโรงเรียนเอกชนที่อยู่ในกำกับของรัฐ (Chartered/Associated

School) ทั้งนี้ โรงเรียนเอกชนที่จะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐจะต้องเป็นโรงเรียนเอกชนที่อยู่ในกำกับของรัฐเท่านั้น

ในการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในกำกับของรัฐนี้ รัฐบาลจะให้เงินอุดหนุนกับโรงเรียนที่มีขนาดห้องเรียนไม่ใหญ่เกินกว่าที่กำหนด และรับค่าธรรมเนียมไม่เกินจำนวนเงินที่ระบุไว้ โดยโรงเรียนระดับประถมศึกษาจะได้รับเงินอุดหนุนโดยตรง ซึ่งแปรผันตามที่ตั้งของโรงเรียนและค่าธรรมเนียมที่โรงเรียนเรียกเก็บ กล่าวคือ โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกนคร Abidjan (เมืองหลวงเก่าของ Ivory Coast ซึ่งเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุด และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ) จะได้รับเงินอุดหนุนมากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในนคร Abidjan และโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมสูงกว่าจะได้รับเงินอุดหนุนที่น้อยกว่าด้วยเช่นกัน ส่วนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจะได้รับเงินอุดหนุนผ่านระบบเงินช่วยเหลือค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ให้นักเรียนในลักษณะเดียวกับกับระบบคูปองในสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดเป็นเงินรายหัวที่เท่ากันทั้งหมด แต่แบ่งออกเป็นสองอัตรา คือเงินช่วยเหลือสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และเงินช่วยเหลือสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ เงินช่วยเหลือสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจะน้อยกว่าเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

Sakellariou และ Patrinos ได้วิเคราะห์เงินอุดหนุนเฉลี่ยเป็นรายหัวนักเรียนกับรายได้ของครอบครัวนักเรียน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 958 ครอบครัว ซึ่งมีทั้งนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ที่ศึกษาในสถานศึกษาของรัฐและสถานศึกษาในกำกับของรัฐ การวิเคราะห์เงินอุดหนุนนี้จะแบ่งฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวออกเป็น 4 ควอร์ไทล์ และพิจารณาความแตกต่างของเงินอุดหนุนเฉลี่ยในแต่ละควอร์ไทล์ ทั้งในมุมมองที่เป็นจำนวนเงิน และมุมมองด้านร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของครอบครัวที่เงินอุดหนุนช่วยชดเชยได้

เนื่องจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศ Ivory Coast ยังไม่เป็นที่นิยมนัก ทำให้ตัวอย่างในกลุ่มครอบครัวนักศึกษาระดับอุดมศึกษาบางกลุ่ม มีจำนวนตัวอย่างน้อยกว่า 5 ตัวอย่าง จึงขอพิจารณาผลเฉพาะในส่วน of ครอบครัวของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 881 ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า จำนวนเงินของเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นอัตราถดถอย (Regressive) คือนักเรียนที่มีครอบครัวมีรายได้สูงจะได้รับจำนวนเงินอุดหนุนมากกว่า แต่หากพิจารณาเป็นอัตราส่วนของเงินอุดหนุนเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของครอบครัว จะเห็นว่าเงินอุดหนุนมีลักษณะเป็นอัตราก้าวหน้า (Progressive) คือนักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อยกว่าจะได้รับเงินอุดหนุนที่เป็นสัดส่วนมากกว่าเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของครอบครัว ส่วนจำนวนเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนในกำกับของรัฐในชั้นประถมศึกษา มีรูปแบบที่ไม่ชัดเจน ต่างจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีลักษณะเป็นอัตราก้าวหน้าอย่างชัดเจน แต่

เมื่อพิจารณาเป็นอัตราส่วนของเงินอุดหนุนเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของครอบครัว จะเห็นว่านักเรียนระดับประถมศึกษาจะได้รับเงินอุดหนุนเป็นอัตราก้าวหน้า ส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะได้รับเงินอุดหนุนในรูปแบบที่ไม่ชัดเจน นอกจากนี้ เมื่อนำการอุดหนุนเงินรายหัวมาพิจารณารวมกันทั้งในส่วนของโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนในกำกับของรัฐ จะได้รูปแบบการอุดหนุนที่คล้ายคลึงกับการอุดหนุนในโรงเรียนของรัฐ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 86.60 เป็นนักเรียนที่มาจากโรงเรียนของรัฐ

จากการศึกษานี้ ทำให้ได้ข้อคิดเห็นว่า การจัดการเงินโรงเรียนอย่างเป็นทางการที่อ้างอิงกับความต้องการของผู้เรียน เป็นสิ่งที่ทำได้จริงในทางปฏิบัติ ซึ่งแม้จะยังไม่สมบูรณ์ แต่การไม่ละเลยในความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนอันเป็นผลมาจากความแตกต่างของผู้เรียน ก็อาจช่วยให้รัฐสามารถจัดการศึกษาให้เป็นธรรมมากขึ้นได้อีกในอนาคต

2.6.5 งานวิจัยเรื่องนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนใน San Francisco และ Oakland

2.6.5.1 นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนใน San Francisco

Jay G. Chambers, Jesse D. Levin และ Larisa Shambaugh (2010) ได้อธิบายถึงนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนใน San Francisco ไว้ว่า ในปีการศึกษา 2001-2002 เขตพื้นที่การศึกษารวม San Francisco (San Francisco Unified School District - SFUSD) ได้เริ่มใช้นโยบาย Weighted Student Formula (ในที่นี้เรียกว่า WSF) ในการจัดการเงินโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความเป็นธรรมทางการศึกษาเขต ซึ่งกำหนดให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจัดการเงินให้แก่โรงเรียนโดยใช้ความต้องการจำเป็นของนักเรียนเป็นฐาน และให้โรงเรียนมีอิสระในการใช้จ่ายเงินที่ได้รับไป ทั้งนี้หลักการจัดการเงินแบบ WSF จะแบ่งเงินงบออกเป็น 4 ส่วนหลัก ดังนี้

- 1.) เงินงบประมาณทั่วไป (General Propose Fund) คำนวณจากผลรวมของความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละคนในโรงเรียนรวมกันทั้งหมด ซึ่งรวมถึงความต้องการจำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 2.) เงินงบประมาณเฉพาะด้าน (Categorical Fund)
- 3.) เงินงบประมาณส่วนเพิ่ม เพื่อชดเชยส่วนต่างระหว่างงบประมาณทั่วไปและงบประมาณเฉพาะด้านที่โรงเรียนได้รับ กับงบประมาณขั้นต่ำ (Floor Plan)
- 4.) เงินงบประมาณเพิ่มเติมพิเศษตามโครงการ

ภายใต้นโยบายดังกล่าว โรงเรียนใน SFUSD จะมีอำนาจในการใช้จ่ายเงินในแต่ละประเภทได้อย่างอิสระ ซึ่งรวมไปถึงการกำหนดอัตราเงินเดือนครู ซึ่งในช่วงก่อนปีการศึกษา 2005 SFUSD ได้จัดการเงินในส่วนของเงินเดือนครูโดยคำนวณจากอัตราเงินเดือนครูเฉลี่ยของทั้งเขต ซึ่งอาจไม่เท่ากับเงินเดือนที่โรงเรียนจ่ายจริง ทำให้ครูที่มีประสบการณ์สูงและต้องการเงินเดือนสูง นิยมที่

จะทำงานในโรงเรียนที่นักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า เนื่องจากโรงเรียนเหล่านี้จะมีศักยภาพทางการเงินที่สูงกว่า ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนต่างๆ จึงมีความสามารถในการจัดหาครูที่แตกต่างกัน แม้จะได้รับจัดการเงินเพื่อการจัดจ้างบุคลากรที่เท่ากันก็ตาม ซึ่งหมายถึงโรงเรียนต่างๆ ภายในเขตจะมีความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษากันนั่นเอง อย่างไรก็ตาม ในปีการศึกษา 2005-2006 SFUSD ได้จัดการเงินเพิ่มเติมในส่วนเงินเดือนครู ให้แก่โรงเรียนที่มีครูจบใหม่อยู่เป็นจำนวนมาก เพื่อให้โรงเรียนเหล่านี้สามารถจ้างครูที่มีประสบการณ์ได้มากขึ้น ต่อมาในปี 2008 ก็ได้มีการผ่านกฎหมายภาษีที่ดินเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้จ่ายเป็นงบประมาณเงินเดือนพิเศษสำหรับโรงเรียนที่จัดหาครูได้ยาก ดังนั้นแม้ว่านโยบายการจัดการเงินเพื่อใช้เงินเดือนครูจะไม่ได้คำนวณตามการจ่ายจริง แต่ SFUSD ก็พยายามจัดการเงินที่ทำให้โรงเรียนที่มีความต้องการครูมากกว่าสามารถกำหนดอัตราเงินเดือนที่จูงใจให้ครูไปทำงานกับตนเองได้

2.6.5.2 นโยบายการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาใน Oakland

สำหรับเขตพื้นที่การศึกษารวม Oakland (Oakland Unified School District – OUSD) ได้ใช้นโยบายการจัดการเงินแบบ Results Based Budgeting (ในที่นี้เรียกว่า RBB) ซึ่งจะมุ่งเน้นที่การกระจายอำนาจสู่โรงเรียนมากกว่านโยบาย WSF ของ SFUSD โดยในปีการศึกษา 2000-2001 ได้มีการหารือเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความไม่เป็นธรรมทางด้านทรัพยากรของโรงเรียน ในขณะนั้น โรงเรียนที่นักเรียนมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า จะสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้มากกว่า ดังนั้น ในปีการศึกษา 2001-2002 OUSD จึงได้เริ่มโครงการทดลองโรงเรียนอิสระ หรือ Autonomous School ขึ้นบางแห่ง ซึ่งเมื่อได้รับการยอมรับจากทางมลรัฐในปี 2003 แล้ว ก็ได้มีการผลักดันให้ใช้นโยบายการจัดการเงินแบบ Site-based อย่างกว้างขวางภายในเขต และภายใน 3 เดือน ก็ได้เกิดกรอบปฏิบัติงานและนโยบายการจัดการเงินแบบ RBB ขึ้นสำหรับใช้กับทุกโรงเรียน และเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2004-2005 เป็นต้นมา ทั้งนี้ การจัดการเงินแบบ WSF จะแบ่งเงินออกเป็น 4 ส่วนหลัก ดังนี้

- 1.) เงินงบประมาณทั่วไป (General Propose Fund) คำนวณจากผลรวมของความ ต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละคนในโรงเรียนรวมกันทั้งหมด ถ่วงน้ำหนักด้วยอัตราการเข้าชั้นเรียนจริงเฉลี่ย ทั้งนี้ได้แบ่งระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนออกตาม ช่วงชั้น เป็นระดับประถม มัธยมต้น และมัธยมปลาย
- 2.) เงินงบประมาณเฉพาะด้าน (Categorical Fund) ซึ่งรวมถึงความต้องการจำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3.) เงินงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
- 4.) เงินงบประมาณอุดหนุนพิเศษสำหรับจ่ายเป็นเงินเดือนครูตามประสบการณ์

แม้ว่า OUSD จะมีได้กำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำที่จะจัดให้แก่โรงเรียนไว้ แต่ก็จะมีการทบทวนถึงความเพียงพอของเงินที่จัดลงไปให้โรงเรียนอยู่เสมอ ว่าเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือไม่

สำหรับเงินในส่วนของเงินเดือนครู OUSD ได้คำนวณตามเงินเดือนที่จ่ายจริง ซึ่งเป็นเพียงเขตพื้นที่การศึกษาเดียวในสหรัฐอเมริกาที่ใช้การจัดการเงินเพื่อจ่ายเป็นเงินเดือนครูด้วยวิธีนี้ โดยทาง OUSD ได้มีหลักการคิดว่า โรงเรียนที่นักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีจะจ้างครูที่มีเงินเดือนและประสบการณ์น้อย ทำให้โรงเรียนมีรายจ่ายด้านเงินเดือนครูต่อหัวนักเรียนต่ำกว่าโรงเรียนที่นักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจดี จึงมีเงินเหลือสำหรับใช้จ่ายในส่วนอื่นเพื่อชดเชยสิ่งที่ขาดหายไปได้มากกว่า อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกที่มีการเปลี่ยนผ่านจากวิธีจัดการเงินเพื่อเป็นเงินเดือน จากการติดตามอัตราเงินเดือนเฉลี่ยแบบเดิม มาสู่การติดตามเงินเดือนที่จ่ายจริง ได้เกิดประเด็นปัญหาว่าโรงเรียนที่มีอัตราเงินเดือนครูเฉลี่ยสูง อาจไม่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายที่สูงได้ OUSD จึงจัดเงินอุดหนุนเพิ่มเติมให้โรงเรียนที่มีอัตราเงินเดือนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นจำนวนเงินรายหัวตามจำนวนนักเรียนในช่วงสามปีแรก โดยจะทยอยลดลงจาก 500-600 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อหัวในปีแรก เหลือเพียงไม่ถึง 100 ดอลลาร์สหรัฐ ในปีที่สาม

2.6.5.3 ผลการวิจัยนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของ San Francisco และ Oakland

จากข้อมูลข้างต้น Chambers และคณะ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินโรงเรียนตามนโยบาย WSF และ RBB กับฐานะทางเศรษฐกิจของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทรัพยากรของนักเรียน กับความยากจนของนักเรียนในเขต โดย Chambers และคณะได้ใช้อัตราการจัดการเงินถ่วงน้ำหนัก เปรียบเทียบกับเขตที่ไม่ต้องการการสนับสนุนพิเศษ (Implicit Weight) เป็นตัวชี้วัดความต้องการทรัพยากรของนักเรียน และใช้จำนวนร้อยละของนักเรียนที่ขอความสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน (Free Lunch) เป็นตัวชี้วัดความยากจนของนักเรียน ทั้งนี้ Chambers และคณะ ได้จัดกลุ่มเงินงบประมาณที่ใช้ออกเป็น 3 ชุด คือ เงินงบประมาณบังคับพื้นฐาน (Restricted) เงินงบประมาณเพิ่มเติมอิสระ (Unrestricted) และเงินงบประมาณรวมทั้งสองประเภท

จากผลการศึกษา พบว่าความยากจนของนักเรียนใน SFUSD และ OUSD นั้น มีความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณรวมในทางบวกทั้งสองเขต แต่มีความสัมพันธ์กับเงินงบประมาณแต่ละชนิดแตกต่างกันไป ตามรายละเอียดในตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 ความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนของนักเรียนกับเงินงบประมาณแต่ละประเภทใน SFUSD และ OUSD

	SFUSD	OUSD
งบประมาณรวม	มีความสัมพันธ์ในทางบวก	มีความสัมพันธ์ในทางบวก
งบประมาณบังคับพื้นฐาน	มีความสัมพันธ์ไม่สม่ำเสมอ	มีความสัมพันธ์ในทางบวก
งบประมาณเพิ่มเติมอิสระ	มีความสัมพันธ์ในทางบวก	มีความสัมพันธ์ไม่สม่ำเสมอ

ความสัมพันธ์ในทางบวก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนยากจนกว่า จะได้รับเงินงบประมาณที่มากกว่า ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกประเภท จะเห็นได้ว่า SFUSD จะมีเงินงบประมาณบังคับพื้นฐานที่สัมพันธ์กับความยากจน ในขณะที่มีงบประมาณเพิ่มเติมอิสระไม่มีความสัมพันธ์กับความยากจน เนื่องจากเงินงบประมาณที่ปรับตามฐานะทางเศรษฐกิจของนักเรียนจะจัดอยู่ในหมวดงบประมาณเพิ่มเติมอิสระ ตรงข้ามกับ OUSD ที่มีเงินงบประมาณเพิ่มเติมอิสระที่สัมพันธ์กับความยากจน แต่มีงบประมาณบังคับพื้นฐานที่ไม่สัมพันธ์กับความยากจน เพราะงบประมาณที่ปรับตามฐานะทางเศรษฐกิจของนักเรียนจะจัดอยู่ในหมวดงบประมาณบังคับพื้นฐานนั่นเอง แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ทั้งสองเขต ได้มีจัดการเงินเพื่อการศึกษาตามความต้องการของนักเรียนดังที่กำหนดไว้ในนโยบาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ทำได้จริง ดังเช่นการบังคับใช้นโยบาย WSF ของ SFUSD และ RBB ของ OUSD อย่างไรก็ตาม นโยบายเหล่านี้ย่อมต้องการปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ใช้จ่ายงบประมาณลงสู่ระดับโรงเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้โรงเรียน ซึ่งเป็นผู้เข้าใจนักเรียนมากที่สุด สามารถใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างตรงจุดมากที่สุด

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นเพียงการศึกษา นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนแบบ SBF ว่าสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจของนักเรียนอย่างไรเพียงเท่านั้น Chambers และคณะจึงได้มีข้อเสนอแนะว่าการวิจัยในครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษาผลกระทบที่นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนแบบ SBF มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.6.6 กรณีศึกษาเรื่องนโยบายปฏิรูปหลักสูตรกับความเป็นธรรมทางการศึกษาใน

Norway

Braathe และ Otterstad (2014) ได้อธิบายถึงการปฏิรูปการหลักสูตรใน Norway ว่า นับแต่ยุค 1990 เป็นต้นมา Norway ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจของโลกที่เป็นเสรีนิยมมากขึ้นกว่าเดิม จึงมีการกำหนดมาตรฐานทางการศึกษาขึ้นใหม่ โดยให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาต้องมีทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านการอ่านที่เพียงพอต่อการแข่งขันในระดับระหว่างประเทศได้ ซึ่งในปี 2001

ฝ่ายการเมืองใน Norway ได้เห็นถึงปัญหาว่าระดับความรู้ของนักเรียนใน Norway ยังต่ำกว่ามาตรฐานระหว่างประเทศอยู่ ฝ่ายการเมืองจึงเห็นควรว่าต้องปฏิรูปหลักสูตรใหม่ โดยพรรครัฐบาลฝ่ายขวาซึ่งมีแนวคิดแบบเสรีนิยมใหม่ได้ประกาศนโยบาย Kunnskapsløftet (การส่งเสริมความรู้ หรือ Knowledge Promotion) ขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างทั่วถึงและสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาตามแนวคิดการศึกษาเพื่อทุกคน (Education for all) ซึ่งเมื่อพรรคแรงงานชนะเลือกตั้งในปี 2005 ก็ได้ดำเนินนโยบายนี้ไปสู่การปฏิบัติในปี 2006

นโยบาย Kunnskapsløftet มีหลักสำคัญประการหนึ่งคือให้อำนาจองค์กรในระดับท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงให้โรงเรียนสามารถจัดกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันให้เรียนร่วมกัน แทนการจัดชั้นเรียนแบบคละอย่างที่เคยปฏิบัติมา ทั้งนี้รัฐบาลจะควบคุมคุณภาพของโรงเรียนด้วยการใช้แบบทดสอบระดับชาติ และผลลัพธ์ที่คาดหวังจากนโยบายตามวัตถุประสงค์หลักก็คือ นักเรียนใน Norway จะมีทักษะทางคณิตศาสตร์และการอ่านถึงเกณฑ์ขั้นต่ำในระดับระหว่างประเทศได้ ไม่ว่านักเรียนคนนั้นจะมีลักษณะหรือพื้นฐานอย่างไร

อย่างไรก็ดี หลังจากมีการประกาศใช้นโยบาย Kunnskapsløftet ได้ประมาณ 4 ปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลับแตกต่างกันมากขึ้นกว่าเดิม หรืออาจกล่าวได้ว่านโยบายนี้กลับไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาได้อย่างที่คาดการณ์ไว้แต่แรก กล่าวคือคะแนนสอบของนักเรียนที่มีสถานทางเศรษฐกิจและสังคมดีกลับได้คะแนนสูงสุดมากขึ้นกว่าเดิม และนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีก็มีการออกจากโรงเรียนกลางคันมากขึ้น ซึ่ง Bakken และ Elvenstad ได้ทำการศึกษาปัญหาดังกล่าวในปี 2012 และได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นไปได้ 4 ประการที่ทำให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างนักเรียนมีมากขึ้น ดังนี้

- 1.) มาตรฐานที่นำมาใช้วัดผลนักเรียนนั้น มาจากมาตรฐานในการทำงานจริงในตลาดแรงงาน จึงสอดคล้องกับบริบททางสังคมของชนชั้นกลางมากกว่า
- 2.) การสอบที่ถี่เกินไปจะย่ำตัวเลขคะแนนและขยายผลของความสำเร็จหรือล้มเหลวให้ชัดเจนขึ้น
- 3.) วิธีการประเมินนักเรียนที่ครูใช้ซึ่งปรับแต่งใหม่ตามกลุ่มนักเรียนที่จัดชั้นใหม่ อาจทำให้ผลสัมฤทธิ์ที่ประเมินได้แตกต่างกัน
- 4.) บทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือผู้ปกครองที่มีการศึกษาดีกว่าย่อมสามารถให้การสนับสนุนได้ดีกว่า

หากยกเว้นการพิจารณาปัจจัยด้านความสามารถของครูกับนักเรียนแล้ว เหตุที่นโยบาย Kunnskapsløftet ไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้แต่แรก เกิดจากความเชื่อของนโยบายที่ยังไม่สอดคล้องกับความเชื่อที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน กล่าวคือ แนวคิดของนโยบายนี้เชื่อว่านักเรียนทุกคนจะสามารถสอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในวิชาคณิตศาสตร์ได้

ทั้งหมด แต่ความเชื่อของบุคคลทั่วไปที่เกิดจากประสบการณ์จริงนั้นคือ วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มักมีคนสอบไม่ผ่านอยู่เสมอ นอกจากนี้ แนวความคิดที่ขัดแย้งกันในตัวนโยบายเองที่รัฐบาลกลางของ Norway ต้องการให้การศึกษาสำหรับทุกคน แต่กลับให้อำนาจแก่โรงเรียนและใช้ข้อสอบเป็นเครื่องมือวัดที่เอื้อต่อกลุ่มอภิสิทธิ์ชนมากกว่า ก็เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการที่ทำให้นโยบาย Kunnskapsløftet ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเจตนารมณ์ของนโยบายที่ตั้งใจไว้แต่แรก

2.6.7 กรณีศึกษาเรื่องทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อความเป็นธรรมทางการศึกษาใน

โปรตุเกส

Seiça และ Sanches (2014) ได้ทำการสำรวจทัศนคติของนักเรียนในโรงเรียน 2 แห่งในโปรตุเกสซึ่งมีบริบทและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยโรงเรียนแห่งแรกเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ส่วนโรงเรียนแห่งที่สองตั้งอยู่ในเขตชานเมือง ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมแล้ว นักเรียนทั้งสองโรงเรียนรู้สึกว่าการปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเป็นธรรมแล้ว แม้ว่าในความเป็นจริง แนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนจะเน้นไปที่การปฏิบัติอย่างเท่าเทียม (Equality Justice) มากกว่าการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Redistributive Justice) ก็ตาม เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่จะเห็นถึงความสำคัญของความเท่าเทียมมากกว่า อย่างไรก็ตาม นักเรียนบางคนในโรงเรียนที่อยู่ชานเมืองซึ่งมีการปฏิบัติตามหลักการเป็นธรรมมากกว่าแห่งแรกนั้น จะสัมผัสได้ถึง การปฏิบัติอย่างแตกต่างกันต่อนักเรียนที่มีความแตกต่างกันของโรงเรียนได้ แต่จะไม่เข้าใจถึงที่มาของการปฏิบัติเช่นนั้น จึงมีความรู้สึกว่าการเลือกปฏิบัติ (Discriminate) นักเรียนอย่างไม่เป็นธรรม ซึ่ง Seiça และ Sanches ได้เสนอให้มีการทำวิจัยเพื่อทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมที่นักเรียนรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในชั้นต่อไป

2.6.8 ความเป็นธรรมและความเท่าเทียมทางการศึกษาในสวีเดน

Wildt-Persson และ Rosengren (2002) ได้ความเป็นธรรมและความเท่าเทียมทางการศึกษาในสวีเดนไว้ว่า สวีเดนได้ให้ความสำคัญกับการนำความเป็นธรรมทางการศึกษามาใช้ในการกำหนดนโยบายทางการศึกษามาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 ดังจะเห็นได้จากข้อความในรัฐธรรมนูญที่ระบุถึงการ “เคารพในความเท่าเทียมกันของคุณค่าของคนทุกคน และในอิสรภาพตลอดจนศักดิ์ศรีของแต่ละบุคคล” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในการการยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล นอกจากนี้ สวีเดนยังมีหลักการที่ให้รัฐไม่เพิกเฉยต่อความสร้างความเท่าเทียมกันทางโอกาสให้แก่ประชาชนซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายกันไปในหลายด้าน เช่น ถิ่นที่อยู่ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งทั้งรัฐสภาและรัฐบาลสวีเดนก็ได้ให้ความสำคัญกับความแตกต่างของบุคคลมาโดยตลอด จนกระทั่งช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ถึงต้นทศวรรษที่ 1990 สวีเดนได้ปฏิรูประบบการศึกษาครั้งใหญ่ โดยได้มีการกระจายอำนาจในการบริหารโรงเรียนจากรัฐบาลแห่งชาติไปสู่เทศบาล (Municipal) และโรงเรียน อันเนื่องมาจากฐานความคิดที่ว่า ระบบการศึกษาควรจะต้องปรับตัวให้เข้า

กับการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียให้มากขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จ ความรับผิดชอบสูงสุด (Ultimate responsibilities) ในการจัดการศึกษาซึ่งคือการให้หลักประกันทางด้านความเป็นธรรมทางการศึกษานั้น ยังคงเป็นของรัฐบาลแห่งชาติอยู่เช่นเดิม

ภายใต้ระบบการกระจายอำนาจนี้ รัฐบาลแห่งชาติจะให้อิสระโรงเรียนและเทศบาลในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รัฐบาลแห่งชาติกำหนดไว้ ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษา ทั้งนี้ รัฐบาลแห่งชาติได้เล็งเห็นว่า การจัดการศึกษาที่เป็นธรรมนั้นจะต้องทำให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณค่าต่อชีวิตของนักเรียนแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน (Equivalent) โดยไม่จำเป็นต้องเป็นการศึกษาที่มีรูปแบบและวิธีการเดียวกันก็ได้ เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ การศึกษาที่มีคุณค่ากับชีวิตนักเรียนได้นั้น จะต้องเกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ในทางกลับกัน หากการจัดการศึกษาไม่มีคุณภาพ นักเรียนก็ย่อมได้รับการศึกษาที่ไม่มีคุณค่า หรือมีคุณค่าต่อชีวิตนักเรียนแต่ละคนที่ไม่เท่ากัน ซึ่งหมายถึงการจัดการศึกษาเช่นนั้นไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาได้นั่นเอง

เพื่อให้โรงเรียนดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลแห่งชาติกำหนด คือการสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษา รัฐบาลแห่งชาติจึงกำหนดตัวชี้วัดความเป็นธรรมทางการศึกษาไว้ 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย

- 1.) ปัจจัยนำเข้าที่มีผลต่อการสร้างความเป็นธรรมด้านการศึกษา เช่น การมีทางเลือกในการศึกษาที่เปิดกว้างให้นักเรียนและการประชาสัมพันธ์ทางเลือกที่มีเหล่านั้นให้นักเรียนได้ทราบ ระบบการรับสมัครและการคัดเลือก ความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาของนักเรียนที่มีเพศ หรือข้อจำกัดทางสังคมที่แตกต่างกัน เป็นต้น
- 2.) กระบวนการจัดการศึกษาที่เป็นธรรม เช่น การจัดการเรียนการสอนในภาษาอื่นสำหรับนักเรียนที่มีไม่ใช่ชาวสวีเดนโดยกำเนิด เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดอบรมครู ระบบการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ ระบบการให้ความช่วยเหลือนักเรียนตามความต้องการของนักเรียน เป็นต้น
- 3.) ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่เป็นธรรม เช่น การเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมปลาย การเป็นสมาชิกของสังคมที่เข้ากันได้กับสังคมที่นักเรียนใช้ชีวิตร่วมอยู่ด้วย การมีความรู้ที่เหมาะสมกับการเป็นแรงงานในอนาคต เป็นต้น

ทั้งนี้ รัฐบาลแห่งชาติจะให้โรงเรียนสามารถเลือกตัวชี้วัดในแต่ละด้านที่เหมาะสมกับบริบทของตัวเองได้ ซึ่งแม้ว่าตัวชี้วัดบางตัวจะไม่ใช่วัดถึงความเป็นธรรมได้โดยตรง แต่ก็จะเป็นตัวชี้วัดว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีคุณค่าต่อนักเรียนแต่ละคนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะสามารถบ่งชี้ถึงความเป็นธรรมทางการศึกษาได้ในทางอ้อมนั่นเอง

2.6.9 ปัญหาในการจัดการเงินโรงเรียนจากงานวิจัยเรื่องการบริหารการเงินโรงเรียนใน จังหวัด Mafeteng ประเทศ Lesotho

Motsamai, Jacobs และ De Wet (2011) ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาสภาพจริงในการบริหารการเงินโรงเรียนในจังหวัด Mafeteng ประเทศ Lesotho โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 16 คน ในประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่ในการบริหาร 4 ประการ ได้แก่การวางแผน (Planning) การจัดหน่วยงาน (Organizing) การชี้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) เฉพาะในส่วนงานการเงิน และได้พบปัญหาหลายประการ แต่ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิจัยในครั้งนี้ คือปัญหาการให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักความเป็นธรรมทางสังคมเรื่องการให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ปัญหาหลักที่ Motsamai, Jacobs และ De Wet พบคือ ผู้ปกครองหลายคน รวมถึงครูบางคน ไม่เข้าร่วมในการจัดทำงานงบประมาณของโรงเรียน ด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่ ขาดความรู้ความสามารถและไม่เข้าใจในเรื่องการจัดทำงานงบประมาณ ไม่เห็นถึงความสำคัญของการทำงานงบประมาณ และบางรายเห็นว่ามิคณะกรรมการโรงเรียนทำหน้าที่แทนตนเองแล้วจึงไม่จำเป็นต้องเข้าร่วม อย่างไรก็ตาม บางโรงเรียนได้ขอความเห็นในการจัดทำงานงบประมาณจากนักเรียนด้วยบ้างบางส่วน เนื่องจากผู้อำนวยการเห็นว่านักเรียนคือหนึ่งในกลุ่มบุคคลที่เข้าใจสถานการณ์ภายในโรงเรียนได้ดีที่สุด

นอกจากจะพบปัญหาการไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในส่วนการวางแผนรายจ่ายแล้ว Motsamai, Jacobs และ De Wet ยังพบปัญหาการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในการควบคุมการเงินอีกด้วย กล่าวคือ ผู้ปกครองหลายรายปฏิเสธที่จะรับงบการเงินรายไตรมาสของโรงเรียนไปพิจารณา และบางครั้งที่ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดประชุมใหญ่กับผู้ปกครอง ผู้อำนวยการก็ลืมหรือไม่ได้บรรจุเรื่องการเงินของโรงเรียนไว้ในวาระการประชุมโดยที่ผู้ปกครองก็ได้สนใจจะถามถึงและสิ้นสุดการประชุมไปโดยมิได้มีการกล่าวถึงเรื่องการเงินของโรงเรียนในที่ประชุมเลย นอกจากนี้ ผู้ปกครองบางคนที่มีส่วนร่วมในการควบคุมการเงินกลับมีความเห็นต่อการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของโรงเรียนว่าการเปิดเผยข้อมูลต่อบุคคลจำนวนมากเกินไปอาจส่งผลเสียกับการบริหารการเงินของโรงเรียนได้ อย่างไรก็ตาม หลายโรงเรียนได้พยายามแก้ปัญหาเรื่องการไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองนี้โดยการอธิบายงบการเงินที่จัดทำขึ้นเป็นภาษาอังกฤษให้กับผู้ปกครองที่ไม่มีความรู้ฟังด้วยภาษาพูดท้องถิ่นที่ง่ายต่อการเข้าใจ

ผลของงานวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า แม้นโยบายทางการเงินของโรงเรียนจะเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมการวางแผนรายจ่ายในฐานะผู้มีอำนาจร่วมในการพิจารณาและตัดสินใจ รวมถึงมีการเปิดเผยข้อมูล แต่ในทางปฏิบัติแล้ว หากผู้ที่ได้รับโอกาสนั้นไม่ยินดีที่จะใช้สิทธิที่ตนได้รับมา หรือไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะใช้สิทธินั้นได้อย่างเต็มที่ ก็จะทำให้นโยบายที่กำหนดไว้ไม่สามารถปฏิบัติได้จริงและไม่เกิดผลได้ตามที่ผู้กำหนดนโยบายคาดหวังนั่นเอง

2.6.10 การวิจัยเรื่องนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนกับความเป็นธรรมทางสังคมใน

อิสราเอล

BenDavid-Hadar (2016) ได้ทำการศึกษาผลกระทบด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนในอิสราเอลที่นำปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมของครอบครัวนักเรียนมาประกอบการพิจารณา กล่าวคือ ในปี 2003 รัฐบาลอิสราเอลได้มีนโยบายที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในประเทศซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายกันทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา และสถานภาพของครอบครัว จึงทำการปฏิรูประบบการจัดเงินไปยังโรงเรียนของรัฐ โดยการแบ่งเงินอุดหนุนเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกร้อยละ 95 เป็นเงินอุดหนุนทั่วไปที่จัดสรรให้นักเรียนทุกคนเท่ากันหมด และส่วนที่ 2 คือร้อยละ 5 ที่เหลือ จะจัดสรรให้แก่นักเรียนตามความแตกต่างขององค์ประกอบทางเศรษฐกิจและสังคม 7 ด้าน ได้แก่ ระดับการศึกษาของมารดา (ร้อยละ 0.75) ระดับการศึกษาของบิดา (ร้อยละ 0.75) จำนวนพี่น้อง (ร้อยละ 0.5) สถานภาพการอพยพเข้าเมือง (ร้อยละ 1) สถานการณ์เป็นผู้อพยพจากประเทศกำลังพัฒนา (ร้อยละ 0.5) ความจำเป็นเฉพาะตามที่รัฐกำหนด หรือ National Priority (ร้อยละ 1) และสภาพแวดล้อมของถิ่นที่อยู่ (ร้อยละ 0.5)

BenDavid-Hadar จึงได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราการสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมปลาย (High-School) ของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทางด้านระดับการศึกษาของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ทวีปกำเนิดของมารดา ทวีปกำเนิดของบิดา สถานภาพการเป็นผู้อพยพ เพศ และเชื้อชาติของนักเรียน โดยทำการวิเคราะห์อัตราการสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมปลายของนักเรียนในปี 1999 ซึ่งเป็นช่วงก่อนปฏิรูประบบการจัดเงินไปยังโรงเรียน กับปี 2007 ซึ่งเป็นช่วงหลังจากปฏิรูประบบการจัดเงินโรงเรียนไปแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งพบว่า นโยบายการจัดการเงินรูปแบบใหม่ของอิสราเอลที่เป็นไปตามหลักความเป็นธรรมทางการศึกษา หลักความเป็นธรรมทางสังคม และหลักการจัดสรรทรัพยากรตามความต้องการนั้น สามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำของการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทางด้านระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และถิ่นกำเนิดของผู้ปกครองได้ชัดเจนที่สุด อีกทั้งหลักการจัดสรรเงินที่ไม่เท่าเทียมกันให้แก่เด็กที่มีความสามารถสูงและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันของนโยบายนี้ก็สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมทางสังคมของ Rawls ที่เชื่อว่าบุคคลที่เสียเปรียบที่สุดควรจะต้องได้รับประโยชน์มากที่สุดภายใต้เงื่อนไขความเท่าเทียมกันทางโอกาสอีกด้วย อย่างไรก็ตาม BenDavid-Hadar เห็นว่าความแตกต่างด้านเพศและเชื้อชาติ ควรถูกนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนด้วย เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำในการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลาย ในขณะที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของถิ่นที่อยู่อาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา เนื่องจาก

ความเสียเปรียบในด้านดังกล่าวจะถูกชดเชยด้วยการช่วยเหลือตามความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐกำหนด (National Priority) ไปแล้ว

2.7 การบริหารโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร

2.7.1 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

ปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนโดยกรุงเทพมหานครอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (ในที่นี่จะเรียกว่า “สำนักงานการศึกษา”) ซึ่งรับผิดชอบ โดยในปี 2559 สำนักงานการศึกษา แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 7 ส่วน ได้แก่สำนักงานเลขานุการ กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง หน่วยศึกษานิเทศก์ กองพัฒนาข้าราชการครู สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา และกองเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ด้วยโครงสร้างการบริหารงานที่แบ่งออกเป็น 50 เขต ทำให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครต้องขึ้นกับทั้งสำนักงานการศึกษาและฝ่ายการศึกษาในเขตที่ตนตั้งอยู่ โดยสำนักงานการศึกษาจะรับผิดชอบในด้านนโยบาย ส่วนฝ่ายการศึกษาของเขตจะรับผิดชอบในส่วนการปฏิบัติงานประจำวัน (กรุงเทพมหานคร, 2559)

ในปีการศึกษา 2559 ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2559 กรุงเทพมหานครมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 437 แห่ง มีนักเรียนในสังกัด 295,102 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-2 และ 2-3 โดยมีครูในสังกัดทั้งสิ้น 14,191 คน

ตารางที่ 2-2 จำนวนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2559 จำแนกตามช่วงชั้น

ช่วงชั้นที่เปิดสอน				จำนวนโรงเรียน (แห่ง)	ร้อยละ
อนุบาล	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย		
✓	✓			327	74.83
✓	✓	✓		98	22.43
✓	✓	✓	✓	3	0.69
	✓			2	0.46
	✓	✓		1	0.23
		✓	✓	6	1.37
จำนวนโรงเรียนรวมทั้งสิ้น				437	100.00

ตารางที่ 2-3 อัตราส่วนนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2559 จำแนกตามช่วงชั้น

	อนุบาล	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	รวม
จำนวน (คน)	50,263	206,409	34,225	3,009	294,266
ร้อยละ	17.20	70.14	11.63	1.02	100.00

2.7.2 สารสำคัญของการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 60 ("ราชกิจจานุเบกษา," 2542) ได้บัญญัติสาระสำคัญเรื่องการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาโดยรัฐที่รัฐพึงกระทำ เฉพาะใน ส่วนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

- 1.) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาระดับ บังคับและขั้นพื้นฐาน ทั้งที่จัดโดยรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมกัน
- 2.) จัดสรรกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาให้แก่ผู้เรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อย
- 3.) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาพิเศษให้เหมาะสม สำหรับกลุ่มผู้เรียนที่ มีความต้องการพิเศษ
- 4.) จัดสรรงบประมาณดำเนินงานและงบลงทุนให้แก่สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหาร งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษานั้น

2.7.3 การจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร

2.7.3.1 ที่มาของเงินทุนในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

เงินที่กรุงเทพมหานครใช้ในการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ สามารถจำแนกตามที่มาได้เป็น 2 ประเภทหลักดังนี้

- 1.) เงินงบประมาณจากรัฐบาลกลางที่ได้รับจัดสรรมาจากสำนักงบประมาณแผ่นดิน ซึ่ง กำหนดทั้งจำนวนเงินและวัตถุประสงค์ในการใช้ไว้ชัดเจนแล้ว ว่าจะใช้จ่ายไปเพื่อการใด เช่น เงินเดือน สวัสดิการ ค่ารักษาพยาบาล บำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นต้น
- 2.) เงินงบประมาณของกรุงเทพมหานครเอง เงินงบประมาณส่วนนี้จะเป็นเงินที่ กรุงเทพมหานครจัดหามาได้เองและมีอำนาจที่จะใช้จ่ายได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องขอ อนุมัติจากสำนักงบประมาณแผ่นดิน

2.7.3.2 ประเภทของค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครนั้น แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1.) ค่าใช้จ่ายที่เป็นรายจ่ายกลางและค่าใช้จ่ายของส่วนราชการซึ่งหมายถึงเงินเดือนและสวัสดิการของข้าราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในปัจจุบัน รัฐบาลได้ปรับลดการจัดสรรงบประมาณสวัสดิการข้าราชการของกรุงเทพมหานครลง ทำให้ค่าใช้จ่ายที่เป็นสวัสดิการข้าราชการต่างๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินบำเหน็จ เงินบำนาญ ที่กรุงเทพมหานครต้องจ่าย จะมีที่มาจากเงินงบประมาณของกรุงเทพมหานครเอง แต่ในส่วนของเงินเดือนข้าราชการจะยังคงได้รับจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลผ่านทางสำนักงานงบประมาณแผ่นดินอยู่
- 2.) ค่าใช้จ่ายทั่วไป ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ส่วนแรกคือค่าใช้จ่ายสำหรับโครงการพิเศษที่แต่ละสถานศึกษาขอมาเป็นการเฉพาะ ซึ่งโดยมากมักจะเป็นงบลงทุน ส่วนที่สองคือเงินอุดหนุนรายหัวที่รัฐบาลจะจัดสรรมาให้กรุงเทพมหานครผ่านทางสำนักงานงบประมาณ ในอัตราเดียวกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่วนที่สามคือเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมที่กรุงเทพมหานครจัดสรรไปยังโรงเรียนด้วยงบประมาณของกรุงเทพมหานครเอง รายละเอียดของเงินอุดหนุนรายหัวทั้งสองประเภทแสดงอยู่ในตารางที่ 2-4 และ 2-5

ในส่วนของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรร โรงเรียนจะทำการเบิกจ่ายโดยร้องขอไปยังสำนักการคลังผ่านทางฝ่ายการศึกษาของเขต แต่การเบิกจ่ายนั้นจะไม่เกินไปกว่างบประมาณที่สำนักการศึกษาจัดสรรไว้ให้

ตารางที่ 2-4 ค่าใช้จ่ายที่กรุงเทพมหานครจัดสรรให้นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2559 – ค่าใช้จ่ายตามนโยบายสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่รัฐบาลจัดสรรให้

ประเภทเงินอุดหนุน	ก่อน ประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย
ค่าใช้จ่ายรายหัวพื้นฐาน (ค่าวัสดุ การศึกษา วัสดุสื่อการเรียนการสอน หนังสือห้องสมุด พาหนะบริการสุขภาพ วัสดุอุปกรณ์กีฬา เวชภัณฑ์ วัสดุการเรียน การสอนคอมพิวเตอร์ หนังสือเสริมการ เรียน แบบฝึกหัด สารานุกรมโปกค)	1,700 บาท	1,900 บาท	3,500 บาท	3,800 บาท
ค่าใช้จ่ายรายหัวเพิ่มเติมสำหรับโรงเรียน ขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน	500 บาท	500 บาท	1,000 บาท	1,000 บาท
ค่าใช้จ่ายรายหัวเพิ่มเติมสำหรับโรงเรียน ขยายโอกาสที่มีนักเรียนน้อยกว่า 300 คน	ไม่มี	ไม่มี	1,000 บาท	ไม่มี
ค่าหนังสือเรียน	200 บาท	561 – 818 บาท แล้วแต่ ระดับชั้น	700 – 949 บาท แล้วแต่ ระดับชั้น	1,110 – 1,263 บาท แล้วแต่ ระดับชั้น
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	300 บาท	360 บาท	450 บาท	500 บาท
ค่าอุปกรณ์การเรียน	200 บาท	390 บาท	420 บาท	460 บาท
ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	430 บาท	480 บาท	880 บาท	950 บาท
ค่าอาหารเสริม (นม คนละ 7 บาท 260 วัน)	1,820 บาท	1,820 บาท	ไม่มี	ไม่มี
ค่าอาหารกลางวัน (คนละ 20 บาท 200 วัน)	4,000 บาท			

(ที่มา :สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

ตารางที่ 2-5 ค่าใช้จ่ายที่กรุงเทพมหานครจัดสรรให้นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2559 – ค่าใช้จ่ายที่ตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร

ประเภทเงินอุดหนุน	ก่อน ประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย
ค่าใช้จ่ายตามนโยบายเรียนดี เรียน ฟรี ของกรุงเทพมหานคร คนละ 1,100 บาท				
ค่าชุดลูกเสือ เนตรนารี ชุดนอน ชุด พละ	450 บาท			
ค่าจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ	500 บาท			
ค่าประกันอุบัติเหตุ	150 บาท			
ค่าประกันอุบัติเหตุ	150 บาท			
ค่าใช้จ่ายตามนโยบายของ กรุงเทพมหานคร จัดสรรเพิ่มเติมให้ นักเรียน				
ค่าวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ส่วนตัว สำหรับเด็กอนุบาล	300 บาท	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
ค่าเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด	ไม่มี	6 บาท	ไม่มี	ไม่มี
ค่าอาหารเช้า	วันละ 5 บาทต่อคน 200 วันต่อปีการศึกษา สำหรับโรงเรียนที่มี นักเรียนมากกว่า 200 คน วันละ 10 บาทต่อคน 200 วันต่อปีการศึกษา สำหรับโรงเรียนที่มี นักเรียนไม่เกิน 200 คน			

2.7.4 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัด

กรุงเทพมหานคร

ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประจำปีการศึกษา 2557 เฉลี่ยเป็นรายโรงเรียน มีรายละเอียดตามตารางที่ 2-6 และ 2-7

ทั้งนี้ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรุงเทพมหานคร มีเพียงร้อยละ 24.66 เท่านั้น ที่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2555 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร นักเรียนส่วนมากร้อยละ 68.77 จะศึกษาต่อในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 3.25 จะศึกษาต่อในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ร้อยละ 1.82 จะศึกษาต่อในโรงเรียนสังกัดอื่น ละร้อยละ 1.50 ไม่ศึกษาต่อหรือติดตามไม่ได้ (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2556) ดังนั้น ภาพรวมของผลทดสอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้ารับการทดสอบการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐานในปีการ 2557 จึงมีลักษณะที่แตกต่างกับภาพรวมของผลทดสอบของนักเรียนใน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างชัดเจน

ตารางที่ 2-6 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครประจำปีการศึกษา 2557

กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ย รายโรงเรียน	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	สัมประสิทธิ์ การกระจาย	พิสัย
ภาษาไทย	44.42	3.39	7.64%	25.69
คณิตศาสตร์	35.78	5.06	14.13%	36.29
วิทยาศาสตร์	40.73	3.72	9.15%	27.88
สังคมศาสตร์	51.09	4.46	8.74%	32.97
สุขศึกษา	53.53	3.77	7.04%	24.59
ศิลปะ	47.37	4.29	9.05%	28.18
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	56.98	4.54	7.98%	27.16
ภาษาอังกฤษ	32.56	4.65	14.28%	36.91
รวม	45.31	3.49	7.70%	22.35

ตารางที่ 2-7 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครประจำปีการศึกษา 2557

กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ย รายโรงเรียน	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	สัมประสิทธิ์ การกระจาย	พิสัย
ภาษาไทย	33.21	1.76	5.31%	8.54
คณิตศาสตร์	25.39	1.40	5.50%	7.33
วิทยาศาสตร์	34.62	2.62	7.57%	13.58
สังคมศาสตร์	44.29	2.61	5.90%	13.35
สุขศึกษา	57.37	3.01	5.24%	15.03
ศิลปะ	42.81	2.84	6.63%	13.47
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	43.26	2.90	6.70%	12.92
ภาษาอังกฤษ	25.28	0.93	3.67%	5.74
รวม	38.28	1.75	4.58%	8.45

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ที่ใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเริ่มต้นจากประเมินกรอบแนวคิดงานวิจัย และนำกรอบแนวคิดที่ผ่านการประเมินแล้วมาสร้างแบบสอบถาม แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เพื่อหาความต้องการจำเป็นของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม และนำประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงมาใช้เป็นประเด็นในการพัฒนานโยบาย ที่จะพัฒนาขึ้นด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสอบถามความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล และการประชุมกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับสมบูรณ์

วิธีดำเนินงานวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

3.1.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยคือ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 437 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 205 แห่ง ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan

ผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามลักษณะของข้อมูล คือ ผู้ให้ข้อมูลในวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และผู้ให้ข้อมูลในวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.) ผู้ให้ข้อมูลในวิธีวิจัยเชิงปริมาณแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูที่ไม่มีตำแหน่งบริหาร และผู้ปกครองที่อยู่ในคณะกรรมการสถานศึกษา

2.) ผู้ให้ข้อมูลในวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินกรอบแนวคิด ตรวจสอบเครื่องมือ และผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินกรอบแนวคิดและตรวจสอบเครื่องมือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ด้านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ ด้านการพัฒนานโยบายสาธารณะ ด้านเศรษฐศาสตร์การคลัง ด้านการ

บริหารโรงเรียนกรุงเทพมหานคร และด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิ ในการพัฒนานโยบาย ประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านนโยบายการศึกษาและงบประมาณของ กรุงเทพมหานคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบาย สาธารณะและการงบประมาณรัฐบาล และผู้เชี่ยวชาญด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการประเมินร่างนโยบาย ฉบับที่ 1 จำนวน 15 คน และสำหรับการ ประชุมกลุ่มประเมินร่างนโยบาย ฉบับที่ 2 เพื่อพัฒนานโยบายฉบับสมบูรณ์ จำนวน 10 คน

3.1.2 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบประเมินกรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม 2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร 3) แบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบาย และร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

3.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการประเมินกรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ ได้แก่ การคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง

3.1.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index หรือ $PNI_{modified}$)

3.1.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติเชิงพรรณนา คือ ร้อยละ

3.2 ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ความเป็นธรรมทางการศึกษา และความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อสังเคราะห์และกำหนดเป็นแนวคิดสำหรับการวิจัย 4 แนวคิด โดยมีรายละเอียดของเอกสารหลักที่ใช้ในการสังเคราะห์และกำหนดแต่ละแนวคิดดังนี้

1.) สังเคราะห์และกำหนดแนวคิดการพัฒนานโยบายจากหนังสือ Education policy : process, themes and impact ของ Les Bell และ Howard Stevenson

2.) สังเคราะห์และกำหนดแนวคิดการจัดการเงินโรงเรียนจาก 1.) หนังสือ Introduction to school finance ของ Thomas Jones และ 2.) หนังสือ Critical issues in education : dialogues and dialectics ของ Jack Nelson, Stuart Palonsky และ Mary Rose McCarthy

3.) สังเคราะห์และกำหนดแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาจาก 1.) หนังสือ Finance education in a climate of change ของ Vern Brimley Jr. และ Rulon Garfield 2.) หนังสือ Modern education finance and policy ของ James Guthrie et al. 3.) หนังสือ School Finance: a policy perspective ของ Allen Odden และ Lawrence Picus 4.) หนังสือ Handbook of research in education finance and policy และ 5.) หนังสือ Handbook of education policy

4.) สังเคราะห์และกำหนดแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมจาก 1.) หนังสือ Principles of Social Justice ของ David Miller และ 2. หนังสือ The Idea of Justice ของ Amartya Sen

จากนั้น ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินกรอบแนวคิดข้างต้น ซึ่งเป็นแบบประเมินความเห็นว่าการอบแนวคิดแต่ละกรอบแนวคิดและองค์ประกอบย่อยเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งหากผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าการอบแนวคิดหรือองค์ประกอบย่อยใดไม่เหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิจะให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้วิจัยนำไปใช้ในการปรับปรุงกรอบแนวคิดให้มีความเหมาะสม ทั้งนี้ผู้วิจัยนำผลการประเมินมาประมวลผลและสรุปก่อนนำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามในลำดับต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินกรอบแนวคิด ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์การศึกษาจากธนาคารโลก ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานโยบายและนโยบายสังคม จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์การคลัง และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมจำนวนทั้งหมด 4 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence; IOC) ซึ่งเป็นการคำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนจาก

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือทั้งหมด โดยกำหนดค่า IOC ที่ยอมรับได้ไว้ไม่ต่ำกว่า 0.5 (วรรณิแกมเกตุ, 2555) และกำหนดผลคะแนนจากการประเมินไว้ดังนี้

+1 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

0 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่

-1 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม MS Excel ในการคำนวณค่า IOC ที่ได้จากแบบประเมิน

ผลลัพธ์ที่ได้เป็นกรอบแนวคิดงานวิจัย ผู้วิจัยได้นำไปพัฒนาเป็นแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

3.2.2 ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้แบบสอบถาม

จากประชากรคือโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 437 แห่ง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan ทำให้ได้โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างทั้งหมด 205 แห่ง และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตาหลายขั้นตอน (Multistage Quota Sampling) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 83 แห่ง ขนาดกลาง 61 แห่ง และขนาดใหญ่ 61 แห่ง จาก 50 เขตการปกครอง

ผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีโรงเรียนละ 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูที่ไม่มีตำแหน่งบริหาร และผู้ปกครอง รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 615 คน

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดการวิจัย และจัดทำแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 67 ข้อ

แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1.) ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 ข้อ 2.) ตอนที่ 2 ทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร จำนวน 41 ข้อ โดยคำถามแต่ละข้อใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า เลือกตอบ 5 ระดับ ตามเทคนิคของ Likert ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน/มีการปฏิบัติจริง หรือ เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด/ ให้ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน/มีการปฏิบัติจริง หรือ เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด/ ให้ปฏิบัติในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน/มีการปฏิบัติจริง หรือ เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด/ ให้ปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน/มีการปฏิบัติจริง หรือ เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด/ ให้ปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน/มีการปฏิบัติจริง หรือ เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด/ ให้ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นนี้ ได้รับคำแนะนำและคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือให้มีความตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่า IOC และวัดความเที่ยงด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค แล้วปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคที่ยอมรับได้ที่ 0.50 (George & Mallery, 2003)

ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับ เฉพาะข้อคำถามใน ส่วนที่ 2 การบริหารวิชาการ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.73 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3-1 ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	IOC	คำแนะนำเพิ่มเติม
ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร		
1. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนจากประเด็นด้าน ความเป็นธรรมทางการศึกษาต่อไปนี้ในระดับใด		
1.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ : การ จัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่เท่ากันสำหรับนักเรียน ที่มีลักษณะเดียวกัน	0.50	ควรขยายความเพิ่มเติมว่าลักษณะที่ เหมือนกันของนักเรียนคือลักษณะอะไร

ข้อคำถาม	IOC	คำแนะนำเพิ่มเติม
2.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิด : การจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่ไม่เท่ากันสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกัน	0.00	ควรขยายความเพิ่มเติมว่าลักษณะที่แตกต่างกันของนักเรียนคือลักษณะอะไร
2. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนจากประเด็นด้านความเป็นธรรมทางสังคมต่อไปนี้ในระดับใด		
1.) การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน (Equality)	0.75	
2.) การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการกำหนดนโยบาย (Accuracy)	0.75	
3.) การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ (Publicity)	1.00	
4.) การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Dignity)	1.00	
3. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนอย่างชอบธรรมตามหลักการทางกฎหมายต่อไปนี้ในระดับใด		
1.) การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบห้าปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย	0.75	
2.) การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	1.00	
3.) บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ตามที่กฎหมายกำหนด	1.00	
4.) บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด	1.00	

ข้อคำถาม	IOC	คำแนะนำเพิ่มเติม
5.) บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด	1.00	
6.) บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด	1.00	
7.) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม	1.00	
8.) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น	0.75	
9.) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น	0.75	
10.) บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของ ที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด	0.25	ใช้ภาษาที่เข้าใจยาก
11.) ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน	1.00	

ข้อคำถาม	IOC	คำแนะนำเพิ่มเติม
12.) ให้อำนาจจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น	1.00	
13.) ให้อำนาจจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษในแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม	0.75	
14.) ให้อำนาจจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา	0.50	
4. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนจากค่านิยมหลักต่อไปนี้ในระดับใด		
1.) ความเท่าเทียม/ความเสมอภาค	0.50	
2.) ความเป็นธรรม	0.50	
3.) การยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล	0.75	
4.) สำนึกชุมชน (Sense of community)	0.50	ใช้ภาษาที่เข้าใจยาก
5.) การเคารพในศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์	0.50	
6.) สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง (Self-determination)	0.75	
ตอนที่ 2 ทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร		
1. กระแสหรือแนวโน้มของนโยบายรายรับของโรงเรียน		
1.) รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	1.00	
2.) กรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	1.00	
3.) ผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่บุตรหรือผู้อยู่ในความดูแลของตนได้ ตามความสามารถที่ตนมี	1.00	

ข้อคำถาม	IOC	คำแนะนำเพิ่มเติม
4.) ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่รัฐ สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาได้ ตามความสามารถที่ตนมี	1.00	
2. กระแสหรือแนวโน้มของนโยบายวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน		
1.) การวางแผนรายจ่ายแบบระบุรายการ : Itemized	1.00	
2.) การวางแผนรายจ่ายแบบเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ : Block Grant	1.00	
3. กรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐไปยังโรงเรียน		
1.) รัฐบาลจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการของที่แตกต่างกันของแต่ละโรงเรียน	0.25	ควรระบุว่าความแตกต่างในที่นี้หมายถึงความแตกต่างในด้านใด
2.) รัฐบาลจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการของที่แตกต่างกันของนักเรียน	0.25	ควรระบุว่าความแตกต่างในที่นี้หมายถึงความแตกต่างในด้านใด
3.) กรุงเทพมหานครจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการของที่แตกต่างกันของแต่ละโรงเรียน	0.25	ควรระบุว่าความแตกต่างในที่นี้หมายถึงความแตกต่างในด้านใด
4.) กรุงเทพมหานครจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการของที่แตกต่างกันของนักเรียน	0.25	ควรระบุว่าความแตกต่างในที่นี้หมายถึงความแตกต่างในด้านใด
4. กรอบของนโยบายการให้ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา		
1.) ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในจำนวนเงินที่แตกต่างกันไปตามความสามารถในการแบกรับภาระของผู้ปกครอง	0.75	
2.) ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในจำนวนเงินที่เท่ากัน	0.75	
5. กรอบของนโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค		
1.) โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้แตกต่างกันตามความสามารถในการจัดหาของแต่ละโรงเรียน	0.75	
2.) โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้เท่ากันตามที่ต้นสังกัดกำหนด	0.75	
6. กรอบของนโยบายวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน		
1.) สำนักงานประมาณแผ่นดินเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนโดยระบุเป็นรายการ	1.00	

ข้อความ	IOC	คำแนะนำเพิ่มเติม
2.) กรุงเทพมหานครเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน โดยระบุเป็นรายการ	1.00	
3.) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน จากเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ	1.00	
7. ประโยชน์ด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาของนโยบาย การจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร		
1.) นักเรียนที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ ได้รับการ สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ อย่างเต็มศักยภาพ	0.75	
2.) นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษ ของตนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ	0.75	
8. ประโยชน์ด้านความเป็นธรรมทางสังคมของนโยบายการ จัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร		
1.) นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการ สร้างชีวิตที่อยู่ดีมีความสุขได้ในอนาคต	0.50	
2.) นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตาม ความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเอง ต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ	0.50	

จากผลการประเมินข้างต้น ผู้วิจัยได้นำคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิมาสรุปและขอความเห็น จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความตรงเชิงเนื้อหาที่ยอมรับได้ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อประเมินความเที่ยงของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาคของคำถามแต่ละกลุ่มในแบบสอบถาม ที่คำนวณได้จากการทดลองใช้ดังนี้

ตารางที่ 3-2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของคำถามแต่ละกลุ่มในแบบสอบถาม ที่คำนวณได้จากการทดลองใช้

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ผลลัพธ์
ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร			
1. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนจากประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาต่อไปในระดับใด	0.70	0.28	คงไว้
2. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนจากประเด็นด้านความเป็นธรรมทางสังคมต่อไปในระดับใด	0.86	1.00	คงไว้
3. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนอย่างชอบธรรมตามหลักการทางกฎหมายต่อไปในระดับใด	0.89	0.82	คงไว้
4. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนอย่างชอบธรรมตามหลักการทางกฎหมายต่อไปในระดับใด	0.94	0.88	คงไว้
ตอนที่ 2 ทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร			
1. นโยบายรายรับของโรงเรียนมีกระแสหรือแนวโน้มต่อไปในระดับใด	0.56	0.74	คงไว้
2. นโยบายวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนมีกระแสหรือแนวโน้มต่อไปในระดับใด	0.83	0.81	คงไว้
3. นโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้จัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียนในด้านต่อไปในระดับใด	0.98	0.94	คงไว้
4. นโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้จัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนในด้านต่อไปในระดับใด	0.99	1.00	คงไว้
5. นโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้จัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียนในด้านต่อไปในระดับใด	0.94	1.00	คงไว้
6. นโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้จัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนในด้านต่อไปในระดับใด	0.99	0.99	คงไว้

ข้อความ	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ผลลัพธ์
7. นโยบายการให้ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษามีกรอบกำหนดในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด	0.63	0.68	คงไว้
8. นโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคมีกรอบกำหนดในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด	0.72	0.66	คงไว้
9. นโยบายวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนมีกรอบกำหนดในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด	0.43	0.55	คงไว้
10. นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครมีประโยชน์ด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาต่อไปนี้ในระดับใด	0.81	0.81	คงไว้
11. นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครมีประโยชน์ด้านความเป็นธรรมทางสังคมต่อไปนี้ในระดับใด	0.84	1.00	คงไว้

ทั้งนี้ แม้ว่าคำถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนจากประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษา และสภาพปัจจุบันของกรอบกำหนดของนโยบายวางแผนรายจ่ายจะมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคต่ำกว่า 0.50 แต่เนื่องจากเป็นคำถามสำคัญที่จำเป็นต้องใช้ในแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องคงคำถามนี้ไว้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามผ่านทางกลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาและความร่วมมือในประเทศและต่างประเทศ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ทั้งนี้กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาและความร่วมมือในประเทศและต่างประเทศ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครจะส่งแบบสอบถามต่อไปยังฝ่ายการศึกษาในสำนักงานเขตทั้ง 50 เขต พร้อมด้วยบันทึกภายในเพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย ที่ลงนามโดยรองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา และให้ฝ่ายการศึกษาในสำนักงานเขตส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง ส่วนการเก็บแบบสอบถาม โรงเรียนจะจัดส่งแบบสอบถามกลับมายังกลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาและความร่วมมือในประเทศและต่างประเทศ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และผู้วิจัยเป็นผู้ไปรับแบบสอบถามที่ส่งกลับมาเหล่านั้นด้วยตนเอง ซึ่งได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 451 ชุด คิดเป็นร้อยละ 73.33 ของจำนวนผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อผู้วิจัยได้รับข้อมูลกลับมาแล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือความถี่และร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น

สำหรับค่าเฉลี่ยของระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ผู้วิจัยได้แปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 -5.00 หมายถึง เป็นสภาพจริงในปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 -4.49 หมายถึง เป็นสภาพจริงในปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 -3.49 หมายถึง เป็นสภาพจริงในปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 -2.49 หมายถึง เป็นสภาพจริงในปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 -1.49 หมายถึง เป็นสภาพจริงในปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

3.2.3 ขั้นตอนที่ 3 พัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

3.2.3.1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา มาวิเคราะห์เพื่อระบุความต้องการจำเป็นด้วยวิธีที่แตกต่างกันตามลักษณะของคำถาม ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้

1.) คำถามที่ไม่จำเป็นต้องเลือกสภาพพึงประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง วิเคราะห์โดยการคำนวณค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์หาค่าความต้องการจำเป็นค่า PNI จากนั้นผู้วิจัยจะเปรียบเทียบค่า PNI ของคำถามเป็นรายข้อ กับค่า PNI ของกลุ่มคำถาม และกำหนดให้ประเด็นในคำถามที่มีค่า PNI สูงกว่าค่าเฉลี่ย ถือเป็นประเด็นซึ่งปัญหาที่จะต้องนำไปใช้ในการจัดทำ

ข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ส่วนประเด็นในคำถามที่มีค่า PNI ไม่เกินค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยจะไม่นำไปใช้

2.) คำถามที่จำเป็นต้องเลือกสภาพพึงประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง (Mutually Exclusive) ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยเลือกข้อที่มีสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุดไปใช้เป็น ประเด็นที่เป็นปัญหาซึ่งจะต้องนำไปใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย

ผู้วิจัยนำความต้องการจำเป็นที่ได้มาใช้ในการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยจัดทำเป็นตารางข้อเสนอเชิงนโยบายที่จับคู่ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้เข้ากับความต้องการจำเป็น เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับที่ 1 และนำข้อเสนอเชิงนโยบายมาเรียบเรียงเขียนในรูปแบบร้อยแก้ว เป็นร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับที่ 1 โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ส่วน คือ 1) สภาพปัญหาของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน 2) หลักการของนโยบาย และ 3) นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

3.2.3.2 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับที่ 1

เมื่อได้ข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยได้ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน ประกอบด้วย

- 1.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2 ท่าน
- 2.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคลัง กรุงเทพมหานคร
- 3.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานระดับสำนักงานเขต 2 ท่าน
- 4.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานระดับโรงเรียน รวม 3 ท่าน
- 5.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ
- 6.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี
- 7.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
- 8.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 9.) นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์การศึกษา
- 10.) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์

แบบประเมินที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ จะแบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบาย และแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของร่างนโยบาย โดยในการประเมินนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องประเมินว่า ข้อเสนอแนะหรือร่างนโยบายที่จัดทำขึ้นนี้มีความเหมาะสมหรือไม่ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ ซึ่งหากผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ข้อเสนอแนะหรือร่างนโยบายที่จัดทำขึ้นนี้ไม่เหมาะสมหรือไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงข้อเสนอแนะหรือร่างนโยบายนั้นให้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิยังสามารถให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อเสนอแนะหรือร่างนโยบายที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้แล้วก็ได้ โดยผู้วิจัยจะนำข้อเสนอแนะทั้งหมดมาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายให้มีความสมบูรณ์ขึ้นในลำดับถัดไป

3.2.3.3 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับที่ 2

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาสรุปและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับที่ 2 และร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับที่ 2

จากนั้นผู้วิจัยได้ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับที่ 2 โดยการจัดประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ประกอบด้วย

- 1.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2 ท่าน
- 2.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานระดับสำนักงานเขต 2 ท่าน
- 3.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานระดับโรงเรียน รวม 4 ท่าน
- 4.) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
- 5.) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์

3.2.3.4 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยนำผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายที่ได้จากการประชุมกลุ่ม และข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมกลุ่ม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมอีกครั้ง ก่อนจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา และสังคม ฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและผลลัพธ์ที่ได้ในแต่ละขั้นตอน ดังรายละเอียดดังตารางที่ 3-3 ดังนี้

ตารางที่ 3-3 ขั้นตอนการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลลัพธ์ที่ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
1. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	1. ศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีจากหนังสือ บทความวิชาการ และบทความวิจัย เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิด และประเมินกรอบแนวคิด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 	กรอบแนวคิดการพัฒนา นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ซึ่งประกอบด้วย 1. กรอบแนวคิดการพัฒนา นโยบาย 2. กรอบแนวคิดการจัดการเงินโรงเรียน 3. กรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา 4. กรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม	1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดที่ได้ โดยมีผู้ให้ข้อมูล 615 คน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 205 แห่ง	1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
<p>3. เพื่อพัฒนานโยบายการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม</p>	<p>1. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม</p>	<p>1. ความต้องการจำเป็นของการกำหนดนโยบายและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม</p>
	<p>2. จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย</p> <p>2.1 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับที่ 1 ตามความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้</p> <p>2.2 นำข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้ มาเรียบเรียงเป็นร่างนโยบายฉบับที่ 1</p> <p>2.3 ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินเป็นรายบุคคล</p> <p>2.4 ปรับปรุงข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ฉบับที่ 2</p> <p>2.5 ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ฉบับที่ 2 ประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ</p> <p>2.6 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ฉบับสมบูรณ์</p>	<p>2. ข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม</p>

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งจะนำเสนอในรูปของการบรรยายและตารางประกอบความเรียงดังต่อไปนี้

4.1 กรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

4.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

4.4 ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

4.5 ข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

4.1 กรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์องค์ประกอบกรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน และมีผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 4-1 ผลการประเมินกรอบแนวคิดการพัฒนานโยบาย

แนวคิดการพัฒนานโยบาย	ผู้ทรงคุณวุฒิ				IOC	ผลลัพธ์
	1	2	3	4		
1. สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง					0.83	เหมาะสม
1.1 ประเด็นที่ถกเถียงกัน	1	-1	1	1	0.50	เหมาะสม
1.2 ความชอบธรรมทางกฎหมายและสังคม	1	1	1	1	1.00	เหมาะสม
1.3 ค่านิยมหลักที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	1	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2. ทิศทางเชิงกลยุทธ์					1.00	เหมาะสม
2.1 กระแสของนโยบาย	1	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2.2 กรอบของนโยบาย	1	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2.3 ประโยชน์ต่อสังคม	1	1	1	1	1.00	เหมาะสม

จากตารางที่ 4-1 พบว่าองค์ประกอบของกรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายมีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมได้

ตารางที่ 4-2 ผลการประเมินกรอบแนวคิดการจัดการเงินโรงเรียน

แนวคิดการจัดการเงินโรงเรียน	ผู้ทรงคุณวุฒิ				IOC	ผลลัพธ์
	1	2	3	4		
1. แหล่งเงินทุน					0.92	เหมาะสม
1.1 แหล่งเงินทุนจากรัฐ		1	1	1	1.00	เหมาะสม
1.2 แหล่งเงินทุนจากครอบครัวนักเรียน		0	1	1	0.75	เหมาะสม
1.3 แหล่งเงินทุนจากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค		1	1	1	1.00	เหมาะสม
2. การวางแผนรายจ่าย					0.88	เหมาะสม
2.1 การวางแผนรายจ่ายแบบไม่ระบุรายการ		0	1	1	0.75	เหมาะสม
2.2 การวางแผนรายจ่ายแบบระบุรายการ		1	1	1	1.00	เหมาะสม

จากตารางที่ 4-2 พบว่าองค์ประกอบของกรอบแนวคิดการจัดการเงินมีโรงเรียนความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมได้

ตารางที่ 4-3 ผลการประเมินกรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา

แนวคิดการพัฒนานโยบาย	ผู้ทรงคุณวุฒิ				IOC	ผลลัพธ์
	1	2	3	4		
1. ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ	-1	1	1	1	0.50	เหมาะสม
2. ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง	-1	1	1	1	0.50	เหมาะสม

จากตารางที่ 4-3 พบว่าองค์ประกอบของกรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษามีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมได้

ตารางที่ 4-4 ผลการประเมินกรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม

แนวคิดการจัดการเงินโรงเรียน	ผู้ทรงคุณวุฒิ				IOC	ผลลัพธ์
	1	2	3	4		
1. ลักษณะของกระบวนการทางสังคมที่เป็นธรรม					0.88	เหมาะสม
1.1 ปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน	1	1	1	1	1.00	เหมาะสม
1.2 ใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ	1	1	1	1	0.75	เหมาะสม
1.3 มีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ	1	1	1	1	1.00	เหมาะสม
1.4 ไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	-1	1	1	1	0.50	เหมาะสม
2. ผลลัพธ์ของความเป็นธรรมทางสังคม					0.50	เหมาะสม
2.1 ความสามารถในการสร้างชีวิตที่ดีมีสุขของบุคคล	-1	1	1	1	0.50	เหมาะสม
2.2 เสรีภาพในการมีชีวิตที่ดีมีสุขของบุคคล	-1	1	1	1	0.50	เหมาะสม

จากตารางที่ 4-4 พบว่าองค์ประกอบของกรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมมีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมได้

4.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 451 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73.33 ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพในโรงเรียน เพศ อายุ และ วุฒิการศึกษาสูงสุด มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4-5 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการ	156	34.59
ครูที่ไม่มีตำแหน่งบริหาร	153	33.92
ผู้ปกครอง	142	31.49
รวม	451	100.00
เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	105	28.28
หญิง	331	73.39
ไม่ระบุ	15	3.33
รวม	451	100.00
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	22	4.88
30 - 34 ปี	42	9.31
35 - 39 ปี	70	15.52
40 - 44 ปี	88	19.51
45 - 59 ปี	35	7.76
50 - 54 ปี	83	18.40
55 ปีขึ้นไป	97	21.51
ไม่ระบุ	14	3.10
รวม	451	100.00
วุฒิการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	59	12.86
ปริญญาตรีและประกาศนียบัตรบัณฑิต	161	35.70
ปริญญาโท	209	46.34
ปริญญาเอก	8	1.77
ไม่ระบุ	15	3.33
รวม	451	100.00

จากตารางที่ 4-5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง (ร้อยละ 73.39) มีอายุมากกว่า 54 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 21.51) และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มากที่สุด (ร้อยละ 46.34)

4.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4-6 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม - ประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคม

ประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคม	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษา	3.80	0.88	มาก	4.44	0.71	มาก
1.1 ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ	3.90	0.84	มาก	4.48	0.66	มาก
1.2 ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง	3.70	0.91	มาก	4.40	0.75	มาก
2. ประเด็นด้านความเป็นธรรมทางสังคม	3.98	0.85	มาก	4.51	0.68	มากที่สุด
2.1 การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน	4.08	0.84	มาก	4.55	0.64	มากที่สุด
2.2 การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการกำหนดนโยบาย	3.90	0.88	มาก	4.50	0.66	มากที่สุด
2.3 การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ	3.94	0.83	มาก	4.52	0.64	มากที่สุด
2.4 การปฏิบัติต่อบุคคลในสังคมที่ไม่เป็นการทำร้ายร่างกาย จิตใจ หรือทำให้บุคคลถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันควรปิดบัง	3.98	0.84	มาก	4.47	0.76	มาก
รวม	3.92	0.86	มาก	4.49	0.69	มาก

จากตารางที่ 4-6 พบว่าสภาพปัจจุบันของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครจากประเด็นที่ถกเถียงกันนั้น กำหนดขึ้นจากประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, $S.D. = 0.86$) โดยกำหนดจากประเด็นที่ถกเถียง

กันโดยประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาในระดับมาก ($\bar{X}= 3.80, S.D. = 0.88$) และ กำหนดจาก ประเด็นที่ถกเถียงกันโดยประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาในระดับมาก ($\bar{X}= 3.98, S.D. = 0.85$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาที่ถูก นำมาใช้ในการกำหนดนโยบายมากที่สุดคือประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ ($\bar{X}= 3.90, S.D. = 0.84$) และประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทางสังคมที่ถูกนำมาใช้ในการ กำหนดนโยบายมากที่สุดคือประเด็นด้านการปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X}= 4.08, S.D. = 0.84$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของ กรุงเทพมหานครจากประเด็นที่ถกเถียงกันนั้น อยู่ในในระดับมาก ($\bar{X}= 4.49, S.D. = 0.69$) โดยควร กำหนดจากประเด็นที่ถกเถียงกันโดยประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาในระดับมาก ($\bar{X}= 4.44, S.D. = 0.71$) และ กำหนดจากประเด็นที่ถกเถียงกันโดยประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาใน ระดับมาก ($\bar{X}= 4.51, S.D. = 0.68$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าประเด็นที่ถกเถียงกันด้าน ความเป็นธรรมทางการศึกษาที่ควรถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายมากที่สุดคือประเด็นด้านความ เป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ ($\bar{X}= 4.48, S.D. = 0.66$) และประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็น ธรรมทางสังคมที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายมากที่สุดคือประเด็นด้านการปฏิบัติต่อบุคคลที่ เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X}= 4.55, S.D. = 0.64$)

ตารางที่ 4-7 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบาย สภาพแวดล้อมในการกำหนด นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทาง การศึกษาและสังคม – ความชอบธรรมทางกฎหมาย

บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
มาตรา 10 วรรคหนึ่ง	4.33	0.78	มาก	4.71	0.55	มากที่สุด
มาตรา 10 วรรคสอง และวรรคสาม	3.83	0.93	มาก	4.60	0.62	มากที่สุด
มาตรา 13 (2)	4.02	0.90	มาก	4.56	0.69	มากที่สุด
มาตรา 13 (3)	3.98	0.93	มาก	4.56	0.67	มากที่สุด
มาตรา 14 (2)	3.87	0.91	มาก	4.46	0.78	มากที่สุด
มาตรา 14 (3)	3.90	0.87	มาก	4.48	0.72	มาก
มาตรา 58 (1)	3.53	0.88	มาก	4.23	0.90	มาก
มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง	3.50	0.92	มาก	4.33	0.85	มาก
มาตรา 58 (2) วรรคสอง	3.65	0.83	มาก	4.45	0.72	มาก

บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
มาตรา 59 วรรคสี่	3.75	0.92	มาก	4.51	0.69	มากที่สุด
มาตรา 60 (1)	3.88	0.86	มาก	4.54	0.69	มากที่สุด
มาตรา 60 (2)	3.57	1.01	มาก	4.47	0.79	มาก
มาตรา 60 (3)	3.67	0.88	มาก	4.53	0.65	มากที่สุด
มาตรา 60 (4)	3.70	0.85	มาก	4.54	0.65	มากที่สุด
รวม	3.80	0.92	มาก	4.50	0.73	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-7 พบว่าสภาพปัจจุบันของความชอบธรรมทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.92$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรา พบว่ามาตราที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายมากที่สุดคือมาตรา 10 วรรคหนึ่ง ซึ่งระบุว่าจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบห้าปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 4.33$, $S.D. = 0.78$) รองลงมาคือมาตรา 13 (2) ซึ่งระบุว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ตามที่กฎหมายกำหนด ($\bar{X} = 4.02$, $S.D. = 0.90$) ส่วนมาตราที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายน้อยที่สุดคือมาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง ที่ระบุว่าให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ($\bar{X} = 3.50$, $S.D. = 0.92$)

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของความชอบธรรมทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, $S.D. = 0.73$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรา พบว่ามาตราที่ควรถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายมากที่สุดคือมาตรา 10 วรรคหนึ่ง ซึ่งระบุว่าจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบห้าปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 4.71$, $S.D. = 0.55$) รองลงมาคือมาตรา 10 วรรคสองและวรรคสาม ซึ่งการศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเอง

ได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (\bar{X} = 4.60, $S.D.$ = 0.62) ส่วนมาตราที่ควรถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายน้อยที่สุดคือมาตรา 58 (1) ที่ระบุว่า ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม (\bar{X} = 4.23, $S.D.$ = 0.90)

ตารางที่ 4-8 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม – ค่านิยมหลักของสังคม

ค่านิยมหลักของสังคม	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	$S.D.$	แปลความ	\bar{X}	$S.D.$	แปลความ
ความเท่าเทียม/ความเสมอภาค	4.02	0.85	มาก	4.62	0.62	มากที่สุด
ความเป็นธรรม	3.99	0.86	มาก	4.63	0.62	มากที่สุด
การยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล	3.84	0.88	มาก	4.58	0.64	มากที่สุด
การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	3.93	0.93	มาก	4.64	0.64	มากที่สุด
การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	3.97	0.89	มาก	4.65	0.62	มากที่สุด
สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง	3.91	0.90	มาก	4.60	0.65	มากที่สุด
รวม	3.94	0.89	มาก	4.62	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-8 พบว่าสภาพปัจจุบันของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครจากค่านิยมหลักของสังคมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.94, $S.D.$ = 0.89) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายค่านิยม พบว่าค่านิยมที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายมากที่สุดคือค่านิยมเรื่องความเท่าเทียม/ความเสมอภาค (\bar{X} = 4.02, $S.D.$ = 0.85) รองลงมาคือค่านิยมเรื่องความเป็นธรรม (\bar{X} = 3.99, $S.D.$ = 0.86) ส่วนค่านิยมที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายน้อยที่สุดคือค่านิยมเรื่องการยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล (\bar{X} = 3.84, $S.D.$ = 0.88)

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครจากค่านิยมหลักของสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.62, $S.D.$ = 0.63) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายค่านิยม พบว่าค่านิยมที่ควรถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายมากที่สุดคือค่านิยมเรื่องการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (\bar{X} = 4.65, $S.D.$ = 0.62) รองลงมาคือค่านิยมเรื่องการเห็น

แก่ประโยชน์ส่วนรวม (\bar{X} = 4.64, $S.D.$ = 0.64) ส่วนค่านิยมที่ควรถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบาย น้อยที่สุดคือค่านิยมเรื่องการยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล (\bar{X} = 4.58, $S.D.$ = 0.64)

ตารางที่ 4-9 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกระแสของนโยบายการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

กระแสของนโยบาย	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	$S.D.$	แปลความ	\bar{X}	$S.D.$	แปลความ
กระแสของนโยบายรายรับของโรงเรียน						
1. รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	3.89	0.83	มาก	4.51	0.72	มากที่สุด
2. กรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	3.95	0.81	มาก	4.44	0.77	มาก
3. ผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่บุตรหรือผู้อยู่ในความดูแลของตนได้ ตามความสามารถที่ตนมี	3.64	0.92	มาก	4.46	0.67	มาก
4. ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่รัฐ สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาได้ ตามความสามารถที่ตนมี	3.64	0.89	มาก	4.51	0.67	มากที่สุด
กระแสของนโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน						
1. การวางแผนรายจ่ายแบบระบุรายการ (Itemized)	3.87	0.76	มาก	4.38	0.71	มาก
2. การวางแผนรายจ่ายแบบไม่ระบุรายการ (Block Grant)	3.60	0.88	มาก	4.25	0.88	มาก

จากตารางที่ 4-9 พบว่านโยบายด้านรายรับของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบันมีกระแสไปในทางที่ให้กรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมดมากที่สุด (\bar{X} = 3.95, $S.D.$ = 0.81) รองลงมาคือให้รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด (\bar{X} = 3.89, $S.D.$ = 0.83) ส่วนนโยบายด้านรายจ่ายมีกระแสไปทางการวางแผนรายจ่ายแบบระบุรายการ (Itemized) มากกว่าการวางแผนรายจ่ายแบบไม่ระบุรายการ (Block Grant)

สำหรับกระแสของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่พึงประสงค์นั้น พบว่านโยบายด้านรายรับของโรงเรียนที่พึงประสงค์มีกระแสไปใน 2 ทิศทาง คือที่ให้รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด (\bar{X} = 4.51, $S.D.$ = 0.72) และให้ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่รัฐ สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาได้ ตามความสามารถที่ตนมี (\bar{X} =

4.51, S.D. = 0.67) ส่วนนโยบายด้านรายจ่ายของโรงเรียนที่พึงประสงค์มีกระแสไปทางการวางแผนรายจ่ายแบบระบุรายการ (Itemized) มากกว่าการวางแผนรายจ่ายแบบไม่ระบุรายการ (Block Grant)

ตารางที่ 4-10 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

กรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียน	3.56	1.00	มาก	4.36	0.85	มาก
1. ความแตกต่างด้านอาคารสถานที่	3.60	0.99	มาก	4.37	0.85	มาก
2. ความแตกต่างด้านทำเลที่ตั้ง	3.52	1.00	มาก	4.34	0.85	มาก
การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียน	3.35	1.00	ปานกลาง	4.28	0.90	มาก
1. ความแตกต่างด้านร่างกาย	3.42	0.98	ปานกลาง	4.27	0.88	มาก
2. ความแตกต่างด้านจิตใจ	3.34	0.99	ปานกลาง	4.18	0.94	มาก
3. ความแตกต่างด้านสติปัญญา	3.42	1.00	ปานกลาง	4.28	0.90	มาก
4. ความแตกต่างด้านอารมณ์	3.26	1.02	ปานกลาง	4.18	0.97	มาก
5. ความแตกต่างด้านสังคม	3.33	1.01	ปานกลาง	4.26	0.90	มาก
6. ความแตกต่างด้านความสามารถในการสื่อสาร	3.39	0.98	ปานกลาง	4.27	0.88	มาก
7. ความแตกต่างด้านความสามารถในการเรียนรู้	3.49	0.98	ปานกลาง	4.36	0.84	มาก
8. ความแตกต่างด้านการพึ่งพาตนเอง	3.34	0.98	ปานกลาง	4.33	0.89	มาก
9. ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ	3.29	1.01	ปานกลาง	4.30	0.90	มาก
10. ความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดู ของผู้ปกครอง	3.23	0.88	ปานกลาง	4.31	0.88	มาก
รวม	3.38	1.00	ปานกลาง	4.29	0.89	มาก

จากตารางที่ 4-10 พบว่ากรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ได้นำความแตกต่างกันของโรงเรียนและนักเรียนมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.38, S.D. = 1.00) ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกเป็นความต้องการของโรงเรียนและความต้องการของนักเรียน พบว่าความแตกต่างกันของโรงเรียนถูกนำมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับมาก (\bar{X} = 3.56, S.D. = 1.00) โดยความแตกต่างของโรงเรียนที่ถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนมากที่สุดคือความแตกต่างด้านอาคารสถานที่ (\bar{X} = 3.60, S.D. = 0.99) ในขณะที่ความแตกต่างกันของนักเรียนถูกนำมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.35, S.D. =

1.00) โดยความแตกต่างของนักเรียนที่ถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนมากที่สุดคือความแตกต่างด้านความสามารถในการเรียนรู้ (\bar{X} = 3.49, S.D. = 0.98) รองลงมาคือความแตกต่างด้านร่างกาย (\bar{X} = 3.42, S.D. = 0.98) และด้านสติปัญญา (\bar{X} = 3.42, S.D. = 1.00) ในขณะที่ความแตกต่างของนักเรียนที่ถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนน้อยที่สุดคือความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (\bar{X} = 3.23, S.D. = 0.88)

ส่วนกรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่พึงประสงค์นั้น ควรเป็นการจัดเงินไปยังโรงเรียนที่นำความแตกต่างกันของโรงเรียนและนักเรียนมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับมาก (\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.89) ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกเป็นความต้องการของโรงเรียนและความต้องการของนักเรียน พบว่าความแตกต่างกันของโรงเรียนควรถูกนำมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับมาก (\bar{X} = 4.36, S.D. = 0.85) โดยความแตกต่างที่ควรถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนมากที่สุดคือความแตกต่างด้านอาคารสถานที่ (\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.85) เช่นเดียวกับความแตกต่างกันของนักเรียนที่ควรถูกนำมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับมาก (\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.90) โดยความแตกต่างของนักเรียนที่ควรถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนมากที่สุดคือความแตกต่างด้านความสามารถในการเรียนรู้ (\bar{X} = 4.36, S.D. = 0.84) รองลงมาคือความแตกต่างด้านการพึ่งพาตนเอง (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.89) และด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (\bar{X} = 4.31, S.D. = 0.88) ในขณะที่ความแตกต่างของนักเรียนที่ควรถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนน้อยที่สุดคือความแตกต่างด้านจิตใจ (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.94) และด้านอารมณ์ (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.97)

ตารางที่ 4-11 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนในสังกัด

กรอบของนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนสังกัด	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
การจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียน	3.49	0.98	มาก	4.31	0.90	มาก
1. ความแตกต่างด้านอาคารสถานที่	3.59	0.95	มาก	4.36	0.86	มาก
2. ความแตกต่างด้านทำเลที่ตั้ง	3.39	1.00	มาก	4.26	0.94	มาก
การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียน	3.31	1.01	ปานกลาง	4.26	0.93	มาก
1. ความแตกต่างด้านร่างกาย	3.39	0.98	ปานกลาง	4.31	0.88	มาก
2. ความแตกต่างด้านจิตใจ	3.28	1.00	ปานกลาง	4.24	0.96	มาก
3. ความแตกต่างด้านสติปัญญา	3.35	0.99	ปานกลาง	4.28	0.90	มาก
4. ความแตกต่างด้านอารมณ์	3.26	1.01	ปานกลาง	4.20	0.96	มาก

กรอบของนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยัง โรงเรียนสังกัด	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
5. ความแตกต่างด้านสังคม	3.31	1.04	ปานกลาง	4.26	0.94	มาก
6. ความแตกต่างด้านความสามารถในการสื่อสาร	3.34	1.01	ปานกลาง	4.25	0.94	มาก
7. ความแตกต่างด้านความสามารถในการเรียนรู้	3.40	0.98	ปานกลาง	4.27	0.94	มาก
8. ความแตกต่างด้านการพึ่งพาตนเอง	3.31	1.00	ปานกลาง	4.26	0.94	มาก
9. ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ	3.24	1.02	ปานกลาง	4.26	0.93	มาก
10. ความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	3.22	1.04	ปานกลาง	4.26	0.92	มาก
รวม	3.34	1.01	ปานกลาง	4.27	0.93	มาก

จากตารางที่ 4-11 พบว่ากรอบของนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนในสังกัดในปัจจุบัน ได้นำความแตกต่างกันของโรงเรียนและนักเรียนมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.01) ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกเป็นความต้องการของโรงเรียนและความต้องการของนักเรียน พบว่าความแตกต่างกันของโรงเรียนถูกนำมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.98) โดยความแตกต่างของโรงเรียนที่ถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนมากที่สุดคือความแตกต่างด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.95) เช่นเดียวความแตกต่างกันของนักเรียนที่ถูกนำมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 1.01) โดยความแตกต่างของนักเรียนที่ถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนมากที่สุดคือความแตกต่างด้านความสามารถในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.98) รองลงมาคือความแตกต่างด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.98) ในขณะที่ความแตกต่างของนักเรียนที่ถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนน้อยที่สุดคือความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 1.04)

ส่วนกรอบของนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่พึงประสงค์นั้น ควรเป็นการจัดเงินไปยังโรงเรียนที่นำความแตกต่างกันของโรงเรียนและนักเรียนมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.93) ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกเป็นความต้องการของโรงเรียนและความต้องการของนักเรียน พบว่าความแตกต่างกันของโรงเรียนควรถูกนำมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.90) โดยความแตกต่างที่ควรถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนมากที่สุดคือความแตกต่างด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.86) เช่นเดียวกับความแตกต่างกันของนักเรียนที่ควรถูกนำมาประกอบการพิจารณาจัดเงินในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.93) โดยความแตกต่างของนักเรียนที่ควรถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียนมากที่สุดคือความแตกต่างด้านร่างกาย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.88) รองลงมาคือความแตกต่างด้านสติปัญญา

(\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.90) ส่วนความแตกต่างของนักเรียนที่ควรถูกนำมาพิจารณาในการจัดเงินไปยังโรงเรียน น้อยที่สุดคือความแตกต่างด้านด้านอารมณ์ (\bar{X} = 4.20, S.D. = 0.96)

ตารางที่ 4-12 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการให้ผู้ปกครองสนับสนุน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรอบของนโยบายการให้ผู้ปกครอง สนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ในจำนวนเงินที่ต่างกันไปตาม ความสามารถในการแบกรับภาระของ ผู้ปกครอง	3.26	1.10	ปานกลาง	4.17	0.94	มาก
2. ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ในจำนวนเงินที่เท่ากัน	3.16	1.10	ปานกลาง	4.06	1.00	มาก

จากตารางที่ 4-12 พบว่านโยบายการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายของ กรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ได้กำหนดให้ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในจำนวนเงินที่ต่างกัน ไปตามความสามารถในการแบกรับภาระของผู้ปกครองมากกว่าที่จะให้ผู้ปกครองทุกคนแบกรับภาระค่าใช้จ่ายใน จำนวนเงินที่เท่ากัน ซึ่งนโยบายการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายของกรุงเทพมหานครที่ พึงประสงค์นั้นก็คือการกำหนดให้ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในจำนวนเงินที่ต่างกันไปตาม ความสามารถในการแบกรับภาระของผู้ปกครองเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4-13 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการระดมทรัพยากรและ เงินบริจาคเพื่อการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรอบของนโยบายการระดมทรัพยากรและ เงินบริจาคเพื่อการศึกษา	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้ แตกต่างกัน ตามความสามารถในการจัดหา ของแต่ละโรงเรียน	3.70	0.91	มาก	4.26	0.88	มาก
2. โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้ เท่ากัน ตามที่ต้นสังกัดกำหนด	3.08	1.10	ปานกลาง	3.91	1.18	มาก

จากตารางที่ 4-13 พบว่านโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคเพื่อการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน ได้กำหนดให้โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้แตกต่างกัน ตามความสามารถในการจัดหาของแต่ละโรงเรียน มากกว่าที่จะให้โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้เท่ากัน ตามที่ต้นสังกัดกำหนด ซึ่งนโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคเพื่อการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่พึงประสงค์นั้นก็คือการกำหนดให้โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้แตกต่างกัน ตามความสามารถในการจัดหาของแต่ละโรงเรียนเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4-14 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกรอบของนโยบายการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร

กรอบของนโยบายการวางแผนรายจ่าย	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. สำนักงานประมาณแผ่นดินเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนโดยระบุเป็นรายการ	3.67	0.95	มาก	4.10	1.00	มาก
2. กรุงเทพมหานครเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนโดยระบุเป็นรายการ	3.96	0.83	มาก	4.24	0.91	มาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน จากเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ	3.77	0.98	มาก	4.29	0.87	มาก

จากตารางที่ 4-14 พบว่ากรอบของนโยบายวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ได้กำหนดว่าผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมากที่สุดคือกรุงเทพมหานคร โดยใช้อำนาจผ่านการระบุรายการค่าใช้จ่ายของงบประมาณที่จัดสรรไปให้โรงเรียน (\bar{X} = 3.96, S.D. = 0.83) ส่วนผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมากรองลงมาคือโรงเรียน ผ่านทางการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ไม่ระบุรายการที่ได้รับมา (\bar{X} = 3.77, S.D. = 0.98) และผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมากที่สุดคือสำนักงานประมาณกลาง โดยใช้อำนาจผ่านการระบุรายการค่าใช้จ่ายของงบประมาณที่จัดสรรไปให้โรงเรียน (\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.95)

ส่วนกรอบของนโยบายวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่พึงประสงค์นั้น ควรกำหนดว่าผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมากที่สุดคือโรงเรียน โดยการใช้เงินงบประมาณที่ไม่ระบุรายการที่ได้รับมา (\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.87) ส่วนผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมากรองลงมาคือกรุงเทพมหานคร ผ่านทางการระบุรายการค่าใช้จ่ายของงบประมาณที่จัดสรรไปให้โรงเรียน (\bar{X} = 4.24, S.D. = 0.91) และผู้มีอำนาจใน

การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมากที่สุดคือสำนักงบประมาณกลาง โดยใช้อำนาจ ผ่านทางการระบุงบรายการค่าใช้จ่ายของงบประมาณที่จัดสรรไปให้โรงเรียน (\bar{X} = 4.10, S.D. = 1.00)

ตารางที่ 4-15 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของประโยชน์ของนโยบายการจัดการการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ประโยชน์ของนโยบาย	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางการศึกษา	3.71	0.89	มาก	4.53	0.68	มากที่สุด
1. นักเรียนที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ	3.71	0.92	มาก	4.51	0.72	มากที่สุด
2. นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ	3.71	0.86	มาก	4.55	0.64	มากที่สุด
ประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางสังคม	3.87	0.85	มาก	4.59	0.60	มากที่สุด
1. นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างชีวิตที่อยู่ดีมีสุขได้ในอนาคต	3.93	0.79	มาก	4.63	0.57	มากที่สุด
2. นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ	3.80	0.90	มาก	4.56	0.62	มากที่สุด
รวม	3.79	0.87	มาก	4.56	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-15 พบว่า ในปัจจุบัน นโยบายการจัดการการเงินสำหรับโรงเรียนของ กรุงเทพมหานคร มีประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.79, S.D. = 0.87) โดยสำหรับประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางการศึกษานั้น อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.71, S.D. = 0.89) แบ่งเป็นประโยชน์ในการให้นักเรียนที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพในระดับมาก (\bar{X} = 3.71, S.D. = 0.92) และประโยชน์การให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพในระดับมาก (\bar{X} = 3.71, S.D. = 0.86) เช่นเดียวกับประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางสังคมที่อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.87, S.D. = 0.85) แบ่งเป็น ประโยชน์ในการให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่

เอื้ออำนวยต่อการสร้างชีวิตที่อยู่ดีมีสุขได้ในอนาคตในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.79) และ ประโยชน์ในการให้นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.90)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมของ นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครนั้น พบว่า นโยบายการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ควรมีประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.64) โดยควรมีประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางการศึกษาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.68) แบ่งเป็นประโยชน์ในการให้นักเรียนที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ได้รับการ สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.72) และประโยชน์การให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็ม ศักยภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.64) เช่นเดียวกับประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทาง สังคมที่ควรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.60) แบ่งเป็น ประโยชน์ในการให้นักเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างชีวิตที่อยู่ดีมีสุขได้ในอนาคตในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.57) และประโยชน์ในการให้นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความ ต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.62)

4.4 ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของ กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความต้องการจำเป็น สำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็น ธรรมทางการศึกษาและสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4-16 ความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	PNI _{Modified}	ระดับของความ ต้องการจำเป็น
1. ประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคมเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางการศึกษา	0.1684	
1.1 ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ	0.1480	ต่ำ
1.2 ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง	0.1889	สูง
2. ประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคมเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางการศึกษา	0.1347	
2.1 การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน	0.1166	ต่ำ
2.2 การใช้ข้อมูลที่ต้องการในการกำหนดนโยบาย	0.1531	สูง
2.3 การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ	0.1468	สูง
2.4 การปฏิบัติต่อบุคคลในสังคมที่ไม่เป็นการทำร้ายร่างกาย จิตใจ หรือทำให้บุคคลถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันควรปิดบัง	0.1222	ต่ำ
3. ความชอบธรรมทางกฎหมายของนโยบาย	0.1865	
3.1 มาตรา 10 วรรคหนึ่ง	0.0896	ต่ำ
3.2 มาตรา 10 วรรคสอง และวรรคสาม	0.1994	สูง
3.3 มาตรา 13 (2)	0.1362	ต่ำ
3.4 มาตรา 13 (3)	0.1468	ต่ำ
3.5 มาตรา 14 (2)	0.1528	ต่ำ
3.6 มาตรา 14 (3)	0.1471	ต่ำ
3.7 มาตรา 58 (1)	0.1964	สูง
3.8 มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง	0.2381	สูง
3.9 มาตรา 58 (2) วรรคสอง	0.2179	สูง
3.10 มาตรา 59 วรรคสี่	0.2036	สูง
3.11 มาตรา 60 (1)	0.1703	ต่ำ
3.12 มาตรา 60 (2)	0.2511	สูง
3.13 มาตรา 60 (3)	0.2354	สูง
3.14 มาตรา 60 (4)	0.2267	สูง
4. ค่านิยมหลักของสังคม	0.1718	
4.1 ความเท่าเทียม/ความเสมอภาค	0.1485	ต่ำ
4.2 ความเป็นธรรม	0.1600	ต่ำ
4.3 การยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล	0.1936	สูง
4.4 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	0.1827	สูง
4.5 การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	0.1694	ต่ำ
4.6 สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง	0.1763	สูง

จากตารางที่ 4-16 พบว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่มีความต้องการจำเป็นสูง ต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็น ธรรมทางการศึกษา มีทั้งสิ้น 14 ประการ โดยสภาพแวดล้อมด้านประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคม เกี่ยวกับความเป็นธรรมทางที่มีความต้องการจำเป็นสูงมี 1 ประการ คือ ประเด็นที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับ ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง ($PNI_{\text{modified}} = 0.1889$) ส่วนสภาพแวดล้อมด้านประเด็นที่ ถกเถียงกันในสังคมเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคมที่มีความต้องการจำเป็นสูงมี 2 ประการ ได้แก่ ประเด็นที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับประเด็นที่ถกเถียงเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลที่ต้องใช้ในการกำหนดนโยบาย ($PNI_{\text{modified}} = 0.1531$) และ การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ ($PNI_{\text{modified}} = 0.1468$)

สำหรับสภาพแวดล้อมด้านความชอบธรรมทางกฎหมายของนโยบายที่มีความต้องการ จำเป็นสูง คือบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำนวน 8 ข้อ ได้แก่

- 1.) มาตรา 10 วรรคสอง และวรรคสาม ที่มีเนื้อหาโดยรวมโดยสรุปคือ การศึกษาสำหรับผู้มี ความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้ บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ($PNI_{\text{modified}} = 0.1994$)
- 2.) มาตรา 58 (1) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดย อาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย กำหนด ($PNI_{\text{modified}} = 0.1964$)
- 3.) มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.2381$)
- 4.) มาตรา 58 (2) วรรคสอง ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจ ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการ ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายกำหนด ($PNI_{\text{modified}} = 0.2179$)
- 5.) มาตรา 59 วรรคสี่ บรรดารายได้ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้ง ผลประโยชน์ที่เกิดจากราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ย

ปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ
ไม่เป็นรายได้ที่ต้องส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่า
ด้วยวิธีงบประมาณ ($PNI_{\text{modified}} = 0.2036$)

- 6.) มาตรา 60 (2) ให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจาก
ครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.2511$)
- 7.) มาตรา 60 (3) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้
เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความ
ต้องการเป็นพิเศษในแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและ
ความเป็นธรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.2354$)
- 8.) มาตรา 60 (4) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้
สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของ
สถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้
ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.2267$)

สำหรับสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองด้านสุดท้ายคือด้านค่านิยมหลักของสังคมนั้น
มีค่านิยมหลักของสังคม 3 ประการ ที่มีความต้องการจำเป็นสูง ได้แก่ การยอมรับในความแตกต่างกัน
ของบุคคล ($PNI_{\text{modified}} = 0.1936$) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ($PNI_{\text{modified}} = 0.1827$) และสิทธิใน
การกำหนดชีวิตของตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.1763$)

ตารางที่ 4-17 ความต้องการจำเป็นของกระแสของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของ
กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

กระแสของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของ กรุงเทพมหานคร	PNI_{Modified}	ระดับของความ ต้องการจำเป็น
กระแสของนโยบายรายรับของโรงเรียน	0.1868	
1. รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	0.1576	ต่ำ
2. กรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	0.1239	ต่ำ
3. ผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่บุตรหรือผู้อยู่ใน ความดูแลของตนได้ ตามความสามารถที่ตนมี	0.2269	สูง
4. ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่รัฐ สามารถมีส่วนร่วมในการ สนับสนุนการศึกษาได้ ตามความสามารถที่ตนมี	0.2388	สูง
กระแสของนโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน	0.1558	
1. การวางแผนรายจ่ายแบบระบุรายการ (Itemized)	0.1313	ต่ำ
2. การวางแผนรายจ่ายแบบไม่ระบุรายการ (Block Grant)	0.1802	สูง

จากตารางที่ 4-17 พบว่ากระแสของนโยบายรายรับของโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นสูงมีอยู่ 2 กระแส คือ กระแสการให้ ผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่บุตรหรือผู้อยู่ในความดูแลของตนได้ ตามความสามารถที่ตนมี ($PNI_{\text{modified}} = 0.2269$) และกระแสการให้ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่รัฐ สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาได้ ตามความสามารถที่ตนมี ($PNI_{\text{modified}} = 0.2388$) ส่วนกระแสของนโยบายการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นสูงคือกระแสการวางแผนรายจ่ายแบบไม่ระบุรายการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.1802$)

ตารางที่ 4-18 ความต้องการจำเป็นของกรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนของ กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

กรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนของ กรุงเทพมหานคร	PNI_{Modified}	ระดับของความ ต้องการจำเป็น
การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียน	0.2242	
1. ความแตกต่างด้านอาคารสถานที่	0.2146	ต่ำ
2. ความแตกต่างด้านทำเลที่ตั้ง	0.2338	สูง
การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียน	0.2768	
1. ความแตกต่างด้านร่างกาย	0.2486	ต่ำ
2. ความแตกต่างด้านจิตใจ	0.2538	ต่ำ
3. ความแตกต่างด้านสติปัญญา	0.2515	ต่ำ
4. ความแตกต่างด้านอารมณ์	0.2846	สูง
5. ความแตกต่างด้านสังคม	0.2811	สูง
6. ความแตกต่างด้านความสามารถในการสื่อสาร	0.2600	ต่ำ
7. ความแตกต่างด้านความสามารถในการเรียนรู้	0.2498	ต่ำ
8. ความแตกต่างด้านการพึ่งพาตนเอง	0.2947	สูง
9. ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ	0.3083	สูง
10. ความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	0.3352	สูง

จากตารางที่ 4-18 พบว่าความแตกต่างของโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงและควรถูก นำไปใช้เป็นกรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิด ความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม คือ ความแตกต่างด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.2338$) ส่วนความแตกต่างของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงและควรถูกนำไปใช้ เป็นกรอบของ

นโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม มีทั้งสิ้น 5 ด้าน คือ ความแตกต่างด้านอารมณ์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.2846$) ความแตกต่างด้านสังคม ($PNI_{\text{modified}} = 0.2811$) ความแตกต่างด้านพึ่งพาตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.2947$) ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.3083$) และความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.3352$)

ตารางที่ 4-19 ความต้องการจำเป็นของกรอบของนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนในสังกัด ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

กรอบของนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียน	PNI_{Modified}	ระดับของความ ต้องการจำเป็น
การจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียน	0.2352	
1. ความแตกต่างด้านอาคารสถานที่	0.2142	ต่ำ
2. ความแตกต่างด้านทำเลที่ตั้ง	0.2563	สูง
การจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียน	0.2868	
1. ความแตกต่างด้านร่างกาย	0.2723	ต่ำ
2. ความแตกต่างด้านจิตใจ	0.2899	สูง
3. ความแตกต่างด้านสติปัญญา	0.2769	ต่ำ
4. ความแตกต่างด้านอารมณ์	0.2872	สูง
5. ความแตกต่างด้านสังคม	0.2866	ต่ำ
6. ความแตกต่างด้านความสามารถในการสื่อสาร	0.2725	ต่ำ
7. ความแตกต่างด้านความสามารถในการเรียนรู้	0.2556	ต่ำ
8. ความแตกต่างด้านการพึ่งพาตนเอง	0.2870	สูง
9. ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ	0.3169	สูง
10. ความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	0.3231	สูง

จากตารางที่ 4-19 พบว่าความแตกต่างของโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงและควรถูกนำไปใช้เป็นกรอบของนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนในสังกัดตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม คือ ความแตกต่างด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.2563$) ส่วนความแตกต่างของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงและควรถูกนำไปใช้เป็นกรอบของนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนในสังกัดตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม มีทั้งสิ้น 5 ด้าน คือ ความแตกต่างด้านจิตใจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.2899$) ความแตกต่างด้านอารมณ์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.2872$) ความแตกต่างด้านพึ่งพาตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.2870$)

ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.3169$) และความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.3231$)

ตารางที่ 4-20 ความต้องการจำเป็นของนโยบายการวางแผนรายจ่ายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

นโยบายการวางแผนรายจ่ายทางการศึกษา	PNI_{Modified}	ระดับของความ ต้องการจำเป็น
การกำหนดอำนาจการตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา	0.1090	
1. สำนักงานงบประมาณแผ่นดินเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนโดยระบุเป็นรายการ	0.1181	สูง
2. กรุงเทพมหานครเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนโดยระบุเป็นรายการ	0.0713	ต่ำ
3. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน จากเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ	0.1376	สูง

จากตารางที่ 4-20 พบว่ากรอบของนโยบายการวางแผนรายจ่ายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดที่สุดคือ คือ การให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน จากเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.1376$) รองลงมาคือ การให้สำนักงานงบประมาณแผ่นดินเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนโดยระบุเป็นรายการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.1181$) และนโยบายการวางแผนรายจ่ายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือกรุงเทพมหานครเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนโดยระบุเป็นรายการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.0713$)

ตารางที่ 4-21 ความต้องการจำเป็นของประโยชน์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ประโยชน์ของนโยบาย	PNI_{Modified}	ระดับของความ ต้องการจำเป็น
ประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางการศึกษา	0.2219	
1. นักเรียนที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ	0.2178	ต่ำ
2. นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ	0.2259	สูง

ประโยชน์ของนโยบาย	PNI _{Modified}	ระดับของความ ต้องการจำเป็น
ประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางสังคม	0.1865	
1. นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างชีวิตที่อยู่ดีมีสุข ได้ในอนาคต	0.1723	ต่ำ
2. นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของ ตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ	0.1997	สูง

จากตารางที่ 4-21 พบว่าประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางการศึกษาของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่มีความต้องการจำเป็นสูง คือ การทำให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ($PNI_{\text{modified}} = 0.2259$) ส่วนประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางสังคมของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่มีความต้องการจำเป็นสูง คือ การทำให้นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ ($PNI_{\text{modified}} = 0.1997$)

4.5 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

4.5.1 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1

4.5.1.1 ความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1

จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ทำให้พบความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 4-22 ความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
1. ประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทางการศึกษา		
ความเป็นธรรมในแนวตั้ง : การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่ไม่เท่ากันสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะหรือความต้องการที่แตกต่างกัน	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง ให้มากขึ้น
2. ประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทางสังคม		
1.) การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักการที่ใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการที่ใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ ให้มากขึ้น
2.) การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ ให้มากขึ้น
3. บทบัญญัติตามกฎหมาย ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542		
1.) มาตรา 10 วรรคสอง การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>2.) มาตรา 10 วรรคสาม การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>
<p>3.) มาตรา 58 (1) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>
<p>4.) มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>5.) มาตรา 58 (2) วรรคสอง ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุนการอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>
<p>6.) มาตรา 59 วรรคสี่ บรรดารายได้ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้งบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีงบประมาณ</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 59 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 59 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>
<p>7.) มาตรา 60 (2) ให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 60 (2) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (2) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
8.) มาตรา 60 (3) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษในแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 60 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
9.) มาตรา 60 (4) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามความในมาตรา 60 (4) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (4) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
4. ค่านิยมหลักของสังคม		
1.) การยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มากขึ้น
2.) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้มากขึ้น
3.) สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง (Self-determination)	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง ให้มากขึ้น

4.5.1.2 ความต้องการจำเป็นด้านทิศทางเชิงกลยุทธ์นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1

จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และจัดลำดับสภาพที่พึงประสงค์ของทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ทำให้พบความต้องการจำเป็นด้านทิศทางเชิงกลยุทธ์และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 4-23 ความต้องการจำเป็นด้านทิศทางกลยุทธ์ของนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
1. กระแสของนโยบาย		
1.) นโยบายรายรับของโรงเรียน	การให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง	ควรมีนโยบายที่ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ร่วมมือบทบาทในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้มากขึ้น
2.) นโยบายรายจ่ายของโรงเรียนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	การกระจายอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง	ควรมีนโยบายในการกระจายอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาสู่โรงเรียนให้มากขึ้น

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
2. กรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียน		
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียนและนักเรียน	การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียน ตามความแตกต่างของโรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และความแตกต่างของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีความต้องการจำเป็นสูง	<p>1.) ให้รัฐบาล โดยให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปให้แก่โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ด้วยจำนวนเงินรายหัวและหลักเกณฑ์เดียวกับที่จัดสรรให้แก่โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ต้องระบุวัตถุประสงค์ของเงินอุดหนุนที่ให้นั้นว่าให้ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด แต่ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา เป็นผู้พิจารณาว่าจะนำเงินที่ได้รับจากรัฐบาลนั้นไปใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด</p> <p>2.) ให้กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีหน้าที่หลักในการจัดหาทรัพยากรทางการเงินทางการศึกษา โดยให้สำนักงานการศึกษา ประเมินความต้องการใช้เงินที่แท้จริง และจัดสรรเงินอุดหนุนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอตามความต้องการใช้เงินจริงของแต่ละโรงเรียน</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตาม ความต้องการที่ต่างกันของ โรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)	การจัดเงินของรัฐบาลไป ยังโรงเรียน ตามความ แตกต่างของโรงเรียนด้าน ทำเลที่ตั้ง และความ แตกต่างของนักเรียน ทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการ พึ่งพาตนเอง ฐานะ ทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการเลี้ยง ดูของผู้ปกครอง มีความ ต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)	<p>3.) ในการประเมินความต้องการใช้เงินจริงนี้ ให้สำนักการศึกษาพิจารณาถึงความต้องการ พิเศษที่เกิดจากความแตกต่างกันของนักเรียนและ โรงเรียนให้ครบถ้วน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความต้องการที่ต่างกันของนักเรียน อันเกิดจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการ สื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถ ในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง - ความต้องการที่ต่างกันของนักเรียน อันเกิดจากการมีความสามารถในการเรียนรู้ที่สูง กว่าระดับปกติ - ความต้องการที่ต่างกันของโรงเรียน อันเกิดจากทำเลที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพ ของอาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้น <p>4.) ในระยะเร่งด่วน ให้มีการประเมินความ ต้องการพิเศษของนักเรียน อันเกิดจากความ บกพร่องของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะ ทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการเลี้ยงดูของ ผู้ปกครอง และความต้องการพิเศษอันเกิดจาก ความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ รวมถึงความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิด จากลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ เพื่อ นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปกำหนดเงิน อุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับความต้องการพิเศษใน 7 ด้านนี้โดยเร็วที่สุด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตาม ความต้องการที่ต่างกันของ โรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)	การจัดเงินของรัฐบาลไป ยังโรงเรียน ตามความ แตกต่างของโรงเรียนด้าน ทำเลที่ตั้ง และความ แตกต่างของนักเรียน ทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการ พึ่งพาตนเอง ฐานะ ทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการเลี้ยง ดูของผู้ปกครอง มีความ ต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)	5.) ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แห่งชาติ ร่วมกันประเมินความเพียงพอของ จำนวนเงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจากสำนัก งบประมาณ ว่าเพียงพอต่อความต้องการใช้จริง หรือไม่ โดยอ้างอิงกับความต้องการใช้เงินจริงที่ สำรวจได้จากโครงการบัญชีรายจ่ายทาง การศึกษาของชาติ และนำผลการประเมินที่ได้ไป ใช้กำหนดเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปที่ กรุงเทพมหานครจะจัดสรรให้โรงเรียนเพิ่มเติม จากที่ได้รับจากสำนักงบประมาณ เพื่อให้โรงเรียน ได้รับเงินอุดหนุนรายหัวที่เพียงพอและเหมาะสม กับความต้องการใช้เงินที่แท้จริง
		6.) ให้โรงเรียน เป็นผู้ประเมินจำนวน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในความดูแลของ ตน และระบุว่าความต้องการพิเศษนั้นเป็นความ ต้องการพิเศษในด้านใดบ้าง ซึ่งนักเรียนคนหนึ่ง อาจมีความต้องการพิเศษมากกว่า 1 ด้านก็ได้ และให้โรงเรียนแจ้งผลการประเมินนี้ไปยังสำนัก การศึกษาเพื่อขอรับเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น ทั้งนี้การประเมินจะต้องเป็นไปโดยมีหลักฐานที่ ยืนยันได้ชัดเจนว่านักเรียนมีความต้องการพิเศษ จริง แต่จะไม่มีการเปิดเผยความต้องการพิเศษ ของนักเรียนให้แก่ผู้อื่นทราบหากไม่จำเป็นโดย เด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจาก นักเรียนและผู้ปกครองแล้วเท่านั้น

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตาม ความต้องการที่ต่างกันของ โรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)	การจัดเงินของรัฐบาลไป ยังโรงเรียน ตามความ แตกต่างของโรงเรียนด้าน ทำเลที่ตั้ง และความ แตกต่างของนักเรียน ทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะ ทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการเลี้ยง ดูของผู้ปกครอง มีความ ต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)	7.) ให้สำนักการศึกษาเป็นผู้ประเมินความ ต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะ ทางกายภาพของโรงเรียนในสังกัด เช่น มีอาคาร เรียนเก่าหรือชำรุดทรุดโทรม และนำผลการ ประเมินที่ได้ไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณ อุดหนุนเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนที่มีความต้องการ พิเศษเหล่านั้น
3. กรอบของนโยบายการ ให้ผู้ปกครองสนับสนุน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา		
ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย ทางการศึกษาในจำนวนเงินที่ แตกต่างกันไปตามความสามารถ ในการแบกรับภาระของ ผู้ปกครอง	การให้ผู้ปกครองสนับสนุน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาใน จำนวนเงินที่ต่างกัน ไปตามความสามารถใน การแบกรับภาระของ ผู้ปกครอง มีความต้องการ จำเป็นสูง	ให้ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายได้ โดยอาจ เจาะจงวัตถุประสงค์ของเงินสนับสนุนนั้นว่าให้ใช้ไป ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานของตนเป็นการ เฉพาะหรือไม่ก็ได้ ตามความสมัครใจและ ความสามารถทางการเงินของผู้ปกครองแต่ละคน แต่ห้ามมิให้โรงเรียนเรียกเก็บเงินเพื่อใช้ในการจัด การศึกษาของโรงเรียนจากผู้ปกครองโดยเด็ดขาด
4. กรอบของนโยบายการ ระดมทรัพยากรและเงิน บริจาค		
1.) โรงเรียนระดม ทรัพยากรและเงินบริจาคได้ แตกต่างกัน ตาม ความสามารถในการจัดหา ของแต่ละโรงเรียน	การให้โรงเรียนระดม ทรัพยากรและเงินบริจาค ได้แตกต่างกัน ตาม ความสามารถในการจัดหา ของแต่ละโรงเรียน มี ความต้องการจำเป็นสูง	ให้แต่ละโรงเรียนมีอิสระในการระดมทรัพยากรและ เงินบริจาคด้วยตนเอง และให้มีสิทธิที่จะใช้ ทรัพยากรหรือเงินบริจาค่นี้เพื่อกิจการใดๆ อัน เกี่ยวข้องกับการจัดเรียนการสอนทั้งทางตรงและ ทางอ้อมได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของกฎหมาย

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>2.) บรรดารายได้ของโรงเรียน รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ถือเป็นรายได้ของโรงเรียน และไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามความในมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542</p>	<p>การให้โรงเรียนสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเองได้ มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนให้โรงเรียนสร้างรายได้ด้วยตนเองได้ เพื่อให้โรงเรียนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น</p>
<p>3.) กรุงเทพมหานครสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ตามความในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542</p>	<p>การให้กรุงเทพมหานครระดมทรัพยากรทางการศึกษาโดยการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>ให้กรุงเทพมหานครมีสิทธิในการเรียกเก็บภาษีท้องถิ่นเพื่อการศึกษาได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>
<p>4.) กรุงเทพมหานครส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542</p>	<p>การให้กรุงเทพมหานครส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>ให้กรุงเทพมหานครสามารถให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้บริจาคเงินเพื่อการศึกษาให้แก่กรุงเทพมหานครเพิ่มเติมจากที่กระทรวงการคลังให้ไว้ โดยอาจกำหนดเป็นเงินลดหย่อนหรือเครดิตภาษีสำหรับภาษีที่นำเข้าเป็นรายได้ของกรุงเทพมหานครโดยตรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
5. กรอบของนโยบาย วางแผนรายจ่ายของ โรงเรียน		
การกำหนดอำนาจในการ วางแผนรายจ่ายและตัดสินใจใช้ จ่ายเงิน	การให้โรงเรียนมีอำนาจใน การตัดสินใจในการใช้ จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มี ความต้องการจำเป็นสูง	<p>1.) ให้โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมากที่สุด และมีอำนาจในการบริหารงบประมาณของตนเองได้อย่างอิสระ เพื่อให้การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจถึงความต้องการใช้เงินได้ดีที่สุด</p> <p>2.) สำนักงบประมาณ ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่มีหน้าที่เพียงแค่จัดสรรเงินอุดหนุนให้ในนามของรัฐบาลที่มีฐานะเป็นผู้ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดศึกษาของกรุงเทพมหานครเท่านั้น</p> <p>3.) สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับมาจากสำนักงบประมาณนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมถึงไม่มีอำนาจในการอนุมัติสั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่จะต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบบุหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การกำหนดอำนาจในการ วางแผนรายจ่ายและตัดสินใจใช้ จ่ายเงิน (ต่อ)	การให้โรงเรียนมีอำนาจใน การตัดสินใจในการใช้ จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มี ความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)	<p>4.) สำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำงบประมาณของโรงเรียน หรือให้การช่วยเหลือทางการบริหารเงินอื่นใดเฉพาะเท่าที่โรงเรียนร้องขอ แต่ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p> <p>5.) สำหรับเงินโครงการพิเศษ เช่น งบลงทุนที่โรงเรียนร้องขอไปยังสำนักงบประมาณผ่านทางสำนักการศึกษาเมื่อครั้งจัดทำงบประมาณประจำปีนั้น ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณที่ได้รับอนุมัติแล้วไปยังโรงเรียนโดยผ่านสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้สำนักการศึกษา และสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ไม่มีอำนาจในการระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินที่ได้รับอนุมัติแล้วส่วนนี้ของโรงเรียนใดๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบประมาณนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การกำหนดอำนาจในการวางแผนรายจ่ายและตัดสินใจใช้ จ่ายเงิน (ต่อ)	การให้โรงเรียนมีอำนาจใน การตัดสินใจในการใช้ จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มี ความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)	6.) ในระยะเร่งด่วน ให้กรุงเทพมหานคร โดย สำนักการศึกษา เตรียมความพร้อมในการ บริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหาร โรงเรียน โดยการจัดอบรม การประชุมเชิง ปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใดตามที่สำนัก การศึกษาเห็นสมควร เพื่อให้โรงเรียนพร้อมรับ การกระจายอำนาจการตัดสินใจในการใช้ จ่ายเงิน และมีความสามารถที่จะบริหาร งบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การใช้จ่ายเงิน เพื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของ นักเรียนแต่ละคน
6. ประโยชน์ของนโยบาย ต่อความเป็นธรรมทาง การศึกษา		
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการสนับสนุนทรัพยากร ทางการศึกษาที่เหมาะสมกับ ความสามารถพิเศษของตน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่าง เต็มศักยภาพ	การให้นักเรียนที่มี ความสามารถพิเศษได้รับ การสนับสนุนทรัพยากร ทางการศึกษาที่เหมาะสม กับความสามารถพิเศษที่ ตนเองมี มีความต้องการ จำเป็นสูง	การจัดสรรเงินอุดหนุนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ ไม่ควรคำนึงถึงเพียงแต่ความ ต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีความบกพร่องเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มี ความสามารถพิเศษด้วย
7. ประโยชน์ของนโยบาย ต่อความเป็นธรรมทาง สังคม		
นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการ เลือกที่จะเรียนตามความ ต้องการของตน และสามารถ เรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้ อย่างเต็มศักยภาพ	การให้นักเรียนได้รับการ จัดสรรทรัพยากรที่ สอดคล้องกับความ ต้องการเรียนรู้ของ นักเรียน และทำให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ อย่างเต็มศักยภาพ มีความ ต้องการจำเป็นสูง	ให้มีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาและ งบประมาณที่เอื้ออำนวยให้โรงเรียนสามารถจัดการ สอนในวิชาเลือกเสรีที่นักเรียนต้องการจะเรียนได้ อย่างอิสระมากขึ้น

4.5.1.3 ร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิด
ความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1

จากข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดนโยบายและข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการ
จัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม
ฉบับที่ 1 ที่ได้ข้างต้น ทำให้ได้มาซึ่งร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร
ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1 ดังนี้

นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

1. สภาพปัญหาของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

การศึกษา เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้ไปสู่อนาคตที่ก้าวหน้าและรุ่งเรือง เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรหลักที่จะทำให้ประเทศมีความวัฒนาถาวรไปได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ยังคงมีปัญหาอยู่มากมายหลายประการที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข หนึ่งในปัญหานั้นคือปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลคะแนนการทดสอบความรู้ระดับชาติขั้นพื้นฐานที่มีผลคะแนนกระจายตัวในช่วงกว้างมาก อันแสดงให้เห็นว่า นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันในประเทศไทย ยังคงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอยู่มาก ซึ่งหากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไข ก็ย่อมนำไปสู่ความสามารถที่แตกต่างกันของประชาชนในวัยทำงานที่จะเป็นกำลังหลักของประเทศชาติในวันข้างหน้า ซึ่งจะกลายเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมที่จะคงอยู่ต่อไปในอนาคต

กรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นผู้จัดการศึกษาที่มีนักเรียนในสังกัดกว่าสามแสนคน จึงเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกันสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะพื้นฐานหรือความสามารถที่แตกต่างกัน ดังที่ Horace Mann ผู้วางรากฐานการศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ว่า หากการศึกษาคือการเอื้ออำนวยให้บุคคลสามารถก้าวพ้นจากความยากจนและด้อยโอกาสเข้าสู่การเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมและเศรษฐกิจได้ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา ทักษะการสอนของครู และหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนกันทั้งหมดสำหรับนักเรียนทุกคนย่อมไม่ใช่ทางออก ทรัพยากรเพิ่มเติมต่างๆ ควรมีไว้ให้แก่ผู้ที่ด้อยโอกาสหรือมีข้อจำกัดด้านการเรียนรู้ หากแต่เราอาจไม่สามารถระบุได้ว่าจะต้องใช้ทรัพยากรเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด

แนวคิดที่คำนึงถึงความสามารถแตกต่างกันของนักเรียนนี้ เรียกว่า “แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา” ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ นอกจากนักเรียนที่มีลักษณะและความสามารถอย่างเดียวกันจะได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่เท่ากันแล้ว นักเรียนที่มีลักษณะหรือความสามารถที่แตกต่างกันก็ควรได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่แตกต่างกันด้วย กรุงเทพมหานคร จึงเห็นถึงความจำเป็นในการนำแนวคิดนี้มาใช้ในการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสามารถ

จัดหาทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับตนเอง

การที่ผู้จัดการศึกษามุ่งหวังให้เกิดความเป็นธรรมทางการศึกษานั้น ก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางสังคม ซึ่งหมายถึงสังคมที่สมาชิกทุกคนมีอิสระในการเลือกชีวิตที่ดีในรูปแบบที่ตนเองต้องการ และมีความสามารถเพียงพอที่จะมีชีวิตเช่นนั้นได้นั่นเอง อย่างไรก็ตาม ความเป็นธรรมทางสังคมไม่อาจสร้างขึ้นได้ด้วยความเป็นธรรมทางการศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยหลักการปฏิบัติต่างๆ ที่ตั้งอยู่บนหลักของความเป็นธรรมทางสังคมทั้งสิ้นประการ อันได้แก่ การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน การใช้ข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรงประกอบการพิจารณาตัดสินใจ การกำหนดกฎเกณฑ์ของสังคมที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ และการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสมาชิกทุกคนในสังคม ดังนั้น การจัดการเงินโรงเรียนจึงควรสอดคล้องทั้งกับแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อเป็นการสร้างผลลัพธ์ที่เป็นธรรมจากกระบวนการที่เป็นธรรม ทั้งในแง่ของความเป็นธรรมทางการศึกษา และความเป็นธรรมทางสังคม

แต่จากการวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร พบว่านโยบายการจัดการเงินโรงเรียนในปัจจุบันยังปัญหาตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมอยู่หลายประการ โดยปัญหาที่มีความต้องการจำเป็นสูง มีดังนี้

1.1 ปัญหาของการกำหนดนโยบาย

แบ่งได้เป็น 4 ประเด็นปัญหา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา
พบว่าปัญหาคือการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิด ซึ่งหมายถึงการจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่ไม่เท่ากัน มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร

1.1.2 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม พบว่าปัญหาคือมีหลักความเป็นธรรมทางสังคม 2 ประการ ที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- 1.) หลักการใช้ข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ หมายถึง การใช้ข้อมูลจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้กำหนดนโยบายมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ
- 2.) หลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ หมายถึง การระบุถึงเกณฑ์ต่างๆที่ใช้ในการตัดสินใจอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงเกณฑ์นั้นได้โดยไม่สามารถตีความเป็นอื่น และยอมรับเกณฑ์ที่ใช้กันได้โดยไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองถูกกดขี่และไม่เต็มใจ

1.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความชอบธรรมทางกฎหมายของนโยบาย พบว่าปัญหาคือมีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำนวน 9 ข้อ ที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1.) มาตรา 10 วรรคสอง การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

2.) มาตรา 10 วรรคสาม การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

3.) มาตรา 58 (1) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

4.) มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

5.) มาตรา 58 (2) วรรคสอง ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

6.) มาตรา 59 วรรคสี่ บรรดารายได้ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีงบประมาณ

7.) มาตรา 60 (2) ให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น

8.) มาตรา 60 (3) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความ

ต้องการเป็นพิเศษในแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม

9.) มาตรา 60 (4) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบประมาณลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษาโดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

1.1.4 ปัญหาเรื่องค่านิยมหลักในการกำหนดนโยบายสาธารณะ พบว่าปัญหาคือ มีค่านิยมหลัก 3 ประการ ที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1.) ค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล หมายถึง การยอมรับและเชื่อว่าบุคคลใดๆ ย่อมมีความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมถึงความเชื่อที่แตกต่างกันได้ บุคคลจึงควรได้รับการปฏิบัติจากรัฐหรือสังคมที่แตกต่างกันไปตามความแตกต่างเหล่านั้น

2.) ค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การที่สมาชิกในสังคมยินดีที่จะเสียสละประโยชน์ที่ตนเองมีสิทธิ์ที่จะได้บางส่วน เพื่อให้กลุ่มสมาชิกในสังคมผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่ที่สมาชิกเหล่านั้นมีสิทธิ์ที่จะได้รับด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การเสียสละนั้นจะต้องมิทำให้บุคคลที่เสียสละได้รับความยากลำบากหรือไม่มีชีวิตที่อยู่ดีมีความสุข

3.) ค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง หมายถึง การที่สมาชิกแต่ละคนในสังคมควรมีอิสระในการเลือกชีวิตที่ดีใบบนแบบที่ตนเองต้องการ หรือไม่ถูกบังคับว่าจะต้องมีชีวิตที่ดีในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้นโดยปราศจากความยินยอม

1.2 ปัญหาในการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

แบ่งได้เป็น 2 ประเด็นปัญหา ดังนี้

1.2.1 ปัญหาเรื่องรายรับของโรงเรียน พบว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรายรับของโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงมี 4 ประการ ได้แก่

1.) การให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

2.) การจัดเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความแตกต่างของโรงเรียนทางด้านทำเลที่ตั้ง

3.) การให้ผู้ปกครองร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความสามารถในการแบกรับค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และเป็นไปตามความสมัครใจของผู้ปกครอง

4.) การให้โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้อย่างเต็มที่ตามความสามารถในการจัดหาของโรงเรียน

1.2.2 ปัญหาในการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน พบว่าปัญหาคือการกระจายอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นสูง

1.2.3 ปัญหาด้านประโยชน์ของนโยบาย พบว่ามีประโยชน์ของนโยบาย 2 ประการที่มีความต้องการจำเป็นสูง ได้แก่

1.) นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ควรได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.) นักเรียนทุกคนต้องมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. หลักการของนโยบาย

นโยบายฉบับนี้ ได้นำแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมมาใช้เป็นหลักในการแก้ปัญหาการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา

แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาเป็นแนวคิดในการจัดสรรงบประมาณให้แก่นักเรียนหรือโรงเรียนตามความต้องการ ซึ่งประกอบด้วย

- 1.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ หมายถึงการจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่เท่ากัน สำหรับนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแบบเดียวกัน
- 2.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง หมายถึงการจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่ไม่เท่ากัน สำหรับนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแตกต่างกัน

ทั้งนี้ ความเป็นธรรมทางการศึกษาที่แท้จริงนั้นจะต้องทั้งมีทั้งความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบและแนวตั้งประกอบเข้าด้วยกัน กล่าวคือ นักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแบบเดียวกันก็ควรได้รับงบประมาณในจำนวนเงินที่เท่ากัน ส่วนนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแตกต่างกันก็ควรต้องได้รับงบประมาณในจำนวนเงินที่แตกต่างกันไปด้วย อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่านโยบายฉบับนี้ จะให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมในแนวตั้งเป็นพิเศษเนื่องจากเป็นประเด็นปัญหาตั้งที่กล่าวไว้ข้างต้น

2.2 แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม

แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของกระบวนการทางสังคม 4 ประการ ที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม ซึ่งประกอบด้วย

- 1.) การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันต่อบุคคลที่มีลักษณะเดียวกัน
- 2.) การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ
- 3.) การกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้
- 4.) การไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งหมายถึง การกระทำที่จะไม่ทำให้บุคคลใดๆ ได้รับความอับอายหรือเจ็บปวด หรือถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็น

นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม จะต้องมิลักษณะทั้ง 4 ประการข้างต้นประกอบกันทั้งหมด อย่างไรก็ตามสำหรับร่างนโยบายฉบับนี้ จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ และการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาดังที่กล่าวไว้แล้ว

3. นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

นโยบายฉบับนี้ ได้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีความต้องการจำเป็นสูงตามที่กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ซึ่งประกอบด้วยนโยบาย 2 ด้าน ได้แก่ นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน และนโยบายด้านรายจ่ายของโรงเรียน โดยนโยบายแต่ละด้าน มีเนื้อหา ดังนี้

3.1 นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน

เนื่องจากรายรับของโรงเรียน ประกอบด้วยรายรับที่ได้มาจากรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร รายรับจากผู้ปกครอง และรายรับจากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค จึงแบ่งนโยบายด้านรายรับของโรงเรียนออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

3.1.1 นโยบายการเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครมายังโรงเรียน

- 1.) รัฐบาล โดยสำนักงบประมาณ จะจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปให้แก่โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ด้วยจำนวนเงินรายหัวและหลักเกณฑ์เดียวกับที่จัดสรรให้แก่โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ต้องระบุวัตถุประสงค์ของเงินอุดหนุนที่ให้ไปนั้นว่าให้ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด แต่ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา เป็นผู้พิจารณาว่าจะนำเงินที่ได้รับจากรัฐบาลนั้นไปใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด

2.) กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีหน้าที่หลักในการจัดหาทรัพยากรทางการเงินทางการศึกษา โดยให้สำนักการศึกษา ประเมินความต้องการใช้เงินที่แท้จริง และจัดสรรเงินอุดหนุนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอตามความต้องการใช้เงินจริงของแต่ละโรงเรียน

3.) ในการประเมินความต้องการใช้เงินจริงนี้ ให้สำนักการศึกษาพิจารณาถึงความต้องการพิเศษที่เกิดจากความแตกต่างกันของนักเรียนและโรงเรียนให้ครบถ้วน ดังนี้

- ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง
- ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากการมีความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ
- ความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียน อันเกิดจากทำเลที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้น
- ความต้องการการจัดการเรียนการสอนในวิชาเลือกเสรีที่แตกต่างกันไปตามความต้องการของนักเรียนแต่ละโรงเรียน

ทั้งนี้ ในระยะเร่งด่วน ให้ประเมินความต้องการพิเศษของนักเรียน อันเกิดจากความบกพร่องของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความต้องการพิเศษอันเกิดจากความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ รวมถึงความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปกำหนดเงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับความต้องการพิเศษใน 7 ด้านนี้โดยเร็วที่สุด

4.) กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ จะร่วมกันประเมินความเพียงพอของจำนวนเงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจากจากสำนักงบประมาณ ว่าเพียงพอต่อความต้องการใช้จริงหรือไม่ โดยอ้างอิงกับความต้องการใช้เงินจริงที่สำรวจได้จากโครงการบัญชีรายจ่ายทางการศึกษาของชาติ และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้กำหนดเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปที่กรุงเทพมหานครจะจัดสรรให้โรงเรียนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากสำนักงบประมาณ เพื่อให้โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนรายหัวที่เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการใช้เงินที่แท้จริง

5.) โรงเรียน เป็นผู้ประเมินนักเรียนในความดูแลของตน ว่ามีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกี่คน และเป็นความต้องการพิเศษในด้านใดบ้าง ซึ่งนักเรียนคนหนึ่งอาจมีความต้องการ

พิเศษมากกว่า 1 ด้านก็ได้ และให้โรงเรียนแจ้งผลการประเมินนี้ไปยังสำนักงานการศึกษาเพื่อขอรับเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น ทั้งนี้การประเมินจะต้องเป็นไปโดยมีหลักฐานที่ยืนยันได้ชัดเจนว่านักเรียนมีความต้องการพิเศษจริง แต่จะไม่มีเปิดเผยความต้องการพิเศษของนักเรียนให้แก่ผู้อื่นทราบหากไม่จำเป็นโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนักเรียนและผู้ปกครองแล้วเท่านั้น

6.) สำนักงานการศึกษาเป็นผู้ประเมินความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากทำเลที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนในสังกัด เช่น ไม่มีอินเตอร์เน็ตใยแก้วนำแสงลากผ่านหรือมีอาคารเรียนเก่าหรือชำรุดทรุดโทรม และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น

7.) สำหรับค่าใช้จ่ายโครงการพิเศษที่ขอเป็นคราวไป เช่นงบลงทุน และค่าใช้จ่ายของส่วนราชการ อันได้แก่เงินเดือนและสวัสดิการสำหรับข้าราชการในสังกัดสำนักงานการศึกษาให้คงวิธีการปฏิบัติไว้ดังเดิม

3.1.2 นโยบายการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

ผู้ปกครองสามารถร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาได้ โดยอาจเจาะจงวัตถุประสงค์ของเงินสนับสนุนนั้นว่าให้ใช้ไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานของตนเป็นการเฉพาะหรือไม่ก็ได้ ตามความสมัครใจและความสามารถทางการเงินของผู้ปกครองแต่ละคน แต่ห้ามมิให้โรงเรียนเรียกเก็บเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจากผู้ปกครองโดยเด็ดขาด

3.1.3 นโยบายระดมทรัพยากรและเงินบริจาคของโรงเรียน

1.) โรงเรียนมีอิสระในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยตนเอง และให้มีสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรหรือเงินบริจาคนี้เพื่อกิจการใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของกฎหมาย

2.) กรุงเทพมหานครมีหน้าที่สนับสนุนให้โรงเรียนรายได้ด้วยตนเองได้ เพื่อให้โรงเรียนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

3.) กรุงเทพมหานครมีสิทธิในการเรียกเก็บภาษีท้องถิ่นเพื่อการศึกษาได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

4.) กรุงเทพมหานครสามารถให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้บริจาคเงินเพื่อการศึกษาให้แก่กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมจากที่กระทรวงการคลังให้ไว้ โดยอาจกำหนดเป็นเงินลดหย่อนหรือเครดิตภาษีสำหรับภาษีที่นำเข้าเป็นรายได้ของกรุงเทพมหานครโดยตรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

3.2 นโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน

กำหนดอำนาจหน้าที่ในการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน ดังนี้

- 1.) โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมากที่สุด และมีอำนาจในการบริหารงบประมาณของตนได้อย่างอิสระ เพื่อให้การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจถึงความต้องการใช้เงินได้ดีที่สุด ทั้งนี้ ให้กระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินเป็นไปภายใต้การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบตามที่กฎหมายกำหนด
- 2.) สำนักงานงบประมาณ ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่มีหน้าที่เพียงแค่จัดสรรเงินอุดหนุนให้ในนามของรัฐบาลที่มีฐานะเป็นผู้ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดศึกษาของกรุงเทพมหานครเท่านั้น
- 3.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับมาจากสำนักงานงบประมาณนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็นความต้องการพื้นฐาน หรือความต้องการพิเศษอื่นที่เกิดจากข้อจำกัดทางการเรียนรู้หรือความสามารถพิเศษของนักเรียน หรือความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากทำเลที่ตั้งหรือสภาพทางกายภาพของอาคารสถานที่ และจัดสรรเงินงบอุดหนุนทั้งหมดนั้นไปยังโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมถึงไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด
- 4.) สำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำงบประมาณของโรงเรียน หรือให้การช่วยเหลือทางการเงินอื่นใดเฉพาะเท่าที่โรงเรียนร้องขอ แต่ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด
- 5.) สำหรับเงินโครงการพิเศษ เช่น งบลงทุน ที่โรงเรียนร้องขอไปยังสำนักงานงบประมาณผ่านทางสำนักงานการศึกษาเมื่อครั้งจัดทำงบประมาณประจำปีนั้น ให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณที่ได้รับอนุมัติแล้วไปยังโรงเรียนโดยผ่านสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้

สำนักการศึกษา และสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ไม่มีอำนาจในการระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงิน ส่วนนี้ของโรงเรียนใดๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหา พบว่าการใช้จ่ายเงินงบประมาณนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตาม กระบวนการที่กฎหมายกำหนด

6.) ในระยะเร่งด่วน กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา จะเตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน โดยการจัดอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใดตามที่สำนักการศึกษาเห็นสมควร เพื่อให้โรงเรียนพร้อมรับการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน และมีความสามารถที่จะบริหารงบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน

4.5.1.4 ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1

การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน มีผลดังนี้

ตารางที่ 4-24 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
1. ประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษา			
การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิดให้มากขึ้น	93.33	100.00	แก้ไขคำว่า “ควรคำนึงถึง” เป็นคำว่า “เน้น”
2. ประเด็นด้านความเป็นธรรมทางสังคม			
1.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการใช้อยู่ที่ถูกต้องเที่ยงตรงในตัดสินใจ ให้มากขึ้น	100.00	100.00	แก้ไขคำว่า “ควรคำนึงถึง” เป็นคำว่า “เน้น”
2.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
3. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542			
1.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
2.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	93.33	93.33	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
3.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	93.33	93.33	ไม่มีการแก้ไข
4.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
5.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	93.33	ไม่มีการแก้ไข
6.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 59 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	93.33	ไม่มีการแก้ไข
7.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (2) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	93.33	ไม่มีการแก้ไข
8.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	93.33	ไม่มีการแก้ไข
9.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (4) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	93.33	ไม่มีการแก้ไข
4. คำนิยมหลักในการกำหนดนโยบาย			
1.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มากขึ้น	93.33	93.33	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
2.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
3.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง ให้มากขึ้น	93.33	93.33	ไม่มีการแก้ไข

4.5.1.5 ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1

การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน มีผลดังนี้

ตารางที่ 4-25 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
1. กระแสของนโยบาย			
1.) ควรมีนโยบายที่ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ร่วมมีบทบาทในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้มากขึ้น	93.33	93.33	ไม่มีการแก้ไข
2.) ควรมีนโยบายในการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาสู่โรงเรียนให้มากขึ้น	100.00	93.33	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
2. กรอบของนโยบายการจัดการเงินของรัฐบาลและ กรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียน			
1.) ให้รัฐบาล โดยให้สำนักงบประมาณ จัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปให้แก่โรงเรียนของ กรุงเทพมหานคร ด้วยจำนวนเงินรายหัวและ หลักเกณฑ์เดียวกับที่จัดสรรให้แก่โรงเรียนในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ต้องระบุวัตถุประสงค์ ของเงินอุดหนุนที่ให้ไปนั้นว่าให้ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย สำหรับสิ่งใด แต่ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนัก การศึกษา เป็นผู้พิจารณาว่าจะนำเงินที่ได้รับจาก รัฐบาลนั้นไปใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด	80.00	80.00	ไม่มีการแก้ไข เนื่องจาก ความเห็นที่เห็นว่าไม่ เหมาะสมหรือเป็นไปได้ นั้น เป็นเพราะเงื่อนไขด้าน ระเบียบการปฏิบัติจริง ซึ่ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ระเบียบการปฏิบัติจริงเป็น สิ่งที่ต้องปรับตามนโยบาย ไม่ใช่ข้อจำกัดของนโยบาย
2.) ให้กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีหน้าที่หลักใน การจัดหาทรัพยากรทางการเงินทางการศึกษา โดย ให้สำนักการศึกษา ประเมินความต้องการใช้เงินที่ แท้จริง และจัดสรรเงินอุดหนุนเพิ่มเติมจากที่ได้รับ จัดสรรจากสำนักงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่าง เพียงพอตามความต้องการใช้เงินจริงของแต่ละ โรงเรียน	86.67	93.33	ไม่มีการแก้ไข
3.) ในการประเมินความต้องการใช้เงินจริงนี้ ให้สำนักการศึกษาพิจารณาถึงความต้องการพิเศษที่ เกิดจากความแตกต่างกันของนักเรียนและโรงเรียน ให้ครบถ้วน ดังนี้ - ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอัน เกิดจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการ สื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถ ในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง - ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอัน เกิดจากการมีความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่า ระดับปกติ - ความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียน อันเกิดจากทำเลที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพของ อาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้น	86.67	93.33	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
4.) ในระยะเร่งด่วน ให้มีการประเมินความต้องการพิเศษของนักเรียน อันเกิดจากความบกพร่องของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความต้องการพิเศษอันเกิดจากความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ รวมถึงความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปกำหนดเงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับความต้องการพิเศษใน 7 ด้านนี้โดยเร็วที่สุด	93.33	93.33	ไม่มีการแก้ไข
5.) ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกันประเมินความเพียงพอของจำนวนเงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจากสำนักงบประมาณ ว่าเพียงพอต่อความต้องการใช้จริงหรือไม่ โดยอ้างอิงกับความต้องการใช้เงินจริงที่สำรวจได้จากโครงการบัญชีรายจ่ายทางการศึกษาของชาติ และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้กำหนดเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปที่กรุงเทพมหานครจะจัดสรรให้โรงเรียนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากสำนักงบประมาณ เพื่อให้โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนรายหัวที่เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการใช้เงินที่แท้จริง	93.33	93.33	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
6.) ให้โรงเรียน เป็นผู้ประเมินจำนวนนักเรียนที่ มีความต้องการพิเศษในความดูแลของตน และระบุ ว่าความต้องการพิเศษนั้นเป็นความต้องการพิเศษ ในด้านใดบ้าง ซึ่งนักเรียนคนหนึ่งอาจมีความ ต้องการพิเศษมากกว่า 1 ด้านก็ได้ และให้โรงเรียน แจ้งผลการประเมินนี้ไปยังสำนักการศึกษาเพื่อ ขอรับเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษเหล่านั้น ทั้งนี้การประเมิน จะต้องเป็นไปโดยมีหลักฐานที่ยืนยันได้ชัดเจนว่า นักเรียนมีความต้องการพิเศษจริง แต่จะไม่มีการ เปิดเผยความต้องการพิเศษของนักเรียนให้แก่ผู้อื่น ทราบหากไม่จำเป็นโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับ ความยินยอมจากนักเรียนและผู้ปกครองแล้วเท่านั้น	86.67	86.67	ไม่มีการแก้ไข
7.) ให้สำนักการศึกษาเป็นผู้ประเมินความ ต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทาง กายภาพของโรงเรียนในสังกัด เช่น มีอาคารเรียน เก่าหรือชำรุดทรุดโทรม และนำผลการประเมินที่ได้ ไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพิ่มเติม ให้แก่โรงเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น	86.67	93.33	ไม่มีการแก้ไข
3. กรอบของการให้ผู้ปกครองสนับสนุน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา			
ให้ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายได้ โดยอาจ เจาะจงวัตถุประสงค์ของเงินสนับสนุนนั้นว่าให้ใช้ไป ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานของตนเป็นการ เฉพาะหรือไม่ก็ได้ ตามความสมัครใจและ ความสามารถทางการเงินของผู้ปกครองแต่ละคน แต่ ห้ามมิให้โรงเรียนเรียกเก็บเงินเพื่อใช้ในการจัด การศึกษาของโรงเรียนจากผู้ปกครองโดยเด็ดขาด	86.67	100.00	การรับการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา จากผู้ปกครองควร ดำเนินการในรูปแบบ รูปแบบกองทุนบริจาค และมีผู้สอบบัญชีภายนอก ตรวจสอบ

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
4. กรอบของนโยบายการระดมทรัพยากรและ เงินบริจาค			
1.) ให้แต่ละโรงเรียนมีอิสระในการระดม ทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยตนเอง และให้มีสิทธิ ที่จะใช้ทรัพยากรหรือเงินบริจาคนี้เพื่อกิจการใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการจัดเรียนการสอนทั้งทางตรงและ ทางอ้อมได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของกฎหมาย และการตรวจสอบของคณะกรรมการโรงเรียน	86.67	93.33	ไม่มีการแก้ไข
2.) กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนให้โรงเรียน สร้างรายได้ด้วยตนเองได้ เพื่อให้โรงเรียนมี ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น	93.33	100.00	แก้ไขโดยขยายความคำว่า “รายได้” เป็น “รายได้ จากผลประโยชน์ที่เกิดจาก ที่ราชพัสดุ” เพื่อป้องกัน การทุ่มงบประมาณไปกับ การจัดหลักสูตรพิเศษ
3.) ให้กรุงเทพมหานครมีสิทธิในการเรียกเก็บ ภาษีท้องถิ่นเพื่อการศึกษาได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้ เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด	100.00	93.33	ไม่มีการแก้ไข
4.) ให้กรุงเทพมหานครสามารถให้สิทธิพิเศษ ทางภาษีแก่ผู้บริจาคเงินเพื่อการศึกษาให้แก่ กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมจากที่กระทรวงการคลัง ให้ไว้ โดยอาจกำหนดเป็นเงินลดหย่อนหรือเครดิต ภาษีสำหรับภาษีที่นำเข้าเป็นรายได้ของ กรุงเทพมหานครโดยตรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความ เหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นไปตามที่กฎหมาย กำหนด	93.33	93.33	ไม่มีการแก้ไข
5. กรอบของนโยบายการวางแผนรายจ่ายของ โรงเรียน			
1.) ให้โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้ จ่ายเงินของโรงเรียนมากที่สุด และมีอำนาจในการ บริหารงบประมาณของตนได้อย่างอิสระ เพื่อให้การ ตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนสอดคล้องกับความ ต้องการของนักเรียนมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียน ย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจถึงความต้องการใช้เงินได้ดีที่สุด	93.33	86.67	ตัดคำว่า “มากที่สุด” ออก เนื่องจากเป็นคำที่ขึ้นอยู่กับ กับการตีความของบุคคล

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
2.) สำนักงานงบประมาณ ไม่มีอำนาจในการ กำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษ อื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่าย เพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่มี หน้าที่เพียงแค่จัดสรรเงินอุดหนุนให้ในนามของ รัฐบาลที่มีฐานะเป็นผู้ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการ จัดศึกษาของกรุงเทพมหานครเท่านั้น	93.33	80.00	ไม่มีการแก้ไข เนื่องจาก ความเห็นที่เห็นว่าเป็นไป ไม่ได้นั้น เป็นเพราะ เงื่อนไขด้านระเบียบการ ปฏิบัติจริง ซึ่งผู้วิจัยมี ความเห็นว่ารระเบียบการ ปฏิบัติจริงเป็นสิ่งที่ต้อง ปรับตามนโยบาย ไม่ใช่ ข้อจำกัดของนโยบาย
3.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจ หน้าที่ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุน ที่ได้รับมาจากสำนักงานงบประมาณนั้น ไม่เพียงพอต่อ ความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน แต่ไม่มี อำนาจในการกำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงิน อุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการ เฉพาะเจาะจง รวมถึงไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของ โรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้ง เพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงิน งอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการ ตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่ กฎหมายกำหนด	93.33	93.33	ไม่มีการแก้ไข
4.) สำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ มีอำนาจ หน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวก ในการจัดทำงานงบประมาณของโรงเรียน หรือให้การ ช่วยเหลือทางการบริหารเงินอื่นใดเฉพาะเท่าที่ โรงเรียนร้องขอ แต่ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มี การตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงอุดหนุนนี้ อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด	80.00	86.67	ไม่มีการแก้ไข เนื่องจาก ความเห็นที่ว่าไม่เหมาะสม นั้น เป็นความเห็นที่ว่า สำนักงานเขตควรมีอำนาจ ในการตรวจสอบการใช้ งบประมาณด้วย ซึ่งผู้วิจัย ได้ระบุไว้ในข้อเสนอแนะ แล้ว

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
5.) สำหรับเงินโครงการพิเศษ เช่น งบลงทุน ที่โรงเรียนร้องขอไปยังสำนักงบประมาณผ่านทางสำนักการศึกษาเมื่อครั้งจัดทำงบประมาณประจำปีนั้น ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณที่ได้รับอนุมัติแล้วไปยังโรงเรียนโดยผ่านสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ สำนักการศึกษา และสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ไม่มีอำนาจในการระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินที่ได้รับอนุมัติแล้วส่วนนี้ของโรงเรียนใดๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีที่จะต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบประมาณนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด	73.33	86.67	ปรับปรุงแก้ไขโดยเพิ่มเติมรายละเอียดของการขอและการพิจารณาอนุมัติงบประมาณให้ชัดเจนขึ้น
6.) ในระยะเร่งด่วน ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา เตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน โดยการจัดอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใดตามที่สำนักการศึกษาเห็นสมควร เพื่อให้โรงเรียนพร้อมรับการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน และมีความสามารถที่จะบริหารงบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน	100.00	100.00	เพิ่มเติมรายละเอียดการเตรียมความพร้อม โดยเพิ่มการจัดทำมาตรฐานทางการเงินและคู่มือการพัฒนาบริหารงบประมาณ และกำหนดให้สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประสานงานในการเตรียมความพร้อม
6. ประโยชน์ของนโยบายต่อความเป็นธรรมทางการศึกษา			
การจัดสรรเงินอุดหนุนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ควรคำนึงถึงเพียงแต่ความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีความบกพร่องเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วย	100.00	93.33	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับ โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
7. ประโยชน์ของนโยบายต่อความเป็นธรรมทางการศึกษา			
ให้มีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาและงบประมาณที่เอื้ออำนวยให้โรงเรียนสามารถจัดการสอนในวิชาเลือกเสรีที่นักเรียนต้องการจะเรียนได้อย่างอิสระมากขึ้น	93.33	86.67	ไม่มีการแก้ไข

4.5.1.6 ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1

การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน มีผลดังนี้

ตารางที่ 4-26 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1

ร่างนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
1. สภาพปัญหาของนโยบายการจัดการเงิน โรงเรียนสำหรับโรงเรียนของ กรุงเทพมหานครในปัจจุบัน			
1.1 ปัญหาของการกำหนดนโยบาย			
1.1.1 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตาม แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา	93.33		ไม่มีการแก้ไข
1.1.2 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตาม แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม	100.00		ไม่มีการแก้ไข
1.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความชอบธรรมทาง กฎหมายของนโยบาย	93.33		ไม่มีการแก้ไข
1.1.4 ปัญหาเรื่องค่านิยมหลักในการ กำหนดนโยบายสาธารณะ	93.33		ไม่มีการแก้ไข

ร่างนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
1.2 ปัญหาในการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิด ความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม			
1.2.1 ปัญหาเรื่องรายรับของโรงเรียน	86.67		ไม่มีการแก้ไข
1.2.2 ปัญหาเรื่องการวางแผนรายจ่ายของ โรงเรียน	100.00		ไม่มีการแก้ไข
1.2.3 ปัญหาด้านประโยชน์ของนโยบาย	93.33		ไม่มีการแก้ไข
2. หลักการของนโยบาย			
2.1 แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา	86.67	93.33	ไม่มีการแก้ไข
2.2 แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม	93.33	86.67	ไม่มีการแก้ไข
3. นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียน กรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็น ธรรมทางการศึกษาและสังคม			
3.1 นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน			
3.1.1 นโยบายการเงินของรัฐบาลและ กรุงเทพมหานครมายังโรงเรียน	73.33	80.00	ไม่มีการแก้ไข เนื่องจาก ความเห็นที่เห็นว่าไม่ เหมาะสมหรือเป็นไปได้ นั้น เป็นเพราะเงื่อนไข ด้านระเบียบการปฏิบัติ จริง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็น ว่าระเบียบการปฏิบัติจริง เป็นสิ่งที่ต้องปรับตาม นโยบาย ไม่ใช่ข้อจำกัด ของนโยบาย
3.1.2 นโยบายการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทาง การศึกษา	80.00	86.67	แก้ไขตามรายละเอียดการ แก้ไขข้อเสนอเชิงนโยบาย
3.1.3 นโยบายการระดมทรัพยากรและเงิน บริจาคของโรงเรียน	80.00	100.00	แก้ไขตามรายละเอียดการ แก้ไขข้อเสนอเชิงนโยบาย
3.2 นโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของ โรงเรียน	86.67	86.67	แก้ไขตามรายละเอียดการ แก้ไขข้อเสนอเชิงนโยบาย

4.5.2 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

4.5.2.1 ความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4-27 ความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองและข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
1. ประเด็นที่ถกเถียงกันด้าน ความเป็นธรรมทาง การศึกษา		
ความเป็นธรรมในแนวคิด : การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่ไม่เท่ากัน สำหรับนักเรียนที่มีลักษณะหรือความต้องการที่แตกต่างกัน	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิด มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรเน้นหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิด ให้มากขึ้น
2. ประเด็นที่ถกเถียงกันด้าน ความเป็นธรรมทางสังคม		
1.) การใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง เที่ยงตรงในการตัดสินใจ	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักการใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรเน้นหลักการใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในตัดสินใจ ให้มากขึ้น
2.) การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ ให้มากขึ้น

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
3. บทบัญญัติตามกฎหมาย ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542		
1.) มาตรา 10 วรรคสอง การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
2.) มาตรา 10 วรรคสาม การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
3.) มาตรา 58 (1) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>4.) มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>
<p>5.) มาตรา 58 (2) วรรคสอง ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุนการอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>
<p>6.) มาตรา 59 วรรคสี่ บรรดารายได้ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีงบประมาณ</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 59 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 59 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
7.) มาตรา 60 (2) ให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 60 (2) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (2) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
8.) มาตรา 60 (3) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษในแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 60 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
9.) มาตรา 60 (4) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามความในมาตรา 60 (4) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (4) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
4. ค่านิยมหลักของสังคม		
1.) การยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มากขึ้น
2.) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้มากขึ้น

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
3.) สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง (Self-determination)	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง ให้มากขึ้น

4.5.2.2 ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียนสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายของการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4-28 ความต้องการจำเป็นด้านทิศทางกลยุทธ์ของนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
1. กระแสของนโยบาย		
1.) นโยบายรายรับของโรงเรียน	การให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง	ควรมีนโยบายที่ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ร่วมมีบทบาทในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้มากขึ้น
2.) นโยบายรายจ่ายของโรงเรียนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	การกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง	ควรมีนโยบายในการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาโรงเรียนให้มากขึ้น

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
2. กรอบของนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียน		
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการที่ต่างกันของโรงเรียนและนักเรียน	การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียน ตามความแตกต่างของโรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และความแตกต่างของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีความต้องการจำเป็นสูง	<p>1.) ให้รัฐบาล โดยให้สำนักงบประมาณ จัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปให้แก่โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ด้วยจำนวนเงินรายหัวและหลักเกณฑ์เดียวกับที่จัดสรรให้แก่โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ต้องระบุดูประสงค์ของเงินอุดหนุนที่ให้นั้นว่าให้ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด แต่ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา เป็นผู้พิจารณาว่าจะนำเงินที่ได้รับจากรัฐบาลนั้นไปใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด</p> <p>2.) ให้กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีหน้าที่หลักในการจัดหาทรัพยากรทางการเงินทางการศึกษา โดยให้สำนักการศึกษา ประเมินความต้องการใช้เงินที่แท้จริง และจัดสรรเงินอุดหนุนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอตามความต้องการใช้เงินจริงของแต่ละโรงเรียน</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)	การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียน ตามความแตกต่างของโรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และความแตกต่างของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)	<p>3.) ในการประเมินความต้องการใช้เงินจริงนี้ ให้สำนักการศึกษาพิจารณาถึงความต้องการพิเศษที่เกิดจากความแตกต่างกันของนักเรียนและโรงเรียนให้ครบถ้วน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง - ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากการมีความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ - ความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียนอันเกิดจากทำเลที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้น
		<p>4.) ในระยะเร่งด่วน ให้มีการประเมินความต้องการพิเศษของนักเรียน อันเกิดจากความบกพร่องของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความต้องการพิเศษอันเกิดจากความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ รวมถึงความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปกำหนดเงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับความต้องการพิเศษใน 7 ด้านนี้โดยเร็วที่สุด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการที่ต่างกันของโรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)	การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียน ตามความแตกต่างของโรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และความแตกต่างของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)	5.) ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกันประเมินความเพียงพอของจำนวนเงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจากสำนักงบประมาณ ว่าเพียงพอต่อความต้องการใช้จริงหรือไม่ โดยอ้างอิงกับความต้องการใช้เงินจริงที่สำรวจได้จากโครงการบัญชีรายจ่ายทางการศึกษาของชาติ และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้กำหนดเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปที่กรุงเทพมหานครจะจัดสรรให้โรงเรียนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากสำนักงบประมาณ เพื่อให้โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนรายหัวที่เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการใช้เงินที่แท้จริง
		6.) ให้โรงเรียน เป็นผู้ประเมินจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในความต้องการพิเศษของตนเอง และระบุว่าความต้องการพิเศษนั้นเป็นความต้องการพิเศษในด้านใดบ้าง ซึ่งนักเรียนคนหนึ่งอาจมีความต้องการพิเศษมากกว่า 1 ด้านก็ได้ และให้โรงเรียนแจ้งผลการประเมินนี้ไปยังสำนักงานการศึกษาเพื่อขอรับเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น ทั้งนี้การประเมินจะต้องเป็นไปโดยมีหลักฐานที่ยืนยันได้ชัดเจนว่านักเรียนมีความต้องการพิเศษจริง แต่จะไม่มีการเปิดเผยความต้องการพิเศษของนักเรียนให้แก่ผู้อื่นทราบหากไม่จำเป็นโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนักเรียนและผู้ปกครองแล้วเท่านั้น
		7.) ให้สำนักงานการศึกษาเป็นผู้ประเมินความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนในสังกัด เช่น มีอาคารเรียนเก่าหรือชำรุดทรุดโทรม และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการที่ต่างกันของโรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)	การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียน ตามความแตกต่างของโรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และความแตกต่างของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)	8.) ในการเสนอของบประมาณลงทุนและโครงการพิเศษ ให้โรงเรียนจัดทำแผนการลงทุนหรือแผนการดำเนินโครงการอย่างละเอียด โดยระบุถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการลงทุนหรือโครงการพิเศษนั้น จากนั้นให้เสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานเขต และสำนักงานการศึกษา ตามลำดับ เพื่อกลั่นกรองและพิจารณาอนุมัติแผนดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสมของแผนดังกล่าว ทั้งนี้ คณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานเขต และสำนักงานการศึกษา สามารถสั่งให้โรงเรียนทบทวนแผนใหม่หรือไม่อนุมัติแผนได้ หากเห็นว่าแผนที่โรงเรียนเสนอมานั้นไม่มีความจำเป็น ไม่คุ้มค่า หรือไม่เหมาะสม ซึ่งเมื่อสำนักงานการศึกษาซึ่งเป็นผู้กลั่นกรองลำดับสุดท้ายพิจารณาเห็นชอบและอนุมัติแผนดังกล่าวแล้ว ให้สำนักงานศึกษานำแผนนั้นเสนอขอต่อสำนักงานประมาณในลำดับต่อไป
3. กรอบของนโยบายการให้ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา		
ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในจำนวนเงินที่ต่างกันไปตามความสามารถในการแบกรับภาระของผู้ปกครอง	การให้ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในจำนวนเงินที่ต่างกันไปตามความสามารถในการแบกรับภาระของผู้ปกครอง มีความต้องการจำเป็นสูง	เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนที่มีความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่ายทางการศึกษา สามารถให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแก่โรงเรียนได้ ให้แต่ละโรงเรียนจัดตั้งกองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษา เพื่อรับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนดังกล่าว โดยกองทุนนี้จะต้องบริหารงานโดยคณะกรรมการกองทุนของแต่ละโรงเรียน ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากชุมชน ตัวแทนผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียน และมีหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมในการใช้จ่ายเงินกองทุนบริจาคเพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลัก ทั้งนี้ กองทุนบริจาคที่จัดตั้งขึ้น จะต้องมิใช่มาจากภายนอกเป็นผู้ตรวจสอบงบการเงิน

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
4. กรอบของนโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค		
1.) โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้แตกต่างกัน ตามความสามารถในการจัดหาของแต่ละโรงเรียน	การให้โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้แตกต่างกัน ตามความสามารถในการจัดหาของแต่ละโรงเรียน มีความต้องการจำเป็นสูง	<p>1.) ให้แต่ละโรงเรียนมีอิสระในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยตนเอง และให้มีสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรหรือเงินบริจาคนี้เพื่อกิจการใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการจัดเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของกฎหมาย</p> <p>2.) ในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค ให้กองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษาของแต่ละโรงเรียน ซึ่งเป็นกองทุนเดียวกับที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง เป็นผู้ดำเนินการระดมทุนหรือรับเงินบริจาคนั้น และให้บริหารเงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยแนวทางเดียวกันกับเงินที่ได้รับมาจากการสนับสนุนของผู้ปกครอง</p>
1.) บรรดารายได้ของโรงเรียน รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ถือเป็นรายได้ของโรงเรียน และไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามความในมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	การให้โรงเรียนสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเองได้ มีความต้องการจำเป็นสูง	กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนให้โรงเรียนสร้างรายได้จากผลประโยชน์ที่เกิดจากราชพัสดุ และนำรายได้นั้นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
2.) กรุงเทพมหานครสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสมตามความในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	การให้กรุงเทพมหานครระดมทรัพยากรทางการศึกษาโดยการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม มีความต้องการจำเป็นสูง	ให้กรุงเทพมหานครมีสิทธิในการเรียกเก็บภาษีท้องถิ่นเพื่อการศึกษาได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
3.) กรุงเทพมหานครส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	การให้กรุงเทพมหานครส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี มีความต้องการจำเป็นสูง	ให้กรุงเทพมหานครสามารถให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้บริจาคเงินเพื่อการศึกษาให้แก่กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมจากที่กระทรวงการคลังให้ไว้ โดยอาจกำหนดเป็นเงินลดหย่อนหรือเครดิตภาษีสำหรับภาษีที่นำเข้าเป็นรายได้ของกรุงเทพมหานครโดยตรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
5. กรอบของนโยบายวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน		
การกำหนดอำนาจในการวางแผนรายจ่ายและตัดสินใจใช้จ่ายเงิน	การให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง	1.) ให้โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียน และมีอำนาจในการบริหารงบประมาณของตนได้อย่างอิสระ เพื่อให้การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจถึงความต้องการใช้เงินได้ดีที่สุด

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>การกำหนดอำนาจในการวางแผนรายจ่ายและตัดสินใจใช้จ่ายเงิน (ต่อ)</p>	<p>การให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)</p>	<p>2.) สำนักงานประมาณ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจกำหนดว่าเงินอุดหนุนที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรเงินอุดหนุนให้โรงเรียนตามนโยบายของรัฐบาลและแผนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนเป้าหมายการให้บริการสาธารณะ เพื่อช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดศึกษาของกรุงเทพมหานครเท่านั้น</p>
		<p>3.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับมาจากสำนักงานประมาณนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมถึงไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p>
		<p>4.) สำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำงบประมาณของโรงเรียน หรือให้การช่วยเหลือทางการบริหารเงินอื่นใดเฉพาะเท่าที่โรงเรียนร้องขอ แต่ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>การกำหนดอำนาจในการวางแผนรายจ่ายและตัดสินใจใช้จ่ายเงิน (ต่อ)</p>	<p>การให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)</p>	<p>5.) สำหรับงบประมาณลงทุนหรือโครงการพิเศษที่โรงเรียนเสนอขอไปยังสำนักงบประมาณผ่านทางกรุงเทพมหานครนั้น ให้สำนักงบประมาณมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติค่าของงบประมาณดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสม และเมื่อโครงการได้รับอนุมัติแล้ว ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณดังกล่าวแก่โรงเรียนโดยตรง ทั้งนี้ สำนักการศึกษา และสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ไม่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติมาโดยปราศจากความยินยอมของโรงเรียน รวมทั้งไม่มีอำนาจระงับยับยั้งการใช้จ่ายงบประมาณ เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบ หากพบว่าการใช้จ่ายเงินبودหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริต โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p> <p>6.) ในระยะเร่งด่วน ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา เตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำมาตรฐานทางการเงินและคู่มือการพัฒนาการบริหารงบประมาณตามมาตรฐานทางการเงิน การจัดอบรมและหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใดตามที่สำนักการศึกษาเห็นสมควร ภายใต้การประสานงานขอความร่วมมือกับสำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โรงเรียนมีสมรรถนะและความพร้อมสำหรับรองรับการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน และการบริหารงบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนที่สอดคล้องตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
6. ประโยชน์ของนโยบาย ต่อความเป็นธรรมทาง การศึกษา		
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการสนับสนุนทรัพยากร ทางการศึกษาที่เหมาะสมกับ ความสามารถพิเศษของตน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่าง เต็มศักยภาพ	การให้นักเรียนที่มี ความสามารถพิเศษได้รับ การสนับสนุนทรัพยากร ทางการศึกษาที่เหมาะสม กับความสามารถพิเศษที่ ตนเองมี มีความต้องการ จำเป็นสูง	การจัดสรรเงินอุดหนุนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ ไม่ควรคำนึงถึงเพียงแต่ความต้องการ พิเศษของนักเรียนที่มีความบกพร่องเท่านั้น แต่ควร คำนึงถึงความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มี ความสามารถพิเศษด้วย
7. ประโยชน์ของนโยบาย ต่อความเป็นธรรมทาง สังคม		
นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการ เลือกที่จะเรียนตามความ ต้องการของตน และสามารถ เรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้ อย่างเต็มศักยภาพ	การให้นักเรียนได้รับการ จัดสรรทรัพยากรที่ สอดคล้องกับความ ต้องการเรียนรู้ของ นักเรียน และทำให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ อย่างเต็มศักยภาพ มีความ ต้องการจำเป็นสูง	ให้มีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาและงบประมาณ ที่เอื้ออำนวยให้โรงเรียนสามารถจัดการสอนในวิชาเลือก เสรีที่นักเรียนต้องการจะเรียนได้อย่างอิสระมากขึ้น

4.5.2.3 ร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิด
ความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

จากข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดนโยบายและข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการ
จัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม
ฉบับที่ 2 ที่ได้ข้างต้น ทำให้ได้มาซึ่งร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร
ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2 ดังนี้

นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

1. สภาพปัญหาของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

การศึกษา เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้ไปสู่อนาคตที่ก้าวหน้าและรุ่งเรือง เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรหลักที่จะทำให้ประเทศมีความวัฒนาถาวรไปได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ยังคงมีปัญหาอยู่มากมายหลายประการที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข หนึ่งในปัญหานั้นคือปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลคะแนนการทดสอบความรู้ระดับชาติขั้นพื้นฐานที่มีผลคะแนนกระจายตัวในช่วงกว้างมาก อันแสดงให้เห็นว่า นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันในประเทศไทย ยังคงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอยู่มาก ซึ่งหากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไข ก็ย่อมนำไปสู่ความสามารถที่แตกต่างกันของประชาชนในวัยทำงานที่จะเป็นกำลังหลักของประเทศชาติในวันข้างหน้า ซึ่งจะกลายเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมที่จะคงอยู่ต่อไปในอนาคต

กรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นผู้จัดการศึกษาที่มีนักเรียนในสังกัดกว่าสามแสนคน จึงเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกันสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะพื้นฐานหรือความสามารถที่แตกต่างกัน ดังที่ Horace Mann ผู้วางรากฐานการศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ว่า หากการศึกษาคือการเอื้ออำนวยให้บุคคลสามารถก้าวพ้นจากความยากจนและด้อยโอกาสเข้าสู่การเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมและเศรษฐกิจได้ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา ทักษะการสอนของครู และหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนกันทั้งหมดสำหรับนักเรียนทุกคนย่อมไม่ใช่ทางออก ทรัพยากรเพิ่มเติมต่างๆ ควรมีไว้ให้แก่ผู้ที่ด้อยโอกาสหรือมีข้อจำกัดด้านการเรียนรู้ หากแต่เราอาจไม่สามารถระบุได้ว่าจะต้องใช้ทรัพยากรเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด

แนวคิดที่คำนึงถึงความสามารถแตกต่างกันของนักเรียนนี้ เรียกว่า “แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา” ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ นอกจากนักเรียนที่มีลักษณะและความสามารถอย่างเดียวกันจะได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่เท่ากันแล้ว นักเรียนที่มีลักษณะหรือความสามารถที่แตกต่างกันก็ควรได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่แตกต่างกันด้วย กรุงเทพมหานคร จึงเห็นถึงความจำเป็นในการนำแนวคิดนี้มาใช้ในการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสามารถ

จัดหาทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับตนเอง

การที่ผู้จัดการศึกษามุ่งหวังให้เกิดความเป็นธรรมทางการศึกษานั้น ก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางสังคม ซึ่งหมายถึงสังคมที่สมาชิกทุกคนมีอิสระในการเลือกชีวิตที่ดีในรูปแบบที่ตนเองต้องการ และมีความสามารถเพียงพอที่จะมีชีวิตเช่นนั้นได้นั่นเอง อย่างไรก็ตาม ความเป็นธรรมทางสังคมไม่อาจสร้างขึ้นได้ด้วยความเป็นธรรมทางการศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยหลักการปฏิบัติต่างๆ ที่ตั้งอยู่บนหลักของความเป็นธรรมทางสังคมทั้งสิ้นประการ อันได้แก่ การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน การใช้ข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรงประกอบการพิจารณาตัดสินใจ การกำหนดกฎเกณฑ์ของสังคมที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ และการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสมาชิกทุกคนในสังคม ดังนั้น การจัดการเงินโรงเรียนจึงควรสอดคล้องทั้งกับแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อเป็นการสร้างผลลัพธ์ที่เป็นธรรมจากกระบวนการที่เป็นธรรม ทั้งในแง่ของความเป็นธรรมทางการศึกษา และความเป็นธรรมทางสังคม

แต่จากการวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร พบว่านโยบายการจัดการเงินโรงเรียนในปัจจุบันยังมีปัญหาตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมอยู่หลายประการ โดยปัญหาที่มีความต้องการจำเป็นสูง มีดังนี้

1.1 ปัญหาของการกำหนดนโยบาย

แบ่งได้เป็น 4 ประเด็นปัญหา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา
พบว่าปัญหาคือการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิด ซึ่งหมายถึงการจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่ไม่เท่ากัน มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร

1.1.2 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม พบว่าปัญหาคือมีหลักความเป็นธรรมทางสังคม 2 ประการ ที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- 1.) หลักการใช้ข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ หมายถึง การใช้ข้อมูลจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้กำหนดนโยบายมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ
- 2.) หลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ หมายถึง การระบุถึงเกณฑ์ต่างๆที่ใช้ในการตัดสินใจอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงเกณฑ์นั้นได้โดยไม่สามารถตีความเป็นอื่น และยอมรับเกณฑ์ที่ใช้กันได้โดยไม่รู้สึกว่าตนเองถูกกดขี่และไม่เต็มใจ

1.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความชอบธรรมทางกฎหมายของนโยบาย พบว่าปัญหาคือมีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำนวน 9 ข้อ ที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1.) มาตรา 10 วรรคสอง การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

2.) มาตรา 10 วรรคสาม การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

3.) มาตรา 58 (1) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

4.) มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

5.) มาตรา 58 (2) วรรคสอง ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

6.) มาตรา 59 วรรคสี่ บรรดารายได้ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีงบประมาณ

7.) มาตรา 60 (2) ให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น

8.) มาตรา 60 (3) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความ

ต้องการเป็นพิเศษในแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม

9.) มาตรา 60 (4) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบประมาณลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

1.1.4 ปัญหาเรื่องค่านิยมหลักในการกำหนดนโยบายสาธารณะ พบว่าปัญหาคือ มีค่านิยมหลัก 3 ประการ ที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1.) ค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล หมายถึง การยอมรับและเชื่อว่าบุคคลใดๆ ย่อมมีความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมถึงความเชื่อที่แตกต่างกันได้ บุคคลจึงควรได้รับการปฏิบัติจากรัฐหรือสังคมที่แตกต่างกันไปตามความแตกต่างเหล่านั้น

2.) ค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การที่สมาชิกในสังคมยินดีที่จะเสียสละประโยชน์ที่ตนเองมีสิทธิ์ที่จะได้บางส่วน เพื่อให้กลุ่มสมาชิกในสังคมผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่ที่สมาชิกเหล่านั้นมีสิทธิ์ที่จะได้รับด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การเสียสละนั้นจะต้องมิทำให้บุคคลที่เสียสละได้รับความยากลำบากหรือไม่มีชีวิตที่อยู่ดีมีความสุข

3.) ค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง หมายถึง การที่สมาชิกแต่ละคนในสังคมควรมีอิสระในการเลือกชีวิตที่ดีในแบบที่ตนเองต้องการ หรือไม่ถูกบังคับว่าจะต้องมีชีวิตที่ดีในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้นโดยปราศจากความยินยอม

1.2 ปัญหาในการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

แบ่งได้เป็น 2 ประเด็นปัญหา ดังนี้

1.2.1 ปัญหาเรื่องรายรับของโรงเรียน พบว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรายรับของโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงมี 4 ประการ ได้แก่

1.) การให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

2.) การจัดเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความแตกต่างของโรงเรียนทางด้านทำเลที่ตั้ง

3.) การให้ผู้ปกครองร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความสามารถในการแบกรับค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และเป็นไปตามความสมัครใจของผู้ปกครอง

4.) การให้โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้อย่างเต็มที่ตามความสามารถในการจัดหาของโรงเรียน

1.2.2 ปัญหาในการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน พบว่าปัญหาคือการกระจายอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นสูง

1.2.3 ปัญหาด้านประโยชน์ของนโยบาย พบว่ามีประโยชน์ของนโยบาย 2 ประการที่มีความต้องการจำเป็นสูง ได้แก่

1.) นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ควรได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.) นักเรียนทุกคนต้องมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. หลักการของนโยบาย

นโยบายฉบับนี้ ได้นำแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมมาใช้เป็นหลักในการแก้ปัญหาการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา

แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาเป็นแนวคิดในการจัดสรรงบประมาณให้แก่นักเรียนหรือโรงเรียนตามความต้องการ ซึ่งประกอบด้วย

- 1.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ หมายถึงการจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่เท่ากัน สำหรับนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแบบเดียวกัน
- 2.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง หมายถึงการจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่ไม่เท่ากัน สำหรับนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแตกต่างกัน

ทั้งนี้ ความเป็นธรรมทางการศึกษาที่แท้จริงนั้นจะต้องทั้งมีทั้งความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบและแนวตั้งประกอบเข้าด้วยกัน กล่าวคือ นักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแบบเดียวกันก็ควรได้รับงบประมาณในจำนวนเงินที่เท่ากัน ส่วนนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแตกต่างกันก็ควรต้องได้รับงบประมาณในจำนวนเงินที่แตกต่างกันไปด้วย อย่างไรก็ตามร่างนโยบายฉบับนี้ จะให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมในแนวตั้งเป็นพิเศษเนื่องจากเป็นประเด็นปัญหาตั้งที่กล่าวไว้ข้างต้น

2.2 แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม

แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของกระบวนการทางสังคม 4 ประการ ที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม ซึ่งประกอบด้วย

- 1.) การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันต่อบุคคลที่มีลักษณะเดียวกัน
- 2.) การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ
- 3.) การกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้
- 4.) การไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งหมายถึง การกระทำที่จะไม่ทำให้บุคคลใดๆ ได้รับความอับอายหรือเจ็บปวด หรือถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็น

นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม จะต้องมียุทธศาสตร์ทั้ง 4 ประการข้างต้นประกอบกันทั้งหมด อย่างไรก็ตามสำหรับร่างนโยบายฉบับนี้ จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ และการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาดังที่กล่าวไว้แล้ว

3. นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

นโยบายฉบับนี้ ได้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีความต้องการจำเป็นสูงตามที่กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ซึ่งประกอบด้วยนโยบาย 2 ด้าน ได้แก่ นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน และนโยบายด้านรายจ่ายของโรงเรียน โดยนโยบายแต่ละด้าน มีเนื้อหา ดังนี้

3.1 นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน

เนื่องจากรายรับของโรงเรียน ประกอบด้วยรายรับที่ได้มาจากรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร รายรับจากผู้ปกครอง และรายรับจากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค จึงแบ่งนโยบายด้านรายรับของโรงเรียนออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

3.1.1 นโยบายการเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครมายังโรงเรียน

1.) รัฐบาล โดยสำนักงบประมาณ จะจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปให้แก่โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ด้วยจำนวนเงินรายหัวและหลักเกณฑ์เดียวกับที่จัดสรรให้แก่โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ต้องระบุดำเนินการของเงินอุดหนุนที่ให้ไปนั้นว่าให้ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด แต่ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา เป็นผู้พิจารณาว่าจะนำเงินที่ได้รับจากรัฐบาลนั้นไปใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด

2.) กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีหน้าที่หลักในการจัดหาทรัพยากรทางการเงินทางการศึกษา โดยให้สำนักการศึกษา ประเมินความต้องการใช้เงินที่แท้จริง และจัดสรรเงินอุดหนุนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอตามความต้องการใช้เงินจริงของแต่ละโรงเรียน

3.) ในการประเมินความต้องการใช้เงินจริงนี้ ให้สำนักการศึกษาพิจารณาถึงความต้องการพิเศษที่เกิดจากความแตกต่างกันของนักเรียนและโรงเรียนให้ครบถ้วน ดังนี้

- ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง
- ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากการมีความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ
- ความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียน อันเกิดจากทำเลที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้น
- ความต้องการการจัดการเรียนการสอนในวิชาเลือกเสรีที่แตกต่างกันไปตามความต้องการของนักเรียนแต่ละโรงเรียน

ทั้งนี้ ในระยะเร่งด่วน ให้ประเมินความต้องการพิเศษของนักเรียน อันเกิดจากความบกพร่องของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความต้องการพิเศษอันเกิดจากความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ รวมถึงความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปกำหนดเงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับความต้องการพิเศษใน 7 ด้านนี้โดยเร็วที่สุด

4.) กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ จะร่วมกันประเมินความเพียงพอของจำนวนเงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจากจากสำนักงบประมาณ ว่าเพียงพอต่อความต้องการใช้จริงหรือไม่ โดยอ้างอิงกับความต้องการใช้เงินจริงที่สำรวจได้จากโครงการบัญชีรายจ่ายทางการศึกษาของชาติ และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้กำหนดเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปที่กรุงเทพมหานครจะจัดสรรให้โรงเรียนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากสำนักงบประมาณ เพื่อให้โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนรายหัวที่เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการใช้เงินที่แท้จริง

5.) โรงเรียน เป็นผู้ประเมินนักเรียนในความดูแลของตน ว่ามีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกี่คน และเป็นความต้องการพิเศษในด้านใดบ้าง ซึ่งนักเรียนคนหนึ่งอาจมีความต้องการ

พิเศษมากกว่า 1 ด้านก็ได้ และให้โรงเรียนแจ้งผลการประเมินนี้ไปยังสำนักงานการศึกษาเพื่อขอรับเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น ทั้งนี้การประเมินจะต้องเป็นไปโดยมีหลักฐานที่ยืนยันได้ชัดเจนว่านักเรียนมีความต้องการพิเศษจริง แต่จะไม่มีเปิดเผยความต้องการพิเศษของนักเรียนให้แก่ผู้อื่นทราบหากไม่จำเป็นโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนักเรียนและผู้ปกครองแล้วเท่านั้น

6.) สำนักงานการศึกษาเป็นผู้ประเมินความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากทำเลที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนในสังกัด เช่น ไม่มีอินเตอร์เน็ตใยแก้วนำแสงลากผ่านหรือมีอาคารเรียนเก่าหรือชำรุดทรุดโทรม และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น

7.) ในการเสนอของบประมาณลงทุนและโครงการพิเศษ ให้โรงเรียนจัดทำแผนการลงทุนหรือแผนการดำเนินโครงการอย่างละเอียด โดยระบุถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการลงทุนหรือโครงการพิเศษนั้น จากนั้นให้เสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานเขต และสำนักงานศึกษา ตามลำดับ เพื่อกลั่นกรองและพิจารณาอนุมัติแผนดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสมของแผนดังกล่าว ทั้งนี้คณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานเขต และสำนักงานศึกษา สามารถสั่งให้โรงเรียนทบทวนแผนใหม่หรือไม่อนุมัติแผนได้ หากเห็นว่าแผนที่โรงเรียนเสนอมานั้นไม่มีความจำเป็น ไม่คุ้มค่า หรือไม่เหมาะสม ซึ่งเมื่อสำนักงานศึกษาซึ่งเป็นผู้กลั่นกรองลำดับสุดท้ายพิจารณาเห็นชอบและอนุมัติแผนดังกล่าวแล้ว ให้สำนักงานศึกษานำแผนนั้นเสนอขอต่อสำนักงานงบประมาณในลำดับต่อไป

8.) สำหรับค่าใช้จ่ายของส่วนราชการ อันได้แก่เงินเดือนและสวัสดิการสำหรับข้าราชการในสังกัดสำนักงานการศึกษา ให้คงวิธีการปฏิบัติไว้ดังเดิม

3.1.2 นโยบายการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนที่มีความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่ายทางการศึกษา สามารถให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแก่โรงเรียนได้ ให้แต่ละโรงเรียนจัดตั้งกองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษา เพื่อรับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนดังกล่าว โดยกองทุนนี้จะต้องบริหารงานโดยคณะกรรมการกองทุนของแต่ละโรงเรียน ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากชุมชน ตัวแทนผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียน และมีหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมในการใช้จ่ายเงินกองทุนบริจาคเพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลัก ทั้งนี้ กองทุนบริจาคที่จัดตั้งขึ้น จะต้องมิใช่สอบบัญชีจากภายนอกเป็นผู้ตรวจสอบงบการเงิน

3.1.3 นโยบายระดมทรัพยากรและเงินบริจาคของโรงเรียน

1.) โรงเรียนมีอิสระในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยตนเอง และให้มีสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรหรือเงินบริจาคนี้เพื่อกิจการใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการจัดเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของกฎหมาย

2.) ในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค ให้กองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษาของแต่ละโรงเรียน ซึ่งเป็นกองทุนเดียวกับที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง เป็นผู้ดำเนินการระดมทุนหรือรับเงินบริจาคนั้น และให้บริหารเงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยแนวทางเดียวกันกับเงินที่ได้รับมาจากการสนับสนุนของผู้ปกครอง

3.) กรุงเทพมหานครมีหน้าที่สนับสนุนให้โรงเรียนสร้างรายได้จากผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ และนำรายได้นั้นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

4.) กรุงเทพมหานครมีสิทธิในการเรียกเก็บภาษีท้องถิ่นเพื่อการศึกษาได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

5.) กรุงเทพมหานครสามารถให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้บริจาคเงินเพื่อการศึกษาให้แก่กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมจากที่กระทรวงการคลังให้ไว้ โดยอาจกำหนดเป็นเงินลดหย่อนหรือเครดิตภาษีสำหรับภาษีที่นำเข้าเป็นรายได้ของกรุงเทพมหานครโดยตรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

3.2 นโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน

กำหนดอำนาจหน้าที่ในการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน ดังนี้

1.) โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียน และมีอำนาจในการบริหารงบประมาณของตนได้อย่างอิสระ เพื่อให้การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจถึงความต้องการใช้เงินได้ดีที่สุด

2.) สำนักงบประมาณ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจกำหนดว่าเงินอุดหนุนที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรเงินอุดหนุนให้โรงเรียนตามนโยบายของรัฐบาลและแผนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนเป้าหมายการให้บริการสาธารณะ เพื่อช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดศึกษาของกรุงเทพมหานครเท่านั้น

3.) สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับมาจากสำนักงบประมาณนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่า

เงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมถึงไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบบุอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด

4.) สำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำงบประมาณของโรงเรียน หรือให้การช่วยเหลือทางการบริหารเงินอื่นใดเฉพาะเท่าที่โรงเรียนร้องขอ แต่ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบบุอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด

5.) สำหรับงบประมาณลงทุนหรือโครงการพิเศษที่โรงเรียนเสนอขอไปยังสำนักงานงบประมาณผ่านทางกรุงเทพมหานครนั้น สำนักงานงบประมาณมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติค่าของงบประมาณดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสม และเมื่อโครงการได้รับอนุมัติแล้ว ให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรเงินงบประมาณดังกล่าวแก่โรงเรียนโดยตรง ทั้งนี้ สำนักงานการศึกษา และสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ไม่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติมาโดยปราศจากความยินยอมของโรงเรียน รวมทั้งไม่มีอำนาจระงับยับยั้งการใช้จ่ายงบประมาณ เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบบุอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริต โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด

6.) ในระยะเร่งด่วน กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา จะเตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำมาตรฐานทางการเงินและคู่มือการพัฒนาการบริหารงบประมาณตามมาตรฐานทางการเงิน การจัดอบรมและหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใดตามที่สำนักงานการศึกษาเห็นสมควร ภายใต้การประสานงานขอความร่วมมือกับสำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โรงเรียนมีสมรรถนะและความพร้อมสำหรับรองรับการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน และการบริหารงบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ที่สอดคล้องตามแนวความคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

4.5.2.4 ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2 โดยการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน มีผลดังนี้

ตารางที่ 4-29 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้อ	
1. ประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษา			
การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวทาง ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
2. ประเด็นด้านความเป็นธรรมทางสังคม			
1.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการใชข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในตัดสินใจ ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
2.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
3. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542			
1.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
2.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
3.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร	ร้อยละของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
4.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
5.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
6.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 59 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
7.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (2) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	60.00	60.00	ควรตัดออก เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีนโยบายให้เรียนฟรีอยู่แล้ว นักเรียนจึงไม่จำเป็นต้องกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการศึกษา
8.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
9.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (4) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
4. ค่านิยมหลักในการกำหนดนโยบาย			
1.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
2.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
3.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง ให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข

4.5.2.5 ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2 โดยการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน มีผลดังนี้

ตารางที่ 4-30 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
1. กระแสของนโยบาย			
1.) ควรมีนโยบายที่ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ร่วมมีบทบาทในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
2.) ควรมีนโยบายในการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาสู่โรงเรียนให้มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
2. กรอบของนโยบายการเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียน			
1.) ให้รัฐบาล โดยให้สำนักงบประมาณ จัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปให้แก่โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ด้วยจำนวนเงินรายหัวและหลักเกณฑ์เดียวกับที่จัดสรรให้แก่โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ต้องระบุวัตถุประสงค์ของเงินอุดหนุนที่ให้ไปนั้นว่าให้ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด แต่ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา เป็นผู้พิจารณาว่าจะนำเงินที่ได้รับจากรัฐบาลนั้นไปใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด	100.00	100.00	แก้ไขคำว่า “วัตถุประสงค์” เป็น “รายการค่าใช้จ่าย”

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
2.) ให้กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีหน้าที่หลักในการจัดหาทรัพยากรทางการเงินทางการศึกษา โดยให้สำนักงานการศึกษา ประเมินความต้องการใช้เงินที่แท้จริง และจัดสรรเงินอุดหนุนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอตามความต้องการใช้เงินจริงของแต่ละโรงเรียน	100.00	100.00	แก้ไขคำว่า “เงินอุดหนุนเพิ่มเติม” เป็น “งบประมาณของกรุงเทพมหานครเพิ่มเติม” และเพิ่มข้อความส่วนท้ายว่า “ตามความจำเป็น”
3.) ในการประเมินความต้องการใช้เงินจริงนี้ให้สำนักงานศึกษาพิจารณาถึงความต้องการพิเศษที่เกิดจากความแตกต่างกันของนักเรียนและโรงเรียนให้ครบถ้วน ดังนี้ - ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง - ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากการมีความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ - ความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียนอันเกิดจากทำเลที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้น	100.00	100.00	เพิ่มความแตกต่างของโรงเรียนอีก 1 ด้าน คือ ด้านขนาดของโรงเรียน
4.) ในระยะเร่งด่วน ให้มีการประเมินความต้องการพิเศษของนักเรียน อันเกิดจากความบกพร่องของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความต้องการพิเศษอันเกิดจากความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ รวมถึงความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปกำหนดเงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับความต้องการพิเศษใน 7 ด้านนี้โดยเร็วที่สุด	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
5.) ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกันประเมินความเพียงพอของจำนวนเงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจากสำนักงานงบประมาณ ว่าเพียงพอต่อความต้องการใช้จริงหรือไม่ โดยอ้างอิงกับความต้องการใช้เงินจริงที่สำรวจได้จากโครงการบัญชีรายจ่ายทางการศึกษาของชาติ และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้กำหนดเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปที่กรุงเทพมหานครจะจัดสรรให้โรงเรียนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากสำนักงานงบประมาณ เพื่อให้โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนรายหัวที่เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการใช้เงินที่แท้จริง	60.00	60.00	ไม่ควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติร่วมในการประเมิน เนื่องจากเงินอุดหนุนเพิ่มเติมของกรุงเทพมหานครไม่ใช่เงินของรัฐบาล และการเพิ่มผู้ร่วมประเมินอาจทำให้กระบวนการพิจารณาขออนุมัติล่าช้าออกไป
6.) ให้โรงเรียน เป็นผู้ประเมินจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในความดูแลของตน และระบุว่าความต้องการพิเศษนั้นเป็นความต้องการพิเศษในด้านใดบ้าง ซึ่งนักเรียนคนหนึ่งอาจมีความต้องการพิเศษมากกว่า 1 ด้านก็ได้ และให้โรงเรียนแจ้งผลการประเมินนี้ไปยังสำนักงานการศึกษาเพื่อขอรับเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น ทั้งนี้การประเมินจะต้องเป็นไปโดยมีหลักฐานที่ยืนยันได้ชัดเจนว่านักเรียนมีความต้องการพิเศษจริง แต่จะไม่มีการเปิดเผยความต้องการพิเศษของนักเรียนให้แก่ผู้อื่นทราบหากไม่จำเป็นโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนักเรียนและผู้ปกครองแล้วเท่านั้น	100.00	100.00	แก้ไขคำว่า “ผู้ประเมินจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ” เป็น “ผู้ประเมินนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ” และให้ขยายขอบเขตของหลักฐานสำหรับยืนยันว่านักเรียนเป็นผู้มีความต้องการพิเศษ ว่าไม่จำเป็นต้องเป็นใบรับรองแพทย์ก็ได้
7.) ให้สำนักงานการศึกษาเป็นผู้ประเมินความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนในสังกัด เช่น มีอาคารเรียนเก่าหรือชำรุดทรุดโทรม และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น	100.00	100.00	แก้คำว่า "เงินอุดหนุนเพิ่มเติม" เป็น "งบประมาณของ กทม. เพิ่มเติม"

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
8.) ในการเสนอของงบประมาณลงทุนและโครงการพิเศษ ให้โรงเรียนจัดทำแผนการลงทุนหรือแผนการดำเนินโครงการอย่างละเอียด โดยระบุถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการลงทุนหรือโครงการพิเศษนั้น จากนั้นให้เสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานเขต และสำนักงานการศึกษา ตามลำดับ เพื่อกลั่นกรองและพิจารณาอนุมัติแผนดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสมของแผนดังกล่าว ทั้งนี้คณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานเขต และสำนักงานการศึกษา สามารถสั่งให้โรงเรียนทบทวนแผนใหม่หรือไม่อนุมัติแผนได้ หากเห็นว่าแผนที่โรงเรียนเสนอมานั้นไม่มีความจำเป็น ไม่คุ้มค่า หรือไม่เหมาะสม ซึ่งเมื่อสำนักงานการศึกษาซึ่งเป็นผู้กลั่นกรองลำดับสุดท้ายพิจารณาเห็นชอบและอนุมัติแผนดังกล่าวแล้ว ให้สำนักงานศึกษานำแผนนั้นเสนอขอต่อสำนักงานงบประมาณในลำดับต่อไป	60.00	60.00	ให้แยกงบประมาณซ่อมแซมปรับปรุง และงบประมาณก่อสร้างออกเป็นคนละข้อ เนื่องจากมีระเบียบการปฏิบัติที่แตกต่างกัน
3. กรอบของการให้ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา			
ให้ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายได้ โดยอาจเจาะจงวัตถุประสงค์ของเงินสนับสนุนนั้นว่าให้ใช้ไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานของตนเป็นการเฉพาะหรือไม่ก็ได้ ตามความสมัครใจและความสามารถทางการเงินของผู้ปกครองแต่ละคน แต่ห้ามมิให้โรงเรียนเรียกเก็บเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจากผู้ปกครองโดยเด็ดขาด	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
4. กรอบของนโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค			
1.) ให้แต่ละโรงเรียนมีอิสระในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยตนเอง และให้มีสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรหรือเงินบริจาค่นี้เพื่อกิจการใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของกฎหมายและการตรวจสอบของคณะกรรมการโรงเรียน	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
2.) ในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค ให้ กองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษาของแต่ละ โรงเรียน ซึ่งเป็นกองทุนเดียวกับที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้น เพื่อรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง เป็น ผู้ดำเนินการระดมทุนหรือรับเงินบริจาค่นั้น และให้ บริหารเงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรและเงิน บริจาคด้วยแนวทางเดียวกันกับเงินที่ได้รับมาจาก การสนับสนุนของผู้ปกครอง	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
3.) กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนให้โรงเรียน สร้างรายได้จากผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ และนำรายได้นั้นไปใช้ในการจัดการศึกษาของ โรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
4.) ให้กรุงเทพมหานครมีสิทธิในการเรียกเก็บ ภาษีท้องถิ่นเพื่อการศึกษาได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้ เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
5.) ให้กรุงเทพมหานครสามารถให้สิทธิพิเศษ ทางภาษีแก่ผู้บริจาคเงินเพื่อการศึกษาให้แก่ กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมจากที่กระทรวงการคลัง ให้ไว้ โดยอาจกำหนดเป็นเงินลดหย่อนหรือเครดิต ภาษีสำหรับภาษีที่นำเข้ามาเป็นรายได้ของ กรุงเทพมหานครโดยตรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความ เหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นไปตามที่กฎหมาย กำหนด	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
5. กรอบของนโยบายการวางแผนรายจ่ายของ โรงเรียน			
1.) ให้โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้ จ่ายเงินของโรงเรียน และมีอำนาจในการบริหาร งบประมาณของตนได้อย่างอิสระ เพื่อให้การ ตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนสอดคล้องกับ ความต้องการของนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่ เข้าใจถึงความต้องการใช้เงินได้ดีที่สุด	90.00	100.00	เพิ่มเติมเรื่องหลักการ ตรวจสอบภายใน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
2.) สำนักงบประมาณ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจกำหนดว่าเงินอุดหนุนที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรเงินอุดหนุนให้โรงเรียนตามนโยบายของรัฐบาลและแผนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนเป้าหมายการให้บริการสาธารณะ เพื่อช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดศึกษาของกรุงเทพมหานครเท่านั้น	50.00	60.00	ควรตัดออก เนื่องจากนโยบายของกรุงเทพมหานครไม่สามารถกำหนดอำนาจของหน่วยงานที่ไม่ได้อยู่ภายใต้สังกัด กรุงเทพมหานครได้
3.) สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับมาจากสำนักงบประมาณนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมถึงไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบบุคลากรนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด	100.00	100.00	แก้ไขคำว่า “วัตถุประสงค์” เป็น “รายการค่าใช้จ่าย”
4.) สำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำงบประมาณของโรงเรียน หรือให้การช่วยเหลือทางการบริหารเงินอื่นใดเฉพาะเท่าที่โรงเรียนร้องขอ แต่ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบบุคลากรนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
<p>5.) สำหรับงบประมาณลงทุนหรือโครงการพิเศษที่โรงเรียนเสนอขอไปยังสำนักงานงบประมาณผ่านทางกรุงเทพมหานครนั้น ให้สำนักงานงบประมาณมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติค่าของงบประมาณดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสม และเมื่อโครงการได้รับอนุมัติแล้ว ให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรเงินงบประมาณดังกล่าวแก่โรงเรียนโดยตรง ทั้งนี้ สำนักงานการศึกษาและสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ไม่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติมาโดยปราศจากความยินยอมของโรงเรียน รวมทั้งไม่มีอำนาจระงับยับยั้งการใช้จ่ายงบประมาณ เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินبودหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริต โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p>	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
<p>6.) ในระยะเร่งด่วน ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานศึกษา เตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำมาตรฐานทางการเงินและคู่มือการพัฒนาการบริหารงบประมาณตามมาตรฐานทางการเงิน การจัดอบรมและหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใดตามที่สำนักงานศึกษาเห็นสมควร ภายใต้การประสานงานขอความร่วมมือกับสำนักงานกรมบัญชีกลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โรงเรียนมีสมรรถนะและความพร้อมสำหรับรองรับการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินและการบริหารงบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนที่สุดสอดคล้องตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม</p>	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ผลลัพธ์
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
6. ประโยชน์ของนโยบายต่อความเป็นธรรมทางการศึกษา			
การจัดสรรเงินอุดหนุนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ควรคำนึงถึงเพียงแต่ความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีความบกพร่องเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วย	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
7. ประโยชน์ของนโยบายต่อความเป็นธรรมทางการศึกษา			
ให้มีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาและงบประมาณที่เอื้ออำนวยให้โรงเรียนสามารถจัดการสอนในวิชาเลือกเสรีที่นักเรียนต้องการจะเรียนได้อย่างอิสระมากขึ้น	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข

4.5.2.6 ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2 โดยการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน มีผลดังนี้

ตารางที่ 4-31 ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของร่างนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2

ร่างนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
1. สภาพปัญหาของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน			
1.1 ปัญหาของการกำหนดนโยบาย			
1.1.1 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา	100.00		ไม่มีการแก้ไข

ร่างนโยบาย	ร้อยละของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	เป็นไปได้	
1.1.2 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม	100.00		ไม่มีการแก้ไข
1.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความชอบธรรมทางกฎหมายของนโยบาย	100.00		แก้ไขตามรายละเอียดการแก้ไขข้อเสนอเชิงนโยบาย
1.1.4 ปัญหาเรื่องค่านิยมหลักในการกำหนดนโยบายสาธารณะ	100.00		ไม่มีการแก้ไข
1.2 ปัญหาในการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม			
1.2.1 ปัญหาเรื่องรายรับของโรงเรียน	80.00		ไม่มีการแก้ไข
1.2.2 ปัญหาเรื่องการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน	80.00		ไม่มีการแก้ไข
1.2.3 ปัญหาด้านประโยชน์ของนโยบาย	100.00		ไม่มีการแก้ไข
2. หลักการของนโยบาย			
2.1 แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
2.2 แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
3. นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม			
3.1 นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน			
3.1.1 นโยบายการจัดเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครมายังโรงเรียน	100.00	80.00	แก้ไขตามรายละเอียดการแก้ไขข้อเสนอเชิงนโยบาย
3.1.2 นโยบายการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา	100.00	80.00	ไม่มีการแก้ไข
3.1.3 นโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคของโรงเรียน	100.00	100.00	ไม่มีการแก้ไข
3.2 นโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน	100.00	100.00	แก้ไขตามรายละเอียดการแก้ไขข้อเสนอเชิงนโยบาย

4.5.3 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมฉบับสมบูรณ์

4.5.3.1 ความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบาย และข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับที่ 2 โดยการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4-32 ความต้องการจำเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองและข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับสมบูรณ์

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
1. ประเด็นเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางการศึกษา		
ความเป็นธรรมในแนวคิด : การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่ไม่เท่ากันสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะหรือความต้องการที่แตกต่างกัน	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิด มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรเน้นหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิด ให้มากขึ้น
2. ประเด็นเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคม		
1.) การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักการใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรเน้นหลักการใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ ให้มากขึ้น
2.) การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามหลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ ให้มากขึ้น

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
3. บทบัญญัติตามกฎหมาย ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542		
1.) มาตรา 10 วรรคสอง การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
2.) มาตรา 10 วรรคสาม การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
3.) มาตรา 58 (1) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>4.) มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>
<p>5.) มาตรา 58 (2) วรรคสอง ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>
<p>6.) มาตรา 59 วรรคสี่ บรรดา รายได้ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีงบประมาณ</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 59 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 59 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น</p>

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย	ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบาย	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
7.) มาตรา 60 (3) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษในแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความในมาตรา 60 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
8.) มาตรา 60 (4) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามความในมาตรา 60 (4) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 60 (4) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น
4. ค่านิยมหลักของสังคม		
1.) การยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มากขึ้น
2.) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ตามค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้มากขึ้น
3.) สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง (Self-determination)	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง มีความต้องการจำเป็นสูง	การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง ให้มากขึ้น

4.5.3.2 ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียนสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายของการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมโดยการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4-33 ความต้องการจำเป็นด้านทิศทางกลยุทธ์ของนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับสมบูรณ์

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
1. กระแสของนโยบาย		
1.) นโยบายรายรับของโรงเรียน	การให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง	ควรมีนโยบายที่ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ร่วมมีบทบาทในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้มากขึ้น
2.) นโยบายรายจ่ายของโรงเรียนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	การกระจายอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง	ควรมีนโยบายในการกระจายอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาสู่โรงเรียนให้มากขึ้น

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
2. กรอบของนโยบายการ จัดเงินของรัฐบาลและ กรุงเทพมหานครไปยัง โรงเรียน		
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตาม ความต้องการที่แตกต่างกัน ของโรงเรียนและนักเรียน	การจัดเงินของรัฐบาลไปยัง โรงเรียน ตามความแตกต่างของ โรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และ ความแตกต่างของนักเรียน ทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพา ตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการเลี้ยงดูของ ผู้ปกครอง มีความต้องการ จำเป็นสูง	<p>1.) ให้รัฐบาล โดยให้สำนัก งบประมาณ จัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไป ให้แก่โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ด้วย จำนวนเงินรายหัวและหลักเกณฑ์เดียวกับที่ จัดสรรให้แก่โรงเรียนในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ต้องระบุนายการ ค่าใช้จ่ายของเงินอุดหนุนที่ให้ไปนั้นว่าให้ใช้ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด แต่ให้ กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา เป็นผู้ พิจารณาว่าจะนำเงินที่ได้รับจากรัฐบาลนั้นไป ใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด</p> <p>2.) ให้กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีหน้าที่ หลักในการจัดหาทรัพยากรทางการเงินทาง การศึกษา โดยให้สำนักการศึกษา ประเมิน ความต้องการใช้เงินที่แท้จริง และจัดสรร งบประมาณของกรุงเทพมหานครเพิ่มเติม จากที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณ ให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอตามความ ต้องการใช้เงินจริงของแต่ละโรงเรียนตาม ความจำเป็น</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตาม ความต้องการที่ต่างกัน ของโรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)	การจัดเงินของรัฐบาลไปยัง โรงเรียน ตามความแตกต่างของ โรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และ ความแตกต่างของนักเรียน ทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพา ตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการเลี้ยงดูของ ผู้ปกครอง มีความต้องการ จำเป็นสูง (ต่อ)	<p>3.) ในการประเมินความต้องการใช้เงิน จริงนี้ ให้สำนักการศึกษาพิจารณาถึงความ ต้องการพิเศษที่เกิดจากความแตกต่างกันของ นักเรียนและโรงเรียนให้ครบถ้วน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความต้องการที่ต่างกันของ นักเรียนอันเกิดจากความบกพร่องทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการ เรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการ เลี้ยงดูของผู้ปกครอง - ความต้องการที่ต่างกันของ นักเรียนอันเกิดจากการมีความสามารถในการ เรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ - ความต้องการที่ต่างกันของ โรงเรียน อันเกิดจากทำเลที่ตั้ง ลักษณะทาง กายภาพของอาคารสถานที่ และขนาดของ โรงเรียนนั้น
		<p>4.) ในระยะเร่งด่วน ให้มีการประเมิน ความต้องการพิเศษของนักเรียน อันเกิดจาก ความบกพร่องของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพา ตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถใน การเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความต้องการ พิเศษอันเกิดจากความสามารถในการเรียนรู้ ที่สูงกว่าระดับปกติ รวมถึงความต้องการ พิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทาง กายภาพของอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลที่ ได้จากการประเมินไปกำหนดเงินอุดหนุน เพิ่มเติมสำหรับความต้องการพิเศษใน 7 ด้าน นี้โดยเร็วที่สุด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตาม ความต้องการที่ต่างกัน ของโรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)	การจัดเงินของรัฐบาลไปยัง โรงเรียน ตามความแตกต่างของ โรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และ ความแตกต่างของนักเรียน ทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพา ตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการเลี้ยงดูของ ผู้ปกครอง มีความต้องการ จำเป็นสูง (ต่อ)	5.) ให้โรงเรียน เป็นผู้ประเมินนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษในความสามารถของตน และระบุว่าความต้องการพิเศษนั้นเป็นความ ต้องการพิเศษในด้านใดบ้าง ซึ่งนักเรียนคน หนึ่งอาจมีความต้องการพิเศษมากกว่า 1 ด้านก็ได้ และให้โรงเรียนแจ้งผลการประเมิน นี้ไปยังสำนักการศึกษาเพื่อขอรับเงินอุดหนุน รายหัวเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษเหล่านั้น ทั้งนี้การประเมิน จะต้องเป็นไปโดยมีหลักฐานจากแพทย์หรือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษได้ชัดเจนว่า นักเรียนมีความต้องการพิเศษจริง แต่จะไม่มี การเปิดเผยความต้องการพิเศษของนักเรียน ให้แก่ผู้อื่นทราบหากไม่จำเป็นโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนักเรียนและ ผู้ปกครองแล้วเท่านั้น
		6.) ให้สำนักการศึกษาเป็นผู้ประเมิน ความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจาก ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนในสังกัด เช่น มีอาคารเรียนเก่าหรือชำรุดทรุดโทรม และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการ จัดสรรงบประมาณอุดหนุนของ กรุงเทพมหานครเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนที่มี ความต้องการพิเศษเหล่านั้น

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การจัดเงินไปยังโรงเรียนตาม ความต้องการที่ต่างกัน ของโรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)	การจัดเงินของรัฐบาลไปยัง โรงเรียน ตามความแตกต่างของ โรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และ ความแตกต่างของนักเรียน ทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพา ตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการเลี้ยงดูของ ผู้ปกครอง มีความต้องการ จำเป็นสูง (ต่อ)	7.) ในการเสนอของงบประมาณลงทุน ให้โรงเรียนจัดทำแผนการลงทุนอย่างละเอียด โดยระบุถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการลงทุนนั้น จากนั้นให้เสนอ ต่อคณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานเขต และสำนักงานการศึกษา ตามลำดับ เพื่อ กลั่นกรองและพิจารณาอนุมัติแผนดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสมของแผนดังกล่าว ทั้งนี้ คณะกรรมการโรงเรียนและสำนักงานการศึกษา สามารถสั่งให้โรงเรียนทบทวนแผนใหม่ หรือไม่อนุมัติแผนได้ หากเห็นว่าแผนที่ โรงเรียนเสนอมานั้นไม่มีความจำเป็น ไม่ คุ้มค่า หรือไม่เหมาะสม ซึ่งเมื่อสำนัก การศึกษาซึ่งเป็นผู้กลั่นกรองลำดับสุดท้าย พิจารณาเห็นชอบและอนุมัติแผนดังกล่าว แล้ว ให้สำนักงานศึกษานำแผนนั้นเสนอขอ ต่อสำนักงบประมาณกรุงเทพมหานครใน ลำดับต่อไป

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>การจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการที่ต่างกันของโรงเรียนและนักเรียน (ต่อ)</p>	<p>การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียน ตามความแตกต่างของโรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง และความแตกต่างของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)</p>	<p>8.) ในการเสนอของบประมาณซ่อมแซมปรับปรุงและโครงการพิเศษ ให้โรงเรียนจัดทำแผนการซ่อมแซมปรับปรุงหรือแผนการดำเนินโครงการอย่างละเอียด โดยระบุถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการซ่อมแซมปรับปรุงหรือโครงการพิเศษนั้น จากนั้นให้เสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อกลั่นกรองและพิจารณาอนุมัติแผนดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสมของแผนดังกล่าว ทั้งนี้คณะกรรมการโรงเรียนสามารถสั่งให้โรงเรียนทบทวนแผนใหม่หรือไม่อนุมัติแผนได้ หากเห็นว่าแผนที่โรงเรียนเสนอมานั้นไม่มีความจำเป็น ไม่คุ้มค่า หรือไม่เหมาะสม จากนั้นจึงให้โรงเรียนนำแผนการซ่อมแซมปรับปรุงหรือแผนดำเนินโครงการที่ผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการโรงเรียนแล้ว ส่งไปยังสำนักงานเขต เพื่อให้สำนักงานเขตนำแผนนั้นเสนอขอต่อสำนักงบประมาณกรุงเทพมหานครในลำดับต่อไป</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
3. กรอบของนโยบายการ ให้ผู้ปกครองสนับสนุน ค่าใช้จ่ายทาง การศึกษา		
ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย ทางการศึกษาในจำนวนเงินที่ แตกต่างกันไปตาม ความสามารถในการแบกรับ ภาระของผู้ปกครอง	<p>การให้ผู้ปกครองสนับสนุน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาใน จำนวนเงินที่แตกต่างกันไปตาม ความสามารถในการแบกรับ ภาระของผู้ปกครอง มีความ ต้องการจำเป็นสูง</p> 	<p>เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนที่มีความประสงค์ ที่จะมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่ายทางการศึกษา สามารถให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายทาง การศึกษาแก่โรงเรียนได้ ให้แต่ละโรงเรียน จัดตั้งกองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษา เพื่อรับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ดังกล่าว โดยกองทุนนี้จะต้องบริหารงานโดย คณะกรรมการกองทุนของแต่ละโรงเรียน ที่ ประกอบด้วยผู้แทนจากชุมชน ตัวแทน ผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียน และมีหน้าที่ พิจารณาความเหมาะสมในการใช้จ่าย เงินกองทุนบริจาคเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน เป็นหลัก ทั้งนี้ กองทุนบริจาคที่จัดตั้งขึ้น จะต้องมีผู้สอบบัญชีจากภายนอกเป็นผู้ ตรวจสอบงบการเงิน</p>
4. กรอบของนโยบายการ ระดมทรัพยากรและ เงินบริจาค		
1.) โรงเรียนระดม ทรัพยากรและเงินบริจาค ได้แตกต่างกัน ตาม ความสามารถในการ จัดหาของแต่ละโรงเรียน	<p>การให้โรงเรียนระดมทรัพยากร และเงินบริจาคได้แตกต่างกัน ตามความสามารถในการจัดหา ของแต่ละโรงเรียน มีความ ต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>1.) ให้แต่ละโรงเรียนมีอิสระในการ ระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยตนเอง และให้มีสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรหรือเงิน บริจาคนี้เพื่อกิจการใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการ จัดเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของกฎหมาย</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>1.) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและเงินบริจาคได้แตกต่างกัน ตามความสามารถในการจัดหาของแต่ละโรงเรียน (ต่อ)</p>	<p>การให้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและเงินบริจาคได้แตกต่างกันตามความสามารถในการจัดหาของแต่ละโรงเรียน มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>2.) ในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค ให้กองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษาของแต่ละโรงเรียน ซึ่งเป็นกองทุนเดียวกับที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง เป็นผู้ดำเนินการระดมทุนหรือรับเงินบริจาค่นั้น และให้บริหารเงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยแนวทางเดียวกันกับเงินที่ได้รับมาจากการสนับสนุนของผู้ปกครอง</p>
<p>2.) บรรดารายได้ของโรงเรียน รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากราพพิสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ถือเป็นรายได้ของโรงเรียน และไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง ตามความในมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542</p>	<p>การให้โรงเรียนสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเองได้ มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนให้โรงเรียนสร้างรายได้จากผลงานที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนการสอน วิจัย หรือการบริการวิชาการ และนำรายได้นั้นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น</p>
<p>3.) กรุงเทพมหานครสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ตามความในมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542</p>	<p>การให้กรุงเทพมหานครระดมทรัพยากรทางการศึกษาโดยการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>ให้กรุงเทพมหานครมีสิทธิในการเรียกเก็บภาษีท้องถิ่นเพื่อการศึกษาได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>4.) กรุงเทพมหานคร ส่งเสริมและให้แรงจูงใจ ในการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา โดยการ สนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษี ตาม ความในมาตรา 58 (2) วรรคสอง แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542</p>	<p>การให้กรุงเทพมหานครส่งเสริม และให้แรงจูงใจในการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการ สนับสนุน การอุดหนุน และใช้ มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้น ภาษี มีความต้องการจำเป็นสูง</p>	<p>ให้กรุงเทพมหานครสามารถให้สิทธิพิเศษทาง ภาษีแก่ผู้บริจาคเงินเพื่อการศึกษาให้แก่ กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมจากที่ กระทรวงการคลังให้ไว้ โดยอาจกำหนดเป็น เงินลดหย่อนหรือเครดิตภาษีสำหรับภาษีที่ นำเข้าเป็นรายได้ของกรุงเทพมหานคร โดยตรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับ สถานการณ์และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>
<p>5. กรอบของนโยบาย วางแผนรายจ่ายของ โรงเรียน</p>		
<p>การกำหนดอำนาจในการ วางแผนรายจ่ายและตัดสินใจ ใช้จ่ายเงิน</p>	<p>การให้โรงเรียนมีอำนาจในการ ตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินเพื่อ การศึกษา มีความต้องการ จำเป็นสูง</p>	<p>1.) ให้โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการ ตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียน และมีอำนาจ ในการบริหารงบประมาณของตนได้อย่าง อิสระ เพื่อให้การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของ โรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของ นักเรียน เนื่องจากโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจ ถึงความต้องการใช้เงินได้ดีที่สุด ทั้งนี้การ บริหารงบประมาณยังคงต้องอยู่ภายใต้ระบบ การตรวจสอบภายในตามที่กฎหมายกำหนด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การกำหนดอำนาจในการวางแผนรายจ่ายและตัดสินใจใช้จ่ายเงิน (ต่อ)	<p>การให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)</p> 	<p>2.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้งบประมาณของกรุงเทพมหานครเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับมาจากสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรีนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่างบประมาณของกรุงเทพมหานครที่จัดสรรเพิ่มเติมไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเป็นรายการค่าใช้จ่ายใดเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมถึงไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรรแล้ว เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p>
		<p>3.) สำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำงบประมาณของโรงเรียน หรือให้การช่วยเหลือทางการบริหารเงินอื่นใดเฉพาะเท่าที่โรงเรียนร้องขอ แต่ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรรแล้ว เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>การกำหนดอำนาจในการวางแผนรายจ่ายและตัดสินใจใช้จ่ายเงิน (ต่อ)</p>	<p>การให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)</p>	<p>4.) สำหรับงบประมาณลงทุนที่โรงเรียนเสนอขอไปยังสำนักงบประมาณผ่านทางกรุงเทพมหานครนั้น ให้สำนักงบประมาณกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติค่าของงบประมาณดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสม และเมื่อโครงการได้รับอนุมัติแล้ว ให้สำนักงบประมาณกรุงเทพมหานคร จัดสรรเงินอุดหนุนดังกล่าวแก่โรงเรียนโดยตรง ทั้งนี้ สำนักการศึกษา และสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ไม่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติมาโดยปราศจากความยินยอมของโรงเรียน รวมทั้งไม่มีอำนาจระงับยับยั้งการใช้จ่ายงบประมาณ เว้นแต่กรณีที่ทำเป็นต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้เงินงบอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริต โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<p>การกำหนดอำนาจในการวางแผนรายจ่ายและตัดสินใจใช้จ่ายเงิน (ต่อ)</p>	<p>การให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูง (ต่อ)</p>	<p>5.) ใน ระยะ เร่ง ต่วน ให้ กรุงเทพมหานคร โดย สำนัก การศึกษา เตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำมาตรฐานทางการเงินและคู่มือการพัฒนาการบริหารงบประมาณตามมาตรฐานทางการเงิน การจัดอบรมและหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใดตามที่สำนัก การศึกษา เห็น สมควร ภายใต้ การ ประสานงานขอความร่วมมือกับสำนัก งบประมาณ กรมบัญชีกลาง และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อให้โรงเรียนมีสมรรถนะและ ความพร้อมสำหรับรองรับการกระจาย อำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน และ การบริหารงบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่ การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ตรงกับ ความ ต้องการของนักเรียนแต่ละคนที่สอดคล้อง ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา และสังคม</p>
<p>6. ประโยชน์ของนโยบาย ต่อความเป็นธรรมทาง การศึกษา</p>		
<p>นักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษ ได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรทางการศึกษาที่ เหมาะสมกับความสามารถ พิเศษของตนเพื่อให้สามารถ เรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ</p>	<p>การให้นักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรทางการศึกษาที่ เหมาะสมกับความสามารถพิเศษ ที่ตนเองมี มีความต้องการจำเป็น สูง</p>	<p>การจัดสรรเงินอุดหนุนพิเศษสำหรับนักเรียนที่ มีความต้องการพิเศษ ไม่ควรคำนึงถึงเพียงแต่ ความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีความ บกพร่องเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความ ต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษด้วย</p>

ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ความต้องการจำเป็นของ ทิศทางเชิงกลยุทธ์	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
7. ประโยชน์ของนโยบาย ต่อความเป็นธรรมทาง สังคม		
นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ	การให้นักเรียนได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของนักเรียน และทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ มีความต้องการจำเป็นสูง	ให้มีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาและงบประมาณที่เอื้ออำนวยให้โรงเรียนสามารถจัดการสอนในวิชาเลือกเสรีที่นักเรียนต้องการจะเรียนได้อย่างอิสระมากขึ้น

4.5.3.3 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิด
ความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับสมบูรณ์

จากข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดนโยบายและข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับสมบูรณ์ ที่ได้ข้างต้น ทำให้ได้มาซึ่งนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

1. สภาพปัญหาของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

การศึกษา เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้ไปสู่อนาคตที่ก้าวหน้าและรุ่งเรือง เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรหลักที่จะทำให้ประเทศมีความวัฒนาถาวรไปได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ยังคงมีปัญหาอยู่มากมายหลายประการที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข หนึ่งในปัญหานั้นคือปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลคะแนนการทดสอบความรู้ระดับชาติขั้นพื้นฐานที่มีผลคะแนนกระจายตัวในช่วงกว้างมาก อันแสดงให้เห็นว่า นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันในประเทศไทย ยังคงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอยู่มาก ซึ่งหากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไข ก็ย่อมนำไปสู่ความสามารถที่แตกต่างกันของประชาชนในวัยทำงานที่จะเป็นกำลังหลักของประเทศชาติในวันข้างหน้า ซึ่งจะกลายเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมที่จะคงอยู่ต่อไปในอนาคต

กรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นผู้จัดการศึกษาที่มีนักเรียนในสังกัดกว่าสามแสนคน จึงเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกันสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะพื้นฐานหรือความสามารถที่แตกต่างกัน ดังที่ Horace Mann ผู้วางรากฐานการศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ว่า หากการศึกษาคือการเอื้ออำนวยให้บุคคลสามารถก้าวพ้นจากความยากจนและด้อยโอกาสเข้าสู่การเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมและเศรษฐกิจได้ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา ทักษะการสอนของครู และหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนกันทั้งหมดสำหรับนักเรียนทุกคนย่อมไม่ใช่ทางออก ทรัพยากรเพิ่มเติมต่างๆ ควรมีไว้ให้แก่ผู้ที่ด้อยโอกาสหรือมีข้อจำกัดด้านการเรียนรู้ หากแต่เราอาจไม่สามารถระบุได้ว่าจะต้องใช้ทรัพยากรเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด

แนวคิดที่คำนึงถึงความสามารถแตกต่างกันของนักเรียนนี้ เรียกว่า “แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา” ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ นอกจากนักเรียนที่มีลักษณะและความสามารถอย่างเดียวกันจะได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่เท่ากันแล้ว นักเรียนที่มีลักษณะหรือความสามารถที่แตกต่างกันก็ควรได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่แตกต่างกันด้วย กรุงเทพมหานคร จึงเห็นถึงความจำเป็นในการนำแนวคิดนี้มาใช้ในการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสามารถ

จัดหาทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับตนเอง

การที่ผู้จัดการศึกษามุ่งหวังให้เกิดความเป็นธรรมทางการศึกษานั้น ก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางสังคม ซึ่งหมายถึงสังคมที่สมาชิกทุกคนมีอิสระในการเลือกชีวิตที่ดีในรูปแบบที่ตนเองต้องการ และมีความสามารถเพียงพอที่จะมีชีวิตเช่นนั้นได้นั่นเอง อย่างไรก็ตาม ความเป็นธรรมทางสังคมไม่อาจสร้างขึ้นได้ด้วยความเป็นธรรมทางการศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยหลักการปฏิบัติต่างๆ ที่ตั้งอยู่บนหลักของความเป็นธรรมทางสังคมทั้งสิ้นประการ อันได้แก่ การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน การใช้ข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรงประกอบการพิจารณาตัดสินใจ การกำหนดกฎเกณฑ์ของสังคมที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ และการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสมาชิกทุกคนในสังคม ดังนั้น การจัดการเงินโรงเรียนจึงควรสอดคล้องทั้งกับแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อเป็นการสร้างผลลัพธ์ที่เป็นธรรมจากกระบวนการที่เป็นธรรม ทั้งในแง่ของความเป็นธรรมทางการศึกษา และความเป็นธรรมทางสังคม

แต่จากการวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร พบว่านโยบายการจัดการเงินโรงเรียนในปัจจุบันยังมีปัญหาตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมอยู่หลายประการ โดยปัญหาที่มีความต้องการจำเป็นสูง มีดังนี้

1.1 ปัญหาของการกำหนดนโยบาย

แบ่งได้เป็น 4 ประเด็นปัญหา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา
พบว่าปัญหาคือการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิด ซึ่งหมายถึงการจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่ไม่เท่ากัน มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร

1.1.2 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม พบว่าปัญหาคือมีหลักความเป็นธรรมทางสังคม 2 ประการ ที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- 1.) หลักการใช้ข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ หมายถึง การใช้ข้อมูลจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้กำหนดนโยบายมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ
- 2.) หลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ หมายถึง การระบุถึงเกณฑ์ต่างๆที่ใช้ในการตัดสินใจอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงเกณฑ์นั้นได้โดยไม่สามารถตีความเป็นอื่น และยอมรับเกณฑ์ที่ใช้กันได้โดยไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองถูกกดขี่และไม่เต็มใจ

1.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความชอบธรรมทางกฎหมายของนโยบาย พบว่าปัญหาคือมีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำนวน 9 ข้อ ที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1.) มาตรา 10 วรรคสอง การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

2.) มาตรา 10 วรรคสาม การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

3.) มาตรา 58 (1) รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

4.) มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

5.) มาตรา 58 (2) วรรคสอง ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

6.) มาตรา 59 วรรคสี่ บรรดารายได้ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีงบประมาณ

7.) มาตรา 60 (3) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษในแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม

8.) มาตรา 60 (4) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

1.1.4 ปัญหาเรื่องค่านิยมหลักในการกำหนดนโยบายสาธารณะ พบว่าปัญหาคือ มีค่านิยมหลัก 3 ประการ ที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1.) ค่านิยมเรื่องการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล หมายถึง การยอมรับและเชื่อว่าบุคคลใดๆ ย่อมมีความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมถึงความเชื่อที่แตกต่างกันได้ บุคคลจึงควรได้รับการปฏิบัติจากรัฐหรือสังคมที่แตกต่างกันไปตามความแตกต่างเหล่านั้น

2.) ค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การที่สมาชิกในสังคมยินดีที่จะเสียสละประโยชน์ที่ตนเองมีสิทธิ์ที่จะได้บางส่วน เพื่อให้กลุ่มสมาชิกในสังคมผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่ที่สมาชิกเหล่านั้นมีสิทธิ์ที่จะได้รับด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การเสียสละนั้นจะต้องมิทำให้บุคคลที่เสียสละได้รับความยากลำบากหรือไม่มีชีวิตที่อยู่ดีมีสุข

3.) ค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง หมายถึง การที่สมาชิกแต่ละคนในสังคมควรมีอิสระในการเลือกชีวิตที่ดีในแบบที่ตนเองต้องการ หรือไม่ถูกบังคับว่าจะต้องมีชีวิตที่ดีในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้นโดยปราศจากความยินยอม

1.2 ปัญหาในการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

แบ่งได้เป็น 2 ประเด็นปัญหา ดังนี้

1.2.1 ปัญหาเรื่องรายรับของโรงเรียน พบว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรายรับของโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงมี 4 ประการ ได้แก่

1.) การให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

2.) การจัดเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความแตกต่างของโรงเรียนทางด้านทำเลที่ตั้ง

3.) การให้ผู้ปกครองร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความสามารถในการแบกรับค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และเป็นไปตามความสมัครใจของผู้ปกครอง

4.) การให้โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้อย่างเต็มที่ตามความสามารถในการจัดหาของโรงเรียน

1.2.2 ปัญหาในการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน พบว่าปัญหาคือการกระจายอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นสูง

1.2.3 ปัญหาด้านประโยชน์ของนโยบาย พบว่ามีประโยชน์ของนโยบาย 2 ประการที่มีความต้องการจำเป็นสูง ได้แก่

1.) นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ควรได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.) นักเรียนทุกคนต้องมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. หลักการของนโยบาย

นโยบายฉบับนี้ ได้นำแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมมาใช้เป็นหลักในการแก้ปัญหาการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา

แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาเป็นแนวคิดในการจัดสรรงบประมาณให้แก่นักเรียนหรือโรงเรียนตามความต้องการ ซึ่งประกอบด้วย

- 1.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ หมายถึงการจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่เท่ากัน สำหรับนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแบบเดียวกัน
- 2.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง หมายถึงการจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่ไม่เท่ากัน สำหรับนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแตกต่างกัน

ทั้งนี้ ความเป็นธรรมทางการศึกษาที่แท้จริงนั้นจะต้องทั้งมีทั้งความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบและแนวตั้งประกอบเข้าด้วยกัน กล่าวคือ นักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแบบเดียวกันก็ควรได้รับงบประมาณในจำนวนเงินที่เท่ากัน ส่วนนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะและความต้องการแตกต่างกันก็ควรต้องได้รับงบประมาณในจำนวนเงินที่แตกต่างกันไปด้วย อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของนโยบายฉบับนี้ จะให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมในแนวตั้งเป็นพิเศษเนื่องจากเป็นประเด็นปัญหาดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

2.2 แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม

แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของกระบวนการทางสังคม 4 ประการ ที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม ซึ่งประกอบด้วย

- 1.) การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันต่อบุคคลที่มีลักษณะเดียวกัน
- 2.) การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ
- 3.) การกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้
- 4.) การไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งหมายถึง การกระทำที่จะไม่ทำให้บุคคลใดๆ ได้รับความอับอายหรือเจ็บปวด หรือถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็น

นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม จะต้องมิลักษณะทั้ง 4 ประการข้างต้นประกอบกันทั้งหมด อย่างไรก็ตามสำหรับร่างนโยบายฉบับนี้ จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ และการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาดังที่กล่าวไว้แล้ว

3. นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

นโยบายฉบับนี้ ได้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีความต้องการจำเป็นสูงตามที่กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ซึ่งประกอบด้วยนโยบาย 2 ด้าน ได้แก่ นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน และนโยบายด้านรายจ่ายของโรงเรียน โดยนโยบายแต่ละด้าน มีเนื้อหา ดังนี้

3.1 นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน

เนื่องจากรายรับของโรงเรียน ประกอบด้วยรายรับที่ได้มาจากรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร รายรับจากผู้ปกครอง และรายรับจากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค จึงแบ่งนโยบายด้านรายรับของโรงเรียนออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

3.1.1 นโยบายการเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครมายังโรงเรียน

1.) รัฐบาล โดยสำนักงบประมาณ จะจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปให้แก่โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ด้วยจำนวนเงินรายหัวและหลักเกณฑ์เดียวกับที่จัดสรรให้แก่โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ต้องระบุงบรายการค่าใช้จ่ายของเงินอุดหนุนที่ไปนั้นว่าให้ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด แต่ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา เป็นผู้พิจารณาว่าจะนำเงินที่ได้รับจากรัฐบาลนั้นไปใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด

2.) กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีหน้าที่หลักในการจัดหาทรัพยากรทางการเงินทางการศึกษา โดยให้สำนักงานการศึกษา ประเมินความต้องการใช้เงินที่แท้จริง และจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานครเพิ่มเติมจากที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอตามความต้องการใช้เงินจริงของแต่ละโรงเรียน

3.) ในการประเมินความต้องการใช้เงินจริงนี้ ให้สำนักงานศึกษาพิจารณาถึงความต้องการพิเศษที่เกิดจากความแตกต่างกันของนักเรียนและโรงเรียนให้ครบถ้วน ดังนี้

- ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง
- ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากการมีความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ
- ความต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียน อันเกิดจากทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ และขนาดของโรงเรียนนั้น
- ความต้องการการจัดการเรียนการสอนในวิชาเลือกเสรีที่แตกต่างกันไปตามความต้องการของนักเรียนแต่ละโรงเรียน

ทั้งนี้ ในระยะเร่งด่วน ให้ประเมินความต้องการพิเศษของนักเรียน อันเกิดจากความบกพร่องของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความต้องการพิเศษอันเกิดจากความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ รวมถึงความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปกำหนดเงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับความต้องการพิเศษใน 7 ด้านนี้โดยเร็วที่สุด

4.) โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินนักเรียนในความดูแลของตน ว่ามีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกี่คน และเป็นความต้องการพิเศษในด้านใดบ้าง ซึ่งนักเรียนคนหนึ่งอาจมีความต้องการพิเศษมากกว่า 1 ด้านก็ได้ และให้โรงเรียนแจ้งผลการประเมินนี้ไปยังสำนักงานการศึกษาเพื่อขอรับเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น ทั้งนี้การประเมินจะต้องเป็นไปโดยมีหลักฐานที่ยืนยันได้ชัดเจนว่านักเรียนมีความต้องการพิเศษจริง แต่จะไม่มีเปิดเผยความต้องการพิเศษของนักเรียนให้แก่ผู้อื่นทราบหากไม่จำเป็นโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนักเรียนและผู้ปกครองแล้วเท่านั้น

5.) สำนักงานศึกษาเป็นผู้ประเมินความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพ และขนาดของโรงเรียนในสังกัด เช่น ไม่มีอินเตอร์เน็ตใยแก้วนำแสง

ลากผ่าน หรือมีอาคารเรียนเก่าหรือชำรุดทรุดโทรม และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น

6.) ในการเสนอของงบประมาณลงทุน โรงเรียนมีหน้าที่จัดทำแผนการลงทุนหรือแผนการดำเนินโครงการอย่างละเอียด โดยระบุถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการลงทุนนั้น จากนั้นให้เสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานเขต และสำนักงานการศึกษา ตามลำดับ เพื่อกลั่นกรองและพิจารณาอนุมัติแผนดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสมของแผนดังกล่าว ทั้งนี้คณะกรรมการโรงเรียน และสำนักงานการศึกษา สามารถสั่งให้โรงเรียนทบทวนแผนใหม่หรือไม่อนุมัติแผนได้ หากเห็นว่าแผนที่โรงเรียนเสนอมานั้นไม่มีความจำเป็น ไม่คุ้มค่า หรือไม่เหมาะสม ซึ่งเมื่อสำนักงานการศึกษาซึ่งเป็นผู้กลั่นกรองลำดับสุดท้ายพิจารณาเห็นชอบและอนุมัติแผนดังกล่าวแล้ว ให้สำนักงานศึกษานำแผนนั้นเสนอขอต่อสำนักงบประมาณในลำดับต่อไป

7.) ในการเสนอของงบประมาณซ่อมแซมปรับปรุงและโครงการพิเศษ โรงเรียนมีหน้าที่จัดทำแผนการซ่อมแซมปรับปรุงหรือแผนการดำเนินโครงการอย่างละเอียด โดยระบุถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการซ่อมแซมปรับปรุงหรือโครงการพิเศษนั้น จากนั้นให้เสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อกลั่นกรองและพิจารณาอนุมัติแผนดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสมของแผนดังกล่าว ทั้งนี้คณะกรรมการโรงเรียน สามารถสั่งให้โรงเรียนทบทวนแผนใหม่หรือไม่อนุมัติแผนได้ หากเห็นว่าแผนที่โรงเรียนเสนอมานั้นไม่มีความจำเป็น ไม่คุ้มค่า หรือไม่เหมาะสม จากนั้นจึงให้โรงเรียนนำแผนการซ่อมแซมปรับปรุงหรือแผนดำเนินโครงการที่ผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการโรงเรียนแล้ว ส่งไปยังสำนักงานเขต เพื่อให้สำนักงานเขตนำแผนนั้นเสนอขอต่อสำนักงบประมาณกรุงเทพมหานครในลำดับต่อไป

8.) สำหรับค่าใช้จ่ายของส่วนราชการ อันได้แก่เงินเดือนและสวัสดิการสำหรับข้าราชการในสังกัดสำนักงานการศึกษา ให้คงวิธีการปฏิบัติไว้ดังเดิม

3.1.2 นโยบายการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนที่มีความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่ายทางการศึกษา สามารถให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแก่โรงเรียนได้ ให้แต่ละโรงเรียนจัดตั้งกองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษา เพื่อรับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนดังกล่าว โดยกองทุนนี้จะต้องบริหารงานโดยคณะกรรมการกองทุนของแต่ละโรงเรียน ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากชุมชน ตัวแทนผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียน และมีหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมในการใช้จ่ายเงินกองทุนบริจาคเพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลัก ทั้งนี้ กองทุนบริจาคที่จัดตั้งขึ้น จะต้องมิใช่ผู้สอบบัญชีจากภายนอกเป็นผู้ตรวจสอบงบการเงิน

3.1.3 นโยบายระดมทรัพยากรและเงินบริจาคของโรงเรียน

1.) โรงเรียนมีอิสระในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยตนเอง และให้มีสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรหรือเงินบริจาคนี้เพื่อกิจการใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการจัดเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของกฎหมาย

2.) ในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค ให้กองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษาของแต่ละโรงเรียน ซึ่งเป็นกองทุนเดียวกับที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง เป็นผู้ดำเนินการระดมทุนหรือรับเงินบริจาค่นั้น และให้บริหารเงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยแนวทางเดียวกันกับเงินที่ได้รับมาจากการสนับสนุนของผู้ปกครอง

3.) กรุงเทพมหานครมีหน้าที่สนับสนุนให้โรงเรียนสร้างรายได้ที่เป็นผลงานที่ได้จากกิจกรรมการเรียนการสอน วิจัย หรือการบริการวิชาการ และนำรายได้นั้นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

4.) กรุงเทพมหานครมีสิทธิในการเรียกเก็บภาษีท้องถิ่นเพื่อการศึกษาได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

5.) กรุงเทพมหานครสามารถให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้บริจาคเงินเพื่อการศึกษาให้แก่กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมจากที่กระทรวงการคลังให้ไว้ โดยอาจกำหนดเป็นเงินลดหย่อนหรือเครดิตภาษีสำหรับภาษีที่นำเข้าเป็นรายได้ของกรุงเทพมหานครโดยตรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

3.2 นโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน

กำหนดอำนาจหน้าที่ในการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน ดังนี้

1.) โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียน และมีอำนาจในการบริหารงบประมาณของตนได้อย่างอิสระ เพื่อให้การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจถึงความต้องการใช้เงินได้ดีที่สุด ทั้งนี้การบริหารงบประมาณยังคงต้องอยู่ภายใต้ระบบการตรวจสอบภายในตามที่กฎหมายกำหนด

2.) สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้งบประมาณของกรุงเทพมหานครเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับมาจากสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรีนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่าเงินงบประมาณของกรุงเทพมหานครที่จัดสรรไปให้โรงเรียนเพิ่มเติม นั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเป็นรายการค่าใช้จ่ายใดเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมถึงไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินงบประมาณของโรงเรียนที่ได้รับจัดสรรแล้ว เว้นแต่

กรณีที่เป็นต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบบุคตหนุนี้้อาจส่อไปเในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด

3.) สำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำงบประมาณของโรงเรียน หรือให้การช่วยเหลือทางการบริหารเงินอื่นใดเฉพาะเท่าที่โรงเรียนร้องขอ แต่ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินงบประมาณของโรงเรียนที่ได้รับจัดสรรแล้ว เว้นแต่กรณีที่เป็นต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบบุคตหนุนี้้อาจส่อไปเในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด

4.) สำหรับงบประมาณลงทุนหรือโครงการพิเศษที่โรงเรียนเสนอขอไปยังสำนักงบประมาณผ่านทางกรุงเทพมหานครนั้น สำนักงบประมาณกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติค่าของงบประมาณดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความจำเป็น ความคุ้มค่า และความเหมาะสม และเมื่อโครงการได้รับอนุมัติแล้ว ให้สำนักงบประมาณกรุงเทพมหานคร จัดสรรเงินงบประมาณดังกล่าวแก่โรงเรียนโดยตรง ทั้งนี้ สำนักการศึกษา และสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ไม่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติมาโดยปราศจากความยินยอมของโรงเรียน รวมทั้งไม่มีอำนาจระงับยับยั้งการใช้จ่ายงบบุคตหนุนี้้อาจส่อไปเในทางทุจริต โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด

5.) ในระยะเร่งด่วน กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา มีหน้าที่เตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำมาตรฐานทางการเงินและคู่มือการพัฒนาการบริหารงบประมาณตามมาตรฐานทางการเงิน การจัดอบรมและหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใดตามที่สำนักการศึกษาเห็นสมควร ภายใต้การประสานงานขอความร่วมมือกับสำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โรงเรียนมีสมรรถนะและความพร้อมสำหรับรองรับการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน และการบริหารงบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ที่สอดคล้องตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียน ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม และ 3) พัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 205 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองรวม 615 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์และใช้สถิติด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ในบทนี้เป็นการนำเสนอการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

กรอบแนวคิดของการพัฒนานโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ประกอบด้วย 4 กรอบแนวคิด ดังนี้

5.1.1.1 กรอบแนวคิดการพัฒนานโยบาย ประกอบด้วย 1.) สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบาย (Socio-political Environment) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1.) ประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคม (Contested Discourses) (2.) ความชอบธรรมทางกฎหมายของนโยบาย (Dominant Language of Legitimation) (3.) ค่านิยมหลักของสังคม (First order Values Shape Policy) และ 2.) ทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Strategic Direction) ซึ่งมี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1.) กระแสของนโยบาย (Policy Trend) (2.) กรอบของนโยบาย (Broad Policy Established) (3.) ประโยชน์ของนโยบาย (Apply to public domain)

5.1.1.2 กรอบแนวคิดการจัดการเงินโรงเรียน ประกอบด้วย 1.) แหล่งเงินทุนของโรงเรียน (Source of Fund) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 แหล่ง คือ (1.) แหล่งเงินทุนจากรัฐ (2.) แหล่งเงินทุนจากผู้ปกครอง (3.) การระดมทรัพยากรและเงินบริจาค 2.) การวางแผนรายจ่าย (Expenditure

Planning) ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (1.) การวางแผนกำหนดรายจ่ายจากหน่วยงานต้นสังกัด (2.) การวางแผนกำหนดรายจ่ายโดยโรงเรียน

5.1.1.3 กรอบแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมทางการศึกษา ประกอบด้วย 1.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ (Horizontal Educational Equity) และ 2.) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง (Vertical Educational Equity)

5.1.1.4 กรอบแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมทางสังคม ประกอบด้วย 1.) แนวคิดเรื่องลักษณะของสังคมที่เป็นธรรม ซึ่งมี 4 ประการ ได้แก่ (1.) การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน (Equality) (2.) การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการตัดสินใจ (Accuracy) (3.) การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ (Publicity) (4.) การไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Dignity) 2.) แนวคิดเรื่องผลลัพธ์ของสังคมที่เป็นธรรม ซึ่งมีอยู่ 2 ประการ ได้แก่ (1.) ความสามารถในการมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขของบุคคล (Capabilities) (2.) เสรีภาพในการมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขของบุคคล (Freedom)

โดยการศึกษานี้ใช้กรอบการพัฒนานโยบายเป็นกรอบเชื่อมโยงกรอบแนวคิดการจัดการเงินโรงเรียน กรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา และกรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมของกรอบแนวคิดในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.82 เมื่อพิจารณาแยกแต่ละกรอบแนวคิด ผลการวิจัยสรุป ได้ดังต่อไปนี้

1.) กรอบแนวคิดการพัฒนานโยบาย ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ากรอบแนวคิดดังกล่าวมีความเหมาะสม โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.92 โดยองค์ประกอบย่อยของกรอบแนวคิดด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.83 และองค์ประกอบย่อยของกรอบแนวคิดด้านทิศทางเชิงกลยุทธ์มีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00

2.) กรอบแนวคิดการจัดการเงินโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ากรอบแนวคิดดังกล่าวมีความเหมาะสม โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.90 โดยองค์ประกอบย่อยของกรอบแนวคิดด้านแหล่งเงินทุนของโรงเรียนมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.92 และองค์ประกอบย่อยของกรอบแนวคิดด้านทิศทางเชิงกลยุทธ์มีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.88

3.) กรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ากรอบแนวคิดดังกล่าวมีความเหมาะสม โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.50 โดยทั้งองค์ประกอบย่อยของกรอบแนวคิดด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบและความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้งมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.50 ทั้งสิ้น

4.) กรอบแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ากรอบแนวคิดดังกล่าวมีความเหมาะสม โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.75 โดยองค์ประกอบย่อยของกรอบแนวคิดด้านกระบวนการสังคมที่เป็นธรรมมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.88 และองค์ประกอบย่อยของกรอบแนวคิดด้านผลลัพธ์ของความเป็นธรรมทางสังคมมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.50

5.1.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียน ของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

5.1.2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงิน
โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

สภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียน
ของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม มีสภาพที่พึงประสงค์ในการ
กำหนดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ มีผลการวิจัยที่น่าสนใจ
ประการหนึ่งคือ สภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายจากประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็น
ธรรมทางการศึกษาในแนวดิ่ง กับ ประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ
มีผลต่างระหว่างกันน้อยกว่าในสภาพปัจจุบัน กล่าวคือ สภาพปัจจุบันของการกำหนดนโยบายการจัด
การเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครจากประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทาง
การศึกษาในแนวราบมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.90 ซึ่งสูงกว่าสภาพปัจจุบันของการกำหนดนโยบายการจัด
การเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครจากประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทาง
การศึกษาในแนวดิ่งซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.70 อยู่ 0.20 ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนด
นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครจากประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็น
ธรรมทางการศึกษาในแนวราบมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.47 ซึ่งสูงกว่าสภาพปัจจุบันของการกำหนดนโยบาย
การจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครจากประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทาง
การศึกษาในแนวดิ่งซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 เพียงแค่ 0.07 เท่านั้น

สำหรับสภาพปัจจุบันของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียน
ของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมนั้น กำหนดขึ้นจาก
สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายมากที่สุดคือความชอบธรรม
ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้รัฐ
ต้องการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบห้าปีอย่างทั่วถึงและไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยมีค่าเฉลี่ยของสภาพ
ปัจจุบันอยู่ที่ 4.33 ซึ่งสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่มีสภาพที่พึงประสงค์ในการนำมาใช้
กำหนดนโยบายมากที่สุด ก็คือความชอบธรรมตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคหนึ่ง เช่นเดียวกัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ที่ 4.71

5.1.2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการ
จัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

สภาพที่พึงประสงค์ของทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม มีภาพรวมของกระแสของนโยบายด้านรายรับของโรงเรียนที่พึงประสงค์ไปในทางที่ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่รัฐ สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาได้ ตามความสามารถที่ตนมี มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่กระแสการให้ผู้ปกครอง และกระแสการให้ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ที่ 4.46 และ 4.51 ตามลำดับ ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ของกระแสการให้รัฐบาลและกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ซึ่งอยู่ที่ 4.51 และ 4.44 ตามลำดับ ต่างจากในสภาพปัจจุบันที่กระแสการให้ผู้ปกครอง และกระแสการให้ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.64 ทั้งสองกระแส ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ของกระแสการให้รัฐบาลและกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทางการศึกษา อยู่ที่ 3.89 และ 3.95 ตามลำดับ

สำหรับสภาพปัจจุบันของนโยบายด้านรายรับของโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้รัฐบาลและกรุงเทพมหานครจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียนและนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.38 และ 3.34 ตามลำดับ ในขณะที่นโยบายด้านรายรับของโรงเรียนที่พึงประสงค์ควรมีกรอบกำหนดให้รัฐบาลและกรุงเทพมหานครจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนและโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.29 และ 4.27 ตามลำดับ

สำหรับสภาพปัจจุบันของนโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนโดยระบุเป็นรายการมากที่สุด ในขณะที่นโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนที่พึงประสงค์ควรมีกรอบกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน จากเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ

5.1.3 ความต้องการจำเป็นของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

5.1.3.1 ความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองด้านความชอบธรรมตามหลักการทางกฎหมายที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร คือความชอบธรรมตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มาตรา 60 (2) ที่ให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น ซึ่งมีค่า PNI อยู่ที่ 0.25 อย่างไรก็ตาม จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า กรุงเทพมหานครได้มีนโยบายเรียนดี เรียนฟรี 15 ปี อยู่ในปัจจุบัน ทำให้บทบัญญัติตามมาตรา 60 (2) นี้ ไม่สอดคล้องกับนโยบายปัจจุบันของกรุงเทพมหานคร

ส่วนสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองด้านความชอบธรรมตามหลักการทางกฎหมายที่มีความต้องการจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครรองลงมา คือความชอบธรรมตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 58 (2) วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และหน่วยงานที่ไม่ใช่ภาครัฐอื่น มีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ซึ่งมีค่า PNI อยู่ที่ 0.22

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองด้านค่านิยมหลักที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครคือค่านิยมเรื่องการยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล โดยมีค่า PNI อยู่ที่ 0.19 รองลงมาคือค่านิยมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และค่านิยมเรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตตนเอง

สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองด้านประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคมด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร คือประเด็นความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวดิ่ง ในขณะที่ประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคมด้านความเป็นธรรมทางสังคมที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร คือประเด็นการใช้ข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรงในการกำหนดนโยบาย รองลงมาคือประเด็นการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ

5.1.3.2 ความต้องการจำเป็นของทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

กระแสของนโยบายการวางแผนรายจ่ายที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดต่อการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตาม แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม คือการวางแผนรายจ่ายแบบเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ ซึ่งมีค่า PNI อยู่ที่ 0.18

ส่วนกระแสของนโยบายรายรับของโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดต่อการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม คือกระแสการให้ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่รัฐ สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาได้ ตามความสามารถที่ตนมี โดยมีค่า PNI อยู่ที่ 0.24 รองลงมาคือ ผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่บุตรหรือผู้อยู่ในความดูแลของตนได้ ตามความสามารถที่ตนมี ซึ่งมีค่า PNI อยู่ที่ 0.23

ความแตกต่างของโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียน คือความแตกต่างของโรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง โดยมีค่า PNI อยู่ที่ 0.23 ส่วนความแตกต่างของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียน คือความแตกต่างของนักเรียนด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ด้านอารมณ์ และด้านสังคม ซึ่งมีค่า PNI อยู่ที่ 0.34 0.31 0.29 0.28 และ 0.28 ตามลำดับ

ความแตกต่างของโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อนโยบายการจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียน คือความแตกต่างของโรงเรียนด้านทำเลที่ตั้ง โดยมีค่า PNI อยู่ที่ 0.26 ส่วนความแตกต่างของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อนโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียน คือความแตกต่างของนักเรียนด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ และด้านความสามารถในการพึ่งพา ซึ่งมีค่า PNI อยู่ที่ 0.32 0.32 0.29 0.29 และ 0.29 ตามลำดับ

กรอบของการกำหนดผู้มีอำนาจในการวางแผนรายจ่ายที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดต่อนโยบายการวางแผนรายจ่ายโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมคือ การกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน จากเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ โดยมีค่า PNI อยู่ที่ 0.14

สำหรับประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางการศึกษาของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่มีความต้องการจำเป็นสูงคือประโยชน์ในการให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยมีค่า PNI อยู่ที่ 0.23 ส่วนประโยชน์ต่อความเป็นธรรมทางสังคมของนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่มีความต้องการจำเป็นสูงคือประโยชน์ในการให้นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งมีค่า PNI อยู่ที่ 0.20

5.1.4 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

5.1.4.1 นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน เป็นนโยบายว่าด้วยเงินที่โรงเรียนได้รับเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษา แบ่งได้เป็น 4 ประเภทตามแหล่งรายรับ คือ เงินงบประมาณจากรัฐบาล เงินงบประมาณจากกรุงเทพมหานคร เงินที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองโดยความสมัครใจ และเงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคจากชุมชนและสังคม โดยสำหรับเงินงบประมาณจากรัฐบาล ให้รัฐบาลจัดเงินอุดหนุนไปยังโรงเรียนโดยไม่ระบุรายการค่าใช้จ่ายว่าเงินแต่ละบาทที่รัฐบาลจัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น ให้โรงเรียนนำไปใช้จ่ายเป็นค่าอะไรบ้างเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่ให้จัดสรรไปเป็นเงินก้อนที่ให้โรงเรียนพิจารณารายการค่าใช้จ่ายได้เอง ส่วนเงินงบประมาณจากกรุงเทพมหานครนั้น สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่พิจารณาว่าเงินอุดหนุนที่โรงเรียนได้รับจากรัฐบาลนั้นเพียงพอต่อการจัดการศึกษาหรือไม่ หากไม่เพียงพอ ให้สำนักการศึกษาจัดสรรเงินงบประมาณของกรุงเทพมหานครเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียน ซึ่งเป็นการจัดสรรในลักษณะของเงินอุดหนุนแบบไม่ระบุรายการค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

ในการจัดสรรเงินอุดหนุนของรัฐบาลและเงินงบประมาณกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียน รัฐบาลและกรุงเทพมหานครต้องคำนึงถึงความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความแตกต่างกันของโรงเรียนทางด้านทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ และขนาดของโรงเรียน โดยให้แต่ละโรงเรียนเป็นผู้ประเมินความต้องการพิเศษของนักเรียนของตนเอง

ทั้งนี้ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ประเมินความต้องการใช้เงินที่แท้จริง และจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานครเพิ่มเติมจากที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลให้แก่โรงเรียน ตามความต้องการใช้เงินจริงของแต่ละโรงเรียนตามความจำเป็น

สำหรับเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองโดยความสมัครใจ และเงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคจากชุมชนและสังคม ให้โรงเรียนจัดตั้งกองทุนเงินบริจาคเพื่อการศึกษา เพื่อรับการสนับสนุนทางการเงินข้างต้นและพิจารณาความเหมาะสมในการใช้จ่ายเงินของกองทุนภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากชุมชน ตัวแทนผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียน และมีผู้สอบบัญชีภายนอกเป็นผู้ตรวจสอบงบการเงิน

5.1.4.2 นโยบายด้านการวางแผนรายจ่ายโรงเรียน เป็นนโยบายว่าด้วยการกำหนดผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียน ซึ่งนโยบายที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยนี้ ได้กำหนดให้โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจ่ายเงินเพื่อการศึกษามากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนเป็นผู้ที่ใกล้ชิดนักเรียนมากกว่าหน่วยงานต้นสังกัด จึงเป็นผู้ที่สามารถเข้าใจและตอบสนองกับความต้องการของนักเรียนได้ดีกว่าหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งการตอบสนองความต้องการของนักเรียนนี้ เป็นสิ่งสำคัญของแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา คือนักเรียนแต่ละคนอาจได้รับการจัดการศึกษาที่แตกต่าง

กันได้หากนักเรียนเหล่านั้นมีความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดจึงไม่ควรระบุรายการค่าใช้จ่ายของเงินอุดหนุนที่โรงเรียนได้รับจัดสรรไปจากรัฐบาล หรือเงินงบประมาณกรุงเทพมหานครที่โรงเรียนได้รับจัดสรรเพิ่มเติม แต่ควรให้โรงเรียนเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะนำเงินนั้นไปใช้จ่ายอย่างไร จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้มากที่สุด

ในส่วนของงบลงทุน หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนมีหน้าที่พิจารณากลับกรองและอนุมัติได้ตามที่กฎหมายกำหนด แต่เมื่อหน่วยงานต้นสังกัดได้อนุมัติงบประมาณลงทุนแล้ว จะไม่มีอำนาจในการระงับยับยั้งการใช้งบประมาณลงทุนของโรงเรียนที่ตนเองอนุมัติไปแล้วอีก เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหาพบว่าการใช้จ่ายเงินงบลงทุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริต

ในระยะเร่งด่วน กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา มีหน้าที่เตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โรงเรียนมีสมรรถนะและความพร้อมสำหรับรองรับการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน และการบริหารงบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ที่สอดคล้องตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

5.2.1 สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร

5.2.1.1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการกำหนดนโยบายจากประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง กับ ประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ มีผลต่างระหว่างกันน้อยกว่าในสภาพปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานครจำเป็นต้องจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประเด็นที่ถกเถียงกันด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาทั้งในแนวราบและแนวตั้งในระดับที่ใกล้เคียงกัน ในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน คือไม่เน้นแต่เพียงความเป็นธรรมแนวราบหรือแนวตั้งแต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากความเป็นธรรมทางการศึกษาจะต้องประกอบขึ้นทั้งจากความเป็นธรรมในแนวราบและแนวตั้งร่วมกัน (Guthrie et al., 2007)

5.2.1.2 แม้ผลการวิจัยจะพบว่า ความชอบธรรมตามกฎหมายของนโยบายในเรื่องการให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น เป็นสภาพแวดล้อมด้านความชอบธรรมทางกฎหมายที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

แต่เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีนโยบายเรียนฟรี ทำให้นักเรียนไม่จำเป็นต้องกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้ในการศึกษา ความชอบธรรมตามกฎหมายในประเด็นนี้จึงไม่สอดคล้องกับนโยบายเรียนฟรีของกรุงเทพมหานครและไม่มีความจำเป็นในการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ดังเช่นในที่ประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิได้มีความเห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่า ความชอบธรรมตามกฎหมายในประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับนโยบายในภาพรวมของกรุงเทพมหานคร ที่ต้องการแสดงให้เห็นว่า “กรุงเทพดูแลนักเรียนได้ดีกว่ารัฐบาล”

5.2.1.3 ผลการวิจัยที่พบว่า ค่านิยมหลักของสังคมเรื่องการยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล เป็นค่านิยมที่มีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา

จะเห็นได้ว่า ค่านิยมเรื่องการยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล เป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองของการกำหนดนโยบายที่จำเป็นต่อการสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษา เนื่องจากหากรัฐไม่ยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคลแล้ว รัฐย่อมจัดการศึกษาให้แก่ทุกคนด้วยหลักสูตร อุปกรณ์ วิธีการ และปัจจัยนำเข้าอื่นที่เหมือนกันทั้งหมด ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้งจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้งของ Burne และ Steifel (1984) ที่กล่าวว่านักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันย่อมต้องการการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน และนำไปสู่ความต้องการทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกันไปด้วย

5.2.2 นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

5.2.2.1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนทางด้านอารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และ การจัดเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนทางด้าน จิตใจ อารมณ์ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทาง

เศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีความต้องการจำเป็นสูง ต่อการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา

จะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานครจำเป็นต้องมีนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในด้าน จิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง เพราะประเด็นนโยบายการให้ภาครัฐ ทั้งรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร จัดเงินไปยังโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครโดยคำนึงถึงความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนและโรงเรียน นับเป็นหัวใจหลักของการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา กล่าวคือ นักเรียนที่มีลักษณะ ความสามารถ หรือความต้องการที่เหมือนกัน ก็ควรได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่เท่ากัน ในทางกลับกัน นักเรียนที่มีลักษณะ ความสามารถ หรือความต้องการที่แตกต่างกัน ก็ย่อมควรได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกันตามไปด้วย ดังที่ Hill และ Ross (1999) กล่าวว่าความด้อยโอกาสหรือความเสียเปรียบของนักเรียนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านความสามารถและการเรียนรู้ และด้านการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ย่อมทำให้ทำให้นักเรียนเหล่านั้นนั้นต้องการในสิ่งที่มากไปกว่าความต้องการปกติ เช่นเดียวกับที่ Underwood (1995) ที่ได้เปรียบเทียบการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาตามหลักความเป็นธรรมทางการศึกษา กับการตัดเสื้อให้นักเรียนที่มีขนาดร่างกายไม่เท่ากัน ก็ย่อมต้องใช้ผ้าการตัดเสื้อสำหรับนักเรียนแต่ละคนที่ไม่เท่ากันไปด้วย

การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ BenDavid-Hadar (2016) ที่พบว่า การจัดเงินไปยังโรงเรียนในอิสราเอลที่นำสถานภาพของผู้ปกครองของนักเรียน ได้แก่ ถิ่นกำเนิด ระดับการศึกษา และ สถานภาพการเป็นผู้พยายมาเป็นปัจจัยถ่วงน้ำหนักในการจัดเงินไปยังโรงเรียน สามารถช่วยลดความแตกต่างในการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลาย (High School) ระหว่างกลุ่มของนักเรียนได้มากขึ้น และยังช่วยให้เกิดความเป็นธรรมทางสังคมตามแนวคิดของ Rawls ที่เชื่อว่าบุคคลที่เสียเปรียบที่สุดควรจะต้องได้รับประโยชน์มากที่สุดภายใต้เงื่อนไขความเท่าเทียมกันทางโอกาส

นอกจากนี้ การจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ทั้งในส่วนของเงินจากรัฐบาลและเงินจากกรุงเทพมหานครนั้น ยังสอดคล้องกับนโยบายการจัดเงินอุดหนุนให้แก่เด็กนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษารวม San Francisco และเขตพื้นที่การศึกษารวม Oakland ในมลรัฐ California ที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความยากจนของนักเรียน (Chambers et al., 2010) เช่นเดียวกับนโยบายการจัดเงินอุดหนุนให้แก่เด็กนักเรียนใน Ivory Coast ที่ครอบครัวมีรายได้น้อยกว่าจะได้รับเงินอุดหนุนที่เป็นสัดส่วนต่อการใช้จ่ายด้านการศึกษาของครอบครัวที่มากกว่า (Sakellariou & Patrinos, 2009)

นอกจากการจัดเงินไปยังโรงเรียนที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนจะไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมทางการศึกษาได้แล้ว ก็ยังไม่สามารถก่อให้เกิดความเป็นธรรมทางสังคมขึ้นได้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากการปฏิบัติต่อบุคคลที่ไม่คำนึงถึงความเสียเปรียบที่เป็นผลจากอดีตและความแตกต่างของมนุษย์จะทำให้สังคมไม่มีความเป็นธรรมเนื่องจากทำให้บุคคลไม่มีโอกาสที่จะเท่าเทียมกันได้ อันจะส่งผลให้พันธกิจในการสร้างความเท่าเทียมกันของประชาธิปไตยล้มเหลวในท้ายที่สุด (Plank & Smith, 2008) และสังคมอาจต้องมีกระบวนการที่ปฏิบัติต่อบุคคลอย่างไม่เท่าเทียมกันเพื่อลดความแตกต่างของความสามารถระหว่างบุคคลให้บุคคลมีโอกาстиเท่ากัน (Sen, 2011) ทั้งนี้ สังคมจำเป็นต้องตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลที่มีฐานะเป็นพลเมือง เพื่อให้พลเมืองทุกคนมีสถานภาพที่เท่าเทียมกัน (Miller, 2003)

5.2.2.2 ผลการวิจัยพบว่า กรุงเทพมหานครมีหน้าที่จัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนตามความต้องการใช้จริง

จะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานครมีหน้าที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ดีขึ้นโดยไม่ต้องตัดลดความต้องการบางประการออกและเลือกที่จะไม่ตอบสนองความต้องการนั้นราวกับว่าความต้องการนั้นมากเกินไปจนเกินความจำเป็น เนื่องจากการกระจายทรัพยากรตามความต้องการของบุคคลไม่ควรทำให้บุคคลต้องเปลี่ยนแผนการชีวิตหรือความต้องการของตนเองราวกับว่าความต้องการของบุคคลนั้นมีค่าน้อยกว่าความต้องการของบุคคลอื่น (Miller, 2003)

5.2.2.3 ผลการวิจัยพบว่า การให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่ภาครัฐ สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาได้โดยสมัครใจตามความสามารถในการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายของตน เป็นนโยบายที่พึงประสงค์

จะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานคร จำเป็นต้องที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแต่ละคนสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของบุตรหลานตนเองได้โดยความสมัครใจและตามความสามารถในการแบกรับภาระ เนื่องจากอรรถประโยชน์ของเงินและความเต็มใจที่จะเสียสละของบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันย่อมมีไม่เท่ากัน ทำให้บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความสามารถในการแบกรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่ต่างกันไปด้วย (Jones, 1985) นอกจากนี้ การเสียสละทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งของบุคคลเพื่อการจัดการศึกษาซึ่งเป็นบริการสาธารณะก็นับว่าสอดคล้องกับค่านิยมหลักของสังคมเรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมซึ่งมีความต้องการจำเป็นสูงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาอีกด้วย

การให้อิสระแก่โรงเรียนในการบริหารเงินในกองทุนบริจาคเพื่อการศึกษา ที่ได้รับจากผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมนั้น นอกจากจะทำให้การตัดสินใจใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาใน

ส่วนนั้นสามารถตอบสนองกับความต้องการของนักเรียนได้ดีแล้ว ยังนับเป็นนโยบายของกรุงเทพมหานครการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ตามมาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนในประเทศอังกฤษและเวลส์ ซึ่งได้ให้อิสระกับโรงเรียนในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค และให้อำนาจโรงเรียนให้สามารถใช้จ่ายเงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคะนั้นได้อย่างอิสระอีกด้วย (Levačić, 1999)

5.2.2.4 ผลการวิจัยพบว่า การให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนจากเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ เป็นนโยบายการวางแผนทางรายจ่ายที่มีสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด

จะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานครจำเป็นต้องให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน เพื่อให้การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาสามารถตอบสนองกับความต้องการของนักเรียนได้อย่างแท้จริง เนื่องจากโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่ทราบถึงความต้องการของนักเรียนและตอบสนองกับความต้องการนั้นได้ดีกว่าหน่วยงานต้นสังกัด อันเป็นสิ่งสำคัญของแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวคิดของ Burne และ Steifel (1984) ที่กล่าวว่า นักเรียนที่มีความต้องการแตกต่างกันย่อมต้องการทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาของสวีเดนที่ให้นักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและโรงเรียนต้องเป็นผู้เข้าใจและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนเหล่านั้น (Wildt-Persson & Rosengren, 2002) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางในการบริหารงบประมาณฐานโรงเรียนในต่างประเทศ เช่น แนวทางในการบริหารงบประมาณฐานโรงเรียนของรัฐ Tasmania ประเทศออสเตรเลีย และแนวทางในการบริหารงบประมาณฐานโรงเรียนของประเทศนิวซีแลนด์ ที่ได้จัดสรรงบประมาณทั้งหมดที่ไม่เกี่ยวข้องกับบุคลากรไปยังโรงเรียนทั้งหมดเพื่อให้การบริหารงบประมาณของโรงเรียนมีความยืดหยุ่น (Caldwell & Hill, 1999; Pole, 1999) รวมถึงแนวทางในการบริหารงบประมาณฐานโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา Broward มลรัฐ Florida, เขตพื้นที่การศึกษา Cincinnati มลรัฐ Ohio สหรัฐอเมริกา และแนวทางในการบริหารงบประมาณฐานโรงเรียนของเขตพื้นที่การศึกษา Edmonton มณฑล Alberta ประเทศแคนาดา ที่ได้มอบหมายภาระงานให้แก่โรงเรียนเป็นจำนวนมาก และได้จัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนถึงร้อยละ 80, 76.4 และ 80.9 ตามลำดับ ตามภาระงานที่ได้มอบหมายให้แก่โรงเรียนไป (A. Odden, 1999)

ยิ่งไปกว่านั้น บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 60 (4) ได้ระบุว่า “ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา” ดังนั้น การที่หน่วยงานต้นสังกัดไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลหรือกรุงเทพมหานครจัดสรรเงิน

อุดหนุนให้แก่โรงเรียนโดยระบุรายการค่าใช้จ่าย จึงไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายที่กล่าวไว้ข้างต้น นอกจากนี้ การให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้จ่ายและบริหารงบประมาณด้วยตนเองยังมีประโยชน์อีกประการหนึ่ง คือจะทำให้โรงเรียนต้องรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากขึ้น เนื่องจากโรงเรียนจะสามารถควบคุมสภาพแวดล้อมในการทำงานของตนเองได้มากขึ้นตามไปด้วย (Plank & Smith, 2008)

การกำหนดให้สำนักการศึกษาและสำนักงานเขตไม่มีอำนาจในการระงับยับยั้งงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรรหรืออนุมัติแล้วนั้น ก็เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการดำเนินงานงบประมาณได้อย่างอิสระตามแนวทางที่ได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานต้นสังกัด อันจะส่งผลให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและคล่องตัวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการบริหารงบประมาณฐานโรงเรียนในประเทศอังกฤษและเวลส์ ที่ซึ่งจำกัดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษาไว้ไม่ให้สามารถเปลี่ยนแปลงงบประมาณโรงเรียนในระหว่างปีงบประมาณได้ เว้นแต่กรณีจำเป็น (Levačić, 1999)

5.2.2.5 ผลการวิจัยพบว่า กรุงเทพมหานครต้องเตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

จะเห็นได้ว่า การเตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เป็นหน้าที่สำคัญที่กรุงเทพมหานครจำเป็นต้องทำเพื่อให้นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมที่พัฒนาขึ้นฉบับนี้สามารถนำไปใช้งานจริงได้ ดังที่ผลการวิจัยของ Motsamai, Jacobs และ De Wet (2011) ได้พบอุปสรรคในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนใน Lesotho ประการหนึ่งเกิดจากครูบางคน ไม่เข้าร่วมในการจัดทำงบประมาณของโรงเรียน ด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่ ขาดความรู้ความสามารถและไม่เข้าใจในเรื่องการจัดทำงบประมาณ ไม่เห็นถึงความสำคัญของการทำงบประมาณและบางรายเห็นว่ามิคณะกรรมการโรงเรียนทำหน้าที่แทนตนเองแล้วจึงไม่จำเป็นต้องเข้าร่วม

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย มี 2 ส่วน คือ การนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรมีหลักในการจัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนหรือโรงเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับนักเรียนที่มีข้อจำกัดด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง

ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง เพื่อให้โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครได้รับเงินงบประมาณที่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเรียนที่มีความต้องการพิเศษในความดูแลของตน และเพื่อให้เด็กเรียนที่ไม่มีความต้องการพิเศษ และผู้ปกครองของเด็กเรียนที่ไม่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่น เข้าใจและยอมรับในการจัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มเติมว่าเป็นไปอย่างเป็นธรรม เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การจัดเงินไปยังโรงเรียนตามความต้องการที่แตกต่างกันของเด็กเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีความต้องการจำเป็นสูง

5.3.1.4 กรุงเทพมหานคร ต้องมีหลักการและระเบียบการปฏิบัติงานด้านการงบประมาณของโรงเรียนที่สอดคล้องกับนโยบายการให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจวางแผนรายจ่าย เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้เงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมาได้ตรงกับความต้องการของเด็กเรียนในความดูแลของตนเองมากที่สุด เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนจากเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ มีความต้องการจำเป็นสูง

5.3.1.3 กรุงเทพมหานคร ต้องกำหนดระเบียบในการจัดตั้งกองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครสามารถจัดตั้งกองทุนนี้สำหรับรับการสนับสนุนทางการเงินจากผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งหมด เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนต้องจัดตั้งกองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษา

5.3.1.4 กรุงเทพมหานคร ต้องกำหนดแนวทางการฝึกอบรมและพัฒนาความสามารถในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีความสามารถเพียงพอต่อการบริหารงบประมาณด้วยตนเองอย่างอิสระ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่ากรุงเทพมหานครต้องเตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเพื่อพัฒนาสูตร (Formula) การจัดสรรเงินอุดหนุนแบบไม่ระบุรายการไปยังโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามความต้องการใช้เงินจริง เพื่อให้กรุงเทพมหานครนำไปเป็นแนวทางในการจัดสรรเงินอุดหนุนไปยังโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดเงินอุดหนุนเพิ่มเติมตามความต้องการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกในการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation) ตามแนวคิดของ Bell และ Stevenson (2006) อันประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วนหลักคือ 1.) การกำหนดหลักการขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย การเป้าประสงค์ การกำหนดตัวชี้วัด

ความสำเร็จ และการกำหนดรูปแบบการควบคุม 2.) การกำหนดระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การกำหนดกลไกในการติดตามผล และการกำหนดค่านิยมรองที่ใช้สำหรับการปฏิบัติตามนโยบาย เพื่อให้การนำนโยบายที่ได้จากงานวิจัยนี้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

5.3.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเรื่องระเบียบของกรุงเทพมหานครว่าด้วยการจัดตั้งกองทุนบริจาคเพื่อสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดระเบียบดังกล่าวสำหรับโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

5.3.2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเรื่องการพัฒนาความสามารถในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางการฝึกอบรมและพัฒนาความสามารถดังกล่าว

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรุงเทพมหานคร. (2559). **อำนาจหน้าที่สำนักงานการศึกษา** Retrieved from <http://www.bangkokeducation.in.th/authority.php>
- รณชิต พฤษกรรม, นันทรัตน์ เจริญกุล, & อวยพร เรืองตระกูล. (2556). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดการความรู้สู่การปฏิบัติของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารครุศาสตร์**, 41(3), 18.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542). **ราชกิจจานุเบกษา**, 116 § 74 ก, 23.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2555). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์** (3 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2557). **รายงานประจำปี 2557**. from สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), <http://www.niets.or.th/th/catalog/view/431>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). **ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ รักเรียนรู้อะไรและทำอะไรได้บ้าง**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี เรียนดี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2557). **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แดงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ**. สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

ภาษาอังกฤษ

- Abu-Duhou, I., Downes, P., & Levačić, R. (1999). Component 1: basic student allocation. In K. N. Ross & R. Levačić (Eds.), **Needs-based resource allocation in education via formula funding of schools** (pp. 59-90). Paris: Imprimerie STEDI.
- Adams, P. (2014). **Policy and education**. Abingdon: Routledge.

- Baker, B. D., & Green, P. C. (2008). Conceptions of equity and adequacy in school finance. In H. F. Ladd & E. B. Fiske (Eds.), **Handbook of research in education finance and policy** (pp. 203-219). New York: Routledge.
- Ball, S. J. (1993). What is policy? Texts, trajectories and toolboxes. **The Australian Journal of Education Studies**, 13(2), 10-17.
- Bell, L., & Stevenson, H. (2006). **Education policy: Process, themes and impact**: Routledge.
- BenDavid-Hadar, I. (2016). School finance policy and social justice. **International Journal of Educational Development**, 46, 166-174.
- Boulding, K. E. (1962). Social justice in social dynamics. In R. B. Brandt (Ed.), **Social justice** (pp. 73-92). New Jersey: Prentice Hall.
- Braathe, H. J., & Otterstad, A. M. (2014). Education for All in Norway: Unpacking Quality and Equity. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 116, 1193-1200.
- Brimley, V., Jr., & Garfield, R. R. (2002). **Finance education in a climate of change** (8 ed.). Boston: A Pearson Education Company.
- Caldwell, B., & Hill, P. (1999). Case study 1: Formula funding of schools in Australia. **Needs-based resource allocation in education via formula funding of schools**, 139-160.
- Castelli, L., Ragazzi, S., & Crescentini, A. (2012). Equity in education: a general overview. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 69, 2243-2250.
- Chambers, J. G., Levin, J. D., & Shambaugh, L. (2010). Exploring weighted student formulas as a policy for improving equity for distributing resources to schools: A case study of two California school districts. **Economics of Education Review**, 29(2), 283-300.
- Chaudhary, L. (2009). Education inputs, student performance and school finance reform in Michigan. **Economics of Education Review**, 28(1), 90-98.
- Davis, T., & Harrison, L. M. (2013). **Advancing social justice: tools pedagogies, and strategies to transform your campus**. California: Jossey-Bass.

- Demeuse, M., Crahay, M., & Monseur, C. (2002). Efficiency and equity. In W. Hutmacher, D. Cochrane, & N. Bottani (Eds.), **In pursuit of equity in education** (pp. 65-91). Dordrecht: Kluwer Academic Publisher.
- Downes, P., & Forster, S. (1999). Component 2: curriculum enhancement and component 4: school site needs. In K. N. Ross & R. Levačić (Eds.), **Needs-based resource allocation in education via formula funding of schools** (pp. 120-135). Paris: Imprimerie STEDI.
- Downes, T. A., & Stiefel, L. (2008). Measuring equity and adequacy in school finance. In H. F. Ladd & E. B. Fiske (Eds.), **Handbook of research in education finance and policy** (pp. 222-233). New York: Routledge.
- Duncombe, W. D., & Yinger, J. (2008). Measurement of Cost Differentials. In H. F. Ladd & E. B. Fiske (Eds.), **Handbook of research in education finance and policy** (pp. 203-219). New York: Routledge.
- Fiske, E. B., & Ladd, H. F. (2008). Education equity in an international context. In H. F. Ladd & E. B. Fiske (Eds.), **Handbook of research in education finance and policy** (pp. 276-290). New York: Routledge.
- Forojalla, S. B. (1993). **Educational planning for development**. New York: St.Martin Press.
- Frankena, W. K. (1962). Social justice in social dynamics. In R. B. Brandt (Ed.), **Social justice** (pp. 1-29). New Jersey: Prentice Hall.
- Frederickson, G. H. (2005). The state of social equity in American public administration. **National Civic Review**, 94(4), 31-38.
- George, D., & Mallery, P. (2003). **SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference 11.0 update** (4 ed.). Boston: Mad: Allyn and Bacon.
- Goertz, M. E. (1999). The finance od American public education. In G. J. Cizek (Ed.), **Handbook of education policy**. California: Academic Press.
- Guthrie, J. W., Springer, M. G., Rolle, R. A., & Houck, E. A. (2007). **Modern education finance and policy**. Boston: Pearson Education Inc.
- Hanushek, E. A. (2007). The confidence men, selling adequacy, making millions. **Education Next**, 7(3), 73-78.

- Hill, P. W., & Ross, K. N. (1999). Component 3: student supplementary needs. In K. N. Ross & R. Levačić (Eds.), **Needs-based resource allocation in education via formula funding of schools** (pp. 91-116). Paris: Imprimerie STEDI.
- Hogwood, B. W., & Gunn, L. A. (1984). **Policy analysis for the real world**: Oxford University Press, USA.
- Jenkins, W. I. (1978). **Policy analysis: A political and organisational perspective**: London: M. Robertson.
- Jones, T. H. (1985). **Introduction to school finance**. New York: Macmillan Publishing.
- Kogan, M. (1975). **Educational policy making**. London: George Allen & Unwin Ltd.
- Levačić, R. (1999). Case study 2: Formula funding of schools in England and Wales. In K. N. Ross & R. Levačić (Eds.), **Needs-based resource allocation in education via formula funding of schools** (pp. 161-197). Paris: Imprimerie STEDI.
- Levačić, R., & Ross, K. N. (1999). Principles for designing needs based school funding formulae. In K. N. Ross & R. Levačić (Eds.), **Needs-based resource allocation in education via formula funding of schools** (pp. 25-55). Paris: Imprimerie STEDI.
- Liu, M., Murphy, R., Tao, R., & An, X. (2009). Education management and performance after rural education finance reform: Evidence from Western China. **International Journal of Educational Development**, 29(5), 463-473.
- Meuret, D. (2002). A system of equity indicators for educational system. In W. Hutmacher, D. Cochrane, & N. Bottani (Eds.), **In pursuit of equity in education** (pp. 133-160). Dordrecht: Kluwer Academic Publisher.
- MEXT. (2009). **White paper on education, culture, sports, science and technology**. Retrieved from http://www.mext.go.jp/b_menu/hakusho/html/hpab200901/1305844.htm
- Miller, D. (2003). **Principles of social justice** (3 ed.). Massachusetts: Harvard University Press.
- Motsamai, M. J., Jacobs, L., & De Wet, C. (2011). Policy and practice: Financial management in schools in the Mafeteng district of Lesotho. **Journal of Social Sciences**, 26(2), 105-116.

- Nelson, J. L., Palonsky, S. B., & McCarthy, M. R. (2010). **Critical issues in education: dialogues and dialectics** (7 ed.). New York: McGraw Hill.
- Odden, A. (1999). Case study 3: Formula funding of schools in the United States of America and Canada. In K. N. Ross & R. Levačić (Eds.), **Needs-based resource allocation in education via formula funding of schools** (pp. 198-227).
- Odden, A. R., & Picus, L. O. (2004). **School finance: a policy perspective** (3 ed.). New York: McGraw-Hill.
- Patrinos, H. A. (2007). **Demand-side financing in education**. Paris: The International Institute for Educational Planning.
- Plank, D., & Smith, B. (2008). Autonomous schools: Theory, evidence and policy. In H. F. Ladd & E. B. Fiske (Eds.), **Handbook of research in education finance and policy** (pp. 402-424).
- Pole, N. (1999). Case study 4: Formula funding of schools in New Zealand. In K. N. Ross & R. Levačić (Eds.), **Needs-based resource allocation in education via formula funding of schools** (pp. 228-249).
- Rizvi, F., & Lingard, B. (2010). **Globalizing education policy**. Abingdon: Routledge.
- Sakellariou, C., & Patrinos, H. A. (2009). The equity impact of public finance of private education provision in Côte d'Ivoire. **International Journal of Educational Development**, 29(4), 350-356.
- Seiça, A., & Sanches, M. d. F. C. (2014). School equity: the students' perspectives in diverse school contexts. **Procedia - social and behavioral sciences**, 116, 2015-2022.
- Sen, A. (2011). **The idea of justice**. Massachusetts: Harvard University Press.
- Sergiovanni, T. J., Kelleher, P., McCarthy, M. M., & Wirt, F. M. (2004). **Education governance and administration** (5 ed.). Boston: Pearson Education Inc.
- Springer, M. G., Houck, E. A., & Guthrie, J. W. (2008). History and scholarship regarding united states education finance and policy. In H. F. Ladd & E. B. Fiske (Eds.), **Handbook of research in education finance and policy** (pp. 3-18). New York: Routledge.
- Throwler, P. (2003). **Education policy** (2 ed.). Abingdon: Routledge.

- Underwood, J. K. (1995). School finance adequacy as vertical equity. **University of Michigan journal of law reform**, 28, 493-519.
- Vlastos, G. (1962). Social justice in social dynamics. In R. B. Brandt (Ed.), **Social justice** (pp. 31-72). New Jersey: Prentice Hall.
- Wildt-Persson, A., & Rosengren, G. P. (2002). Equity and equivalence in the Swedish school system **In Pursuit of Equity in Education** (pp. 299-321): Springer.

ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย

- 1.) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
- 2.) แบบประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย
- 3.) แบบประเมินร่างนโยบาย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมคำในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามความเป็นจริง

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ (เศษปีที่มากกว่า 6 เดือน ให้นับเพิ่มอีก 1 ปี)

 น้อยกว่า 30 ปี 30-34 ปี 35-39 ปี 40-44 ปี 45-49 ปี 50-54 ปี 55 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

 ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
ซึ่งมีเกณฑ์ระดับคะแนนดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน ในระดับ มากที่สุด ข้อความนั้น เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด ในระดับ มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน ในระดับ มาก ข้อความนั้น เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด ในระดับ มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน ในระดับ ปานกลาง ข้อความนั้น เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด ในระดับ ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน ในระดับ น้อย ข้อความนั้น เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด ในระดับ น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ข้อความนั้น เป็นสภาพปัจจุบัน ในระดับ น้อยที่สุด ข้อความนั้น เป็นสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิด ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมของการกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน
ของกรุงเทพมหานคร

การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนจากประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคมด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาต่อไปนี้ในระดับใด										
(1) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวราบ : การจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่เท่ากันสำหรับนักเรียนที่มีลักษณะเดียวกันในด้านความสามารถทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้-ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือมีผู้ปกครองที่มีความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2) ความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้ง : การจัดสรรงบประมาณด้วยจำนวนเงินที่ไม่เท่ากันสำหรับนักเรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้-ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือมีผู้ปกครองที่มีความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนจากประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคมด้านความเป็นธรรมทางสังคมต่อไปนี้ในระดับใด										
(1) การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน (Equality)	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2) การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในการกำหนดนโยบาย (Accuracy)	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(3) การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ (Publicity)	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(4) การปฏิบัติต่อบุคคลในสังคมที่ไม่เป็นการทำร้ายร่างกาย จิตใจ หรือทำให้บุคคลถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันควรปิดบัง (Dignity)	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนมีความชอบธรรมตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไปนี้ในระดับใด										
(1) มาตรา 10 วรรคหนึ่ง : การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบห้าปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) มาตรา 10 วรรคสองและวรรคสาม : การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(3.) มาตรา 13 (2) : บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ตามที่กฎหมายกำหนด	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(4.) มาตรา 13 (3) : บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(5.) มาตรา 14 (2) : บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(6.) มาตรา 14 (3) : บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(7.) มาตรา 58 (1) : ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(8.) มาตรา 58 (2) วรรคสอง : ให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน สังกัดอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากร อื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการ ศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(9.) มาตรา 58 (2) วรรคสาม: ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการ ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(10.) มาตรา 59 วรรคสี่ : ให้สถานศึกษาสามารถนำรายได้ที่เกิดจาก การดำเนินงานของสถานศึกษามาจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการ จัด การ ศึกษา ของ สถาน ศึกษา ได้ ตาม ระเบียบ ที่ กระทรวงการคลังกำหนด	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(11.) มาตรา 60 (1) : ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่าย รายบุคคลที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(12.) มาตรา 60 (2) : ให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุน กุ๋ยมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความ เหมาะสมและความจำเป็น	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(13.) มาตรา 60 (3): ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการ ศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็น ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ ในแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทาง การศึกษาและความเป็นธรรม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(14.) มาตรา 60(4) : ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่าย ดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดย ให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการ ศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาส ทางการศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4. กำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนจากค่านิยมหลักต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) ความเท่าเทียม/ความเสมอภาค	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) ความเป็นธรรม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(3.) การยอมรับในความแตกต่างกันของบุคคล	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(4.) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(5.) การเคารพในศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(6.) สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง (Self-determination)	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

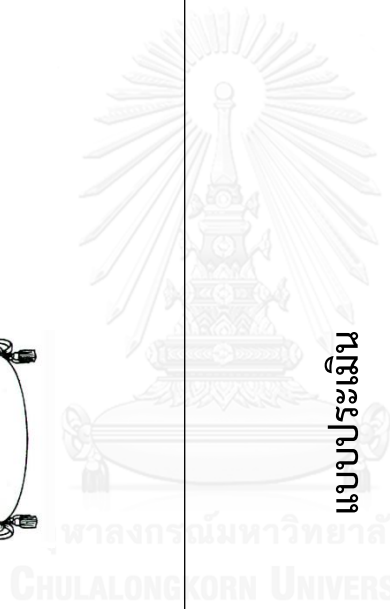
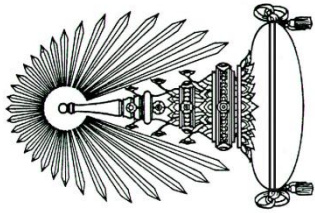
ตอนที่ 2 ทิศทางเชิงกลยุทธ์ของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร

นโยบายการจัดการเงินโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. นโยบายรายรับของโรงเรียนมีกระแสหรือแนวโน้มต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) กรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมด	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(3.) ผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่บุตรหรือผู้อยู่ในความดูแลของตนได้ ตามความสามารถที่ตนมี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(4.) ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่นที่ไม่ใช่รัฐ สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาได้ ตามความสามารถที่ตนมี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. นโยบายวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนมีกระแสหรือแนวโน้มต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) การวางแผนรายจ่ายแบบบูรณาการ : Itemized	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) การวางแผนรายจ่ายแบบเงินอุดหนุนที่ไม่บูรณาการ : Block Grant	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. นโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้จัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียนในด้านต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) อาคารสถานที่	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) ทำเลที่ตั้ง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4. นโยบายการจัดเงินของรัฐบาลไปยังโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้จัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนในด้านต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) ความแตกต่างด้านร่างกาย	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

นโยบายการจัดการเงินโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) ความแตกต่างด้านจิตใจ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(3.) ความแตกต่างด้านสติปัญญา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(4.) ความแตกต่างด้านอารมณ์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(5.) ความแตกต่างด้านสังคม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(6.) ความแตกต่างด้านความสามารถในการสื่อสาร	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(7.) ความแตกต่างด้านความสามารถในการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(8.) ความแตกต่างด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเอง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(9.) ตามความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(10.) ความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5. นโยบายการจัดการเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้จัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของโรงเรียนในด้านต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) อาคารสถานที่	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) ท่าเลที่ตั้ง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6. นโยบายการจัดการเงินของกรุงเทพมหานครไปยังโรงเรียนมีกรอบกำหนดให้จัดเงินไปยังโรงเรียนตามความแตกต่างของนักเรียนในด้านต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) ความแตกต่างด้านร่างกาย	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) ความแตกต่างด้านจิตใจ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(3.) ความแตกต่างด้านสติปัญญา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(4.) ความแตกต่างด้านอารมณ์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(5.) ความแตกต่างด้านสังคม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(6.) ความแตกต่างด้านความสามารถในการสื่อสาร	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(7.) ความแตกต่างด้านความสามารถในการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(8.) ความแตกต่างด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเอง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(9.) ตามความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(10.) ความแตกต่างด้านความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
7. นโยบายการให้ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษามีกรอบกำหนดในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในจำนวนเงินที่แตกต่างกันไปตามความสามารถในการแบกรับภาระของผู้ปกครอง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในจำนวนเงินที่เท่ากัน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

นโยบายการจัดการเงินโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
8. นโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคมีกรอบกำหนดในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้แตกต่างกัน ตามความสามารถในการจัดหาของแต่ละโรงเรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) โรงเรียนระดมทรัพยากรและเงินบริจาคได้เท่ากัน ตามที่ต้นสังกัดกำหนด	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
9. นโยบายวางแผนรายจ่ายของโรงเรียนมีกรอบกำหนดในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) สำนักงานประมาณแผ่นดินเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน โดยระบุเป็นรายการ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) กรุงเทพมหานครเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียนโดยระบุเป็นรายการ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(3.) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้วางแผนรายจ่ายของโรงเรียน จากเงินอุดหนุนที่ไม่ระบุรายการ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
10. นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครมีประโยชน์ด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) นักเรียนที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
11. นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครมีประโยชน์ด้านความเป็นธรรมทางสังคมต่อไปนี้ในระดับใด										
(1.) นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างชีวิตที่อยู่ดีมีสุขได้ในอนาคต	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(2.) นักเรียนทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกที่จะเรียนตามความต้องการของตน และสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนเองต้องการนั้นได้อย่างเต็มศักยภาพ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ขอขอบคุณในความกรุณาของท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

แบบประเมิน

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร
ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันให้เป็นไปตามแนวคิดการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ผลของการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายของผู้ทรงคุณวุฒิในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมในกรุงเทพมหานคร

แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบาย นี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ความต้องการจำเป็นและข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม
- ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบาย
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะสำหรับเพิ่มเติมสำหรับข้อเสนอเชิงนโยบาย

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านที่กรุณาประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับนี้ ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติในอนาคต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นายมนพันธ์ ชาญศิลป์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเลขโทรศัพท์ 081-295-1515 email: manaphansiam@hotmail.com

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบาย

- คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
- เหมาะสม** หมายถึง ข้อเสนอเชิงนโยบายนั้นทำให้การจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครเป็นไปตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมได้
- เป็นไปได้** หมายถึง ข้อเสนอเชิงนโยบายนั้นมีเนื้อหาที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง
- สิ่งที่ควรแก้ไข** หมายถึง สาเหตุที่ทำให้ข้อเสนอเชิงนโยบายในส่วนนั้นไม่เหมาะสมหรือเป็นไปได้ หรือทั้งสองอย่าง
- ข้อเสนอแนะ** หมายถึง ข้อเสนอแนะในการทำให้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นไปได้ ให้มีความเหมาะสมหรือเป็นไปได้

ตารางที่ 3 แบบประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนตามสภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคม	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
1. ประเด็นด้านความเป็นธรรมทางการศึกษา						
การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเป็นธรรมทางการศึกษาในแนวตั้งให้มากขึ้น						
2. ประเด็นด้านความเป็นธรรมทางสังคม						
1.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงในตัดสินใจให้มากขึ้น						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับ กำหนดนโยบายการจัดการเงิน โรงเรียนตามสภาพแวดล้อม ทางการเมืองและสังคม	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ ควร แก้ไข	ข้อเสนอ แนะ
	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
2.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงหลักการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ ให้มากขึ้น						
3. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542						
1.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น						
2.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น						
3.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา ๕๘ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น						
4.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา ๕๘ (๒) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับ กำหนดนโยบายการจัดการเงิน โรงเรียนตามสภาพแวดล้อม ทางการเมืองและสังคม	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ ควร แก้ไข	ข้อเสนอ แนะ
	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
5.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึง บทบัญญัติในมาตรา ๕๘ (๒) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น						
6.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึง บทบัญญัติในมาตรา ๕๙ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น						
7.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึง บทบัญญัติในมาตรา ๖๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น						
8.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึง บทบัญญัติในมาตรา ๖๐ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น						
9.) การกำหนดนโยบายการจัดการเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึง บทบัญญัติในมาตรา ๖๐ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มากขึ้น						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับ กำหนดนโยบายการจัดการเงิน โรงเรียนตามสภาพแวดล้อม ทางการเมืองและสังคม	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ ควร แก้ไข	ข้อเสนอ แนะ
	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
4. ค่านิยมหลักในการกำหนด นโยบาย						
1.) การกำหนดนโยบายการจัด การเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยม เรื่องการยอมรับความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ให้มากขึ้น						
2.) การกำหนดนโยบายการจัด การเงินโรงเรียน ควรคำนึงถึงค่านิยม เรื่องการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้ มากขึ้น						
3.) การกำหนดนโยบายการจัด การเงินโรงเรียนควรคำนึงถึงค่านิยม เรื่องสิทธิในการกำหนดชีวิตของ ตนเอง ให้มากขึ้น						

ตารางที่ 4 แบบประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียน	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
1. กระแสของนโยบาย						
1.) ควรมียุทธศาสตร์ที่ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ร่วมมีบทบาทในการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้มากขึ้น						
2.) ควรมียุทธศาสตร์ในการกระจายอำนาจ การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อ การศึกษาสู่โรงเรียนให้มากขึ้น						
2. กรอบของนโยบายการจัดการเงินของ รัฐบาลและกรุงเทพมหานครไปยัง โรงเรียน						
1.) ให้รัฐบาล โดยให้สำนักงบประมาณ จัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปให้แก่โรงเรียน ของกรุงเทพมหานคร ด้วยจำนวนเงินรายหัว และหลักเกณฑ์เดียวกับที่จัดสรรให้แก่ โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ ต้องระบุดังรายละเอียดของเงินอุดหนุนที่ให้ไป นั้นว่าให้ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด แต่ ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา เป็น ผู้พิจารณาว่าจะนำเงินที่ได้รับจากรัฐบาลนั้น ไปใช้จ่ายสำหรับสิ่งใด						
2.) ให้กรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีหน้าที่ หลักในการจัดหาทรัพยากรทางการเงินทาง การศึกษา โดยให้สำนักการศึกษา ประเมิน ความต้องการใช้เงินที่แท้จริง และจัดสรรเงิน อุดหนุนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจัดสรรจากสำนัก งบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอตาม ความต้องการใช้เงินจริงของแต่ละโรงเรียน						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียน	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
<p>3.) ในการประเมินความต้องการใช้เงินจริงนี้ ให้สำนักการศึกษาพิจารณาถึงความต้องการพิเศษที่เกิดจากความแตกต่างกันของนักเรียนและโรงเรียนให้ครบถ้วน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง - ความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนอันเกิดจากการมีความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ - ความต้องการที่ต้องการที่แตกต่างกันของโรงเรียน อันเกิดจากทำเลที่ตั้งและลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้น 						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียน	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
4.) ในระยะเร่งด่วน ให้มีการประเมินความต้องการพิเศษของนักเรียน อันเกิดจากความบกพร่องของนักเรียนทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และความต้องการพิเศษอันเกิดจากความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าระดับปกติ รวมถึงความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปกำหนดเงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับความต้องการพิเศษใน 7 ด้านนี้โดยเร็วที่สุด						
5.) ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกันประเมินความเพียงพอของจำนวนเงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจากสำนักงบประมาณ ว่าเพียงพอต่อความต้องการใช้จริงหรือไม่ โดยอ้างอิงกับความต้องการใช้เงินจริงที่สำรวจได้จากโครงการบัญชีรายจ่ายทางการศึกษาของชาติ และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้กำหนดเงินอุดหนุนรายหัวทั่วไปที่กรุงเทพมหานครจะจัดสรรให้โรงเรียนเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากสำนักงบประมาณ เพื่อให้โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนรายหัวที่เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการใช้เงินที่แท้จริง						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียน	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
6.) ให้โรงเรียน เป็นผู้ประเมินจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในความดูแลของตน และระบุว่าความต้องการพิเศษนั้นเป็นความต้องการพิเศษในด้านใดบ้าง ซึ่งนักเรียนคนหนึ่งอาจมีความต้องการพิเศษมากกว่า 1 ด้านก็ได้ และให้โรงเรียนแจ้งผลการประเมินนี้ไปยังสำนักงานการศึกษาเพื่อขอรับเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น ทั้งนี้การประเมินจะต้องเป็นไปโดยมีหลักฐานที่ยืนยันได้ชัดเจนว่านักเรียนมีความต้องการพิเศษจริง แต่จะไม่มีการเปิดเผยความต้องการพิเศษของนักเรียนให้แก่ผู้อื่นทราบหากไม่จำเป็นโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนักเรียนและผู้ปกครองแล้วเท่านั้น						
7.) ให้สำนักงานการศึกษาเป็นผู้ประเมินความต้องการพิเศษของโรงเรียนอันเกิดจากลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนในสังกัด เช่น มีอาคารเรียนเก่าหรือชำรุดทรุดโทรม และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียน	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
3. กรอบของการให้ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา						
ให้ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายได้ โดยอาจเจาะจงวัตถุประสงค์ของเงินสนับสนุนนั้นว่าให้ใช้ไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานของตนเป็นการเฉพาะหรือไม่ก็ได้ ตามความสมัครใจและความสามารถทางการเงินของผู้ปกครองแต่ละคน แต่ห้ามมิให้โรงเรียนเรียกเก็บเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจากผู้ปกครองโดยเด็ดขาด						
4. กรอบของนโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาค						
1.) ให้แต่ละโรงเรียนมีอิสระในการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคด้วยตนเอง และให้มีสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรหรือเงินบริจาคนี้เพื่อกิจการใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของกฎหมายและการตรวจสอบของคณะกรรมการโรงเรียน						
2.) กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนให้โรงเรียนสร้างรายได้ด้วยตนเองได้ เพื่อให้โรงเรียนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น						
3.) ให้กรุงเทพมหานครมีสิทธิในการเรียกเก็บภาษีท้องถิ่นเพื่อการศึกษาได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียน	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
4.) ให้กรุงเทพมหานครสามารถให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้บริจาคเงินเพื่อการศึกษาให้แก่กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมจากที่กระทรวงการคลังให้ไว้ โดยอาจกำหนดเป็นเงินลดหย่อนหรือเครดิตภาษีสำหรับภาษีที่นำเข้าเป็นรายได้ของกรุงเทพมหานคร โดยตรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด						
5. กรอบของนโยบายการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน						
1.) ให้โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนมากที่สุด และมีอำนาจในการบริหารงบประมาณของตนได้อย่างอิสระ เพื่อให้การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจถึงความต้องการใช้เงินได้ดีที่สุด						
2.) สำนักงานงบประมาณ ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่มีหน้าที่เพียงแค่จัดสรรเงินอุดหนุนให้ในนามของรัฐบาลที่มีฐานะเป็นผู้ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดศึกษาของกรุงเทพมหานครเท่านั้น						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียน	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
<p>3.) สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับมาจากสำนักงานงบประมาณนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่าเงินอุดหนุนรายหัวและเงินอุดหนุนพิเศษอื่นๆ ที่จัดสรรไปให้โรงเรียนนั้นจะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมถึงไม่มีอำนาจในการอนุมัติ ใช้จ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่ต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบประมาณนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมใดๆ แก่โรงเรียน หากได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับมาจากสำนักงานงบประมาณนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน</p>						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียน	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
4.) สำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำงบประมาณของโรงเรียน หรือให้การช่วยเหลือทางการบริหารเงินอื่นใดเฉพาะเท่าที่โรงเรียนร้องขอ แต่ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ สั่งจ่าย หรือระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของโรงเรียน เว้นแต่กรณีที่จำเป็นต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบอุดหนุนนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด						
5.) สำหรับเงินโครงการพิเศษ เช่น งบลงทุน ที่โรงเรียนร้องขอไปยังสำนักงานประมาณผ่านทางสำนักการศึกษาเมื่อครั้งจัดทำงบประมาณประจำปีนั้น ให้สำนักงานประมาณจัดสรรงบประมาณที่ได้รับอนุมัติแล้วไปยังโรงเรียนโดยผ่านสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ สำนักการศึกษา และสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ไม่มีอำนาจในการระงับยับยั้งการใช้จ่ายเงินที่ได้รับอนุมัติแล้วส่วนนี้ของโรงเรียนใดๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีที่จำเป็นต้องมีการระงับยับยั้งเพื่อให้มีการตรวจสอบหากพบว่าการใช้จ่ายเงินงบประมาณนี้อาจส่อไปในทางทุจริตได้ โดยการตรวจสอบนี้ให้ดำเนินไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด						

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการจัดการเงินโรงเรียน	เหมาะสม		เป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
6.) ในระยะเร่งด่วน ให้กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา เตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน โดยการจัดอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมอื่นใด ตามที่สำนักงานการศึกษาเห็นสมควร เพื่อให้โรงเรียนพร้อมรับการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน และมีความสามารถที่จะบริหารงบประมาณด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน						
6. ประโยชน์ของนโยบายต่อความเป็นธรรมทางการศึกษา						
การจัดสรรเงินอุดหนุนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ควรคำนึงถึงเพียงแต่ความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีความบกพร่องเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วย						
7. ประโยชน์ของนโยบายต่อความเป็นธรรมทางการศึกษา						
ให้มีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาและงบประมาณที่เอื้ออำนวยให้โรงเรียนสามารถจัดการสอนในวิชาเลือกเสรีที่นักเรียนต้องการ จะเรียนได้อย่างอิสระมากขึ้น						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับร่างนโยบายฉบับนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน

แบบประเมิน
ร่างนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร
ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันให้เป็นไปตามแนวคิดการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ผลของการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างนโยบายของผู้ทรงคุณวุฒิในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคมในกรุงเทพมหานคร

แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างนโยบาย นี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ร่างนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างนโยบาย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะสำหรับเพิ่มเติมสำหรับร่างนโยบาย

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านที่กรุณาประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับนี้ ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติในอนาคต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นายมนพันธ์ ชาญศิลป์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเลขโทรศัพท์ 081-295-1515 email: manaphansiam@hotmail.com

- ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างนโยบาย**
- คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
- เหมาะสม** หมายถึง สอดคล้องกับข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม
- เป็นไปได้** หมายถึง ร่างนโยบายมีความชัดเจน เมื่อผู้ปฏิบัติอ่านแล้วสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง
- สิ่งที่ควรแก้ไข** หมายถึง สาเหตุที่ทำให้ร่างนโยบายในส่วนนั้นไม่เหมาะสม หรือเป็นไปได้ หรือทั้งสองอย่าง
- ข้อเสนอแนะ** หมายถึง ข้อเสนอแนะในการทำให้ร่างนโยบายที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นไปได้ ให้มีความเหมาะสมหรือเป็นไปได้

ตารางที่ 1 แบบประเมินข้อเสนอแนะร่างนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

ร่างนโยบาย	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
1. สภาพปัญหาของนโยบายการจัดการเงินโรงเรียนสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน						
1.1 ปัญหาของการกำหนดนโยบาย						
1.1.1 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา						
1.1.2 ปัญหาในการกำหนดนโยบายตามแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม						
1.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความชอบธรรมทางกฎหมายของนโยบาย						

ร่างนโยบาย	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		สิ่งที่ควรแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ได้	ไม่ได้		
1.1.4 ปัญหาเรื่องค่านิยมหลักในการกำหนดนโยบายสาธารณะ						
1.2 ปัญหาในการจัดการเงินโรงเรียนตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม						
1.2.1 ปัญหาเรื่องรายรับของโรงเรียน						
1.2.2 ปัญหาเรื่องการวางแผนรายจ่ายของโรงเรียน						
1.2.3 ปัญหาด้านประโยชน์ของนโยบาย						
2. หลักการของนโยบาย						
2.1 แนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษา						
2.2 แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม						
3. นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม						
3.1 นโยบายด้านรายรับของโรงเรียน						
3.1.1 นโยบายการจัดเงินของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครมายังโรงเรียน						
3.1.2 นโยบายการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา						
3.1.3 นโยบายการระดมทรัพยากรและเงินบริจาคของโรงเรียน						

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1.) รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินเครื่องมือวิจัย
- 2.) รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ฉบับที่ 1
- 3.) รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มเพื่อประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ฉบับที่ 2
- 4.) หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินเครื่องมือวิจัย
- 5.) หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย
- 6.) หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการประชุมกลุ่มเพื่อประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ฉบับที่ 2

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงมณี เลาวกุล
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ดร. วันฉัตร สุวรรณกิตติ
ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามนโยบายสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. ดร.ติลกะ ลิ้มชีพพัฒน์
นักเศรษฐศาสตร์ด้านการพัฒนามนุษย์ ธนาคารโลก
4. ดร.จิรพันธ์ นามชวัด
ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้
ของข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ฉบับที่ 1**

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายการศึกษาและงบประมาณ กรุงเทพมหานคร

1. นางชนัญญา จาดชนบท
ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. นางสาวพันทิพา สุชีกุล
ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. นางวงเดือน อุทะกะ
ผู้อำนวยการกองตรวจจ่าย สำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร
4. นางสาวสมถวิล กาญจนางศ์กุล
ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

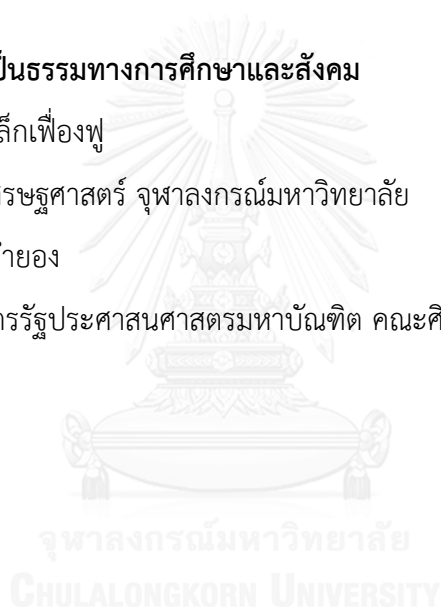
1. ดร.ประยูร ครองยศ
ผู้อำนวยการเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
2. นางถนอมศรี คงทน
หัวหน้าฝ่ายการศึกษาเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
3. นางจิราพร ปทุมเทวาภิบาล
ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
4. นายเนตร นุ่มบุญนำ
รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไทร (ถาวรพรหมานุกูล) เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
5. นางสาวกรรณิกา ศรีประยูร
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนปลุกจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
6. นายกิตติศักดิ์ จั่นเผือก
ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายสาธารณะและการงบประมาณรัฐบาล

1. ดร. วันฉัตร สุวรรณกิตติ
ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามนโยบายสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. ดร.สุทธิ สุนทรานุรักษ์
นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการตรวจเงินแผ่นดิน
สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
3. ดร.เจริญพงษ์ ศุภธีระธาดา
นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการงบประมาณ สำนักงานงบประมาณ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

1. อาจารย์ ดร.เนื่อแพร เล็กเฟื่องฟู
อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร.ฐิติมา ไห้ลำยอง
อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มเพื่อประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้
ของข้อเสนอเชิงนโยบายและร่างนโยบาย ฉบับที่ 2**

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายการศึกษาและงบประมาณ กรุงเทพมหานคร

1. นางสาวพันทิพา สุชีกุล
ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. นางสาวถวิล จันทร์สว่าง
หัวหน้ากลุ่มพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

1. นางสาวพัชรี เอี่ยมกมลลา
ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
2. นางเฉลิมศรี เฉียงอุทิศ
หัวหน้าฝ่ายการศึกษาเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
3. นางจิราพร ปทุมเทวาภิบาล
ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
4. นายภาสกรณ กิจขมภู
รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองบัว (เอี่ยมแสงโรจน์) เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
5. นางสาวกรรณิกา ศรีประยูร
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนปลุกจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
6. นายกิตติศักดิ์ จันเฝือก
ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายสาธารณะและการงบประมาณรัฐบาล

1. ดร.สุทธิ สุนทรานุรักษ์
นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการตรวจเงินแผ่นดิน
สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม

1. อาจารย์ ดร.ฐิติมา โห้ลำยอง

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ที่ ศร 0512.6(2791.10)/59-6331

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

27 กันยายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงมณี เลาวกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายมนพันธ์ ชาญศิลป์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา
นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนา
นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาและ
สังคม” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อูสาโท
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้
ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

รักษาการแทนรองคณบดี

ปฏิบัติการแทนรักษาการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2565 ต่อ 6732

ที่ ศธ 0512.6(2791.10)/59- 7602

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายมนพันธ์ ขาญศิลป์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา
นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนา
นโยบายการจัดการเงินโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวความคิดการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษา
และสังคม” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อูสาโท
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้อำนวยการโรงเรียน ครู
และผู้ปกครองของนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน
รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อ
ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2565-97 ต่อ 6732

หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ นิสิตผู้วิจัย : 081-295-1515

e-mail : manaphansiam@hotmail.com

ที่ ศธ 0512.6(2791.10)/60- 3000

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

มิถุนายน 2560

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group)

เรียน ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ด้วย นายมนพันธ์ ชาญศิลป์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา
นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนา
นโยบายการจัดการเงินสำหรับโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความเป็นธรรมทางการศึกษาและสังคม”
โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโท เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group) ในวันที่ 8 มิถุนายน 2560 เวลา 9.00 -
12.00 น. ณ ห้องประชุม 713 อาคารพระมิ่งขวัญการศึกษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ นิสิต
ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group) ในวันและเวลา
ดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ขอขอบคุณในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชินกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2565 ต่อ 6732

หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อนิสิตผู้วิจัย : 081-295-1515

e-mail : manaphansiam@hotmail.com

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายมนพันธ์ ชาญศิลป์ เกิดเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรบัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการต้นทุน จากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549 และเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปีการศึกษา 2556

ประสบการณ์ทำงาน

- พ.ศ. 2545 – 2547 ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี สำนักสอบบัญชีเคพีเอ็มจี ภูเก็ต
- พ.ศ. 2550 – 2554 นักวิเคราะห์การเงิน แผนกบริหารเงิน บมจ.สามารถ เทลคอม
- พ.ศ. 2554 นักวิเคราะห์การเงิน บมจ.สายการบินนกแอร์
- พ.ศ. 2554 – 2556 อาจารย์ประจำคณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
- พ.ศ. 2556 – ปัจจุบัน อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยและวิทยาการอิสระ